

**Talousarvio 2025 ja
taloussuunnitelma 2025-2027**

Kaupunginhallituksen II lukeminen

Sisällysluettelo

Talousarvion yleisperustelut.....	3
Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat.....	3
Kaupunginhallituksen hyväksymä kehys.....	4
Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset.....	6
Kaupunginhallituksen I lukemisen jälkeen tehdyt muutokset.....	7
Strateginen johtamisjärjestelmä.....	8
Kaupungin henkilöstöjohtaminen.....	9
Tavoitteiden asettaminen konsernille.....	11
Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet.....	17
Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi.....	18
Porin elinvoimaisuus.....	18
Porilaisten hyvinvointi.....	35
Kestävä kehitys ja resurssiviisas kiertotalouden tiekartta.....	40
Kaupungin hanketoiminta.....	48
Kaupungin myöntämät avustukset.....	49
Kaupungin strategiset tapahtumakumppanuudet.....	51
Käyttötalousosa.....	52
Käyttötalouden esittely ja sitovuus.....	52
Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot.....	53
Tarkastustoimi.....	53
Konsernipalvelut.....	53
Energian välitys.....	56
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät.....	56
Toimialakohtaiset esitykset.....	57
Sivistystoimiala.....	57
Sivistyslautakunnan alainen toiminta – Opetus ja varhaiskasvatus.....	57
Perusopetus.....	60
Lukiokoulutus.....	67
Sivistävä koulutus.....	72
Varhaiskasvatus.....	75
Vapaa-ajan lautakunnan alainen toiminta – Kulttuuri, liikunta ja nuorisoyhteisöt.....	79
Kulttuuripalvelut.....	81
Liikuntapalvelut.....	84
Nuorisotyö.....	87
Elinvoima- ja ympäristötoimiala.....	89
Joukkoliikenne.....	96
Työllisyydenhoito.....	100
Tekninen toimiala.....	104
Infrastruktuurin kunnossapito.....	106
Tilatehokkuus.....	110
Tuloslaskelmaosa.....	115
Investointiosa.....	120
Investointiosan esittely ja sitovuus.....	120
Irtain ja muut investoinnit.....	120
Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit.....	121
Tiloihin kohdistuvat investoinnit.....	125
Rahoitusosa.....	129
Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto.....	130
Liikelaitosten talousarviot.....	131
Porin Palveluliikelaitos.....	131
Porin Vesijärjestelmäliikelaitos.....	133
Liikelaitosten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen.....	135

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat

Vuoden 2025 talousarvion valmistelun nuotit oli määritelty jo vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Vuoden 2024 talousarviossa oli hyväksytty kaupunginjohtajan ehdotus toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi. Se sisälsi mm seuraavat kohdat:

- Kaupungin tuottamien palvelujen käyttö- / osallisuusasteen sekä vaikuttavuuksien kriittinen tarkastelu toimialoittain
- Kaupungin toiminnassa käytettävien tilojen käytön optimointi
- Maanjalostuksesta pyritään tekemään aiempaa tuottavampaa ja suunnitelmallisempaa myös pitkällä aikavälillä
- Konsernista saatavien tuloutusten maksimointi
- Kaupungin rahoitustoimintoja kehitetään edelleen
- Konserniyhtiöiden ja -rakenteen tarkastelu
- Kaupungin perimien maksujen ja taksojen tarkastelu

Jokaisen kokonaisuuden valmistelu oli erikseen aikataulutettu ja lopputulokset käsiteltiin kaupunginhallituksen suunnitteluseminaarissa toukokuussa. Kaupunginhallitus hyväksyi kesäkuun alussa talousarvion valmistelua ohjaavaan sitovan kehyksen, jossa seminaarissa käsitelty materiaali huomioitiin pääosin. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden vaikutus oli noin 5 miljoonaa euroa. Siitä huolimatta kehyksen tulostavoite päättyi -17,4 miljoonaan euroon. Syinä tähän oli henkilöstömenojen kasvu sopimuskorotusten ja palkkatukityöllistämisen korvaavan resursoinnin myötä sekä muiden toimintamenojen kasvu lähinnä hinnantarkistusten vuoksi. Merkittävimmät kasvua aiheuttavat tekijät ovat toimitilavuokrien nousu ja vuokratulojen merkittävä vähentyminen.

Toimialat ja liikelaitokset hyväksyivät omat talousarvioehdotuksensa syyskuun loppuun mennessä. Ne olivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kehyksen mukaisia. Sivistyslautakunta teki 0,4 miljoonaa euroa ylittävän talousarvioehdotuksen, mikä johtui siitä, että lautakunta ei hyväksynyt säästötoimenpiteeksi kotihoidon tuen kuntalisän lopettamista.

TE-uudistus, joka astuu voimaan vuoden 2025 alussa, on tuonut hyvin paljon epävarmuustekijöitä koko talousarvion laadintaprosessiin. Lyhyellä aikavälillä on ollut vaikea arvioida, mitä kunnille siirtyvän TE-toiminnan kustannukset tulevat todellisuudessa olemaan ja vielä vaikeampaa on ollut arvioida, mitä tulevat olemaan koko uudistuksen vaikutukset pidemmällä aikavälillä ottaen huomioon nimenomaan toiminnan vaikuttavuus ja huomattavat muutokset lainsäädännössä esim. palkkatukityöllistämisen osalta. Koska Pori toimii isäntäkuntana Satakunnan työllisyysalueella, jäsenkunnilla on ollut mahdollisuus antaa lausuntonsa työllisyysalueen talousarvioehdotuksesta, jonka elinvoima- ja ympäristölautakunta on laatinut.

Toimialojen ja liikelaitosten ehdotukset on huomioitu esitysten mukaisina pois lukien sivistystoimialan kehyslitys, jonka vuoksi kotihoidon kuntalisän lopettaminen on palautettu säästötoimenpiteeksi kaupunginjohtajan talousarvioehdotukseen. Tulojen osalta kaupunginjohtajan ehdotuksessa on huomioitu kuntaliiton viimeisimmät kuntakohtaiset verotulouneusteet sekä arviot valtionosuuksista. Rahoitustulojen ja -menojen osalta on tehty uudet arviot ottaen huomioon kevään tilanteesta selvästi laskenut markkinakorkojen kehitys. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus päättyi tuloksen osalta -17 miljoonaan euroon.

Vuonna 2025 tullaan tavoittelemaan huomattavia ylimääräisiä tuloutuksia / kertaeriä lähinnä tytär- ja osakkuusyhtiöiltä, joilla toteutuessaan on merkittäviä vaikutuksia talousarviovuoden tulokseen. Johtuen näihin eriin sisältyvistä epävarmuustekijöistä, niitä ei ole huomioitu talousarvion tulotavoitteissa.

Kaupunginhallituksen hyväksymä kehys

Kaupunginhallitus hyväksyi talousarviokehysten kokouksessaan 3.6.2024. Kehykseen sisältyi erilaisia käyttötalouden sopeutustoimenpiteitä noin 5 miljoonan euron edestä. Kehystä kasvattavia lisäyksiä ilman henkilöstömenojen kasvun huomiointia oli 3,7 miljoonaa euroa. Henkilöstömenojen kasvu ilman työllisyysalueen vaikutusta arvioitiin 4,6 miljoonaan euroon, mistä 1,9 miljoonaa euroa johtui työllistämismäärärahojen poistumisesta ja vastaavan määrärahan siirtymisestä osaksi henkilöstösuunnitelmaa. Satakunnan työllisyysalueen osuus toimintakatteesta oli kevään alustavissa laskelmissa -8,7 miljoonaa euroa. Investointitasoa pudotettiin noin 7 miljoonalla eurolla taloussuunnitelmaan verrattuna. Kehyksessä kaupungin tulos päättyi 17,4 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Toiminnan ja investointien rahavirta oli -31,3 miljoonaa euroa eli 12,6 miljoonaa euroa aikaisempaa taloussuunnitelmaa parempi.

Kehykseen sisältyneitä sopeutustoimenpiteitä ja määrärahalisäyksiä	Toimintakatteen muutos 1 000 €
Konsernipalvelut, yhteissitovuus	736
<i>Toimintatulot</i>	
Kotoutumiskorvausten tason tarkistus (hallitusohjelman leikkaukset huomioiden)	200
Vaalien järjestämiseen liittyvät tulot	-389
<i>Toimintamenot</i>	
Lentoliikenteen uuden sopimuksen huomiointi	1 100
Vaalien järjestämiseen liittyvät menot	275
Kaupunginhallituksen myöntämien avustusten muutos	207
Prosessitehokkuuden parantamisesta saatavat säästöt	100
Rintamaveteraanasian neuvottelukunnan lakkautus	13
SuomiAreena-yhtiön laskutus kaupungilta	-500
Uuden valtuuston aloittamiseen liittyvät kustannukset	-150
Hankkeisiin keskitetysti varattavat omarahoitusosuudet	-100
Kotouttamisohjelma, omakielisen ohjauskielen ostopalvelut	-20
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	52
<i>Toimintamenot</i>	
Kotihoidon tuen kuntalisän poisto	400
Perusopetuksen oppilasmäärien vähentymisen vaikutus	150
Kansalaisopiston henkilöstöjärjestelyt	70
Perusopetuksen tuntilisäykset 1.8.25	-140
Palvelusetelin indeksitarkistus 1.8.25	-100
Johtamisjärjestelmän kehittäminen	-100
Koulukuljetukset	-90
Perusopetuksen kielten tuntien lisäykset, kustannusnousu	-80
Aikuisten perusopetuksen lisääminen	-39
Lukion yhteisöpedagogi	-19
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	250
<i>Toimintatulot</i>	
Myyntituottojen, palvelumaksujen ja pääsymaksujen korotukset	220
Liikuntapalveluiden tilavuokrat	-50
<i>Toimintamenot</i>	
Ulkopuolisten kapellimestarien ja muusikoiden käytön vähentäminen	50
Liikunnan ja nuorisotyön toiminta-avustusten vähentäminen	40
Kirjastopalveluiden toiminnalliset muutokset	30
Valtakunnalliset museopäivät sekä museoliiton vuosikokous Porissa	-40
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	1 063
<i>Toimintatulot</i>	
Joukkoliikenteen lipputulot ja kelan koulumatkatuki	240
Terveysvalvonnan avustukset, AVI:n valvontaeläinlääkärin korvaukset	70
Kaavoitusyksikön sopimuslaskutus Kankaanpäältä ja Eurajoelta	102
Maksutuotot ja muut erät	55
<i>Toimintamenot</i>	
SuomiAreena-kustannuspaikan määrärahojen poisto (yhtiöittäminen)	262
Joukkoliikenteen saattovuorojen budjetoinnin lopettaminen	100
Eläinlääkinnän erilliskorvausten ja siivouskulujen vähennys sekä Ulvilan vast. oton lopetus	64
Muut sopeutukset ja kehyskorjaukset	174

**Toimintakatteen
muutos 1 000 €**
Tekninen toimiala
-3 601
Toimintatulot

Tilavuokrat hyvinvointialueelta	-617
Muiden rakennusten ja asuntojen vuokrat	-637
Energian myyntituotot	-140
Palvelumyynti yhtiöille ja säätiölle	-88
Palvelumyynti uudelle SuomiAreena-yhtiölle	200
Valokuituyhtiöiden ja muiden katutyöluvut	104
Pysäköintimaksujen uudelleenarviointi	50
Venepaikkojen hinnoittelumuutos	50
Lumen vastaanottotaksan käyttöönotto	30
Työntekijöiden tolppallisten autopaikkojen muutos maksulliseksi	30

Toimintamenot

Ulkoisten vuokrien ja vastikkeiden kasvu	-1 327
Ylitöiden ja erilliskorvausten (varallaolo) korvausten kasvu	-456
Kaukolämpö	-400
Rakennusten ja alueiden rakentamisen ja kunnossapidon ostopalvelut	-336
Rakennusten purkukustannukset	-315
Rakennusmateriaalien kustannuskasvu	-200
Säästö energiakustannuksista (sähkö)	180
Säästö ylläpitokustannuksista huonokuntoisten rakennusten purkamisen myötä	161
Kaupunkipyöräjärjestelmästä luopuminen	60
Uudet katuvalokierroskäytännöt	50

Edellä listattujen lisäksi kaikkia toimialoja koskevia yhteisiä säästöjä oli noin 1,7 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialoille kohdistamattomiin eriin lisättiin miljoona euroa teollisuuden rakennuslupatuottoihin. Palveluliikelaitoksen toimintaa sopeutettiin yli puolella miljoonalla eurolla, jotta sisäinen hinnoittelu voitiin pitää edeltävän vuoden tasolla. Porin Veden tulostavoite asetettiin perustuen oletettuun vesimaksujen nostoon noin miljoonalla eurolla. Kehyksen sisäisistä siirroista merkittävin oli työmarkkinatuen kuntaosuuden siirto toimialoille kohdistamattomista eristä elinvoima- ja ympäristötoimialalle.

Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset

Toimialojen esitykset olivat pääosin kehyksen mukaisia, lukuun ottamatta sivistystoimialaa. Sivistyslautakunnan esitys ylitti sille esitetyn talousarviokehyyksen 400 000 eurolla. Lautakunnan ylitysesitystä ei ole hyväksytty kaupunginjohtajan ehdotuksessa ja toimialan sitova erä on pidetty kehyksen mukaisena pois lukien muut korjaukset ja lisäykset.

Kaupunginjohtajan ehdotuksessa on otettu huomioon uusimmat arviot kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista sekä muista rahoituseristä. 1.1.2025 aloittavan Satakunnan Työllisyysalueen talousarvio tarkentui valmistelussa kesän aikana, kun valtio leikkasi velvoitetyöllistämiseen ja palkkatukeen osoitetut valtionosuudet. Ehdotuksessa on lisäksi huomioitu työnantajan sivukulujen muutokset vuodelle 2025. Ehdotukseen sisältyy myös pieniä kehyskorjauksia sekä kehystä kasvattamattomia siirtoja sitovuustasojen välillä. Tiivistelmä lisäyksistä ja muutoksista on alla.

Käyttötalousosa	Nettovaikutus talousarviokehyyseen
	1 000 €
Kehyksen tehdyt lisäykset	
Konsernipalvelut / Lisäys juridisiin konsultaatioihin, vastaanottoihin ja asiantuntijapalveluihin	-150
Konsernipalvelut / Lisäys Pori Jazzille	-77
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus / Oppimisen tuen uudistus 1.8.2025	-426
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus / Kotikuntakorvausten kasvuun varautuminen	-150
Elinvoima- ja ympäristötoimiala / Vuodelle 2025 jatkuvien palkkatukityösuhteiden Pori-lisät	-60
Elinvoima- ja ympäristötoimiala / Työpolkurahoituksen pilotointi	-100
Tekninen toimiala / Itätuulen koulun vuokrankorotus	-288
Tekninen toimiala / Muut vuokrankorotukset	-150
Henkilöstösuunnitelman korjaukset, sivukulujen tarkistukset, muut kehysaikaisut tai sisäiset siirrot	
Tarkastustoimi	5
Konsernipalvelut	-212
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	397
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	-65
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	460
Tekninen toimiala (vuokrien siirto työllisyysalueen kuluksi ja tuplavuokrien eliminointi)	1 021
Toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	-176
Vuoden 2025 puolelle jatkuvien työllistämisyksiköiden huomiointi henkilöstömenoissa	
Konsernipalvelut	-8
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	-7
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	-71
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	-534
Tekninen toimiala	-196
Satakunnan työllisyysalue (Elinvoima- ja ympäristötoimiala)	
Tarkennukset ja päivitykset työllisyysalueen talousarvioon	-366
Tuloslaskelmaosa	
Verotulojen päivitys uusimman ennustekehikon mukaan ja kiinteistöveroarvion pudotus	-1 173
Valtionosuudet päivitettyjen laskelmien mukaan	-322
Korkotulojen ja -menojen uudelleenarviointi nykyisen korkokehityksen perusteella	2 048
Kiinteistö Oy Porin Jäähallin pääomavastikkeen tarkistus	-109
Investointiosa, siirrot käyttötalouteen	310
Liikelaitosten talousarviot	
Työnantajan sivukulujen (tasausmaksu) tarkistukset	
Porin Palveluliikelaitos	309
Porin Vesi	16

Taloussuunnitelmakausi

Vuosien 2026 ja 2027 osalta on yleisen 2 % kustannuskehityksen, viimeisimpien verotulo- ja valtionosuusarvioiden, sekä rahoitustulojen ja -menojen kehityksen lisäksi huomioitu seuraavat tekijät:

- **Pori Energia Oy:n tuloutusjärjestely** päättyy 31.12.2025. Vuodesta 2026 alkaen tuloutus on pidetty nykytulla, mutta tuloutuksen rakennetta on muutettu huomioiden energiaosakkeiden myynnin päätyminen.
- **Kuntien ja hyvinvointialueiden välisten vuokrasopimusten päätyminen** vuoden 2025 lopussa on huomioitu neutraalein talousvaikutuksin lisäämällä rahoitustuloihin poistuvien tulo- ja menoerien erotus.

Kaupunginhallituksen I lukemisen jälkeen tehdyt muutokset

Tavoitteiden asettaminen konsernille

- Täydennetty selvitystä Pori Energia Oy:n tuloutuksista.
- Kaupungin kahdeksan strategisen tytäryhtiön tavoitteet on lisätty talousarviokirjaan.

Kaupungin strategiset tapahtumakumppanuudet

- Lisätty uusi kappale.

Käyttötalousosa

- Lisätty perusopetuksen taloudellisten tavoitteiden kohtaan maininnat erityisopetuksen resursoinnista.
- Lisätty lukiokoulutuksen kohtaan selvitystä oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeista ja kuvattu yhteisöpedagogin toimintaa.
- Lisätty teknisen toimialan kohtaan tieto, paljonko määrärahaa on varattu henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin TE-uudistuksen johdosta.

Investointiosa

- Yritysjärjestelyiden määrarahasta on irrotettu määräraha pääomasijoitukseen Satakunnan Kasvurahasto Oy:n. Sijoitus on yhteensä miljoona euroa, jakautuen yhtä suuriin osuuksiin vuosille 2025 ja 2026.

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on kaupunginvaltuuston hyväksymä pitkän aikavälin suunnitelma. Se osoittaa suunnan ja suuret linjat, joiden mukaan kaupunki toimii. Strategia ohjaa kaupungin suunnittelua, tekemistä ja kehittämistä. Strategia hyväksytään kahdeksi valtuustokaudeksi, mutta se päivitetään säännöllisesti valtuustokauden vaihtuessa ja tarpeen mukaan useammin. Pori 2030 -strategia on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.4.2022.

Porin strategian johtoajatukseksi on ”Sujuvan arjen ja kestävä kasvun kotikaupunki”, joka kertoo Porin keskeisen olemuksen. Johtoajatusta toteutetaan yhteisellä tekemisellä kaupungin sekä porilaisten asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Porissa kasvu on selkeä päämäärä. Porilaisia arvoja ovat avoimuus, rakkaus ja rohkeus. Strategian painopisteet korostavat kasvua, osaamista ja hyvinvointia. Niiden kautta on määritelty kymmenen strategista tavoitetta ja 47 tekoa, joiden kautta avataan toimenpiteet ja mittarit tässä talousarviossa ja -suunnitelmassa TOP11-prosesseittain sekä toimialarajat ylittävissä tavoitteissa. Talousarvioon liittyvä raportointi on samalla raportointia Porin strategian tavoitteiden onnistumisesta.

Strategian kanssa yhtäaikaaisesti toteutetaan valtuustoryhmien keskenään solmimaa valtuustosopimusta.

[Strategia ja valtuustosopimus löytyvät Porin kaupungin nettisivuilta.](#)

Vaikutusten ennakoarviointi

Vaikutusten ennakoarviointi on tapa arvioida valmisteluvaiheessa olevan päätöksen vaikutuksia eri näkökulmista. Varsinkin mittavia ja laaja-alaisia päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulisi ottaa huomioon eri päätösvaihtoehdot ja se, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön ja alueen yrityksiin sekä kaupungin talouteen, organisaatioon ja henkilöstöön. Ennakoarvioinnin avulla voidaan tarkastella, toteuttaako päätös kaupungin strategiaa ja toimintaa ohjaavia suunnitelmia, ja punnita päätöksen vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on kirjattu eri näkökulmien osalta useampaan eri lakiin kuntien tehtäväksi. Esi-merkiksi ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä. Myös Kuntaliitto on antanut oman suosituksen arviointien toteutuksesta ja arvioitavista näkökulmista.

Porissa on annettu tarkempi ohjeistus vaikutusten ennakoarvioinneista ensimmäistä kertaa vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen yhteydessä.

Pääsääntöisesti vaikutusten ennakoarviointi tulee tehdä aina kun:

- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- Päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- Kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- Päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisiin yrityksiin ja / tai yritysilmapiiriin)

Kaupungin henkilöstöjohtaminen

Strategisen henkilöstöjohtamisen keskeiset painopistealueet ovat henkilöstövoimavarojen, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä osaamisen johtaminen. Vastuullinen henkilöstöpolitiikka mahdollistaa perustehtävässä onnistumisen, tuloksellisen toiminnan ja laadukkaat palvelut. Henkilöstöjohtamisen tulee perustua mm. vahvistettuun henkilöstöohjelmaan, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä edistäviin toimintamalleihin sekä osaamisen johtamisen linjauksiin. HR-yksikkö vastaa edellä mainittujen linjausten valmistelusta sekä toimeenpanosta yhteistyössä toimialojen ja laitosten kanssa. Henkilöstöohjelma on laadittu vuoteen 2030 asti, mutta tarvittaessa sitä päivitetään valtuustokausittain. Henkilöstöohjelmassa huomioidaan mahdolliset kaupunkistrategiaan tehtävät muutokset ja siihen sisällytetään nykyistä enemmän konkreettisia tavoitteita ja mittareita.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelutoiminnan laajuuden ja siihen tarvittavat henkilöstöresurssit. Ennakoiva henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä tuloksellisen toiminnan taustatekijöitä. Henkilöstörakenteen, -määrän ja -poistuman sekä osaamistarpeiden muutokset tulee ennakoita. Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä yksikkötasoiset henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat HR-yksikön tuella ja ohjeistamana. Henkilöstöbudjetti perustuu henkilöstösuunnitelmaan kirjattuihin henkilötyövuosiin. Palkkakustannukset sisältävä henkilöstösuunnitelma edellyttää HR-yksikön ja talous- ja hallintoyksikön tiivistä yhteistyötä. Henkilöstösuunnitelman ja siihen liittyvien palkkamäärärahojen tulee olla huolellisesti laadittu, jotta rekrytoinnit voidaan toteuttaa ilman erillistä täytölupamenettelyä luottaen henkilöstösuunnitelman sisältöön. Palkkamäärärahojen riittävyys ja rekrytointitarpeen yhteys vahvistettuun henkilöstösuunnitelmaan tulee tarkistaa suunniteltaessa rekrytointeja.

Henkilöstön saatavuuden varmistamiseksi Porin kaupungin tulee huolehtia kilpailukyvyystään työnantajana. Keskeistä on luoda sellaiset henkilöstöpoliittiset periaatteet ja toimintamallit, jotka tukevat niin sisäisen kuin ulkoisen työnantajakuvamme kehittymistä. Toimintamme kannalta on olennaista, että saamme pidettyä osaavan henkilöstön palveluksesamme ja meille halutaan hakeutua töihin. Palkkausjärjestelmien kannustavuuden ja joustavuuden lisäämisellä pystymme parantamaan työn houkuttelevuutta sekä motivaatiota itsensä kehittämiseen. Paikallisella kehittämistyöllä voimme myös luoda palkkausjärjestelmiin motivaatiota ja hyvään työsuoritukseen kannustavia elementtejä.

Kaupungin tehtävä työnantajana on huolehtia henkilöstön tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Keskeistä on yhteisten pelisääntöjen, toimintatapojen ja ohjeiden noudattaminen toimialoilla ja laitoksissa. Jokainen kaupunkiorganisaatiossa työskentelevä on omalta osaltaan vastuussa tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta työyhteisöstä.

Porin kaupunki on yksi työnantaja, joten kehittämishankkeet tulee suunnitella eri toimialojen tarpeet huomioiden. HR-yksikkö tuottaa keskitetyn toimintamallin mukaisesti koko organisaatiolle yhdenmukaiset ja laadukkaat tukipalvelut. Keskitetyillä HR-toiminnoilla tuetaan erityisesti esihenkilöitä muutosjohtamisessa ja työkykyjohtamisen haasteissa.

HR-yksikkö vastaa henkilöstön osaamisen kehittämisen yleisistä valmennus- ja koulutuskokonaisuuksista, sisäisestä henkilöstön koulutusohjelmasta, sekä niitä koskevista määrärahoista muiden kuin toimialojen substanssikoulutusten osalta. Osaamisen kehittämisessä painotetaan muun muassa työ- ja toimintakulttuurin muutoksen vaatimia työelämätaitoja, digitaalista osaamista, esihenkilöiden johtamisosaamista sekä ennakoivaa työkykyjohtamista.

HR-yksikkö tukee esihenkilöitä yhteisten toimintamallien mukaisessa työhyvinvoinnin johtamisessa, jossa painopiste on ennakoinnissa. Aktiivisella työterveysyhteistyöllä pyritään ennalta ehkäisemään työkyvyttömyyttä ja tarjoamaan oikea-aikaista tukea työkyvyn haasteisiin. Osatyökykyisten työssä jatkamisen tukikeinoja hyödynnetään laajasti yhteistyössä Kevan ja Pohjola-Vakuutuksen kanssa. Henkilöstön saatavuuden ollessa haasteellista, on jokaisen työpanos ja osaaminen saatava käyttöön mielekkäällä tavalla. Joustavilla ja yhdenvertaisilla henkilöstöeduilla ja tyhy-toiminnalla tuetaan henkilöstön työhyvinvointia, ja parannetaan sisäistä ja ulkoista työnantajakuva. Henkilöstöllä on käytössään Epassin liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietua 200 euroa/henkilö vuodessa sekä työsuhdepyöräetu. Näiden lisäksi työpaikoilla toteutettavaan tyhy-toimintaan on käytettävissä 50 euroa/henkilö. HR-yksikkö koordinoi koko henkilöstölle suunnattua liikunta- ja virkistystoimintaa esimerkiksi erilaisten haasteiden, kampanjoiden ja lajikokeilujen muodossa.

Henkilöstökustannukset eli palkat sivukuluineen muodostavat talousarvion suurimman yksittäisen menoerän.

Osana kunta-alan vuoden 2022 sopimusratkaisua on sovittu palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskevasta kehittämisohjelmasta vuosille 2023–2027. Vuodelle 2025 kohdistuu 1.6.2025 lukien 0,8 prosentin paikallinen järjestelyerä, joka kohdistuu lähes kaupungin koko henkilöstöön kattaen kaupungin suurimmat sopimusalat. Palkkakustannusten kasvuun vaikuttavat lisäksi muut virka- ja työehtosopimusratkaisut, joiden korotustasoa on vaikea ennakoita, koska kunta-alan sopimuskausi päättyy 30.4.2025. TE-uudistus voi aiheuttaa kaupungille palkkojen harmonisointiin liittyviä kustannuksia noin 130 henkilön siirtyessä kaupungin palkkausjärjestelmään valtion palkkausjärjestelmästä. Palkkakustannusten yleisenä korotusprosenttina on talousarviossa käytetty hieman vajaata kolmea prosenttia.

Talousarviota toteutettaessa ja talouden tasapainosta huolehdittaessa noudatetaan seuraavia periaatteita ja toimenpiteitä:

- Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu toteutetaan ohjeistuksen mukaisesti osana talousarviosuunnittelua.
- Rekrytoinnit perustuvat kaupunginhallituksessa vahvistettuun henkilöstösuunnitelmaan. Vuoden kestäviin ja sitä pidempiin palvelussuhteisiin täyttölupa haetaan, mikäli tehtävää ei ole henkilöstösuunnitelmassa, rekrytoinnin yhteydessä muutetaan avautuvan tehtävän nimikettä tai tehtäväkuvausta siten, että sillä on vaikutusta tehtäväkohtaiseen palkkaukseen.
- Toimialat ja laitokset noudattavat yhteisiä pelisääntöjä, toimintatapoja ja ohjeita henkilöstön yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun turvaamiseksi.
- Henkilöstövoimavarojen joustavaa käyttöä edistetään yhteistyössä toimialojen kesken. Näin mahdollistetaan toimintatapojen kehittäminen, selkeä johtaminen, työkierto eri tehtävissä ja sisäisten urapolkujen muodostuminen.
- Toiminnan uudelleen järjestämistapoja arvioidaan tavoitteena toimintojen keskittäminen ja henkilöstön sijoittaminen yhden johdon ja vastualueen alle.
- Työhyvinvoinnin johtamisen painopiste on ennakkoivissa ja ennalta ehkäisevissä toimintatavoissa. Toimintaa johdetaan ja seurataan sovittujen tavoitteiden ja mittarien avulla.
- Osaamisen ajantasaisuus varmistetaan järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja valmennusta esihenkilöille ja koko henkilöstölle. Osaamisen kehittämisen painopistettä siirretään yleisistä koulutuksista eri kohderyhmille kohdennettuihin koulutuksiin.
- Työnantajakuva edistetään sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän keinoin HR-yksikön ja viestinnän yhteistyötä aktiivisella. Nostamme esiin onnistumisia.

Tavoitteiden asettaminen konsernille

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Osana tätä työtä kaupunkikonserniin kuuluvilta tytäryhtiöiltä on kerätty tiedot päätetyistä ja suunnitteilla olevista investoinneista 2025-2027. Investoinneista on pyydetty ilmoittamaan, mikäli niillä on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Lisäksi yhtiöt raportoivat ennustetun lainakanan kehityksen tuleville kolmelle vuodelle. Kuntakonsernin taloutta käsittelevä osio sisältyy talousarvioon informatiivisena osana pois lukien ne investointikohteet, joilla on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Näistä kaupunginvaltuusto tekee aina erillisen päätöksen. Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt on esitetty taulukoissa erikseen, koska ne toteuttavat merkittäviä kaupungin käyttötalouteen vaikuttavia investointeja.

Kaupungin kahdeksan strategista tytäryhtiötä ovat: Länsirannikon Koulutus Oy, Pori Energia Oy, Suisto Kiinteistöt Oy, Porin Satama Oy, Porin YH-asunnot Oy, Prizztech Oy, Keräämö Oy ja Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy.

[Tiedot kuntakonserniin kuuluvista tytäryhteisöistä löytyvät tutkiahallintoa.fi sivustolta.](#)

Tytäryhtiöiden päätetyt ja suunnitteilla olevat investoinnit

Tytäryhtiöt	Investoinnit 1 000 €			Vaikutus käyttötalouteen 1 000 €		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Keräämö Oy	2 085	550	100			
Kiinteistö Oy Domus Arctopolis ¹	500	0	0	80	80	80
Kiinteistö Oy Luotsinmäen Puhdistamo	300	300	300			
Kiinteistö Oy Otavankatu 3 ²	0	1 800	0		810	
Kiinteistö Oy Porin Jäähalli ³	0	0	4 000			600
Kiinteistö Oy Pormestarinluodon Keskus ⁴	200	0	0	100		
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue	1 500	0	0			
Meri-Porin Palvelukeskus Oy	150	150	150			
Pori Energia Oy-konserni	23 372	28 137	25 656			
Porin Satama Oy	1 650	2 150	10 050			
Porin Teatteritalo Oy	75	100	75			
Porin Toimitilat Oy	1 295	1 180	780			
Porin YH-asunnot Oy	3 500	2 800	2 800			
YH tytär: As Oy Porin Säveltäjänlinna	0	150	600			
Sampolan Palvelukeskus Oy ⁵	5 200	24 000	1 000	200	400	400
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	400	200	200			
Yhteensä	40 227	61 517	45 711	380	1 290	1 080

Käyttötalouteen vaikuttavat investoinnit:

- 1) Kiinteistö Oy Domus Arctopolis uusii Rautatienpuistokatu 7/ Palmgren-konservatorion vesikaton.
- 2) Otavankatu 3 rakennuksen purkamisen kustannukset veloitetaan yhtiön osakkailta.
- 3) Kiinteistö Oy Porin Jäähalli uusii jäähallin vesikaton.
- 4) Kiinteistö Oy Pormestarinluodon Keskus purkaa viimeisen omistamansa rakennuksen.
- 5) Sampolan Palvelukeskus Oy peruskorjaa Taikurinhatun päiväkodin.

Vuonna 2025 konserniyhtiöiden suunnitelluista investoinneista 58 % koostuu Pori Energian investoinneista.

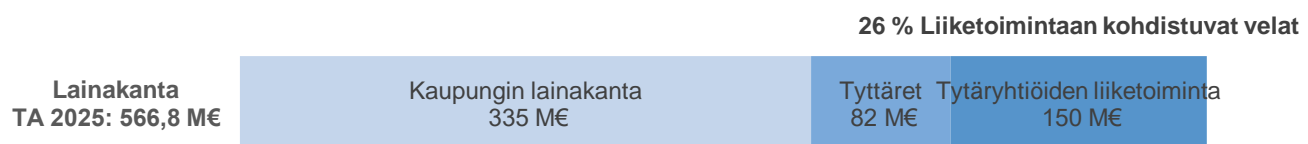
Tytäryhtiöiden lainakannan kehitys

Tytäryhtiöt	Konsernin ulkop. velka 1 000 €	31.12.2022	Lainakannan muutos 1 000 €			
			2023	2024	2025	2026
As Oy Porin Kiertokatu 16-18 (L)		1 158	-119	-119	-119	-119
Kiinteistö Oy Porin Jäähalli (L)		5 519	-752	-752	-752	3 848
Kiinteistö Oy Porin Uimahalli		4 966	-497	-497	-497	-497
Kiinteistö Oy Porin Winnova		19 603	-750	-792	-821	-851
Kiinteistö Oy Ulvilanpuisto		415	-26	-26	-26	-26
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue (L)		147	1 973	-146	-138	-130
Meri-Porin Palvelukeskus Oy		3 192	-484	-344	-344	-344
Pori Energia Oy-konserni (L)		77 015	-7 122	-7 122	-7 122	-7 122
Porin Linjat Oy (L)		125	-125	0	0	0
Porin Satama Oy (L)		23 123	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Porin Teatteritalo Oy (L)		4 551	-348	-348	-348	-348
Porin Toimitilat Oy (L)		3 772	-900	-900	-900	-900
Porin YH-asunnot Oy (L)		32 650	1 799	300	900	1 000
Sampolan Palvelukeskus Oy		20 213	-1 064	4 136	22 686	-314
Yhteensä		196 449	-9 614	-7 810	11 319	-7 003
Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt						
As Oy Porin Polkkaupisto		0	180	-18	-18	-18
As Oy Porin Säveltäjänlinna		0	246	-50	100	535
Kaarisillan Koulu Oy		6 780	-565	-565	-565	-565
Kiinteistö Oy Porin Annankatu 8 (L)		4 685	-133	-132	-137	-122
Kiinteistö Oy Porin Päiväkodit		9 606	-724	-728	-732	-735
Porin Erityiskiinteistöt Oy		7 298	-403	-406	-408	-414
Porin Haka Oy (L)		8 097	-424	-424	-424	-424
As Oy Porin Otavan Kruunu (L)		7 800	-325	-325	-325	-6 825
Porin Palvelukiinteistöt Oy		15 403	-1 300	-300	-300	-300
Yhteensä		59 668	-3 448	-2 949	-2 809	-8 869
Kaikki yhteensä		256 117	-13 063	-10 759	8 510	-15 872

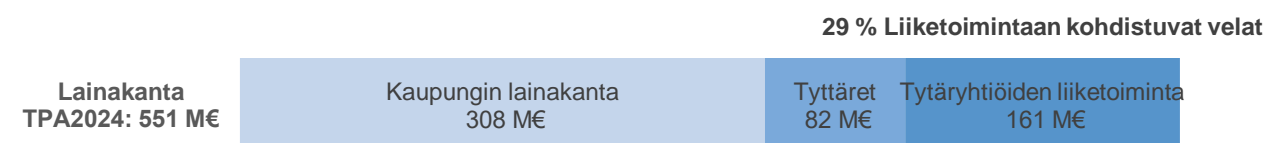
L = Liiketoimintaa harjoittava yhtiö.

Vuonna 2025 tytäryhtiöiden veloista 38 % on Porin YH-Asunnot Oy:llä ja sen tytäryhtiöillä sekä 27 % Pori Energia -konsernilla.

Kaupunkikonsernin velat käyttötarkoituksen mukaan

74 % Peruspalvelujen tuottamiseen kohdistuvat velat

71 % Peruspalvelujen tuottamiseen kohdistuvat velat

- Kaupungin ulkoinen lainakanta
- Tytäryhtiöiden toteuttamat kaupungin investoinnit
- Tytäryhtiöiden liiketoiminnan rahoitus

Tytäryhtiöiden tuloutusperiaatteet

Porin Satama Oy

Porin Satama Oy maksaa 31.12.2034 kokonaan maksettavaksi erääntyvästä 25 M€ junior-lainasta kaupungille kiinteää vuosittaista korkoa 6 % (1,5 M€). Korkoa maksetaan vain mikäli yhtiön tulos ennen veroja ei ole nolla tai tappiollinen.

Pori Energia Oy

Pori Energia Oy maksaa kaupungille korkoja seuraavista lainoista:

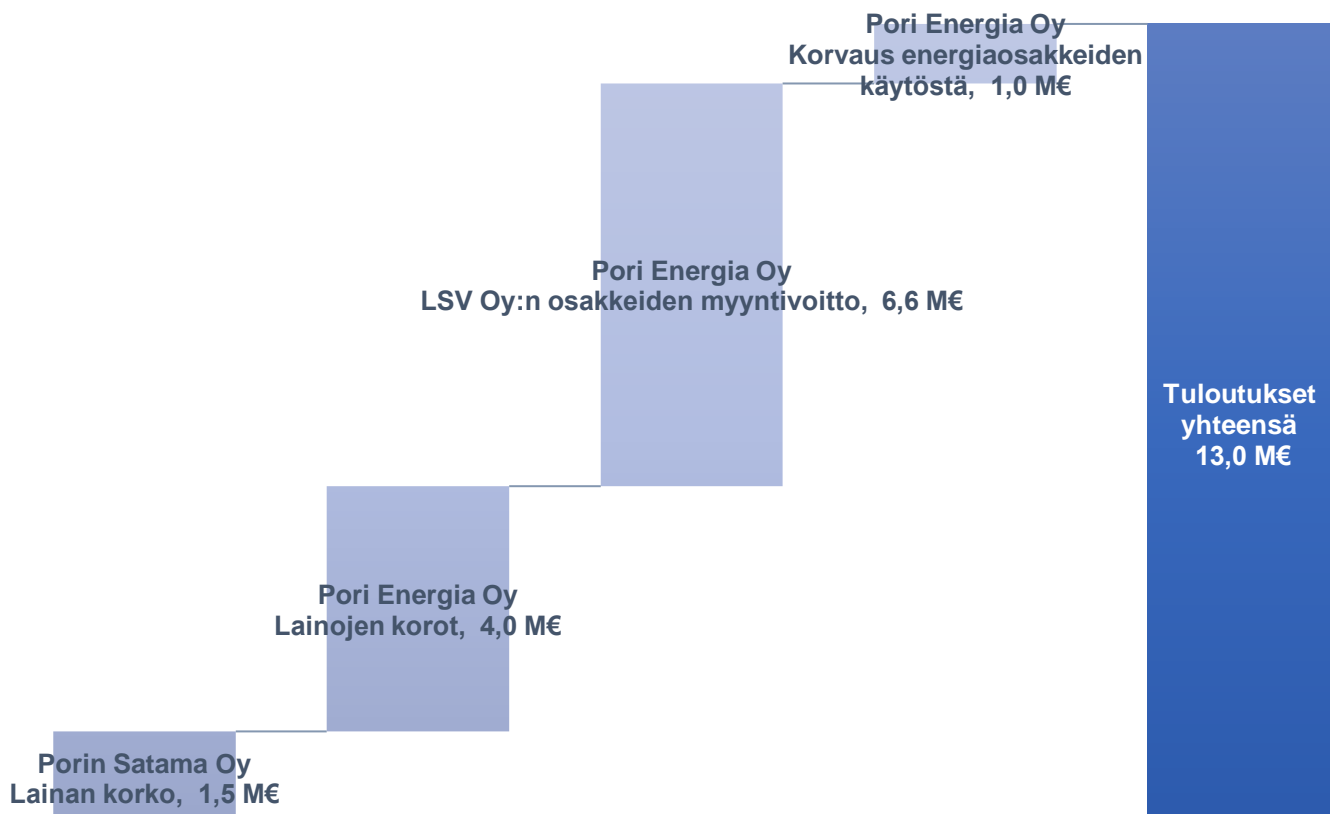
1. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 50 M€ pääomalaina. Korko 6kk euribor + 2 % marginaali, kuitenkin vähintään 5 %.
2. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 10 M€ kertalyhennettävä laina. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 4 %.
3. 31.12.2025 päättyvä lyhennettävä 56,9 M€ laina. Lainan lyhennykset ovat 3 M€ vuodessa ja laina-ajan päättyessä viimeinen maksettava erä 26,9 M€. Laina-aikana voidaan sopia lainan muuttamisesta pääomalainaksi. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 3,5 %.

Lainojen osalta on huomattava, että nettohyöty kaupungille on pienempi, kuin lainoista kaupungille maksettava korko. Myönnettyjen lainojen pääoman osalta myös kaupungin oma lainasalkku tuottaa korkomenoja kaupungille kulloinkin vallitsevien markkinakorkojen, lainamarginaalien ja käytössä olevien korkosuojausten mukaisesti. Talousarvion laadintahetken tilanteen mukaisesti nettohyöty kaupungille on noin 2 miljoonaa euroa.

Porin kaupunki myy puitesopimukseen perustuen kiinteän määrän omistamiaan Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energia Oy:lle vuosittain. Kauppoja toteutetaan vuoteen 2025 asti, jolloin kaikki kaupungin omistamat osakkeet on siirretty Pori Energia Oy:n omistukseen. Kauppahinta määritetään erikseen vuosittain. On huomattava, että järjestelyssä ei ole kyse varsinaisesta omistajatuloutuksesta. Käytännössä Pori Energia investoi tässä energiaosakkeisiin ja kaupunki myy tuottavaa omaisuuttaan pois.

Lisäksi Pori Energia Oy maksaa Porin kaupungille korvausta Pohjolan Voima Oy:n ja Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden tuottamista sähköntuotannon käyttöoikeuksista. Korvauksen määrä laskee vuosittain, koska kaupunki myy edellä esitetyn mukaisesti Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energialle.

Tytäryhtiöiden tuloutukset

Konsernitason tavoitteet

Porin kaupunkikonsernin konserniohjauksen lähtökohtana ovat kaupunginvaltuuston määrittelemät tavoitteet ja niiden mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Näillä valtuuston vahvistamilla konserniohjeilla ja omistajapolitiittisilla linjauksilla ohjataan pääoman käyttöä ja eri omaisuuseriä koskevaa päätöksentekoa. Lisäksi kaupunginvaltuusto kaupunkikonsernin ylimpänä päättävänä elimenä asettaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet. Omistajapolitiittiset linjaukset on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.10.2023.

Porin kaupungin omistajaohjauksesta vastaa kaupunginhallitus, joka ohjaa Porin kaupunkikonsernia sekä antaa tarvittavat ennakkokäsitykset yhteisöille. Kaupunginhallituksen lisäksi konsernijohtoon kuuluvat kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, omistajaohjauksen valmistelusta vastaava henkilö sekä talous- ja hallintojohtaja. Omistajaohjauksen ja valvonnan keskeisin tehtävä on seurata konsernin tavoitteiden ja annetun ohjauksen toteutumista. Omistajaohjausta hoidetaan tavalla, joka mahdollistaa tytäryhtiöiden ja kaupungin yhteydenpidon parhaalla tavalla.

Kaupunkikonsernin tavoitteet jakaantuvat konsernijohtolle ja tytäryhteisöille asetettuihin tavoitteisiin. Konsernijohtolle asetetut tavoitteet konserniohjauksen periaatteista ja menettelytavoista on otettu pääsääntöisesti valtuuston hyväksymään konserniohjeeseen. Esimerkiksi vieraan pääoman hankinta tehdään konserniohjeen mukaisesti yhteistyössä konsernipalveluiden varainhallintayksikön kanssa ja lähtökohtaisesti tytäryhteisöjen tulee suunnitella ja mitoittaa lainamääränsä siten, että velka pystytään kuolettamaan vähintään investoinnin taloudellista pitoaikaa vastaavassa ajassa.

Talousarviovuoteen 2025 sidottuja tavoitteita konsernijohtolle ovat:

1. Konsernin lainanhoitokatteessa tavoitellaan yli yhden olevaa lukua.
2. Konserniohjeen päivittäminen
3. Omistajapolitiittisten linjausten päivittäminen

Aktiivisen omistajaohjauksen ensisijainen tehtävä on aina varmistaa kunnan strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Kaupunkikonsernin johtamisessa korostuu konsernikokonaisuuden ymmärtäminen ja hallinta sekä aktiivisen omistajuuden avulla tavoiteltavat tulokset. Kaupunkikonsernin omistajapolitiikassa kaupungin omistamisen ja määräysvallan tulee lähtökohtaisesti tukea ja palvella palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai muuten kaupungin yhteiskunnallisia tavoitteita. Omistajuudella ja määräysvallalla tulee saavuttaa taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä.

Kaupungin tytäryhteisöjen toimintaa ohjaavat erityisesti konserniohje ja omistajapolitiittiset linjaukset. Konserniohjeeseen sekä omistajapolitiittisiin linjauksiin sisältyvät kuvaukset kaupungin omistajapolitiikasta sekä kuntalain edellyttämät konserni- ja omistajaohjauksen periaatteet. Linjauksissa määritellään muun muassa missä tehtävissä kaupunki on mukana omistajana ja minkä toimintaperiaatteiden mukaan konsernia ohjataan ja valvotaan. Näiden linjausten tarkoitus on tukea konsernijohton työtä ja yhteisöjen toimintaa pitkällä tähtäimellä. Kaupungin omistajapolitiikan tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Konserniyhtiöillä on aina jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite, ja ne toteuttavat kunnan kokonaisuuteen perustuen tuloksellisesti näitä omistajan tavoitteita. Lisäksi yhtiöitä ohjataan taloudellisen aseman kehittymistä kuvastavilla tavoitteilla ja tunnusluvuilla.

Omaisuuden hyvä hoito on osa sitoutuneiden pääomien tehokasta käyttöä. Taloudellisten resurssien rajallisuus edellyttää sitä, että kaikessa omistuksessa on pyrittävä sijoitettavan tai sijoitetun pääoman tehokkaaseen käyttöön. Ohjeiden tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla. Kuntalainkin mukaan omistajaohjauksella tulee huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Omistusta koskevissa linjauksissa on otettu huomioon julkisen intressin ja strategisen merkityksen näkökulma sekä omistuksen taloudellinen ulottuvuus. Julkinen intressi nousee kunnille asetetuista lainsäädännöllisistä velvoitteista ja julkisen palvelutehtävän luonteesta. Strateginen merkitys näkyy toimintaan sitoutuneena korkeana odotusarvona. Omistuksen taloudellista ulottuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon sekä tuotto- että kustannusvaikutukset.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan säännönmukaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. Raporttien tulee sisältää konserniohjeen mukaisesti katsaus toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta, mahdollisiin poikkeamiin toimintasuunnitelmasta ja niihin tehtyihin korjauksiin toimenpiteisiin. Raportissa pitää kertoa myös palvelutuotannon toteutuneet tärkeimmät suoritteet raportointihetken mennessä sekä myös päivitetty ennuste koko vuoden toteutumasta.

Yhtiöille asetetut tavoitteet kuvastavat omistuksilta odotettavaa omistaja-arvoa, jonka tulisi kehittyä ja jota tulisi myös suojata. Omistaja-arvon suojaamista kuvastaa esimerkiksi kaupungin omistamien yhtiöiden omaisuuden arvon säilyttäminen. Tytäryhteisökohtaiset omistajastrategiat kuvastavat myös kaupungin omaa sitoutumista omistajana tytäryhteisöille asetettaviin tavoitteisiin sekä muihin linjauksiin, mikä tukee pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta omistajuudessa.

Strategisten yhtiöiden tavoitteet

Konserniohjeen mukaan kaupunginvaltuusto vahvistaa kahdeksalle strategiselle yhtiölle omistajan/pääomistajan vuositaso- strategiset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain sekä koko tilikaudesta konsernitilinpäätöksen yhteydessä.

Keräämö Oy

Tavoite

Kustannustaso verrattuna muihin Suomen kunnallisiin kierrätysyhtiöiden alueisiin julkisista aineistoista

Tulos 0

Kierrätysaste Keräämö Oy:n toimialueen asiakkaiden piirissä

Mittari

Hinnat keskiarvossa omassa luokassa

Toteutunut tulos

Ensimmäinen mittaus ja laskenta tilikauden 2025 tilinpäätökseen.

Länsirannikon Koulutus Oy

Tavoite

Yhtiön laatiman strategian mukaiset tavoitteet saavutettu

Toiminnan tulos -3 M€ - -3,5 M€

Mittari

Vetovoimaluku opiskelijat 1,25 ja henkilöstö 70, tutkintojen määrä 1950, tutkinnon osien määrä 14 000, opiskelijapalaute 4,5

Toteutunut tulos

Pori Energia Oy

Tavoite

Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 6,3 %

Taloudellinen lisäarvo > 0 €

Hiilidioksidivapaan tuotannon osuus 92,5 % laskettuna 36 kk liukuvana keskiarvona

Asiakkaiden keskeytyskustannukset ovat enintään Energiaviraston valvontamallin mukaiset

Työtapaturmien määrä 0 kappaletta

Mittari

Toteutunut sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Toteutunut taloudellinen lisäarvo

Kehitysuralla pysyminen

Kustannusten toteuma verrattuna valvontamallin sallimaan 879 tuhatta euroa

Toteutunut työtapaturmien määrä

Porin Satama Oy

Tavoite

Sataman toiminnallisen kilpailukyvyyn turvaaminen investoimalla sataman infraan

Satamatoiminta on kannattavaa

Tavaraliikenteen tulot ja liikenteen tonnimäärä kasvavat huomattavasti mahdollistaen toiminnan kannattavuuden

Porin Sataman henkilöstön työkyky ja osaaminen ovat korkealla tasolla

Mittari

Investoinnit toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti

Liikevoitto 0,82 M€, pääoman tuotto 0,9 %

Tavaramaksujen-, alusmaksujen-, kuljetinmaksujen- sekä kiinnitys- ja irrotusmaksujen summa on vähintään 5,8 M€ ja tavaraliikenteen määrä on vähintään 4 miljoonaa tonnia

Sairauspoissaolo-% <2,5%, koulutuspäivät 0,5 htp/hlö

Porin YH-Asunnot Oy

Tavoite

Maksuvalmius on 2 (ilman seuraavan vuoden lainan lyhennyksiä)

Lainakanta ei kasva

Käyttöaste kaikissa vuokra-asunnoissa yli 94 % ja opiskelija-asunnoissa yli 87 %

Asukkaiden vaihtuvuus tavallisissa vuokra-asunnoissa keskimäärin alle 25 % ja opiskelija-asunnoissa alle 27 %

Liiketulos vähintään nolla

Mittari

Toteutunut maksuvalmius (ilman seuraavan vuoden lainan lyhennyksiä)

Toteutunut lainojen nettolyhennys euroissa

Toteutunut käyttöaste; toteutuneet vuokratuotot suhteessa teoreettiseen maksimivuokratuottoon

Toteutunut vaihtuvuus: uudet sopimukset koko asuntosopimuskannasta

Toteutunut liiketulos

Priztech Oy

Tavoite

Yrittäjyyden edistäminen

Yritysten liiketoiminnan kasvun edistäminen

Elinvoimaisen yritys ympäristön kehittäminen

Omistaja-asiakkaiden asiakaskokemus

Tulos vähintään 0-tasolla

Mittari

Uusyrityskeskus Enter Satakunnan neuvonnassa olleiden asiakkaiden määrä 700, kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4)

Yritysten kasvutavoitekartoitukset ja toimenpiteet kasvutavoitteiden saavuttamiseksi 30 kpl, kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4)

Yritysten investointivalmisteluiden avustaminen 5 kpl, Porin ekosysteemisopimusta edistäneiden hankkeiden ja yhteistyöaktiviteettien lukumäärä 10 kpl

Kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4) (mitataan kaksi kertaa vuodessa)

Toteutunut tulos

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy

Tavoite

90 % SAMKin valmistuneista opiskelijoista on työllistynyt vuosi valmistumisen jälkeen

SAMKin henkilöstökokemusta kuvaavan indeksin arvo on parempi kuin koulutustoimialalla keskimäärin

SAMKin osuus rahoitusmallin mukaisista kaikkien ammattikorkeakoulujen amk-tutkintojen tutkintopisteistä on vähintään 3,9 %

SAMKin TKI-toiminnan volyyymi on vähintään 5 M€ (puhdas ulkoinen t&k-rahoitus)

Positiivinen tilikauden tulos

Mittari

Työllistymisaste (Tilastokeskuksen työllistymistilasto, OKM rahoitusmittari)

SAMKissa vuosittain tehtävän henkilöstötutkimuksen tulos (EezyFlow:n PeoplePower indeksi)

Osuus tutkintopisteistä (OKM-rahoitusmittari, korkeakoulujen extranet Vipunen)

Ulkoiden TKI rahoituksen määrä (Tilastokeskuksen määritelmän mukainen t&k rahoitus, OKM-rahoitusmittari)

Sijoitusten realisoitumattomilla arvomuutoksilla oikaistu tilikauden voitto

Suisto Kiinteistöt Oy

Tavoite

Oman pääoman tuotto 10 %

Sijoitetun pääoman tuotto 2,5 %

Mäntyluodon telakka-alueen kehittäminen

Karjarannan kiinteistöjen kehittäminen

Tiilimäen maanvuokrasopimuksen päättäminen

Tahkoluodon alueen kehittämiseen osallistuminen

Mittari

Toteutunut oman pääoman tuotto prosentti

Toteutunut sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Yhteisen tulevaisuuskuvan luominen Enersense Oyj:n kanssa, merituulivoimakomponenttien väliavarastointialueen suunnitelman laatiminen, rakennusten kunnossapitovelan arvioiminen

Karjarannan rakennusten vuokrausasteen parantaminen, rakennusten kunnossapitovelan arvioiminen

Sopimuksen päättämisen tilanne tilikauden päättyessä

Osallistumisen tilanne

Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet

1. Kaupunginhallituksella on kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä oikeus antaa kaikille toimialoille tarkempia ohjeita määrärahojen käytöstä ja tarvittaessa rajoittaa määrärahojen käyttöä.
2. Kaupunginhallituksella on oikeus päättää vuoden 2025 talousarviolainojen ottamisesta talousarvion rahoitusosassa esitetyn lainanottoon varatun summan puitteissa. Kaupunginhallituksella on myös oikeus käyttää lyhytaikaisia (alle 1 v.) luottoja 100 M€ määrään asti. Lisäksi kaupunginhallituksella on oikeus tehdä tarvittaessa myös muita kaupungin rahoitusasemaa turvaavia päätöksiä.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää enintään 250 000 € hissiavustuksiin vuonna 2025. Avustuksia vastaavat määrärahalisäykset katetaan asuntotuotantorahastosta.
4. Talous- ja hallintojohtajalla on oikeus päättää määrärahasiirroista avustusten ja käyttötalousosan sitovuustasojen sekä käyttötalous- ja investointiosan välillä. Määrärahan käyttötarkoitus ei saa kummassakaan tapauksessa muuttua.
5. Talous- ja hallintojohtajalla on valtuus myöntää määrärahalisäyksiä teknisen toimialan investointiosan kohtaan ajoneuvojen hankinta myytyjen ajoneuvojen myyntihinnan arvosta.

Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi

Porin elinvoimaisuus

Toimialarajat ylittävät yhteiset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Yritysten perustaminen, sijoittuminen ja kasvu		
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Markkinavuoropuhelu hankinnoissa, hankkeiden yrityksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Tunnistetaan alueen omien markkinoiden kannalta positiiviset vaikutukset.		
		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Markkinavuoropuhelujen määrä. Käydään markkinavuoropuhelu hankkeissa, joiden arvo on yli 500 000 €. Pienemmissä hankkeissa / hankinnoissa arvioidaan tapauskohtaisesti hankinnan merkittävyyttä paikallisen elinkeinoelämän kannalta.	80 %	90 %
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Yrittäjyyskasvatuksen edistäminen		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Yrityskylä tarjoaa kaikille Satakunnan kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisille myönteisiä kokemuksia työelämästä, taloudesta, yrittäjyydestä ja yhteiskunnasta.	Toiminta aloitettu	Toiminta vakiintunut, 100 % osallistumisaste
Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Merituulikeskuksen suunnitelmavalmiuden parantaminen		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Suunnitelmavalmius.	Suunnittelu on aloitettu.	Merituulikeskuksen investointipäätöksen tekeminen on mahdollista.

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Kehitämme Poria ympärivuotisena tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina		
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Kirjurinluodon matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Kalafornian ja Kirjurinluodon kehittämissuunnitelmasta sisällytetään vuoden 2026 investointisuunnitelmaan 3 toimenpidettä	Kehittämissuunnitelma valmisteilla	3 toimenpidettä talousarvioon 2026
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Koulujen hyödyntäminen tapahtumia palvelevassa toiminnassa.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Kouluilojen tapahtuma- ym. käytön (tapahtumat, majoitus yms.) pelisäännöt.	Valmistelu aloitettu	Yhteiset pelisäännöt valmistuvat 2025 aikana

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ylivertaiset asuinympäristöt ja keskustan kehittäminen		
TEKO	Keskustan kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen		
Konsernipalvelut			
TOIMENPIDE	Tehostamme viestintää ja markkinointia		
MITTARI	Laaditaan viestintä- ja markkinointisuunnitelma	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vireillä	Suunnitelma valmis
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Tulevaisuuden keskustakirjaston suunnittelu		
MITTARI	Pääkirjasto-rakennuksen toteutussuunnittelun käynnistäminen valmiin hankesuunnitelman pohjalta	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Hankesuunnittelu valmis	Toteutussuunnittelu käynnissä
TOIMENPIDE	Kauppatorin toteutussuunnittelun käynnistäminen		
MITTARI	Suunnittelun tilanne	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Yleissuunnitelma hyväksytty	Toteutussuunnittelu käynnissä
TOIMENPIDE	Keskustan liikenneverkkosuunnitelman yleissuunnitelman käynnistäminen		
MITTARI	Suunnittelun tilanne	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Keskustan liikenneverkkosuunnitelma hyväksytty	Yleissuunnittelu käynnissä

Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden etenemisen kirjaus tilinpäätökseen ja talousarviokirjaan. Tiekartan tavoitetilojen ja toimenpiteiden toteuttamisen edistäminen.		
MITTARI	Toimenpiteiden osuus, joita edistetään tai jotka ovat valmiit/toimintatapoja: Suunnitteluvaihe tai toteutusvaihe	Lähtötaso	Tavoitetaso
		69 % (tilanne 1.9.2024)	72 %
	Valmis/muuttunut toimintatavaksi	18 % (tilanne 1.9.2024)	22 %
TOIMENPIDE	Projektin kävelykadun elävöittämisen ja turvallisuusympäristön parantamiseksi (Kävelykadun 50-vuotisjuhlavuosi 2027)		
MITTARI	Suunnitelma ja toteuttaminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnittelu on aloitettu.	Kävelykatu 50 v–toteutussuunnitelma on laadittu.

TOIMENPIDE	Kaupunkikeskustan asiointi- ja yritys ympäristön kilpailukykyä vahvistavien prosessien ja verkostojen kehittäminen.		
MITTARI	Kaupungin, kiinteistönomistajien, yrittäjien, yhdistysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä, verkostoitumista sekä kiinteistö- ja keskustakehitystä vahvistavien kaupunkifoorumien (keskustelutilaisuus ja/tai työpaja) järjestäminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kaupunkifoorumien suunnittelu on aloitettu.	Vähintään yksi kaupunkifoorumi on järjestetty.

Johdanto

Kilpailukyky, vetovoima, houkuttelevuus, uusiutumiskyky, dynaamisuus, innovatiivisuus, vitalisuus, energisyys – adjektiiveja, joilla usein kuvataan yleisesti elinvoimaa. Elinvoimainen kunta pystyy ylläpitämään tasapainoista budjettia, houkuttelemaan yrityksiä ja työvoimaa alueelleen sekä tarjoamaan asukkailleen hyvän elinympäristön ja palvelut sekä yrityksilleen edellytykset kasvaa. Kunnan elinvoimaisuus on olennainen tekijä kuntien pitkän aikavälin kestävyuden ja hyvinvoinnin kannalta.

Nämä elinvoiman peruspilarit ovat mukana myös vuoteen 2030 ulottuvassa Porin kaupunkistrategiassa. Strategian ohjaamana olemme valinneet perusperiaatteet, joilla vuoden 2025 aikana edistämme kaupunkimme visiota onnellisesta ja turvallisesta kestävästä kasvun, elinikäisen koulutuksen kaupungista.

Pori on perinteinen teollisuuskaupunki, jota rakennemuutos on vuosien saatossa muokannut. Teollisuus on edelleen merkittävä kaupungin elinvoiman kivijalka, mutta suuria tuhansia henkiä työllistäviä tehtaita ei kaupungissa enää ole. Teollisuusyritysten omistus on muuttunut, toimintaa on pilkottu pienempiin osiin ja toisaalta teollisuutta palveleva liiketoiminta on noussut merkittäväksi toimialakseen. Työpaikat sijaitsevat yksittäisen tehtaan sijaan teollisuusalueilla, joissa on lukuisia toisilleen synergisiä yhtiöitä. Palveluliiketoiminnalla on suuri merkitys aluetaloudessa.

Teollinen perintemme, teollinen infra, puhtaan energian saatavuus ja teollisuutta palvelevat logistiset yhteydet ovat alueemme vahvuustekijöitä, mikä on näkynyt erityisesti sijoittumishalukkuudessa alueellemme. Tällä hetkellä suunnitteilla on miljardien eurojen teollisia investointeja, ja kiinnostus Suomea ja aluetamme kohtaan on edelleen jatkunut. Maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi kiinnostus Länsi-Suomea ja länsirannikon tarjoamia mahdollisuuksia kohtaan on kasvanut. Erityisesti merituulivoimainvestointien uskotaan kasvavan, mikä entisestään lisää Porinkin seudun kiinnostavuutta puhtaan siirtymän teollisuuden sijoittumispaikkana.

Taloustilanteessa on ilmennyt merkkejä taantumasta, kun inflaatio, korkojen nousu ja asuntomarkkinoiden ongelmat ovat heikentäneet yksityistä ostovoimaa. Samat haasteet koskevat Suomen päävientimaita, mikä heijastuu nopeasti Suomen vientiteollisuuteen. Porin seudun vientiteollisuus on kuitenkin toistaiseksi pystynyt välttämään pahimmat suhdannevaihtelut, vaikka yleinen investointien hidastuminen on tuntunut myös täällä. Rakentaminen on ollut vaikeuksissa, ja uudisasuntotuotanto on lähes pysähtynyt, mutta muutamat suuret hankkeet, kuten uusi oikeustalo, Svenska Kulturfonden i Björneborgin kampuksen laajennus ja Herralahden päiväkotit, ovat kannatelleet alaa. Positiivisia kasvun merkkejä on nähtävissä alueen automaatioyrityksissä. Puhtaan siirtymän sijoittumiskysyntä on edelleen vahvaa, ja se on johtanut muutamiin uusiin varaus sopimuksiin Kirrinsannan T/kem-alueella. Lisäksi Fortumin kanssa on solmittu yhteistyösopimus Tahkoluodon kehittämisestä. Vuoden 2025 alkupuolella odotetaan ensimmäisiä teollisten hankkeiden investointipäätöksiä, mikä tukee Porin talouden näkymiä. Viimeisimmissä talousennusteissa arvioidaan, että vuonna 2025 päästäisiin loivan, noin 1,1–1,7 %:n kasvun tielle. Tämä parantaa myös Porin alueen tulevaisuuden näkymiä. Näkymien paranemista tukee korkomarkkinoiden lasku, mikä lisää kuluttajien luottamusta ja ostovoimaa.

Henkilöjunaliikenteen edunvalvonta

Valtion ja VR:n välinen ostoliikennesopimus Tampere-Pori-yhteysvälin henkilöjunaliikenteestä jatkuu vuoteen 2030 saakka. Liikenne- ja viestintäministeriö Traficom on pitänyt vuoden 2024 aikana alueellisia keskustelutilaisuuksia henkilöjunaliikenteen markkinoiden avaamisesta ja kilpailun lisäämisestä sekä toimivallan siirtämisestä valtiolta alueille.

Traficom tekee vuoden 2024 aikana selvityksen eri alueiden tahtotiloista henkilöjunaliikenteen palvelujen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi poliittista päätöksentekoa varten. Arvioinnissa huomioidaan alueellisen henkilöjunaliikenteen palvelutavoitteet, infran kehittämistarpeet ja kuntien rahoitusvalmiudet. Alueellisen henkilöjunaliikenteen kustannukset jaetaan valtion ja kuntien kesken hyötyjä maksaa -mallilla siten, että valtio osallistuu enintään 50 % osuudella. Karkea suuntaa antava hankintakustannusarvio Tampere-Pori-yhteysvälin nykyisen kaltaisesta vuorotarjonnasta on kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa huomioimatta lipputulot.

Tällä hetkellä Porin kaupunki ei osallistu henkilöjunalikenteen kustannuksiin. Mikäli tahtotila on säilyttää Porin saavutettavuus henkilöjunalikenteellä, kaupungin on sitouduttava henkilöjunalikenteen kustannuksiin ennen kuin kilpailutuksen valmistelu alkaa. Lopullinen ostokustannustaso selviää kilpailutuksen ratketessa, lipputulojen vaikutus vasta liikenteen alkamisen jälkeen. Porin maksuosuus tulee olemaan vähintään 0,5 M€/v.

Koulutus, osaaminen ja elinvoima

Porin kaupungin strategisena tavoitteena on oma yliopisto, joka voi toteutua kehittämällä ja modernisoimalla nykyistä yliopistokeskusmallia tai muita mahdollisia Porin ja Satakunnan edun mukaisia uusia yhteistyö- ja rakennemalleja. Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on nykyisen yliopistokeskusmallin kehittäminen yhteistyössä emoyliopistojen ja muiden yliopistokeskusalueiden kanssa. Kaupunki panostaa Porin yliopistokeskukseen vuosittain n. 2,1 miljoonaa euroa. Ensiarvoisen tärkeää on myös yhteistyö alueen ammattikorkeakoulujen (SAMK ja DiAK) ja ammatillisten toisen asteen oppilaitosten (WinNova ja Sataedu) kanssa, jotta elinkeinoelämän osaamistarpeeseen voidaan vastata.

Osaamisperusteinen maahanmuutto

Osaamisperusteisella maahanmuutolla tarkoitetaan koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen vuonna 2022 julkaiseman alueellisen väestöennusteen 2021–2040 mukaan Satakunnan väestö vähenisi 24.900 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Satakunnan vähenemä olisi maakunnallisesti toiseksi suurin Kymenlaakson jälkeen. Väestö vähenisi kaikissa satakuntalaisissa kunnissa.

Satakunnalla on kuitenkin vahva aluetaloudellinen perusta: maakunta on maan kärkiluokkaa aluetalouden, viennin, työllisyyden, työpaikkakehityksen ja investointien määrän osalta. Tästä huolimatta maakunnan demografinen rakenne on haavoittuva, joten negatiivista kehitystä voidaan lieventää vain maakunnan keskeisten toimijoiden tavoitteellisella yhteistyöllä. Tämä tarkoittaa maakunnallisen tavoitteen asettamista osaamisperusteiseen maahanmuuttoon ja tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden ja vastuunjaon määrittämistä. Vuonna 2023 julkaistujen tilastojen mukaan Pori onkin kääntynyt nettomuuttovoittajaksi erityisesti maahanmuuton ansiosta.

Osaamisperusteista maahanmuuttoa edistetään edelleen. Porin kaupunki on yhdessä maakunnan muiden kuntien ja maakuntaliiton kanssa mukana Satakunnan ELY-keskuksen vetämässä hankkeessa, jossa kehitetään toimenpiteitä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumisen edistämiseksi Satakuntaan. Hankkeen myötä Pori ja Rauma ovat nyt mukana Business Finlandin Work in Finland -palvelussa. Poriin avattiin 2024 International House of Pori, joka helpottaa ulkomailta saapuvien työntekijöiden ja opiskelijoiden asettumista alueelle. Yhteistyötä tehdään muun International House -verkoston sekä muiden palvelutarjoajien kanssa, jatkossa myös Satakunnan työllisyysalueen kanssa.

Ylioppilaspohjainen sisäänotto

Tekniikan alan ylempää korkeakoulutusta yliopistokeskuksessa on järjestetty aiemmin vain ns. maisteriopintoina, jolloin kandidaattitason tutkinto on suoritettu jossain muualla. Opiskelijoiden juurruttamiseksi vahvemmin alueeseemme edistämme pyrkimystä saada vakiintunut ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen elinkeinoelämän osaajatarpeeseen vastaaviin tekniikan opinto-ohjelmiin. Yliopistokeskus toteutti tänä vuonna yhdessä Turun ja Tampereen yliopistojen kanssa toivotun ylioppilaspohjaisen tekniikan kandidaattiohjelman opiskelijavalinnan. Haun tulosten pohjalta voidaan opintolinjan markkinoinnissa ja vetovoimaisuudessa todeta olevan vielä kehittämisen varaa – kaikille opiskelijapaikoille ei saatu hakijoita. Työllisyysalueen käynnistymisen ja syvenevän elinkeinoelämäyhteistyön myötä saadaan lisätietoa työnantajien osaamistarpeesta, jonka avulla niin yliopistokeskus kuin muutkin koulutuksen järjestäjät pystyvät suunnittelemaan koulutusvalikoimaansa.

Satakunnan työllisyysalue

Työvoimaviranomaisen palvelut (ns. TE-palvelut) siirretään valtiolta kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille 1.1.2025 alkaen. Tavoite on parantaa elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden tiedonvaihtoa työvoimaviranomaisen suuntaan, ja siten mm. vähentää kohtaanto-ongelmaa ja toisaalta parantaa yritysten kasvun edellytyksiä.

Satakunnan työllisyysalueen muodostavat yhteistoimintasopimuksella Kokemäki, Harjavalta, Nakkila, Ulvila, Merikarvia, Siikainen, Pomarkku Kankaanpää, Karvia ja Jämijärvi. Näistä Pori toimii työllisyysalueen vastuukuntana.

Satakunnan työllisyysalueen valmistelu on edennyt tätä kirjoittaessa virkojen perustamisiin ja rekrytointeihin niiden tehtävien osalta, joihin ei tiedetä olevan liikkeen luovutuksella siirtyviä TE-toimistojen henkilöitä, joita on noin 125. Kutakin siirtyvää henkilöä varten on perustettu virka, johon TE-toimistosta siirrytään 1.1.2025 alkaen. Samoin tämän hetken tiedon valossa laadittu budjetti on lausuntokierroksella työllisyysalueen kunnissa. Elinvoima- ja ympäristölautakunnan alainen työllisyysjaoston aloittaa toimintansa marras-joulukuussa. Jaosto muodostuu elinvoima ja ympäristölautakunnan jäsenistä sekä sopimuskuntien edustajista (kustakin kunnasta yksi edustaja, ja Kankaanpäästä ja Ulvilasta lisäksi yksi).

Ekosysteemisopimus ja kehittämisohjelmat

Porin kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin alueen koulutustarjonnan ja osaamisen kehittämisen painopisteitä tukeviin kehittämisverkostoihin alueellisesti sekä kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Verkostojen avulla saadaan luotua tärkeitä kumppanuuksia ja varmistetaan, että käytössä on aina uusin tieto kehittämistyön pohjaksi. Toiminnalla varmistetaan myös, että Porin ja Satakunnan alueen koulutuksen ja osaamisen kehittäminen kilpailee muiden alueiden kanssa tasavertaisesti erilaisista koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen suunnatuista kehittämisrahoituksista. Näiden avulla pystytään pitämään huoli siitä, että alueen koulutustarjonta on laadukasta ja houkuttelevaa, palvelee alueen tarpeita sekä pärjää vertailussa Suomen muiden alueiden koulutustarjontaan. Myös investoinnit alueen TKI-toimintaan ja yritysten kasvuun lisääntyvät. Toiminnassa hyödynnetään muun muassa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman rahoituksia.

Porin kaupungin ekosysteemisopimus

Porin kaupunki on yliopistokeskuskaupunkina mukana valtion ja kaupunkien välisessä ekosysteemisopimus -ohjelmassa. Valtion ja yliopisto- sekä yliopistokeskuskaupunkien välisillä sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään TKI-toiminnan (tutkimuskehitys- ja innovaatiotoiminta) vaikuttavuutta. Kaupunkien isot tulevaisuusinvestoinnit ja hankinnat voidaan sopimuksilla valjastaa tehokkaasti innovaatiotoimintaan. Porin ekosysteemisopimuksen kehittämiskärjiksi on valittu teknologiametallit ja kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Ekosysteemisopimukseen liittyvän kehittämistoiminnan myötä Porin alueella tulee olemaan merkittävää osaamiseen, TKI-toimintaan ja kasvuun liittyvää hanketoimintaa ohjelmakauden ajan vuosina 2021–2027.

Ekosysteemisopimuksella tavoitellaan alueen TKI-toiminnan, investointien ja yritysten kasvua eri rahoituskanavia hyödyntäen. Pää tavoitteet painopistealueittain ovat:

- Teknologiametallit ja kiertotalous: Teollisten investointien kasvaminen ja Meri-Porin uudelleen teollistaminen
- Automaatio ja robotiikka: Asiantuntijoiden määrä alueella lisääntyy sekä yritysten liikevaihto ja TKI-toiminnan volyymin kasvaa.

Valtion ja EAKR-rahoitusten osuus Porin ekosysteemisopimuksen 2023 kokonaisbudjetista on 60 % (450 000 €) ja kaupungin osuus on 40 % (300 000 €). Kaupungit ja niiden innovaatiotoimijat voivat hakea ekosysteemisopimusten toteuttamista tukeviin toimenpiteisiinsä lisäresursseja EU:n ohjelmakokonaisuuksista. Näiden toteuttamiseen on varattu kaupungin talousarviossa vuositasolla 100 000 €.

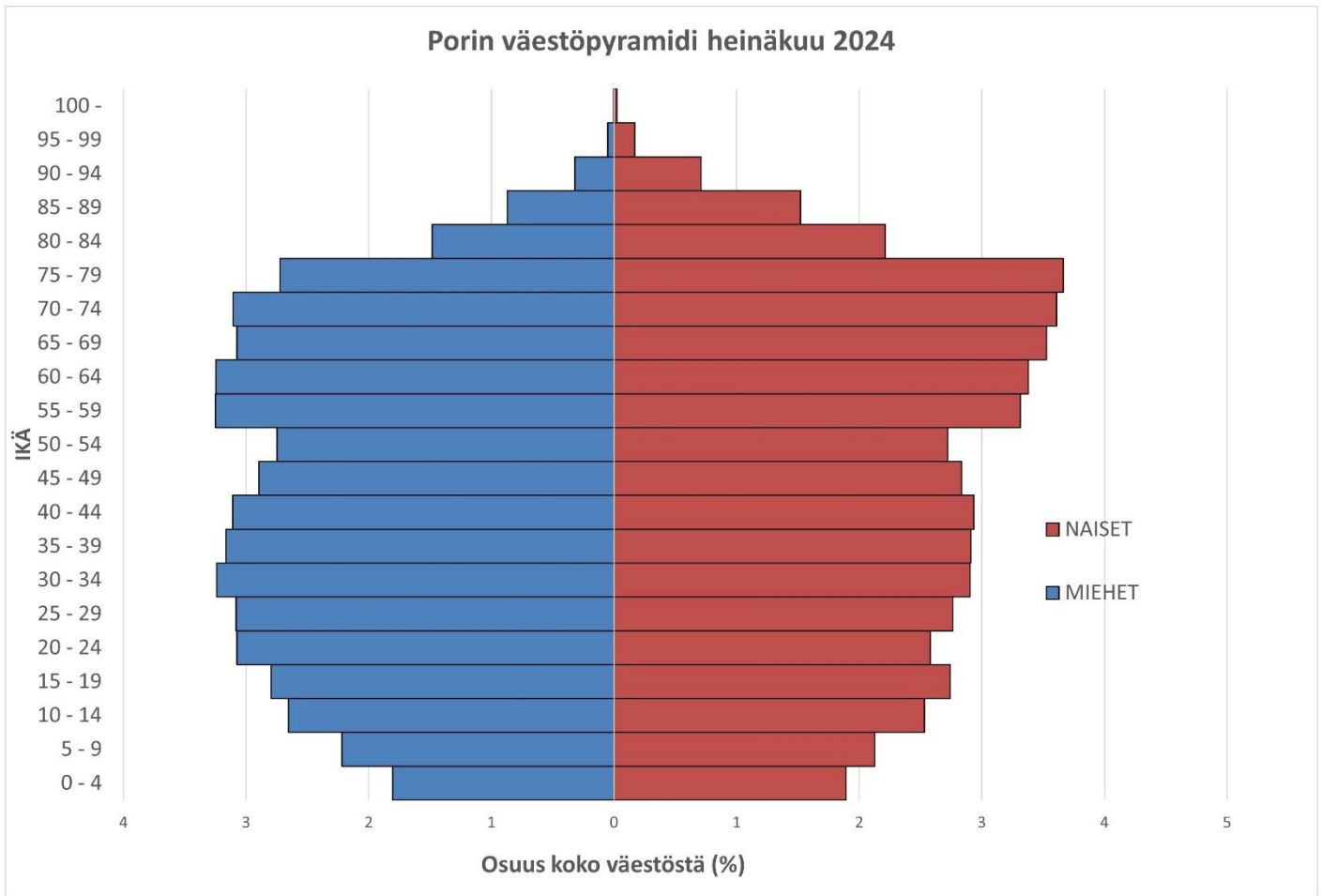
Ekosysteemisopimusten ensimmäinen rahoitushaku avattiin Satakuntaliiton syksyn 2022 EAKR-hakukierroksen yhteydessä. Hakukierroksella jakoon tulivat vuosille 2021 ja 2022 osoitetut hankerahat. 1. Hankekierroksen hankkeet käynnistyivät kevään 2023 aikana. Syksyllä 2023 järjestettiin toinen hakukierros, jossa rahoitetut hankkeet käynnistyivät kesällä 2024. Rahoituksen saajia tähän mennessä ovat olleet Satakunnan ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen korkeakoulusäätiö, Turun yliopisto sekä Prizztech Oy. Ekosysteemisopimuksen kolmas hakukierros järjestetään vuodenvaihteessa 2023–24 Satakuntaliiton EAKR-hakujen yhteydessä.

Intelligent Cities Challenge

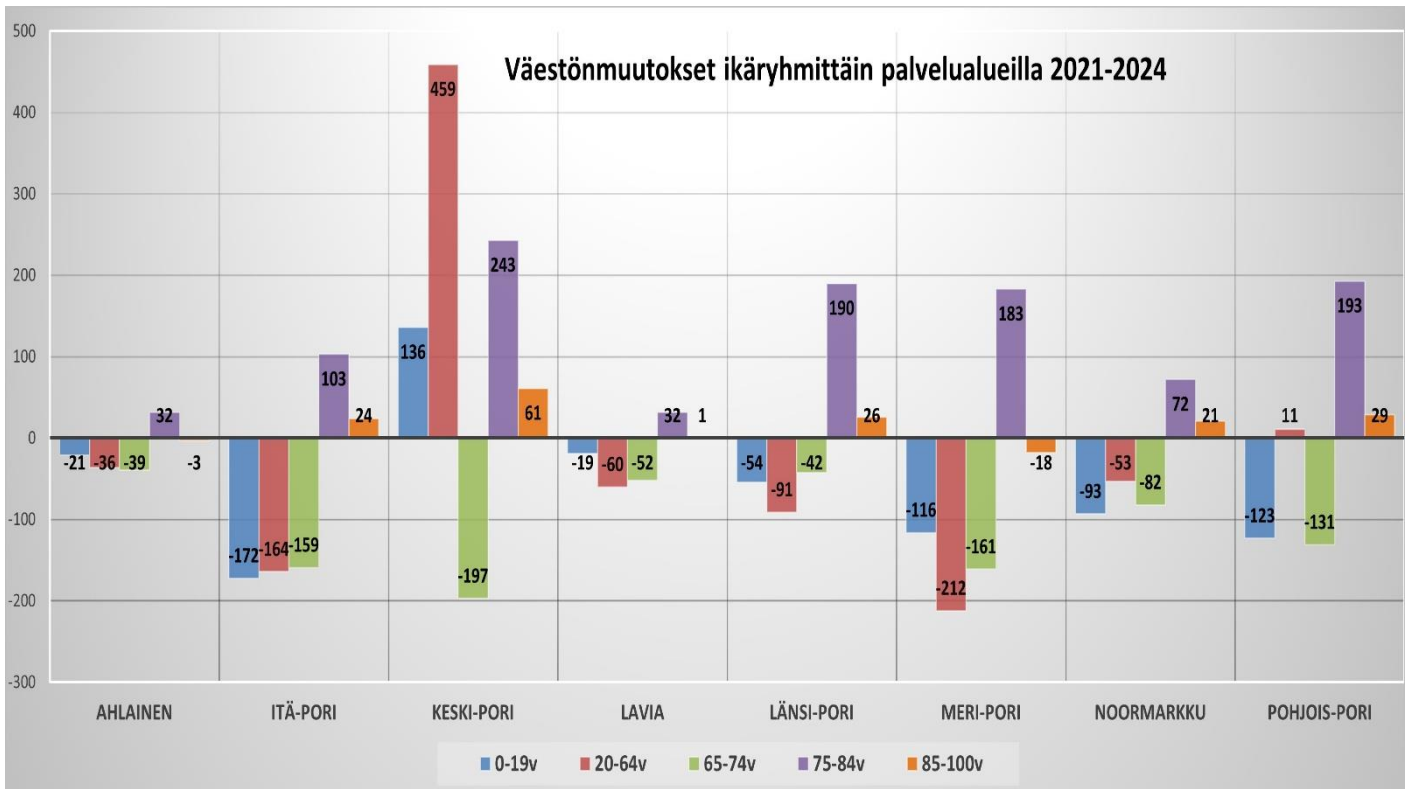
Porin kaupunki osallistui Euroopan komission aloitteesta syntyneeseen **Intelligent Cities Challenge (ICC)** -ohjelmaan ja siihen liittyvään **Skills Pact** -sopimukseen. ICC-ohjelman tavoitteena on tukea kaupunkien vihreää siirtymää, työllisyyttä, digitalisaatiota ja koulutuksen kehittämistä koronan jälkeisessä ajassa. ICC-ohjelmassa on mukana 136 eurooppalaista kaupunkia ja se kesti vuoden 2022 loppuun. Porin tavoitteena ICC-ohjelmassa oli kaupungin kiertotalouden strategian valmistuminen toimenpiteineen. Hanke teki läheistä yhteistyötä kaupungin hallinnoiman CIRCWASTE-hankkeen kanssa valmistellen mm. kaupungin kiertotalouden tiekarttaa. Pori valittiin mukaan 2023 lopulla aloittavaan Intelligent Cities Challenge 2nd Phase -jatko-ohjelmaan, jossa kaupungin tavoitteena on kehittää puhtaan energian kokonaisuutta saavuttamalla hiilineutraalisuus vuonna 2050. Toinen tavoite on kehittää kestävä matkailua. Molemmat osaltaan tukevat Pori 2030 -kaupunkistrategian toteutumista.

Porin elinvoima tilastojen valossa – Väestönkehitys Porissa 2023–24

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden voimakas väheneminen on tosiasia, joka koskettaa suurinta osaa suomalaisista kunnista ja kaupungeista. Yleisesti väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille ja kasvukeskuksiin, kun samaan aikaan valtaosa kunnista on menettänyt väestöään. Tämä kehitystrendi tulee eri ennusteiden mukaan vahvistumaan entisestään. Porin väestönmuutoksen haasteena on myös väestön ikääntyminen ja luonnollisen väestönmuutoksen negatiivinen kehitys, joka näkyy mm. alla olevasta väestöpyramidista, jossa on laskettu naisten ja miesten osuus ikäryhmittäin koko väestöstä (kuva 1).

Kuva 1. Porin ikä- ja sukupuolirakenteen pyramidimalli heinäkuussa 2024

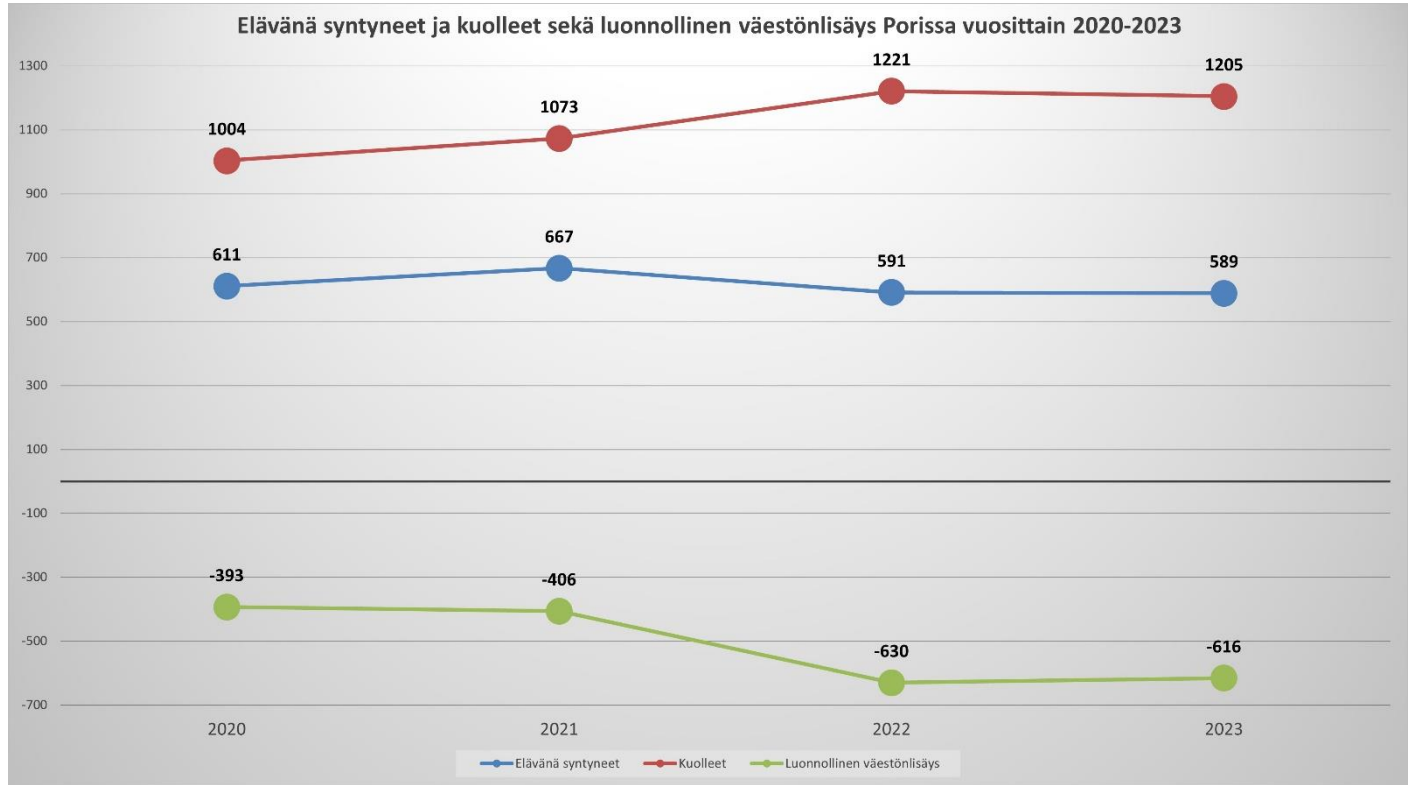
Kuva 2. Väestönmuutokset palvelualueilla 2021–2024 (tilanne syyskuu)

Väestöpyramidin todellinen tilanne näkyy myös palvelualueilla tapahtuneiden väestönmuutosten osalta eri ikäryhmissä. Kuvassa 2 nähdään väestönmuutokset Porin palvelualueilla vuosina 2021–24. Siinä korostuu erityisesti alle 75-vuotiaiden ja sitä nuorempien määrän supistuminen lähes kaikilla palvelualueilla. Keski-Porin palvelualue on tässä poikkeus, jonka

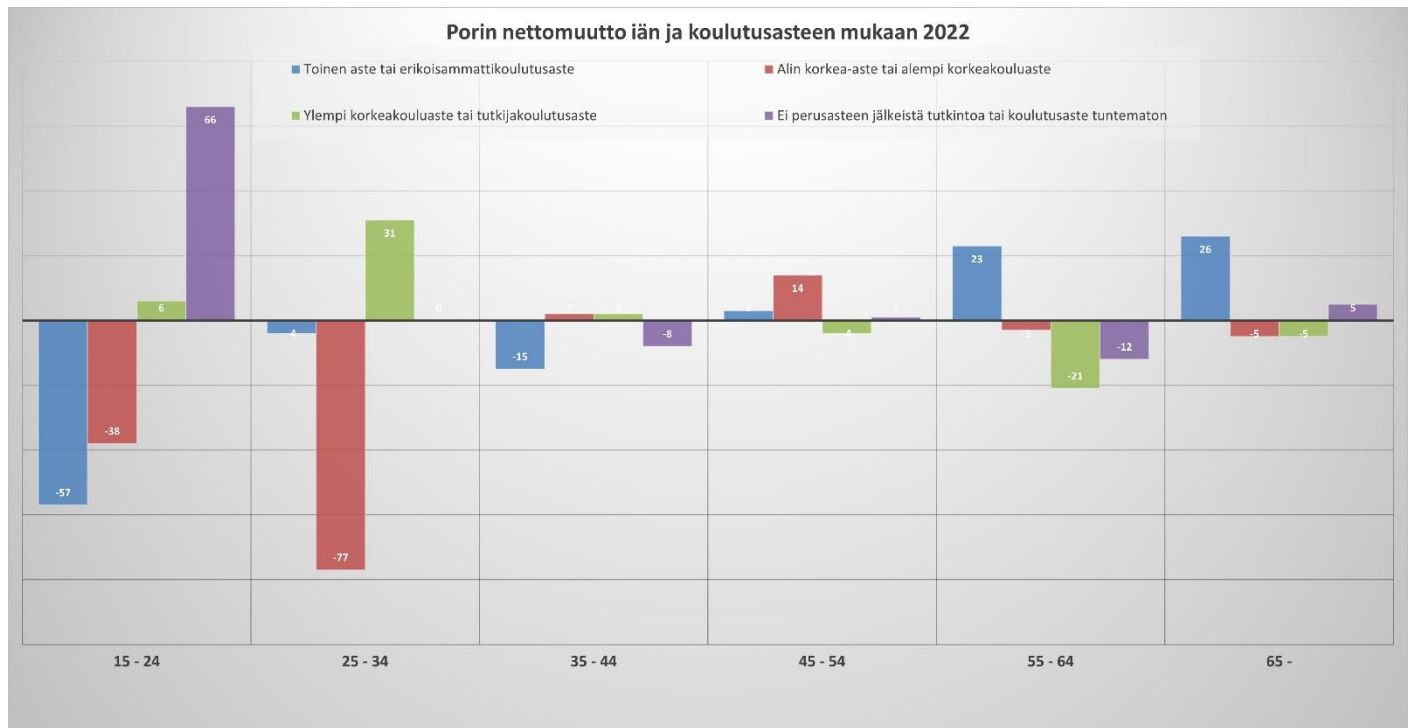
eri ikäryhmien asukasmäärä on kasvanut merkittävästi kyseisenä ajanjaksona eläkeikäisten ryhmää (65–74 v.) lukuun ottamatta. Työikäisten kasvu (20–64 v.) korostuu Keski-Porin palvelualueella selvästi. Voimakasta kasvua nähdään yli 75-vuotiailla, joiden määrä on lisääntynyt kaikilla palvelualueilla.

Porissa vuonna 2023 syntyneiden määrä on pysynyt melko tasaisena edellisten vuosien vastaaviin ajanjaksoihin verrattuna. Kuvassa 3. on nähtävissä, että luonnollinen väestökasvu parani hieman vuoteen 2022 verrattuna, kun samaan aikaan kuolleiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna.

Kuva 3. Elävänä syntyneet, kuolleet ja luonnollinen väestönlisäys vuosittain 2020-2023

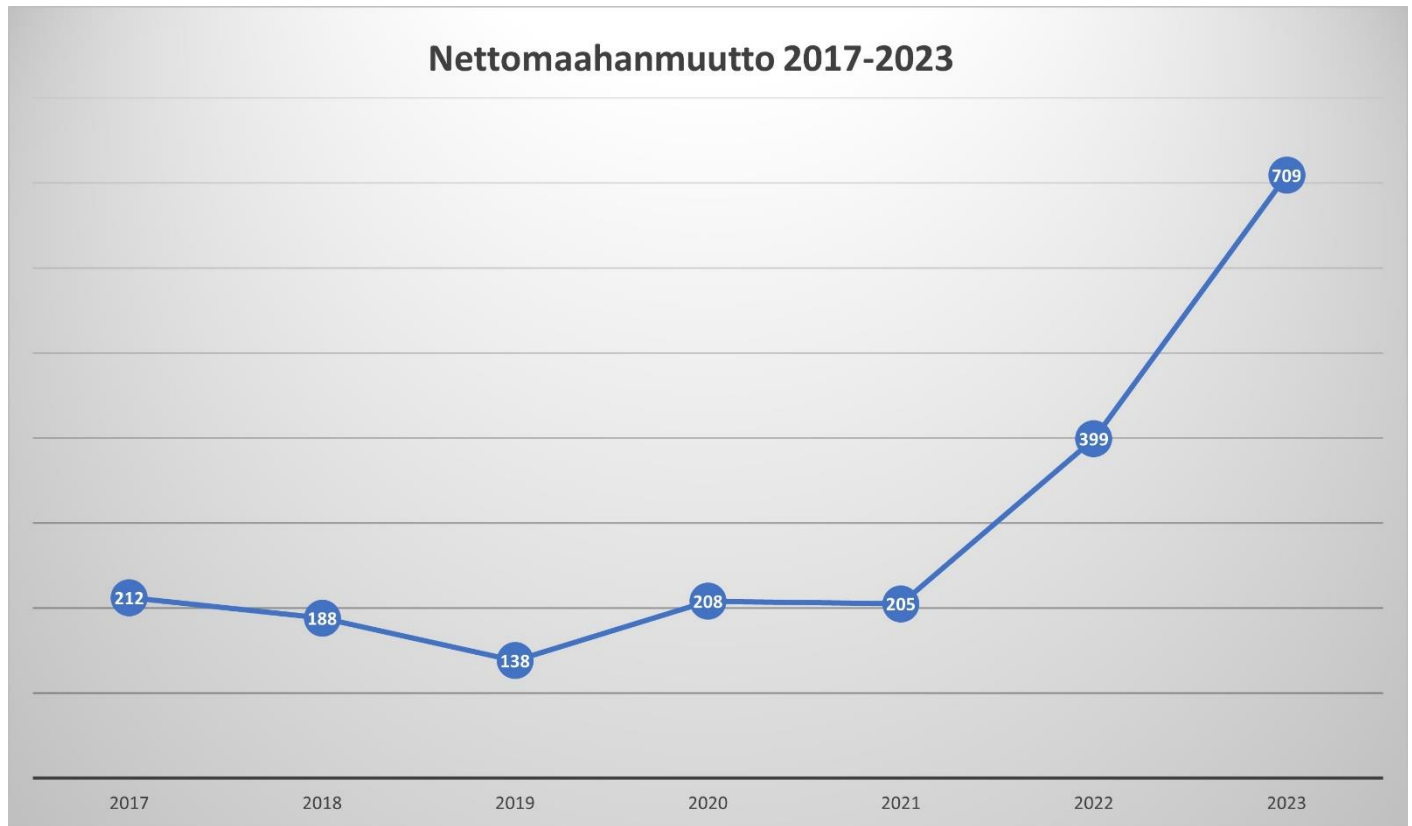
Porin kuntien välinen nettomuutto vaihtelee suuresti iän ja koulutusasteen mukaan. Voimakkaimmin tulo- ja lähtömuuton eli nettomuuton negatiivinen erotus näkyy 25–34 –vuotiaiden kohdalla kaikissa koulutusasteissa ylintä korkea-astetta lukuun ottamatta; nuorten ja alle 35-vuotiaiden ylemmän korkea-asteen suorittaneiden osalta nettomuutto Poriin oli positiivista. Yli 45 –vuotiaiden kohdalla nettomuutto oli positiivinen lähinnä toisen asteen koulutuksen saaneiden osalta. Suurin positiivinen nettomuuttajaryhmä vuonna 2022 oli nuoret alle 25-vuotiaat kouluttamattomat, jolla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa.

Kuva 4. Porin nettomuutto iän ja koulutusasteen mukaan 2022

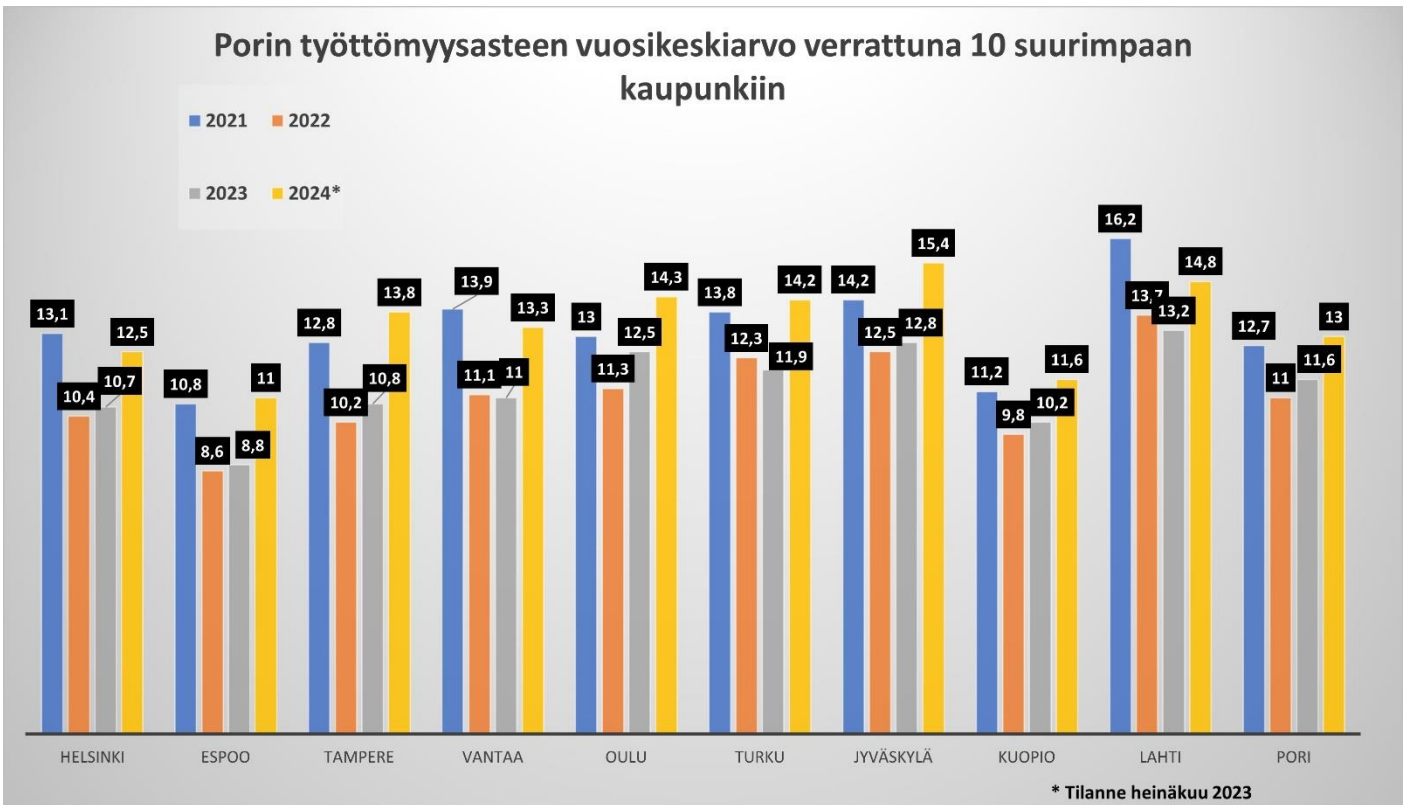
Kuvassa 5. graafi kuvaa määrällistä nettosiirtolaisuutta eli nettomaahanmuuttoa Porissa 2017–2023 välisenä aikana. Nettomaahanmuutolla tarkoitetaan maahanmuuton ja maastamuuton välistä erotusta. Pori on saanut muuttovoittoa maahanmuutosta vuosittain viimeisen 11 vuoden aikana, ja on ollut Porin väestökehityksen dynaamisin osatekijä. Pori sai vuonna 2022 muuttovoittoa nettomaahanmuutosta jo lähes 400 henkilöä ja vuonna 2023 yli 700 henkilöä. Näistä TEM:n tilastojen mukaan 244 oli Ukrainan kansalaista.

Kuva 5. Porin nettomaahanmuutto yhteensä vuosittain 2017–2023

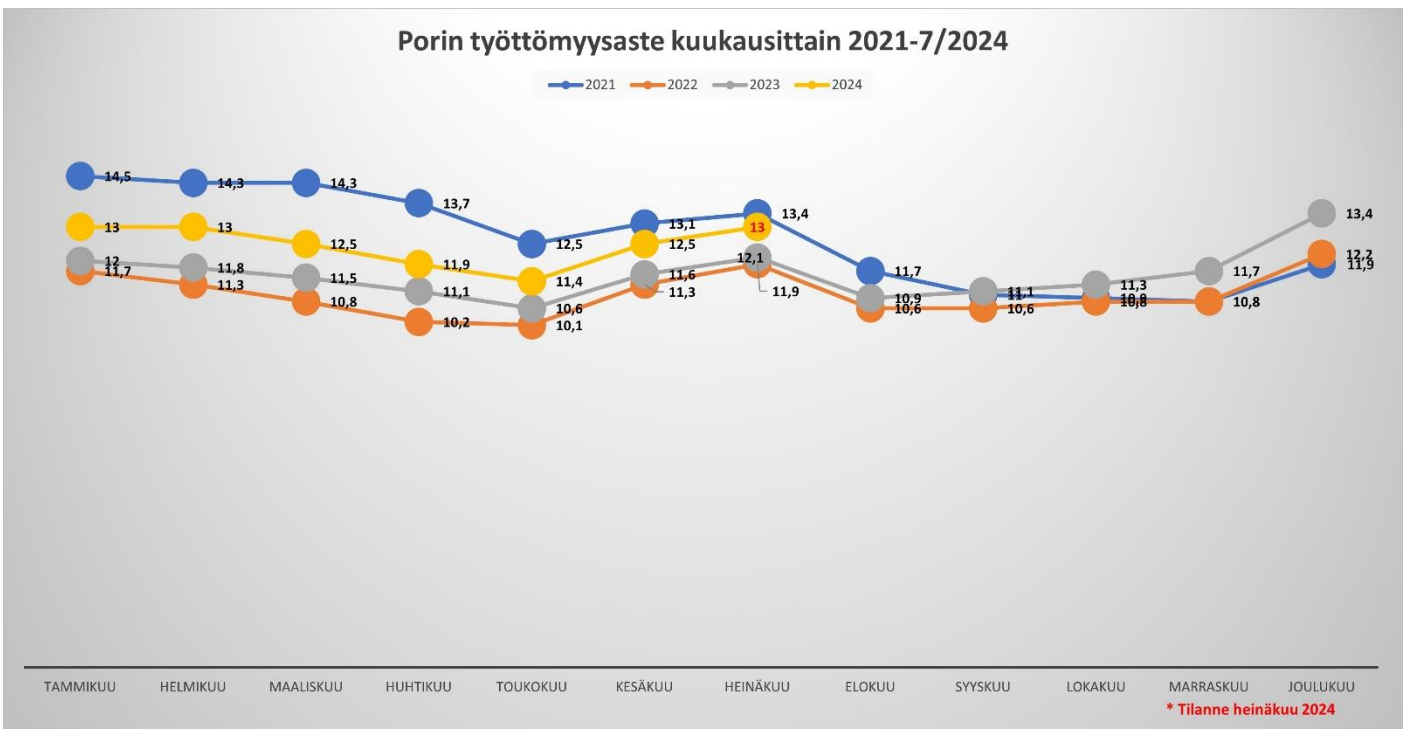
Porin elinvoima tilastojen valossa – Työllisyys

Vuonna 2024 Porin työttömyysprosentti on noussut parin edellisen vuoden lukuihin nähden. Työttömyysaste on kuitenkin samalla tasolla kuin suurissa kasvukeskuksissa. Työllisyydenhoidon iso haaste Porissa, niin kuin muuallakin, on viime vuodet ollut ns. kohtaantohaaste. Työnantajien tarpeet ja työttömien työnhakijoiden osaamisprofiili, ammattitaito tai kiinnostus avoinna oleviin tehtäviin eivät kohtaa. TEM:n ammattibarometrin mukaan Porissa on kohtalainen työvoiman ylitarjonta suhteessa tarjolla oleviin työpaikkoihin. Eniten pulaa on hoitotyön, sosiaalityön, varhaiskasvatuksen ja sähkö- ja konetekniikan asiantuntijoista sekä elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöistä. Vaikka rekrytointiongelmien ovat hieman helpottuneet viime vuodesta, ovat ne silti edelleen korkealla tasolla. Työvoiman saatavuuden ei odoteta merkittävästi helpottuvan ensi vuonna.

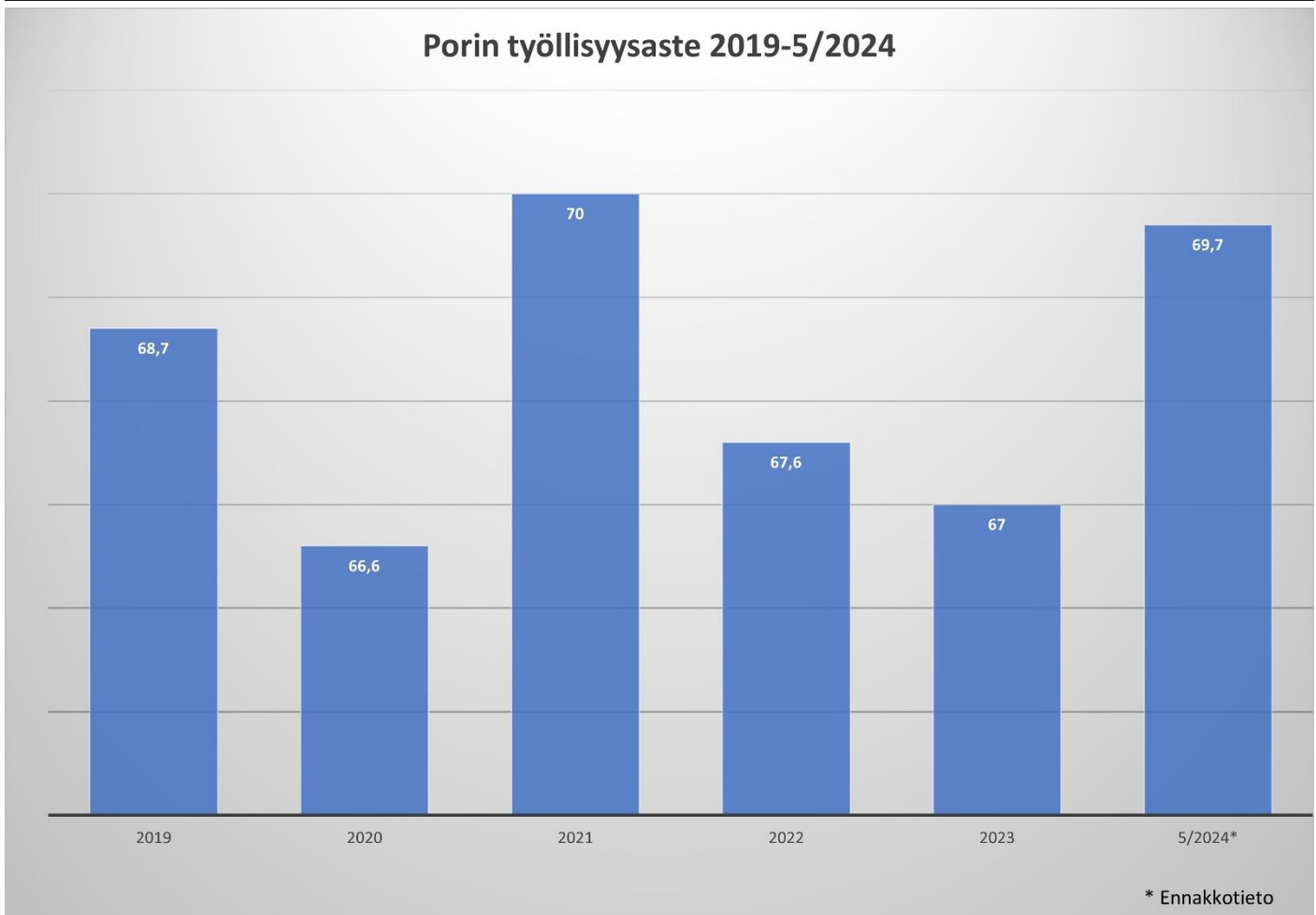
Kuva 6. Porin työttömyysasteen vuosikeskiarvo verrattuna kymmeneen suurimpaan kaupunkiin 2021–7/2024

Viimeisimmän tilaston (7/2024) mukaan Porin työttömyysaste oli heinäkuussa 13,0 % (7/2022 12,1 %). Tampereen työttömyysaste oli heinäkuussa 13,8 % ja Turun 14,1 %. Helsingin työttömyysaste oli 12,5 %.

Kuva 7. Porin työttömyysaste kuukausittain 2021–7/2024

Vuoden 2021 maaliskuusta alkaen Porin kaupunki on yhdessä Ulvilan ja Kokemäen kanssa osallistunut työllisyyden kuntakokeiluun. Työllisyyden kuntakokeilun asiakaskohderyhmää ovat Kelan työttömyysturvaetuksia saavat työnhakijat sekä iso osa alle 30-vuotiaista ja vieraskielisistä työnhakijoista. Porissa asiakkaita on n. 5000 henkilöä ja kunta vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä heille. Lakisääteisten palveluiden lisäksi panostetaan mm. yritysysteistyön kehittämiseen, jotta yritysten kasvun esteenä oleviin piilotyöpaikkoihin löydetään tekijöitä ja toisaalta voidaan varautua yritysten tuleviin työvoimatarpeisiin. Kuntakokeilu toimii myös piilotina pysyväälle palvelurakennemuutokselle, joka astuu voimaan 1.1.2025. Pori tulee toimimaan vastuukuntana 11 kunnan työllisyysalueella.

Kuva 10. Porin työllisyysaste 2019–5/2024

Porin elinvoima tilastojen valossa – Verotulot

Väestöennusteen mukaan Porin asukasmäärä laskee hitaasti. Laskua tapahtuu erityisesti nuorissa ja työikäisissä, kun taas eläkeikäisten määrä kasvaa. Väestön väheneminen näkyy verotulojen kehityksessä. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa kääntää kasvuun, tällä olisi iso vaikutus verotulotulojen kehitykseen. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Seutukunnan elinkeinorakenne vaikuttaa verotuloihin. Korkean tuottavuuden ja osaamistason toimialoilla on korkeampi palkkataso. Työpaikkojen siirtymä korkean tuottavuuden aloilta matalamman tuottavuuden aloille tulee pysäyttää. Taivoitettavan väestökasvun lisäksi pitää pyrkiä nostamaan koulutustasoa sekä luomaan kasvun edellytyksiä korkean tuottavuuden aloilla. Teollisuuden investointiympäristöä parantamalla saadaan menetettyjä teollisuustyöpaikkoja korvattua uusilla. Korkeammin koulutettu työvoima houkuttelee alueelle korkeaa osaamistasoa edellyttäviä yrityksiä.

Sote-uudistuksen rahoitus muutti merkittävästi kuntien verotuloja vuodesta 2023 alkaen. Kuntaveroprosentista leikattiin yli puolet ja se osuus siirrettiin valtionverotukseen. Vastaavasti yhteisöveron kuntaosuudesta leikattiin kolmannes hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kiinteistöverotus säilyi ennallaan hyvinvointialueuudistuksessa.

Hallitusohjelmassa sovittiin, että kiinteistöverotuksessa maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverosta ja sille asetetaan vaihteluväliksi 1,3–2,0 %. Muutos tuli voimaan verovuodesta 2024. Porin kaupunginvaltuusto päätti maapohjan veron suuruudeksi 1,3 %. Tämä korotti Porin saamaa kiinteistövero arviolta 1,7 M€. Kiinteistöveron suhteellinen painoarvo verotuloista on noussut huomattavasti. Ansiotuloverojen vähennysjärjestelmään suunnitellut muutokset parantavat kunnallisveron tuottoa, mutta vaikutus kokonaisuuteen ei ole kovin suuri.

Vuosina 2023–2026 tilitetään vanhojen vuosien veroja vanhoilla veroprosenteilla ja jako-osuuksilla. Tämä parannus pienenee tulevina vuosina ja pysyvä uusi verotaso saavutetaan vuonna 2026. Näillä vanhoilla veroilla oli merkitystä vuosina 2023 ja 2024, mutta sen jälkeen korotusvaikutus on marginaalinen.

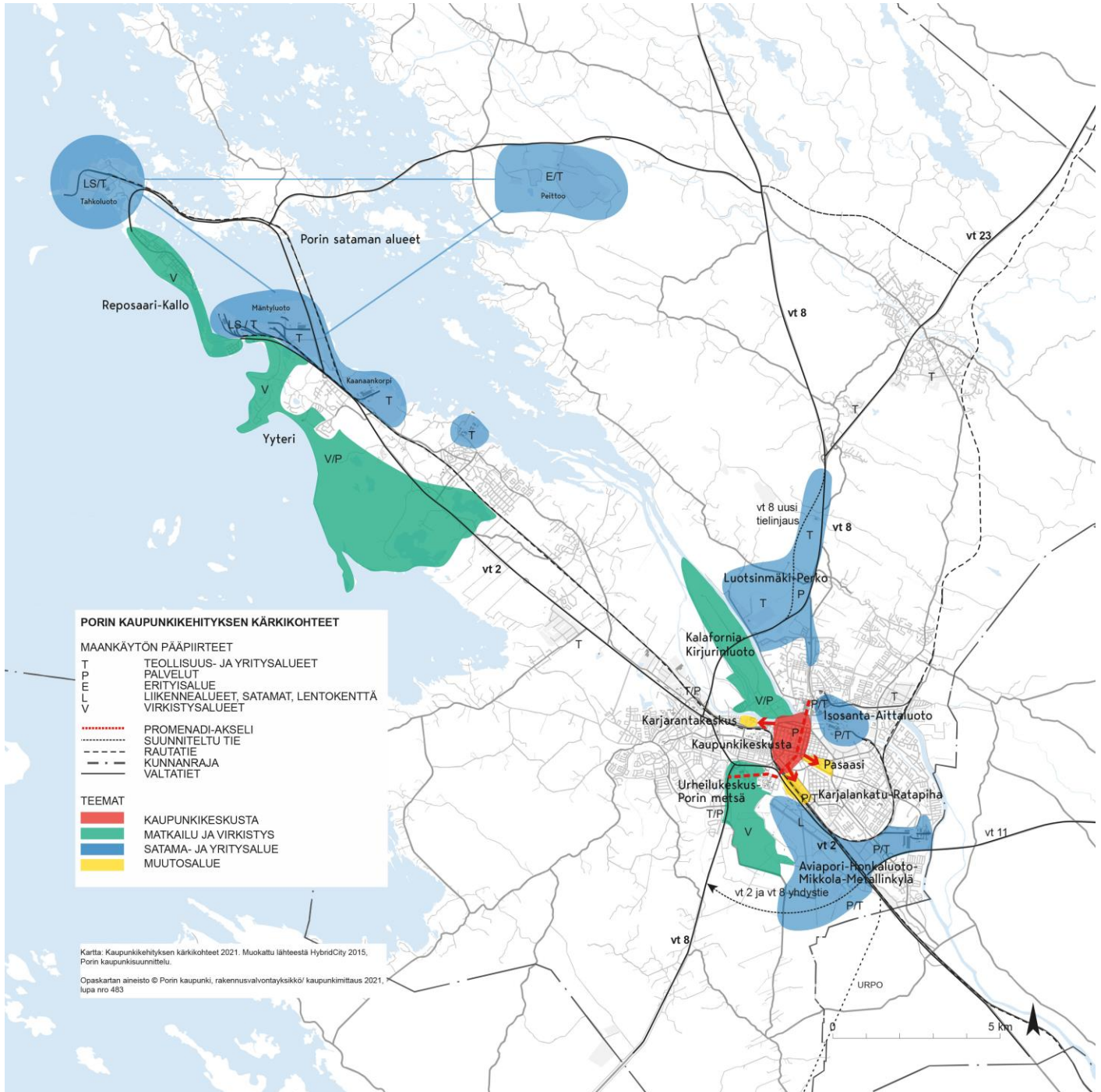
Tulevien vuosien verotulojen ennustamiseen liittyy aina suuria epävarmuustekijöitä. Asukasmäärän kehityksen kääntymisen edes lievästi positiiviseksi toisi tuntuva kasvua verotulojen kehitykseen.

Kaupunkikehityksen kärkikohteet

Toimialat ylittävällä kaupunkikehitysryhmällä on kaupunkikehittämisen kärkikohteiksi nostettu 12 kehittämistavoitteen ja hallittavuuden kannalta tarkoituksenmukaista aluetta:

Porin sataman alueet
Luotsinmäki-Perko
Isosanta-Aittaluoto
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä
Reposaari-Kallo
Yyteri

Kalifornia-Kirjurinluoto
Urheilukeskus-Porin metsä
Kaupunkikeskusta
Karjarantakeskus
Pasaasi
Karjalankatu-Ratapiha

Porin kaupunkikehityskohteet.

Porin kaupunkikehityskohteiden yleiset ja yhteiset tavoitteet

Edistämme kärkikohteiden suunnitelmavalmiutta hankkimalla kaavoitusta ja liikenneverkko-suunnittelua palvelevia selvityksiä ja suunnitelmia. Lisäksi koordinoimme kärkikohteiden yhteistyötä toimialojen sisällä ja jatkamme tiivistä vuorovaikutusta keskeisten sidosryhmien kanssa. Ohjelmoimme kaikkia kärkikohteita läpileikkaavat yleiset teemat (esim. digitaalisuus, uudet teknologiat, puhdas siirtymä ja hiilineutraalius) elinvoimaa ja kilpailukykyä tukeviksi kehityskokonaisuuksiksi ja hankkeiksi. Määrittelemme ja ylläpidämme kaupunkikehityksen kärkikohteiden elinvoiman edistymisen seu-

rantaan mittareita ja tarkoituksenmukaisia indikaattoreita. Jatkamme työtä kaupunkikehityksen kärkikohteiden viestinnän ja markkinoinnin edistämiseksi muun muassa päivitettyä Business Pori -sivustoa hyödyntäen. Hyödynnämme Innovaatiotoiminnan (2021–2027) ekosysteemisopimusta työkaluna ja yhteistyöalustana.

Seuraavassa on esitetty kaupunkikehityksen kärkikohteiden lyhyet kuvaukset teemoittain kartan kohteissa ylhäältä alas edeten.

Satama ja yritysalueet	
Porin sataman alueet	Porin satamien vahvuuksina ovat syvät ja jäättömät väylät. Näitä vahvuuksia tukevat satamiin johtava sähköinen raideliikenne ja valtatie. Alueilla on laajentumistilaa, jota markkinoidaan sataman palveluita tarvitsevalle liike- ja teollisuustoiminnalle, erityisesti puhtaan siirtymän liiketoiminnoille. Näitä tukevien yleis- ja asemakaavojen päivittäminen sekä satamayhtiön ja –toimintojen kehittäminen teollisuusalueiksi ovat käynnissä.
Luotsinmäki-Perko	Porin keskustan pohjoispuolelle valtatie 8 varrelle on valmistellussa asemakaava, jossa osoitetaan valtatie 8:lle uusi linjaus. Valtatielinjauksien väliin osoitetaan isokokoisia tontteja liiketoiminnalle ja teollisuudelle. Tavoitteena on, että neuvottelut maankäyttösopimuksista saadaan laadittua ja asemakaava uudelleen nähtäville ja päätöksentekoon.
Isosanta-Aittaluoto	Keskustan tuntumassa joen molemmin puolin on kaupungille tärkeää teollista toimintaa. Joen pohjoispuolella Konepajanrantaa koskeva asemakaavan muutos on aloitettu ja olemassa olevan rakennuskannan kehittämistä varten on myönnetty poikkeus- ja rakennusluvut. Tarkoituksena on luoda olosuhteet alueen monipuoliselle käytölle siten, että nykyinen teollinen toiminta voi jatkua alueella. Osana asemakaavan valmistelua selvitetään yleiskaavassa esitetyn siltayhteyden tarvetta ja hyödynnetään laadittua liikenteen toimivuustarkastelua.
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä	Alueella on toisiinsa kytkeytyneinä teknologiametalliteollisuutta Metallinkylässä, kaupan suuryksiköitä Mikkolassa, logistiikan toimijoille suunnattu yritysalue Honkaluodossa ja lentokentän ympärille rakentuva kehitysalue Aviaporin, johon lasketaan myös lentokentän eteläpuolella olevat Suomen Ilmailuopisto ja Turvallisuuskeskus. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että alueen houkuttelevuutta lisätään entisestään yhdistämällä valtatie 2 ja 8 (ks. karttakuva edellisellä sivulla). Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvuedellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.
Matkailu ja vapaa-aika	
Reposaari-Kallo	Reposaari ja Kallo ovat matkailijoiden ja paikallisten suosiossa, mutta niiden palvelut eivät kaikilta osin vastaa nykyvaatimuksia. Kehittämisen ja markkinoinnin näkökulmasta nämä kohteet luetaan osaksi Yyterin kokonaisuutta. Ne ovat myös portteja Selkämeren kansallispuistoon, jonka saavutettavuutta ja tunnettuutta pyritään lisäämään. Reposaari-Kallon saavutettavuutta polkupyörällä kehitetään. Kalloon tehdään virkistysarvot säilyttävä asemakaavamuutos. Lisäksi kaupunki yhdessä ELY-keskuksen kanssa on käynnistänyt tiesuunnittelun jalankulku- ja polkupyöräyhteydestä välille Mäntyluoto – Reposaari (Tahkoluodon risteys).
Yyteri	Yyterin kehittämisessä jatketaan vuonna 2020 hyväksytyt Yyterin kasvuhjelman toteutusta. Tavoitteena on kasvattaa majoituskapasiteettia, saada alueelle uusia toimijoita ja tapahtumia, sekä ihmisiä houkuttelevia elämyksiä. Yyterin vierailukeskuksen valmistuminen kesällä 2024 on parantanut alueen ja sen palvelujen saavutettavuutta ja helpottaa myös tapahtumien järjestämistä alueella.
Kalifornia-Kirjurinluoto	Kirjurinluodon ja kansallisen kaupunkipuiston lisäksi matkailun kehittämispotentiaalia on Kaliforniassa. Alueita kehitetään kokonaisuutena. Tavoitteena on muun muassa majoituskapasiteetin kasvattaminen, tieyhteyksien parantaminen sekä houkuttelevat uudet elämykset. Alueelle laaditaan kehittämissuunnitelma.
Urheilukeskus ja Porin metsä	Aluetta kehitetään Isomäen alueen yleissuunnitelman mukaisesti. Urheilukeskus ja Porin metsä ovat Suomen mittakaavassa jo nyky muodossa ainutlaatuinen kokonaisuus. Vielä kuitenkin aluetta voidaan saada toimivammaksi ja viihtyisämmäksi.

Kaupunkikeskusta	
Kokonaisuus	Kehittämistyötä jatketaan kesäkuussa 2024 hyväksytyin Porin kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman mukaisesti ja laaditaan tarkempi toimenpideohjelma yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Kaupungin ja valtion eri toimijat sekä Porikorttelit-nimen alla toimiva Porin kaupunkikeskusta ry tekevät verkostomaista yhteistyötä kaupunkikeskustan eteen. Tavoitteena on vahvistaa koko kaupunkikeskustan ja erityisesti kävelykadun, Kauppatorin ja jokirannan elävyyttä. Asukasmäärää kasvatetaan maapolitiikan ja kaavoituksen keinoin sekä täydennysrakentamista edistämällä. Lisäksi vahvistetaan ympärivuotista viihtyvyyttä, turvallisuutta, tapahtuma- ja elämystoimintoja sekä alueen sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta.
Muutosalueet	
Karjarantakeskus	Vaikka karjarantakeskuksen hallit ovat edelleen teollisuuskäytössä, alueen käyttöä on mahdollista suunnitella niin, että elinkeinoelämän kannalta olennaista konepajatoimintaa ei vaaranneta. Alueella on kahdeksan rakennuskelpoista rakentamatonta kerrostalotonttia. Alueen liikenteen ja tulvasuojelun järjestelyjä parannetaan.
Pasaasi	Linja-autotoimintojen siirryttyä Matkakeskukseen Keskusaukiolle johtavasta alueesta on mahdollista muodostaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille houkutteleva sisääntuloväylä kaupunkikeskustaan. Uimahallin ja Riihikedon koulun ympäristöä kehitetään osana kehittyvää oleskelu- ja kulkuväylää. Herralahden koulurakennusten alueelle voidaan sijoittaa lisää asumista ja muista toimintoja laaditun yleissuunnitelman pohjalta.
Karjalankatu- Ratapiha	Satakunnan ammattikorkeakoulun kampuksen ja Matkakeskuksen alueen kehityksen toisen vaiheen käynnistämistä valmistellaan yhdessä maanomistajien kanssa. Alue on kaupunkikuvallisesti tärkeä, koska se on muualta Poriin tulevalle usein ensimmäinen maisema Porin kaupungista.

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden edistämiseksi toteutetaan hyväksi koettuja toimintatapoja:

- Kärkikohtestatuksen asettaminen
- Kohdejohtamisvastuun määrittely
- Alueen vuosittaisten investointien määrittely ja toteuttaminen
- Markkinointiin panostaminen
- Tarvittavien tavoiteasiakirjojen ja suunnitelmien laatiminen
- Yhteinen kehittäminen alueen yritysten ja toimijoiden kanssa

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden tavoitteet vuodelle 2025 ja kuvaus nykytilanteen suunnitelmavalmiudesta

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden alueilla on vireillä useita tavoitteita edistäviä yleis- ja asemakaavoja. Tiedot kaavoituskohteista löytyvät Porin kaupunginhallituksen 25.3.2024 hyväksymästä [kaavoituskatsauksesta 2024-2026](#). Yleis- ja asemakaavojen lisäksi kaupunkikehityskohteisiin liittyy useita kehityshankkeita ja suunnitelmavalmiutta parantavia selvityksiä. Ne on esitelty vuoden 2025 tavoitteiden yhteydessä.

PORIN SATAMAN ALUEET

Tavoitteet: Porin sataman (Tahkoluoto ja Mäntyluoto), Kirrinsannan ja Kaanaankorven liike- ja teollisuusalueiden sekä Peittoon kiertotalouspuiston toimintaedellytyksiä tuetaan kaavoituksen ja yritysyhteistyön keinoin. Osallistumme Kaanaankorven uudistamiseen tukemalla alueen jäljelle jäävän teollisen toiminnan jatkumista ja kehittymistä sekä edistämällä teollisia puhtaan siirtymän investointeja alueelle. Merituulikeskuksen syntymisen edellytyksiä edistetään. Nostamme esiin viestinnän ja markkinoinnin keinoin alueiden kilpailuetuja, kiertotalouteen ja logistiin yhteyksiin perustuvia liiketoiminnan arvoketjuja. Investointien saamiseksi Poriin ja sataman alueille teemme aktiivista yhteistyötä investointeja edistävien organisaatioiden, muun muassa Business Finlandin kanssa. Lisäksi olemme solmineet yhteistyösopimuksen Fortumin kanssa Tahkoluodon alueen teollisen toiminnan kehittämiseksi. Tällä hetkellä potentiaaliset investorit ovat varanneet Kirrinsannan T/kem-kaavoitetuista alueista n. 2/3. Tonttikysyntä jatkuu edelleen hyvänä; oletuksemme on, että 2025 aikana Kirrinsannan tontit on varattu ja toimijat ovat käynnistäneet tarvittavat lupaprosessit.

REPOSAARI-KALLO

Tavoitteet: Reposaaaren ja Kallon alueiden kehittämistoimenpiteiden ohjelmointi laaditun selvityksen pohjalta. Reposaaaren kaupparannassa sijaitsevan Markun laiturin kunnostuksen jatkaminen kallistuslaiturin osalta osana vedellisten palvelujen kokonaisuutta. Reposaaaren asuntorakentamista tuetaan edistämällä loma-asuntomessualueen omakoti- ja pienkerrostalotonttien myyntiä.

Kallon aluetta kehitetään valmisteilla olevan asemakaavamuutoksen pohjalta.

Suunnitelmat ja selvitykset:

- Kallo-Reposaari kehittämishankeselvitys, 10.9.2021
- Mäntyluoto – Reposaaari -yhteysvälin jalankulku- ja polkupyöräväylän esisuunnittelu, valmistuminen 12/2022.
- Maantien 269 parantaminen rakentamalla jalankulku- ja pyöräilyväylä välille Tahkoluoto - Mäntyluoto, Pori, tiesuunnitelma (hallinnolliseen käsittelyyn syksyllä 2024). Varsinais-Suomen ELY-keskus.

YYTERI

Tavoitteet: Panostetaan elinkeinoelämää tukeviin investointeihin, kuten Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttamiseen, sekä ulkoilureitistön kehittämisen jatkamiseen. Uuden vierailukeskuksen palveluja monipuolistetaan ensimmäisten aukiolokuukausien kokemuksista hyödyntäen. Yyterin alueen tunnettuuden kasvattamista ja vahvaa markkinointia jatketaan. Myös huippusesongin ulkopuoliseen aikaan panostetaan, erityisesti kevääseen ja syksyyn, jolloin myös koulujen lomaviikot ovat tärkeässä asemassa. Alueen toimijoiden kanssa tehdään entistä tiiviimpää yhteistyötä.

Suunnitelmat ja selvitykset:

- Matkailun tiekartta 2020–2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Yyterin kasvuohjelma, kaupunginhallitus 9.11.2020, §601
- Yyterin aukion yleissuunnitelma, 2019, kaupunginhallitus 2019
- Yyteri strategia, 2017, kaupunginhallitus 2017

LUOTSINMÄKI-PERKO

Tavoitteet: Maankäyttöneuvotteluiden loppuun saattaminen ja kaavan lainmukaiseksi saattaminen. Alueella jo sijaitsevan liiketoiminnan kehittämisen turvaaminen. Hyvelän liittymäjärjestelyjen tiesuunnitelman valmistuminen hallinnollista käsittelyä varten.

ISOSANTA-AITTALUOTO

Tavoitteet: Isosannan alueella SR-Kiinteistöjen kanssa laaditun kaavoitus sopimuksen mukaisen asemakaavamuutoksen eteenpäin vieminen. Aittaluodossa maanomistajien ja toimijoiden kanssa jatketaan uusien, nykyisiä toimintoja hyödyntävien liiketoimintamahdollisuuksien valmistelua.

AVIAPORI-HONKALUOTO-MIKKOLA-METALLINKYLÄ

Tavoitteet: Alueella toimivan ilmailuklusterin vahvistaminen. Tiesuunnitelman laatiminen valtateiden 2 ja 11 risteysalueen sujuvuuden parantamiseksi yhdessä ELY-keskuksen kanssa sekä vuonna 2023 aloitetun yleissuunnitelman ”Uusi maantie välille vt2-vt8” edistäminen. Aktiivisen maapolitiikan toteuttaminen ja alueelle sijoittuneiden sekä sijoittuvien teollisuusyritysten toiminnan ja kasvun turvaaminen. Turvallisuuskeskuksen kehittämisen jatkaminen säätiön ja Porin kaupungin kumppanuussopimuksen puitteissa sekä alueen kansallisen ja kansainvälisen aseman vahvistaminen. Mikolan alueen kaupallisena keskuksena kehittämisen jatkaminen ja Honkaluodon yritysalueen ja toiminnan laajentaminen. Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvu edellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.

Suunnitelmat ja selvitykset:

Lentokenttäalueen suunnittelun pohjana on joulukuussa 2020 valmistunut raportti ja toimenpidesuosituksien.

- Lentokenttäalueen tulevaisuus, selvitys 2020
- Honkaluodon ja valtatie 8 välinen yhteys, esiselvitys 2019

KALAFORNIA-KIRJURINLUOTO

Tavoitteet: Kirjurinluoto kehittyy usealla osa-alueella. Kirjurinluotoa markkinoidaan aktiivisesti. Olemassa olevaa uimaranta- ja virkistystoimintojen palvelutarjontaa kasvatetaan. Kirjurinluodon ja Kalafornian alueen liikenteellistä saavutettavuutta parannetaan ja maankäyttöä tehostetaan. Lisäksi edistetään Kirjurinluodon leirytymisalueen infran kehittämistä yleissuunnitelman pohjalta. Edelleen jatketaan leikkipuistotoimintojen päivittämistä sekä uusimista.

Vuoden 2025 kärkihankkeet Kirjurinluodon osalta ovat leirytymisalueen jatkokehittäminen ja toteutussuunnittelu, Kirjurinluodon saunahankkeen ja talviuintipaikan valmistuminen, Kirjurinluodon alueen sisäisen opastuksen parantaminen, Kirjurinluodontien ja valtatie 8 risteysalueen aluevaraus suunnitelman käynnistäminen. Lisäksi kartoitetaan valmistuneen kehittämissuunnitelman toimenpiteiden priorisointia tuleville vuosille.

Suunnitelmat:

- Kirjurinluodon leirytymisalueen yleissuunnitelma, tekninen lautakunta 16.5.2023
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §58
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja Ympäristöministeriö 2008

URHEILUKESKUS-PORIN METSÄ

Tavoitteet: Isomäen alueen yleissuunnitelman (2020) tavoitteiden edistäminen. Vuoden 2025 toteutuksia ovat maauimalan ja tennishallin ympäristön vihertyöt sekä pesäpallostadionin kunnostaminen. Lisäksi jatketaan kuntoratojen valaistuksen uusimista.

Suunnitelmat:

- Palloiluhallin hankesuunnitelma, kaupunginhallitus 21.11.2021
- Isomäen alueen yleissuunnitelma, tekninen lautakunta 17.3.2020, §55
- Porin metsän luontoselvitys 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, §58
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja ympäristöministeriö 2008

KAUPUNKIKESKUSTA

Tavoitteet: Kaupunkikeskustaa kehitetään kokonaisuutena Porin kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman mukaisesti ydinkeskustan (Kauppatori ja kävelykatu) ja Jokikeskuksen alueita priorisoiden. Vuonna 2025 edistetään kaikkia kehittämissuunnitelman tavoitteita toteuttavia painopisteitä. Kärkiteemoja ovat asiointi- ja yritys ympäristön elinvoimaisuuden parantaminen, tapahtuma- ja kulttuurikeskustan vahvistaminen, saavutettavuuden parantaminen sekä kaupunkiympäristön viihtyisyyden, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen.

Keskustan liikenneverkkosuunnittelun jatkotyönä laaditaan yleissuunnitelmat Vähälinnankadun ja Itsenäisyydenkadun kaksisuuntaistamisesta sekä Isolinnankadun pyöräilyn laatuikäytävästä (2-suuntainen pyörätie). Lisäksi edistetään Kauppatorin ja joukkoliikenteen laiturialueen jatkosuunnittelua hyväksytyyn yleissuunnitelman pohjalta. Kehittämistyön yhteydessä selvitetään sulanapitojärjestelmän toteutusmahdollisuudet.

Porin Jokikeskus -hankkeen osalta valmistaudutaan 3. vaiheen suunnitteluun. Olennaisia tehtäviä ovat tarvittavat tutkimukset ja lupahakemukset sekä jokisiltojen suunnitelma- ja toteuttamisvalmiuteen liittyvät selvitykset. Lisäksi jatketaan jokirannan elinvoimaa lisäävien toimintojen, palvelujen ja markkinoinnin suunnittelua.

Elämyksellisen tapahtuma ja kulttuurikeskustan vahvistamiseksi edistetään pääkirjastorakennuksen toteutussuunnittelua sekä Satakielilavan ja Eetunaukion lavan rakenteiden ja tekniikan uudistamisen suunnittelua. Toimenpiteitä lavojen kunnostamiseksi käynnistetään vuoden 2025 aikana. Elämyksellisyyttä vahvistetaan myös valaistuksen ja Eetu Salinin aukion yleissuunnitelmien kautta. Suunnitelmien mukaisia, kävelykatua elävöittäviä, toimenpiteitä toteutetaan vuoden 2025 aikana.

Ohjelmat:

- Porin kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma, kaupunginhallitus 17.6.2024
- Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman luonnos, kaupunginhallitus 1.11.2021
- Promenadi-Pori kaupunkikeskustaprojekti 2000, kaupunginhallitus 6.3.1995

Suunnitelmat:

- Keskusaukion pysäköintialueen uusiminen, MUSTBE-projekti, kaupunkipuupilotti, tekninen lautakunta 16.4.2024, § 67
- Porin kauppatorin yleissuunnitelma, kaupunginhallitus 26.6.2023, § 342
- Porin keskustan liikenneverkko-suunnitelma, kaupunginhallitus 26.6.2023, § 343
- Porin keskusta-alueen pysäköintiopastuksen toteutussuunnitelma, 2021
- Keskusaukion parannussuunnitelma, tekninen lautakunta 15.6.2021, § 173
- Porin tie- ja katuverkko-suunnitelma 2040, koko Pori, 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, § 59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, kaupunginhallitus 27.1.2020, § 58
- Korkean rakentamisen selvitys, 2019
- Porin ruutukaavakeskusta, modernin rakennusperinnön inventointi, 2019
- Porin pysäköintipoliittikka 2030, kaupunginvaltuusto 25.3.2019, § 28
- Selvitys teollisuuden liikennepoliittisista ratkaisuista Porissa, 2019
- Raskaan liikenteen reitit Porin keskustassa 2018
- Jokikeskuksen yleissuunnitelma, kaupunginhallitus 11.3.2013
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, kaupunginvaltuusto ja ympäristöministeriö 2000

KARJARANTAKESKUS

Tavoitteet: Voimassa olevien asemakaavojen mahdollistaman kerrostalorakentamisen edistäminen. Alueella on toteutunut muutosta teollisista toiminnoista asumiseen ja lähipalveluihin. Makasiinirannasta asuntomessualueelle ulottuvien katu- ja rantayhteyksien suunnittelu ja toteuttaminen turvaamalla kuitenkin teollisuuden toimintaedellytykset.

PASAASI

Tavoitteet: Alueen liikenteellisten olosuhteiden kehittäminen osana keskustan liikenneverkko-suunnitelmaa. Asuntorakentamista (esimerkiksi puurakentamisen korttelin) edistävien keskusteluiden käyminen rakennusliikkeiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Suunnitelmat:

- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Porin urheilutalon peruskorjaus – hankesuunnitelma, kaupunginhallitus 4.5.2020 §258.

KARJALANKATU-RATAPIHA

Tavoitteet: Senaatin Asema-alueet Oy:n kanssa toteutettavan yleissuunnitelman kehitystyön käynnistäminen. Porin tie- ja katuverkko-suunnitelma 2040 mukaisten järjestelyjen edistäminen ja logistiikkaan painottuvien toimintojen vahvistaminen.

TIE- JA KATUVERKKO

Porin tie- ja katuverkko-suunnitelmassa tavoiteverkkoon 2040 sisältyvät ja edistettävät väylähankkeet, liittymät ja muut liittymätoimenpiteet:

- Vt 2/8 Porin kohdan nelikaistaistus Tiilimäki-Korpi
- Vt11 ja vt2 liittymäjärjestelyjen parantaminen
- Vt 8 Tiiliruukki – Ruutukuoppa nelikaistaistus
- Vt 8 Tiiliruukin eritasoliittymä
- Vt 8 Hyvelä-Söörmarkku uusi tielinjaus (vt 8/ mt 2660 liittymäjärjestelyt)
- Mt 269:n (Reposaaren maantie) jalankulku- ja polkupyöräväylä
- Pori-Mäntyluoto -Tahkoluoto radan tasoristeysten poistoon tähtäävät rinnakkaisväylähankkeet
- Uusi maantie välille vt 2 ja vt 8
- 4-haaraliittymien porrastus 3-haaraliittymiksi
- Vt 2 Ulasoorin eritasoliittymä
- Vt 2 Rieskalan eritasoliittymä
- Tavoiteverkon keskeisten katuverkon liittymien parantaminen kierto liittymiksi

KAUPUNKIKEHITYSKOHTEISIIN LIITTYVÄT INVESTOINNIT 2025-2027

Talousarviovuoden 2025 sekä taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 luvut ovat suuntaa-antavia. Taulukko sisältää teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin liittyvät investoinnit sekä elinvoima- ja ympäristötoimialan Yyterin ja Kirjurinluodon kehittämiseen kohdennetun määrärahan.

Kaupunkikehityskohteet 2025-2027 euroina (suuntaa-antava)	Edunvalvontakohde (E)	TA2025	TS2026-2027
SATAMA JA YRITYSALUEET		380 000	5 340 000
Porin Sataman alueet			
Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto radan perusparantaminen		5 000	
Ekokorventien ja mt272 liittymäjärjestelyt		5 000	50 000
Kivikaulantien suunnittelu ja rakentaminen			80 000
Ekokorventien suunnittelu			40 000
Kirjinsannan katu- ja liittymäsuunnittelu		10 000	30 000
Luotsinmäki-Perko			
Hyvelän liittymän porrastus VT8/mt 2660, suunnittelu	E	10 000	
Isosanta-Aittaluoto			
1. vaiheen liikennejärjestelyt (Valajankatu)		30 000	
Aviapori-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä			
Tiiliruukin eritasoliittymä, tiesuunnitelmaan osallistuminen	E	15 000	
VT2/VT11 Honkaluoto, liittymäjärjestelyt	E	50 000	
Uusi maantie välillä Vt8 – Vt2, yleissuunnitelma	E	5 000	
Impolan ylikulkusilta		230 000	5 010 000
Honkaluoto: Hiitolantien suunnittelu ja rakentaminen		10 000	70 000
Honkaluodon laajennus		10 000	60 000
MATKAILU JA VAPAA-AIKA		4 445 000	4 620 000
Reposaari-Kallo			
Reposaaren telakka peruskunnostus		250 000	
Reposaaren satamapuisto		910 000	
Reposaaren Kaupparanta ja Vaakunaviiki, perusparannus		50 000	520 000
Yyteri			
Elinkeinoelämää tukevat investoinnit		300 000	300 000
Kortejärventie-Santalantie, katusuunnitelman laatiminen ja rakentaminen		5 000	
Kalafornia-Kirjurinluoto			
Elinkeinoelämää tukevat investoinnit		30 000	30 000
Kirjurinluodon kärki, kuntotutkimus ja korjaussuunnitelma		50 000	50 000
Kvistiluodontien ja Kalaforiantie/Kirjurinluodontien järjestelyt	E	50 000	
Kirjurin leiriytymisalue		120 000	380 000
Kirjurinluodon talviuintipaikka		200 000	
Urheilukeskus ja Porin metsä			
Tennishallin pysäköintialue		40 000	20 000
Opasteiden uusiminen		10 000	60 000
Lammen lenkin P-alue			90 000
Maaumalan aukio		20 000	500 000
Urheilukeskuksen hiihto- ja kuntoratojen valaistuksen saneeraus		100 000	100 000
Maaumalan alueen täydennysistutukset ja tennishallin ympäristön enn.		160 000	
Pesäpallostadionin yleissuunnitelma ja mediatilan toteutus		100 000	
Stadionin alueen peruskorjaus		2 000 000	2 000 000
Tekonurmen katsomo		50 000	
Karjuhalli, pelikentän ja välineistön uusiminen			500 000
Maaumalan altaat, hyppytorni jne.			70 000
KAUPUNKIKESKUSTA		895 000	5 910 000
Rauman silta, yleissuunnitelma			170 000
Porin sillan valaistuksen uusiminen		15 000	50 000
Jokikeskus		320 000	240 000
Taavisillan muutosalueen tutkimukset ja korjaussuunnitelma		50 000	
Keskustan liikenneverkkosuunnitelman jatkotoimet		70 000	150 000
Kauppatorin jatkosuunnittelu ja rakentaminen		140 000	900 000
Kävelykadun suunnittelu		100 000	200 000
Pääkirjaston peruskorjaus		200 000	4 200 000
MUUTOSALUEET		80 000	1 020 000
Karjarantakeskus			
Puunaulakujan rakentaminen		50 000	
Repolankatu		20 000	355 000
Pasaasi			
Kuninkaanhaan lähiliikuntapaikka		10 000	665 000
KAIKKI KAUPUNKIKEHITYSKOHTTEET YHTEENSÄ		5 800 000	16 890 000

Porilaisten hyvinvointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä. Kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia, raportoida siitä ja suunnitella kunnan toiminta ja palvelut sen mukaiseksi, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat asukkaiden hyvinvointia. Keskeistä on mahdollistaa puitteet asukkaiden omatoimiseen hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Porissa koko kaupunkiorganisaation voimin.

Kerran valtuustokaudessa laaditaan hyvinvointikertomus, jossa kerrotaan porilaisten hyvinvoinnin tilasta ja haasteista. Vuosittain tätä tietoa täydennetään hyvinvointiraportilla. Hyvinvointisuunnitelmalla pureudutaan näihin haasteisiin. Se on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strateginen suunnitelma, joka jalkautetaan toimialoille. Hyvinvointisuunnitelmaan 2025 on asetettu viisi painopistettä: Mielen hyvinvointi, Liikkuminen, Terveelliset elintavat, Osallisuus ja aktiivisuus sekä Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö.

Valtaosa porilaisista voi hyvin, ovat aktiivisia ja elävät arkeaan tiiviisti osana yhteisöä. Suurimmat hyvinvoinnin haasteet liittyvät tällä hetkellä mielenterveyteen, yksinäisyyteen, ylipainoon ja vähäiseen liikkumiseen.

Tarkemmat tiedot porilaisten hyvinvoinnin tilanteesta ja haasteista löytyvät kaupungin nettisivuilta:

<https://www.pori.fi/talous-ja-strategia/strategiat-ja-ohjelmat> ja sieltä hyvinvointikertomuksesta ja -raporteista. Tarkemmat tiedot ikäryhmittäin linkin takaa.

TÄRKEIMMÄT KEHITTÄMISKOHEET

Tarkoituksena on nostaa näkyviin panostuksia, joita Porin kaupunki käyttää asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Investoinneissa vuoden 2025 luvut ovat talousarvioon liittyviä summia. Vuodet 2026–2027 ovat talous-suunnitelmavuosia ja niiden osalta tarkat summat päätetään erikseen ao. vuosien talousarvioissa.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä infrainvestointeja tehdään noin 9,7 miljoonalla eurolla ja tilainvestointeja noin 11 miljoonalla eurolla vuonna 2025.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEEN LIITTYVÄT INVESTOINNIT VUONNA 2025

Näkyvillä myös suunnitelmavuosien yhteenlasketut kokonaiskustannukset.

INFRAINVESTOINNIT	TA 2025	TS 2026-2027
Kevyen liikenteen väylät	405 000	744 000
Katujen perusparannus ja uudelleen asfaltointi	3 922 000	6 954 000
Siltojen peruskorjaus	600 000	6 130 000
Puistot ja leikkipaikat	800 000	2 500 000
Pienvenesatamat ja -väylät	1 680 000	1 270 000
Katuvalaistusten saneeraus	1 000 000	1 800 000
Jokikeskus	320 000	290 000
Liikuntapaikat	630 000	2 515 000
Kaupunkikehityskohteet	310 000	1 250 000
YHTEENSÄ	9 667 000	23 453 000
TILAINVESTOINNIT	TA2025	TS2026-2027
Perusopetus, ml. Ahlaisten monitoimitalo	2 420 000	5 110 000
Varhaiskasvatus, ml. Itä-Porin päiväkotit	6 340 000	3 950 000
Kulttuuri, ml. kirjasto	200 000	6 850 000
Liikunta- ja nuorisotilat	2 000 000	2 590 000
YHTEENSÄ	10 960 000	18 500 000

MUITA HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVIÄ TEKOJA

- Harrastamisen Porin malli	275 000 euroa (OKM 155 000)
- Nuorisopassi (vuoden 2023 käyttöasteen mukaan)	45 000 euroa
- Hyvinvointia edistävät yhdistysavustukset	
o Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustukset	540 000 euroa
o Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen	190 000 euroa
o Kumppanuussopimukset	810 000 euroa
- Kesäruokailun toteuttaminen	100 000 euroa
- Yhteisöllinen ruokailu Kaarisillan koululla	10 000 euroa
- Liikkumisohjelman toteuttaminen	100 000 euroa
- Osallisuus ja vaikuttaminen	30 000 euroa
- Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet	41 000 euroa
- Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö	20 000 euroa
- Henkilöstön aktivoiminen Epassilla	500 000 euroa
- Henkilöstön työ- ja työsuohdepolkupyöräetuet	50 000 euroa

YHTEENSÄ

2 711 000 euroa

Poriin ulkomailta muuttaneiden kotouttamistyö aiheuttaa kuluja satojen tuhansien eurojen edestä, mutta summaa on mahdotonta arvioida etukäteen, koska henkilömäärä vaihtelee. Kulut saadaan kuitenkin takaisin valtion korvauksina.

Lisäksi Porin kaupunki toteuttaa itse tai on mukana hyvinvointia ja terveyttä edistävässä hankkeissa, joiden yhteissumma seuraavan kolmen vuoden aikana on noin 1 000 000 euroa.

HYTE-KERROIN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Yhteensä indikaattoreita on 21. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minikälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Toimintaa kuvaavat indikaattorit ovat:

- peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)
- liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
- kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)
- kulttuuri (1 yksittäinen indikaattori)

Toimintaa kuvaavien indikaattoreiden määrä on kohtalaisen suuri, jotta toimintaa voidaan arvioida mahdollisimman laajasti. Jos indikaattoreita olisi vain muutama, olisi vaarana, että tehtäisiin vain niitä asioita, joita HYTE-kertoimessa mitataan. Nyt valitut indikaattorit mittaavat laajasti tekemisiä aina johtamisesta, seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Tärkeää on myös työn pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus.

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattorit on valittu näiden periaatteiden mukaan:

- kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
- eri ikäryhmät ovat edustettuina
- jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta
- tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan

Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Porin prosessi-indikaattoreiden keskiarvo vuonna 2023 oli 89 ja tulosindikaattorien keskiarvo oli 52. Prosessi-indikaattorien keskiarvo on pysynyt samassa, mutta tulosindikaattorien keskiarvo on noussut edellisestä (2022/50). Molemmissa asteikko on 0–100. Porin kaupunki saa hyte-kertoimen mukaista valtion rahoitusta kahden edeltävän vuoden laskelman mukaan noin 1,65 miljoonaa euroa, joka on asukasta kohden noin 20 euroa. Rahoitus on hieman noussut edeltävästä, asukasta kohden on 0,30 euron lisäys.

Alla on taulukossa esitelty kaikki valtakunnalliset indikaattorit ja niiden kehitys Porissa vuosina 2021-2023. Ne kohdat, joissa tulos on heikentynyt, ovat tummennettuna.

	nro	2021	2022	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	3959	443,1	401,3	409,7
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	5308	37	39	63
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	286	25,4		27,2
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	5301	35	35	56
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	5317	79	79	0
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	5316	88	88	82
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	3219	7,7	8,2	
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	5304	51	62	58
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	5309	75	75	98
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	5335	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	5331	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	5330	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	5327	100	100	
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	5333	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	5328	100	100	
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	5321	0	100	
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	3984	100	100	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	5323	100	100	
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	5320	100	0	
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	5313	93	93	72
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	234	2,3	2,4	2,1
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	5306	31	54	49
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	306	7,9	7,8	7,6
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	5307	52	54	40
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	5336	100	100	100
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	3906	22		23,4
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori	5303	56	56	44

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2024

Porin kaupungin hyvinvointiryhmä seuraa HYTE-kertoimen indikaattoreita järjestelmällisesti ja säännöllisesti. Ryhmä nimeää vastuuhenkilöt kunkin indikaattorin mukaisen tuloksen parantamistyöhön asianomaisesta yksiköstä. Tarkoituksena on saavuttaa mahdollisimman korkea HYTE-kerroin, jolla on mahdollisimman myönteinen vaikutus valtionosuuksiin.

Monien indikaattorien tuloksiin vaikuttavat kaupungin toiminnan lisäksi esimerkiksi asukas itse tai hyvinvointialue. Hyvä tulos vaatii usein pitkäjänteistä moniammatillista työtä.

Porin hyte-kertoimen kehitys vuosina 2021-2023

	nro	2021	2022	2023
HYTE-kerroin euroa / asukas	5341	18,4	19,7	20
HYTE-kerroin, 0 - 100	5340	65	70	70
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	5355	1542,5	1646,4	1650,3

ARJEN TURVALLISUUS

Kaupunkilaisten turvallisuuden tunne on jokaiselle henkilökohtainen. Tästä syystä sen kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden on vastattava asukkaiden havaitsemiin epäkotiin. Porin kaupunki kerää asukkaiden havaintoja turvallisuuteen liittyvistä kehityskohteista. Tulosten avulla parannetaan kaupunkilaisten luottamusta vaikutusmahdollisuuksiinsa ja heidän turvallisuutensa tunnetta.

Kaupungissa tehdään alueisiin ja rakennuksiin liittyviä kehittämis- tai perusparannustoimenpiteitä. Näissä toimenpiteissä huomioidaan varautumiseen, valmiuteen sekä riskienhallintaan liittyvät asiat. Yhdyskuntasuunnittelun avulla voidaan kustannustehokkaasti rakentaa ympäristöt, jotka vähentävät onnettomuuksia, rikollisuutta ja kaupunkilaisten turvallisuuden tunnetta. Tässä kaupunkisuunnitteluun liittyvässä työssä huomioidaan erityisesti pelastusviranomaisen ja poliisin asiantuntemusta.

Ihmisten turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat kaikki teiden ja kevyen liikenteen väylien kuntoon, valaistuksiin ja niiden ylläpitoon liittyvät investoinnit. Kaupunkisuunnittelulla, investointisuunnittelulla ja niihin liittyvillä toimintatavoilla on iso merkitys turvallisen ja hyvinvoivan kaupungin kehittämisessä.

Kaupunki lisää arjen turvallisuutta lisäämällä asukkaiden kohtaamista ja yhteisöllisyyttä. Muita keskeisiä panostuksia arjen turvallisuuteen ovat muun muassa:

- Kameravalvonta yhdessä viranomaisten kanssa
- Kirjurinluodon kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta (uimaranta, sillat, johtokeskuspaikka, kamerat, valot)
- Keskustan kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta

YHTEISTYÖ HYVINVOINTIALUEEN KANSSA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen tehtävä. Yhteistyön varmistamiseksi käydään hyvinvointialueen kanssa vuosittaiset neuvottelut sekä jatkuvaa vuoropuhelua yhdyspinnoilla toteutettavista palveluista. Molemmat toimijat nimeävät henkilöt erilaisiin yhteisiin hyvinvoinnin edistämisen työryhmiin. Myös asukkaiden osallisuutta tehdään yhteistyössä. Porin kaupungin näkökulmasta yhteistyön painopisteet ovat:

- Hyvinvointisuunnitelmat ja -raportit sekä tiedon vaihto
- Yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely sekä toteutus
- Palvelut yhdyspinnoilla
- Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa
- Kiinteistöt ja tilat
- Yhteiset hankkeet
- Pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasot

OSALLISUUS JA YHDISTYSYHTEISTYÖ

Osallisuus ja vaikuttaminen

Porissa on käytössä osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jossa kuvataan, miten Porissa edistetään osallisuutta ja mitä osallistamisella tavoitellaan. Työntekijälle ja päättäjälle se on ohjenuora, työkalu ja muistikirja, asukkaalle väline saada tietoa osallistumismahdollisuuksista ja arvioida tavoitteiden toteutumista. Samalla malli on lupaus siitä, että kaupunkilaiset ja palveluiden käyttäjät voivat osallistua ja vaikuttaa asioiden, päätösten ja palveluiden valmisteluun ja kaupungin toimintaan. Mallissa huomioidaan myös yhdistysten, vaikuttamistoimielinten ja muiden kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Vuonna 2025 osallisuus- ja vuorovaikutusmallia kehitetään entistä enemmän työntekijöiden tarpeita vastaavaksi työkaluksi yhdessä eri toimialojen työntekijöiden kanssa. Uudistuksen tavoitteena on saada malli vielä aiempaa laajemmin käyttöön koko organisaatiossa.

Ajatuksena on, että osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on kaikkien työntekijöiden työkalu. Käytännössä mallin jalkauttaminen, opastaminen sen käyttöön ja koko organisaation osallisuustyön toimiminen vaatii osallisuuteen paneutuneita työntekijöitä. Kaksi osallisuusasiantuntijaa vastaa koko kaupungin osallisuustyön koordinoinnista, suunnittelusta ja kehittämisestä. Heidän päätehtäviänsä ovat osallisuus- ja vuorovaikutusmallin kehittäminen, ylläpitäminen ja jalkauttaminen organisaatioon, yksiköiden tukeminen osallisuustyössä, vaikuttamistoimielinten asioiden valmistelu sekä koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen henkilöstölle. Porilla on käytössä vuorovaikutteinen keskustelutapa ja osallisuusasiantuntijat voivat järjestää dialogeja sekä muita osallistavia keskustelu- ja asukastilaisuuksia tarpeen mukaan. Isona osana työhön kuuluu myös osallistuvan budjetoinnin kehittäminen.

Osallistuva budjetointi Porissa

Kaupunki on toteuttanut osallistuvaa budjetointia Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla vuodesta 2018 alkaen. Toimintatavassa kannustetaan porilaisia ideoimaan ja toteuttamaan erilaisia hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevia hankkeita kaupungin myöntävän hankerahan avulla. Hankkeiden tulee olla kaikille porilaisille avoimia ja maksuttomia, lisäksi hankkeille on annettu vuosittain erilaiset teemat. Teemat perustuvat porilaisten hyvinvoinnin haasteisiin, jotka on esitetty hyvinvointikertomuksessa ja -raporteissa. Teemoina on ollut muun muassa yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, lapset ja nuoret, ympäristöystävällisyys ja liikkuminen. Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahan vuosittainen määrä on vaihdellut 80 000 ja 250 000 euron välillä. Pääperiaatteet ovat olleet vuosittain samat, mutta pieniä muutoksia ja täydennyksiä on tehty vuosittain. Hyvinvointirahan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta on vastannut kaupungin hyvinvointiryhmä yhdessä asiantuntijoista koostuvan pienryhmän kanssa. Päätöksen rahan käytöstä on tehnyt kaupunginhallitus.

Hyvinvointiraha on ollut valtakunnallisesti kiinnostava toimintatapa, koska kaupunki on luovuttanut hankkeiden ideoinnin lisäksi myös toteutusvastuun ja rahoituksen hanketta ehdottaneelle toimijalle. Vuosien mittaan hankkeet ovat kuitenkin alkaneet toistaa itseään eikä uusia avauksia ole enää juurikaan tullut. Vuoden 2025 aikana osallistuvaa budjetointia ei toteuteta, vaan toimintamallia on tarkoitus uudistaa ja ottaa käyttöön vuonna 2026.

Järjestö- ja yhdistysyhteistyö

Yhdistysten ja kaupungin välinen yhteistyö on keskeisessä roolissa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Yhteistyöllä sekä kumppanuudella luodaan monipuolisia mahdollisuuksia kuntalaisten osallistumiselle, yhteisöllisyyden vahvistamiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiselle. Tämän yhteistyön avulla yhdistysten toiminta voidaan kytkeä yhä tiiviimmin osaksi kaupungin strategista suunnittelua ja päätöksentekoa.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, jossa monet rahoitustuet vähenevät ja julkiset avustukset supistuvat tai loppuvat kokonaan, on tärkeää tukea yhdistysten toimintaedellytyksiä. Yleinen kustannusten nousu ja vapaaehtoisten saatavuus ovat haastamassa yhdistysten toimintaa, ja siksi yhteistyö yhdistysten kesken ja heidän kanssaan sekä kaupungin järjestämät verkostoitumistilaisuudet, kuten yhdistysillat ja tilojen käytön kehittämistyö, tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia löytää uusia ideoita ja yhteistyöpaikkoja.

Lisäksi kaupunginjohtajan nimeämä, kaupungin ja yhdistysten edustajista koostuva yhdistysyhteistyöryhmä työskentelee systemaattisesti yhdistysyhteistyön kehittämiseksi. Kaupunginhallituksen hyväksymät avustusperiaatteet ja yhdistysyhteistyöohjelma tukevat omalta osaltaan yhteistyön vakiinnuttamista kaupungin ja yhdistysten välillä. Yhteisöllinen toimintatapa onkin keskeistä tässä yhteistyössä edistäen kaupungin elinvoimaa ja asukkaiden hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

Kestävä kehitys ja resurssiviisas kiertotalouden tiekartta

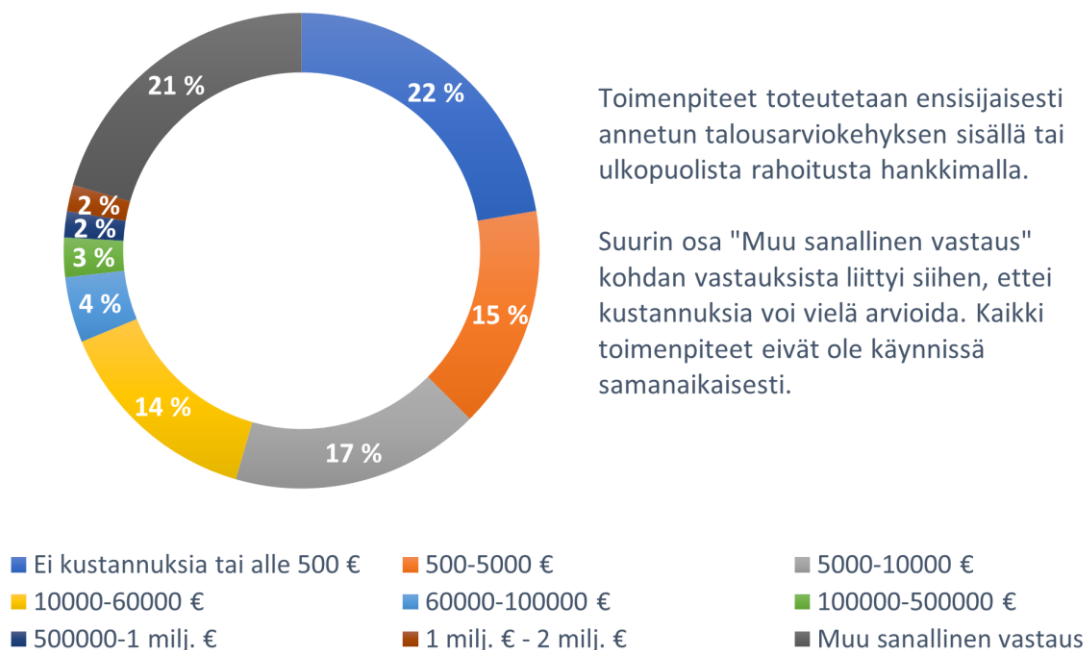
Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2023 CIRCWASTE-hankkeen tuottaman Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan ohjaamaan kaupungin kestävyystyötä. Tiekartta sisältää kaikkiaan 89 toimenpidettä jaettuna 11 tavoitetilaa (muutosjohtaminen, hankinnat, rakentaminen, kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus, arjen kiertotalous, ympäristöosaaminen, liikuminen, kiertotalouden liiketoiminta, uusiutuva energia, yhteistyö). Tiekartan aikajänne on vuoteen 2030 asti. Kullekin toimenpiteelle on määritelty vastuutahot, aikataulu ja mittarit. Kaupunginhallitus on velvoittanut kaupunkiorganisaation eri toimijoiden tuottamaan jatkossa talousarviota varten tiedot eri toimenpiteiden toteutumistilanteesta ja kustannussuunnittelusta. Tämä tehdään ensimmäisen kerran nyt vuoden 2025 talousarviossa.

Ilmastonmuutos, luonnonvarojen ylikäyttö sekä muut globaalit kestävyyskriisit aiheuttavat vaikutuksia kaikkialla maailmassa myös paikallisesti. Kaupungeissa on pyrittävä tunnistamaan ja ennakoimaan vaikutuksia, jotka näkyvät esimerkiksi uudistuvassa lainsäädännössä sekä toimintakulttuurissa, infrastruktuurissa ja taloudessa. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti tiekarttaa toteutetaan joko normaalin talouskehityksen puitteissa toimintaa suuntaamalla tai ulkopuolista rahoitusta hankkimalla. Kaupunkiorganisaation eri osista kerättyjen tietojen mukaan tiekarttatyöhön käytetään arviolta 4 219 800 euroa vuonna 2025. On huomioitava, että summan kustannuksista noin 57 % koostuu kahdesta toimenpiteestä. Nämä ovat 3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa 1,9M sekä 1.C.22 Katuvalaistuksen vaihtaminen LED:eihin 500 000 €. Lisäksi summa sisältää myös saatua ulkopuolista hankerahoitusta. Kustannuksista noin 8 % on konserniyhtiöiden budjettia.

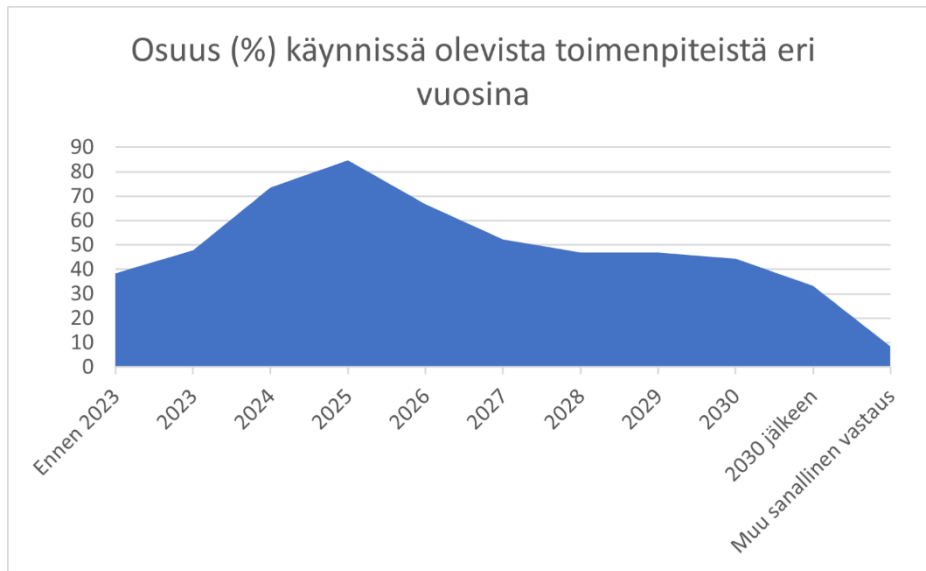
Pori on kaupunkistrategiassa sitoutunut edistämään taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävä kehitystä. Tämä on ollut myös Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan laadinnan pohjalla. Tiekartalla tarkoitetaan suunnitelmaa, jolla vastataan paikallistasolla kestävyyskriisin haasteisiin. Kaupunkien toimintakenttä on laaja ja Porissa ympäristöasioitakin on huomioitu jo pitkään. **Taloudellisen** kestävyuden näkökulmasta on ollut olennaista pyrkiä tunnistamaan jo olemassa olevaa ympäristökestävyystyötä, jota kaupungissa tehdään. Taulukossa on merkitty **siniseen** ryhmään ne toimenpiteet, jotka ovat jo olleet vakiintunutta tai olemassa olevaa toimintaa ja edistävät myös ympäristökestävyttä. **Vihreään** ryhmään kuuluvat ne toimenpiteet, joissa kehitetään uutta tai tehdään muutoksia ja muutetaan toimintaa ympäristökestävyysasioita huomioivaksi. Monet toimenpiteistä ovat kestävyysmuutoksen jalkauttamista osaksi normaalia työtä. Toimenpiteet voivat sisältää sekä olemassa olevan työn tunnistamista että uuden kehittämistä aiheeseen liittyen, tällöin ne on merkitty **sekä siniseen että vihreään ryhmään**. **Harmaassa** ryhmässä olevat toimenpiteet joko eivät ole määriteltävissä edellisiin luokkiin tai tietoja ei ole.

Kaikki tiekartan sisällöt löytyvät Resurssiviisas Pori -sivustolta osoitteesta <https://resurssiviisas.pori.fi/>. Vuoden 2024 talousarvion yhteydessä toimenpiteistä kerätyt olennaiset tiedot päivitetään sivustolle vuoden loppuun mennessä.

Arvioidut vuosikustannukset vuoteen 2030 asti, toimenpidekohtaiset osuudet

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden rahoitussuunnitelmat

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden aikajana ulottuu vuoteen 2030. Seuraavassa taulukossa on tiekartan toimenpidekohtaisia rahoitussuunnitelmia vuoden 2025 talousarvioon sekä vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmaan. Taulukossa on merkitty käyttötalousmääräraha ”käyttötalous” ja investointimääräraha ”investointi”. Sarakkeen ”Ryhmä ja vuosikustannusasteikko” selitteet ovat taulukon lopussa. Toteutussuunnitelmista päivitetään lisätietoja sisältävä yhteenveto Resurssiviisas Pori -sivustolle.

Toimenpide	Ryhmä* ja vuosikustannusasteikko**	Kytkeytyminen 2025 talousarvioon ja 2026–2027 taloussuunnitelmaan
1.A.1 Toimiala- ja yksikkökohtaiset kestävyys- ja koulutustarpeet sekä muutosagenttitoiminta		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.
1.A.2 Sitoutuminen kansalliseen Kiertotalouden green deal -sopimukseen		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Tavoitteena jatkaa Kiertotalouden green deal -sitoumuksen valmistelua ja tehdä sitoumus arviolta vuosille 2025–2035.
1.A.3 Koko Porin resurssiviisaan kehityskuva ja rakennemalli	10 000–60 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Toteutuessaan arvio toimenpiteen kustannuksille 2025 on 50 000 €. Toimenpiteeseen käytettävissä oleva summa selviää muiden kaavahankkeiden kiireellisyys- ja priorisoidessa lopullisen rahankäytön. Vuodelle 2026 arvio kustannuksista toteutuessaan on 50 000 €, tarve hakea ulkopuolista rahoitusta. Toimenpiteen tavoitteena on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen sekä resurssiviisaan elämäntapojen ja yritysten sijoittumista tukeva palvelurakenne ja liikennejärjestelmä. Olemassa olevan rakenteen tehokas hyödyntäminen ja uusiokäyttö ovat olennainen osa resurssiviisaasti toimivaa kaupunkia, joka säästää taloudellisia resursseja ja luontoa sekä aiheuttaa vähemmän päästöjä.
1.A.4 Omistajaohjauksen sisällöllinen ohjaaminen		Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Ei varausta vuoden 2025 talousarvioon kaupungille. Omistajapolitiittisten linjausten päivityksen valmistelu aloitetaan keväällä 2025 ja ohjelma päivitetään arviolta syksyllä 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Tavoitteita ja suunnitelmia on useita, myös jo toteutuneita. 1. Osallistuminen VASKI-hankkeeseen (hankeaika 2022–2023), 2. WinNovan oman kestävä kehityksen tiekartan luominen nykyiselle strategiakaudelle (2023), 3. Johdanto kestäväan kehitykseen -osaamismerkki (julkistus 2023), 4. Vastuullisuusraportti (2023 alk.), 5. Jätehuollon kehittäminen. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Kustannuksia arvioidaan ennen toteutusvaihetta. Kestävä kehitys ja vastuullisuusohjelma on päivitetty 2023. Porin resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteet jalkautetaan SAMK:n vastuullisuuslinjauksissa. SAMK on vastuullinen korkeakoulu, joka kouluttaa osaajia kestäväan kehitykseen ja TKI-toiminnassaan ratkoo kestävyysaasteita. Tavoitteena hiilineutraali korkeakoulu 2030.
1.A.5 Kiertotalouden tiekartan indikaattorit, seuranta ja raportointi	5000–10 000 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Kestävyyskiihdyttämö-konseptiin osallistumisen varaus vuosille 2024/2025, arviolta 8500 €. Sisältyy yksikön talouskehitykseen.
1.A.6 Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan edistämisen vakiinnuttaminen	10 000–60 000 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Vuosittainen varaus 2025, 2026 ja 2027 10 000–60 000 €. Sisältyy yksikön talouskehitykseen. Viitataan toimenpiteen sisältöön sekä huomioidaan elinkeinoelämälle suunnattu viestintä. Varmistetaan tiekartan koordinointiin vaadittava henkilöresurssi. Varsinaisesta jalkautumisesta, tiekartasta viestimisestä sekä sen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta vastaa kaupungin johto, jokainen kaupungin yksikkö ja vastuutahoiksi nimetyt muut sidosryhmät.
1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö	500–5000 €	Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttötalous: osana budjettia 500–5000 €/vuosi. Jätteen kuljetus on siirtynyt Keräämölle vuoden 2024 alusta pakkausjätteiden osalta ja biojätteen kesäkuusta 2024. Jättemääristä tullaan saamaan aiempaa tarkempaa tilastoa ja tilastointi on jatkuva.
1.A.8 Tunnistetaan resurssiviisaan verkostot	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Ei kustannuksia. Toimenpidettä edistetään arviolta alkaen vuonna 2025.

1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli		Talous- ja hallintoyksikön hankintapalvelut ja hankintoja tekevät: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Jokaisen hankinnan kohdalla käydään läpi mahdollisuudet edistää kestävä kehityksen mukaisia tavoitteita, erityisesti resurssiviisasta kiertotaloutta, hiilineutraaliutta ja luonnonvarojen kestävä käyttöä. On osana kilpailutusten suunnittelua vuonna 2025.
1.B.10 Vaikuttavista hankinnoista viestiminen		Ei kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Toimenpiteen toteutusajankäyttö kytkeytyy osin 1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli -toimenpiteeseen.
1.B.11 Edistetään kestävä kehityksen liiketoimintaa julkisilla hankinnoilla		Infrayksikkö, investointi: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Sisällytetään infrayksikön investointisuunnitelmaan investoinnille Impolan ylikkuskusilta 2025, 2026. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Tilayksikkö: Ei arvioitavissa. Tavoitteena selvittää, kuinka tietoa saa kerättyä hankinnoista.
1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli		Ei arvioitavissa (TE-uudistuksen tuomat muutokset.) Tavoitteena edistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä hankintasopimuksilla silloin kun tietyt hankinnan ehdot täyttyvät.
1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen	10 000–60 000 €	Porin Palveluliikelaitos, käyttötalous: Toimenpiteiden kustannukset sisältyvät vuoden 2025 kokonaiselintarvikekustannuksiin. Taloussuunnitelmavuosille 2026 ja 2027 ei ole tehty tähän liittyviä erityislisäyksiä. Pyritään toteuttamaan osana suunniteltua talouskehystä. Reilun kaupan tuotteiden käyttö on osa normaalia toiminnan suunnittelua. Palveluliikelaitos pyrkii myös lisäämään kasvispohjaisten proteiinilähteiden käyttöä suunnitellusti. Lähiruoan käyttö nykyisellään on mittavaa ja tulevaisuudessa sitä pyritään lisäämään mahdollisuuksien rajoissa.
1.B.14 Julkisiin hankintoihin sisällytetään elinkaarisuunnitteluohje		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.
1.B.15 Kalusteiden käyttöön pidentämisen toimintamalli		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.
1.B.16 Ympäristöystävällisen siivouksen hankinnat	10 000–60 000 €	Porin Palveluliikelaitos, investointiraha: 6000 € varaus vuodelle 2025. Sisältyy talouskehukseen. Vuosien 2026–2030 varaukset perustuvat käytettävissä oleviin investointimäärärahoihin. Tavoitteena lisätä kemikaalittoman siivouksen kohdemäärää vuosittain.
1.B.17 Minimoidaan kertakäyttötavotteiden käyttö		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.
1.C.18 Parannetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta	60 000–100 000 €	Tilayksikkö, investointi: Vuoden 2025 varaus 60 000–100 000 €. Yleis- ja yhteiskäyttötilojen ja käyttöasteen lisääminen. Tyhjiksi jääneiden tilojen vuokraaminen yhdistyksille. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Sivistystoimiala: Sivistystoimialan tahtotilana on nostaa monitoimitilojen käyttöastetta niin, että useammalla palvelualueella olisi iltakäytössä toimivia tiloja. Pohjatyötä on tehty aktiivisesti 1,5 v. Toimenpide vaatii toteutuakseen kaikkien toimialojen ja usean eri yksikön yhteistä työtä. Yhteisöllisten tilojen kehittäminen tuottaa yhteen monia tavoitteita ja havaittuja tarpeita eri puolilla kaupunkia. Keskiössä on esimerkiksi kuntalaisten osallisuus, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä kunnan veto- ja pitovoima. Tarve hakea ulkopuolista rahoitusta.
1.C.19 Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimus		Ei arvioitavissa.
1.C.20 Energiategokkuuden ja uusiutuvan energian investoinnit rakennuksissa		Tilayksikkö: Sisältyy yksikön talouskehukseen. Hanke toteutetaan, kun sen takaisinmaksuaika on alle 10 vuotta. Aurinkosähköä toteutettu pienimuotoisena uusissa kouluhankkeissa. Uusissa hankkeissa, esimerkiksi stadion, pyritään toteuttamaan aurinkosähköjärjestelmä.
1.C.21 Kestävän purkamisen green deal -sopimus		Ei arvioitavissa.
1.C.22 Katuvalaistuksen vaihtaminen LED:eihin	500 000–1 milj. €	Infrayksikkö, investointimääräraha: Vuosittainen investointisuunnitelma 500 000 € talousarvioon 2025, taloussuunnitelmaan 2026–2027 sekä 2028–2030. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Tavoitteena on vaihtaa elohopeahöyry-, suurpainenatrium- ja monimetallivalaisimet ledeksi noin kuuden vuoden sisällä.
1.C.23 RC-rouheen käyttö toimintamallina soveltuvissa kohteissa	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Infrayksikkö: Sisältyy yksikön talouskehukseen. Tavoitteena on, että päällystysurakan kilpailutusasiakirjoissa pyydetään yksikköhinnat RC50-asfaltille.
1.C.24 Kierrätettyjen rakennusmateriaalien käytön lisääminen	Ei kustannuksia tai alle 500 € 100 000–500 000 €	Infrayksikkö: Ei edellytä erillistä kustannusvarausta. Selvitystä tehdään aina kussakin investointikohteessa hankkeen alusta lähtien. Tilayksikkö: Toteutetaan investointimäärärahojen puitteissa. Vuoden 2025 yleiset purkukustannukset arviolta 500 000 €, johon sisältyy hyödynnettävien rakennusosien ja jätejakeiden erottelu. Tavoitteena on, että mahdollisimman vähän menee sekajätteeseen. Sisältyy yksikön talouskehukseen. 2026–2030 purkukustannukset 200 000 €/v ja varastointi- ja huoltokustannukset 50 000 €/v. Uusiokäytössä on tunnistettu säästöpotentiaalia, jos uuden vastaavan materiaalin hankintahintaa vertaa uusiokäytön mahdollistamiseen käytettyyn rahaan.
1.C.25 Energiakartoitukset Porin julkisissa kohteissa	5000–10 000 €	Tilayksikkö: 10 000 €/vuosi. Tilataan Motiva-mallin mukaisia energiakartoituksia määrärahojen puitteissa.
1.C.26 Tilojen energiankäytön reaaliaikaisen optimoinnin ja seurannan automatisointi	10 000–60 000 € 5000–10 000 €	Tilayksikkö: 40 000 €/vuosi. Kartoitetaan automaation kannalta tärkeät kehitettävät kiinteistöt, ja uusitaan/varustetaan ne uudella tekniikalla. Konserniyhtiö Porin YH-asunnot Oy: budjetti arviolta 5000–10 000 €. Kehitetään Porin YH-Asunnot Oy:n omistamien kiinteistöjen energiankulutuksen (sähkö, vesi, lämpö) automatisointia.
1.D.27 Koko Porin sini-viherverkoston rakennemalli	10 000–60 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 30 000–50 000 € vuodelle 2025 riippuen selvityksen mittakaavasta ja kaavoitusyksikön vuosibudjetista. Seuraaville vuosille ei arvioitavissa varsinaisia kustannuksia, siniviherverkoston rakennemallin päivittämistyöhön vuosittain tulee varautua.

1.D.28 Täydennysrakentamisen suosiminen sekä uudisrakentamisen keskittäminen	5000– 10 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 5000 €/v. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Kaavoituskatsauksen mukaisten asemakaavavaihtojen suunnittelu Länsi-Porin Klasi- ja Pohjois-Porin monitoimitalon ympäristöissä. Meri-Porissa pyritään saattamaan eteenpäin vireillä olevia asemakaavahankkeita, jotka koskevat pääosin olemassa olevien taajamien kaavoitusta (Kyläsaari, Pihlava, Levo). Noormarkussa pyritään edesauttamaan olemassa olevien asemakaava-alueiden tonttien toteutumista.
1.D.29 Kiertotaloutta ja kestävästä kehityksestä edistävät kaavalliset keinot ja rakennusjärjestys	5000– 10 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 5000 €/v. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Aurinkoenergian huomioon ottaminen laadittavien asemakaavojen määräyksissä. Hulevesiratkaisujen sisällyttäminen laadittaviin asemakaavoihin. Sähköautojen latausinfra aluetarpeiden huomioon ottaminen laadittavien asemakaavojen mitoituksessa. Yhteiskäyttöautojen huomioon ottaminen keskusta-alueen asemakaavoituksessa. Pyritään mahdollisuuksien mukaan asemakaavojen käyttötarkoituksen joustavuuteen.
1.D.30 Hulevesiohjelman toimenpiteet	500– 5000 €	Infrayksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 10 000 €, kustannukset maksetaan Infrajohtamisen käyttötalouden asiantuntijapalveluista. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuodesta 2026 eteenpäin arviolta 1000–3000 €/v. Hulevesiohjelman edellyttämät toimenpiteet sisältyvät infrayksikön investointeihin. Hulevesiohjelman tavoitteena on valmistua vuonna 2025 ja toteuttaa sen mukaisia toimia pysyvänä osana infran suunnittelu- ja rakentamisprosessia. Ohjelma sitouttaa ja parantaa kaupungin eri organisaatioiden yhteistyötä hulevesien hallinnan kehittämiseksi. Se luo työkalut ja keinot tavoitteen saavuttamiseen kaikille kaupunkikehityksessä mukana oleville toimijoille, aina kaupunkisuunnittelusta kunnossapitoon saakka. Hulevesiosaamisen ja -tietoisuuden lisääminen kouluttamalla ja tiedottamalla. Luontopohjaisten ratkaisujen laajempi hyödyntäminen, viihtyisyyden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa. Ohjelmassa tulee sopeutua myös ilmastomuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen ja voimistumiseen.
1.D.31 Suunnittelusuosituksen ja -kannustimien luominen pilottilueelle	5000– 10 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 5000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuosina 2026–2027 5000 €/v. Vuosina 2028–2030 15000 €. Kehitetään Kuninkaanhaan korttelia 13 kiertotalouden ja kestävien ratkaisujen pilottilueena. Viitesuunnitelman laatiminen korttelin asemakaavamuutosta varten.
1.D.32 Pilotoidaan vihertalouden käyttöönnottoa	5000– 10 000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 5000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuosina 2026–2027 5000 €/v. Vuosina 2028–2030 15000 €. Vihertalouden soveltaminen Kuninkaanhaan korttelin 13 pilottilueella.
1.D.33 Porin kansallisen kaupunkipuiston rajausta turvaa ja edistää kaupunkivihreää	500– 5000 €	Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamiseen varataan 5 000 €/v. Vuosina 2026–2027 hoito- ja käyttösuunnitelman päivittämiseen varattavat kustannukset 30 000 €. Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena kaupunkien keskustassa.
1.E.34 Luontopalveluiden kehittämisstrategia	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Ei kustannuksia. Tavoite viedä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 2024 lopussa. Työtä tehdään yhteistyössä ympäristösuunnitteluyksikön, infran kunnossapidon, työllisyysyksikön, vapaa-aikayksikön sekä matkailu- ja markkinointiyksikön kanssa.
1.E.35 Porin kaupunki liittyy Luontoviisaat kunnat -verkostoon	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Ei varausta 2025, seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Vuoden 2025 aikana kerätään tieto konseptista ja tarvittaessa valmistellaan esitys liittymisestä. Liittyminen 2026.
1.E.36 Luodaan Porin kaupungille metsäohjelma	5000– 10 000 €	Infrayksikkö, infran kunnossapito, käyttötalous: Metsäohjelma valmistuu vuoden 2024 aikana ja otetaan käyttöön 2025 vuoden aikana. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Ei kustannuksia 2026–2027. Vuosina 2028–2030 arviolta 5000 € päivitystyöhön.
1.E.37 Kaupunkiniittyjen hoitosuunnitelma	5000– 10 000 €	Infrayksikkö, infran kunnossapito, käyttötalous: Laaditaan vuoden 2025–2027 aikana. Kartoitetaan vuoden 2025 aikana mahdolliset investointikohteisiin sijoittumiset.
1.E.38 Itämerihaasteen toimenpideohjelman päivittäminen	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Yli 15 vuotta vanha ohjelma päivitetään yhteistyössä kaupunkiorganisaation eri osien kanssa. Valmistelu 2025, päivitys 2026.
1.E.39 Haitallisten vieraskasvilajien torjunta	5000– 10 000 €	Infrayksikkö, infran kunnossapito: Tavoitteena 2025 vuodelle 5000–10 000 €, mutta arvioitavissa vasta myöhemmin. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Porin jokisuiston vieraskasvilajit hallintaan -hanke päättyy 2024 syksyyn. Laaditaan toimintasuunnitelma vuoden 2024 aikana. Suunnitelman toteuttaminen alkaen 2025.
1.E.40 Suojeltavien lajien elinympäristöjen vaaliminen		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Toimenpidettä toteutetaan kaupungin toiminnassa. Ympäristösuunnitteluyksikkö toimii asiassa asiantuntijana.
1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä	5000– 10 000 € 10 000– 60 000 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Vuodelle 2025 varattu 3000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Retket ja tapahtumat ovat vakiintunutta toimintaa, niitä järjestetään vuosittain toistakymmentä. Retkiä ja tapahtumia järjestävät paikalliset yhdistykset, kaupunki kustantaa kuljetukset ja ilmoittautumisen. Seuraavina vuosina 3000 €/v. Matkailu- ja markkinointiyksikkö, Visit Pori: 10 000–60 000 €/v. Toimenpiteiden kustannukset sisältyvät matkailu- ja markkinointiyksikön tai Yterin erityisasiantuntijan budjetteihin. Toimenpiteet sisältyvät vuosittain tehtävään markkinointi- ja somesuunnitelmiin. Oman tuotannon retket ja tapahtumat kuuluvat osana Matkailun tiekartan toimenpiteisiin. Luonnonsuojeluviestintää tehdään matkailu- ja markkinointiyksikön toimesta ympärivuotisesti ja jatkuvana prosessina osana kärkikohteiden ja luontomatkailun markkinointia. Yhteistyö ympäristösuunnitteluyksikön luontoretkien viestinnässä.
1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta		Ei arvioitavissa.
2.F.43 Kaikissa kaupungin toimipisteissä lajitellaan kattavasti	500– 5000 €	Konserniyhtiö Keräämö Oy: Tavoitteena on saada riittävä lajitteluohteisuus kaikille kaupungin toimipisteille 2024–2025 aikana. Yhteistyössä kaupungin tilayksikön kanssa.
2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujen lajittelumahdollisuuksien optimointi	500 000– 1 milj. €	Konserniyhtiö Keräämö Oy, investointibudjetti: 200 000 €/vuosi. Vuonna 2024–2027 jätepisteiden kunnan ja sijainnin tarkistus. Sijaintien optimointi. Rakenteiden uusiminen.

		lämmön ja sähkön kulutusta hillitsevät toimenpiteet laskevat kustannuksia. Vuosina 2028–2030 3400 € Ekokompassi vuosimaksut ja mahdollinen uusinta-auditointi 2030. Toimenpiteeseen kuuluu myös energiamittaukset (tilayksikkö.)
2.G.60 Vihreä Kruunu -ympäristöohjelma Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle		Kulttuuriyksikkö, käyttötalous: Kulerät pieniä, hyödynnetään jo olemassa olevia resursseja. Panostettu kierrätysastioihin. Tärkein resurssi työntekijöiden aika ja panostus koulutukseen. Vihreän Kruunun kolme kärkeä ovat: 1. Työpajojen ja palveluiden ekologisuuden lisääminen, 2. Materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys, 3. Aineettomien palveluiden kehittäminen.
2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja	500–5000 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 2000 € Mahanpuruja muovista -kampanjan Pori-tyyliseen toteutukseen, aiemmin yhteistyössä infrayksikön, Lastenkulttuurikeskus Kruunupään ja Keräämön kanssa. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioidavissa tässä vaiheessa. Tutkimusosioon tarve hakea ulkopuolista rahoitusta. Mahdollisen omarahoitusosuuden suuruus ja kustannuspaikka riippuu rahoituslähteestä sekä sen edellyttämästä projektin suuntaamisesta. Ei arvioidavissa tässä kohti. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Virkatyönä ja muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.
2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä	100 000–1 000 000 €	Infrayksikkö, investointi: Vuonna 2025 jkpp-verkon täydentäminen 170 000 €, perusparantaminen 60 000 €, pyöräilyn tavoiteverkon päivittäminen 10 000 €. Infrajohtamisen käyttötaloudesta kohdasta Asiantuntijapalvelut maksetaan Kestävän liikkumisen ohjelman laatimiskustannukset. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. 2026–2030 infran investoinneissa: 250 000–450 000 €/v. Kävely- ja pyöräilyolosuhteita on Porissa kehitetty kymmeniä vuosia. Jalankulku- ja polkupyöräväylästä rakennetaan ja perusparannetaan jatkuvana työnä. KH:n hyväksymä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma vuodelta 2019, joka sisältää pyöräilyn tavoiteverkon.
2.H.63 Selvitetään mahdollisuudet ympäristöstävällisem pään joukkoliikenteeseen	10 000–60 000 €	Konserniyhtiö Porin linjat Oy: Vuodelle 2025 kustannuksia kirjallisen työn laatisesta arvioidaan tulevan n. 15 000–20 000 €. Alkuun laaditaan käyttövoimaselvitys, jonka tavoite on osoittaa se käyttövoima, johon siirrytään. Vasta varsinaisen käyttövoiman valinta ja uuden liikenteen hankintasopimuksen (2029 alkaen) volyyymi määrittelee lopulliset kustannukset. Selvitys ja käyttövoiman vaihdokseen liittyvät kustannukset sekä käytännön toteutusvaiheet esitetään KH:lle, jolta haetaan ennakkokäsitys. Joukkoliikenteen uuden käyttövoiman kaikki investointikulut tullaan huomioimaan hankintasopimuksen yksikköhinnoissa. Mikäli toimenpide etenee konkretiaan, vuosille 2026–2027 kustannuksia n. 10 000 € hankintojen kilpailuttamisesta (hankintakonsulttipalvelut). Samoin vuosille 2028–2030. Mahdolliset inframuutokset ja näistä aiheutuneet kustannukset selviävät vasta kun käyttövoima on valittu. Porin Linjat Oy maksaa konsulttiselvitystyön ja kilpailuttamisen kustannukset.
2.H.64 Matkaketjujen sujuvoittaminen		Ei arvioidavissa tässä vaiheessa.
2.H.65 Lisätään pyörien runkolukitus- ja sisäsäilytyspaikkoja	10 000–60 000 €	Infrayksikkö, investointi: 20 000 € vuonna 2025. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Vuosina 2026–2030 20 000 €/v. Polkupyörien runkolukitustelineitä lisätään vuosittain.
2.H.66 Kampanjoilla uusii asiakkaita joukkoliikenteeseen	60 000–100 000 €	Ympäristösuunnitteluyksikkö, joukkoliikenne, käyttötalous: 100 000 € vuonna 2025. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Vuosina 2026–2030 100 000 €/v. Vuosittain toteutetaan muutama näkyvämpi markkinointikampanja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattamiseksi ja eri maksutapojen tunnettuuden lisäämiseksi. Vuonna 2024 on saatu Traficomilta liikkumisen ohjauksen avustus 22 500 euroa Telian matkapuhelindatan analysointia varten.
2.H.67 Parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia kestävään työmatkaliikuttamiseen	10 000–60 000 €	HR-yksikkö, käyttötalous: Työmatkaliikuttamista tukevat kilpailut ja kampanjat (kustannusarvio 500–1000 €/vuosi) sisältyvät henkilöstön työ-toimintaan varattuun määrärahaan 50 000 €. Työsuhdepyörän kustannusten kustannusarvio 30 000 €/vuosi. Sisältyvät yksikön talouskehyykseen. Ajalla 10/2023–9/2024 on otettu käyttöön 206 työsuhdepyörää. Tällä hetkellä tavoitteena on jatkaa työsuhdepyöräedun tarjoamista henkilöstölle. Edun/sopimuksen jatkamista arvioidaan tarvittaessa.
2.H.68 Lentoliikenteen sähköistymiseen valmistautuminen		Ei kustannusvarausta.
2.H.69 Henkilöjunaliikenne Pori-Tampere-rataosuudella uudella ostoliikennesopimuksella (2028)		Ei arvioidavissa.
3.1.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin	10 000–60 000 €	Kasvupalvelut: Tontteja pääasiassa luovutetaan kiertotalous liiketoimintaan. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Sisältyy Porin ekosysteemisopimuksen omarahoitukseen (Pori). Toimenpide toteutetaan jo käynnissä olevan Kasvun ekosysteemi -hankkeen puitteissa. Kasvun ekosysteemi -hanke rahoittajina Satakuntaliitto EAKR-rahoitus (60 %) + Porin kaupungin omarahoitus (40 %), kokonaisbudjetti 381 228 €, hanke käynnissä 2023–2026.
3.1.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kiertotalouspuiston koordinoiti ja liiketoimintamalli	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Asemakaavoitus valmistunut, seuraavaksi katusuunnittelu (aloitus 2025). Sisältyy teknisen toimialan talouskehyykseen. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioidavissa tässä vaiheessa.
3.1.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Prizztech on toteuttanut tavoitteeksi asetetut toimet. Toimintaa jatketaan muiden hankkeiden puitteissa aina tarpeen mukaan. BusinessPori-sivuston uusimisen tavoite oli 2023 ja se on toteutettu. SuomiAreena-keskustelu teollisesta kiertotaloudesta järjestettiin 2023.
3.1.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi		Konserniyhtiö Keräämö Oy: Kuljetusten päästöihin vaikutetaan ajoreittisuunnittelulla, jota optimoidaan tällä hetkellä (2024) jatkuvasti. Kilpailutuksessa huomioitu uudemman kaluston (Euro6) käyttötoive. Tulevissa kilpailutuksissa pyritään huomioimaan ympäristöstävälliset käyttövoima vaihtoehdot, kun näiden saanti mahdollisuudet paranevat.
3.1.74 Uudelleenkäyttöä edistävän verkkopalvelun hankinta	500–5000 €	Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttötalous: 800 €/vuosi. Sisältyy Keräämön budjettiin. Verkkopalvelu Korjaa.se on päivitetty keväällä 2024 ylläpitäjän toimesta ja vuosimaksu on maksettu. Palvelua tarkastellaan vuosittain ja sen päivittämistarpeet kartoitetaan ylläpitäjän puolesta.

3.J.75 Energiategohokkuussopimuksen jatkaminen 2025 jälkeen		Ei uusia kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Sitoudutaan Energiategohokkuussopimuksen uuteen kauteen vuonna 2025. Uusi kausi 2026–2035. Toteutus varmistuu, kun valtakunnalliset liittymiskriteerit määrittävät.															
3.J.76 Pori merituulivoiman keskuksena	100 000–500 000 €	Kasvupalvelut ja kaupunkisuunnitteluosasto: Vuodelle 2025 varaus 243 000 € + 210 000 €, josta 178 000 € JTF-hankerahaa ja 147 000 € Ympäristöministeriön hankeavustusta. Vuonna 2026 varaus 61 000 €. Projektin kesto 1.4.2024 - 31.3.2026. Porin Merituulikeskus on saanut kaksi hanketukea: JTF hankeavustusta 388 240 €, kuntarahoitus 97 059 € sekä Ympäristöministeriön hankeavustusta 147 000 €, kuntarahoitus 63 000 €. Porin Merituulikeskus-hankkeen tavoitteena on varmistaa Pohjanlahden alueelle suunnitella olevan merituulivoiman rakentamisen onnistunut toteutus ja luoda osaamiskeskittymä tukemaan olemassa olevia ja uusia alueelle sijoittuvia toimijoita sekä varmistaa Porin satama-alueen kehittyminen palvelemaan merituulivoiman rakentamista. Merituulikeskus-hanke linkittyy vahvasti vihreään siirtymään mahdollistamalla hiilidioksidipäästöjen merkittävä vähentämistä energian tuotannossa. Merituulivoiman kasvu luo uusia mahdollisuuksia Satakunnan elinvoiman kehittämiseksi.															
3.J.77 Selvitetään mahdollisuuksia päästöttömälle pienenergiatuotannolle	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Osallistuu BIOVAHVA-hankkeessa biokaasu- ja aurinkoenergiatuotannon edistämiseen SAMK:n ja Satafood Kehittämisyhdistyksen kanssa vuosina 2024–2026. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. 2025 alkaen toimenpiteen edistäminen.															
3.J.78 Kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille energianeuvontaa	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Ympäristösuunnitteluosasto: Ei kustannuksia. Nykyisen energianeuvonnan rahoitus tulee Energiavirastolta 30.4.2025 asti, jonka jälkeen hanke päättyy Porin osalta. Energiaviraston rahoitus 1.5.24-30.4.25 toimikaudelle 26111 €. Neuvontaa kuluttajille, pk-yrityksille ja kunnille henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse, tapahtumissa ja infotilaisuuksissa.															
3.J.79 Hukkalämmön hyötykäytön edistäminen	5000–10 000 €	Tilayksikkö: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Hukkalämpöä voidaan hyödyntää eri tavoin. Yleisimmin rakennuksissa käytössä oleva keino on varustaa iv-järjestelmä lämmön talteenotolla. Hukkalämpöä syntyy myös esimerkiksi kylmäkoneiden lauhduttamisessa. Tavoitteena on kartoittaa kaikki kohteet, joissa syntyy hukkalämpöä, ja laatia niille toteutuskelpoinen suunnitelma, missä aikataulussa ne voidaan toteuttaa. Alle kymmenen vuoden takaisinmaksuaika on tärkeä kriteeri, koska hinnalla millä hyvänsä ei hankkeita kannata toteuttaa. Jos toteutetaan jokin iso hanke, sille haetaan rahoitusta. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Kustannukset sisältyvät Prizztechille maksettavaan osuuteen. Hukkalämmön hyödyntämistä edistetään BIOVAHVA-hankkeessa vuosin 2024–2026. Nykyisen BIOVAHVA-hankkeen JTF-rahoitus (80 % kustannuksista) tulee Satakuntaliitolta ja Prizztechin omarahoitus (20 %) asiakaskunnilta, joista yksi on Pori.															
3.J.80 Uusiutuvan energian ja energiategohokkuuden vauhdittaminen	5000–10 000 €	Ympäristösuunnitteluosasto, käyttötalous: ILKU-hankkeen mukaisesti. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Arvio 5000–10 000 €/v., sisältyy budgeettiin. 1. Toimitilojen vähentäminen, 2. Aurinkovoimaloiden asentaminen, 3. Vanhojen rakennusten saneeraukset, 4. Em. toimenpiteiden näkyväksi tekeminen esim. vastuullisuusraportin avulla. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Nykyisten hankkeiden mukaisesti ja uusien kohdalla arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.															
3.J.81 Öljylämmityksestä luopuminen kaupungin kohteissa	10 000–60 000 €	Tilayksikkö, investointi: Vuonna 2025 varaus 10 000–60 000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Kartoitetaan öljyn varajärjestelmien tarpeellisuus, ja saako varajärjestelmiä ylläpitää. Toimenpiteet tehdään ministeriön vastausten perusteella. Vuosina 2026–2027 arvio 10 000–60 000 €/v. Vuosina 2028–2030 arvio 60 000–100 000 €/v. Toteutetaan osana budjettia tai ulkopuolinen tuki esim. ARA 25-35 % omarahoitusosuus 65–75 %. Porin Vesi, laitosyksikkö, talousveden tuotanto: Harjakankaan tekopohjavesilaitoksen päälämmitysjärjestelmä muutetaan kevyeen polttoöljyn perustuvasta lämmitysjärjestelmästä lämmön talteenottoon tekopohjavedestä ja ilmalämpöpumpuilla toimivaksi. Porin Veden investointi 2024, 430 000 €.															
3.K.82 Ekosysteemisopimus	60 000–100 000 €	Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluosasto: Hankkeen toteutusaika 1.3.2024 - 31.1.2027. Rahoitussuunnitelma: <table border="1" data-bbox="443 1317 1050 1400"> <thead> <tr> <th></th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>EU-tuki</td> <td>71 275 €</td> <td>85 195 €</td> <td>37 765 €</td> <td>965 €</td> </tr> <tr> <td>Kunta</td> <td>47 516 €</td> <td>57 277 €</td> <td>25 177 €</td> <td>645 €</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hankkeen tavoitteena on ohjata Porin ekosysteemisopimuksen toimeenpanoa ja käytännön toimenpiteitä vuosina 2024–2025. Hankkeen toimin ylläpidetään ohjelmallisia puitteita ja rakennetta Porin ekosysteemisopimuksen ohjaukselle, toteutukselle, seurannalle ja raportoinnille. Kehittämishankkeet toteuttavat ekosysteemisopimuksen tavoitetta TKI-volyymien lisäämisestä painopistealueilla, joita ovat teknologiametallit, kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Yritysverkostojen koordinoinnilla varmistetaan Porin seudun yritysten osallistuminen ekosysteemisopimuksen toteutukseen sen painopistealueilla. Lisäksi hankkeen tavoitteena on varmistaa sopimuksen kohteena olevan toiminnan jatkuvuus vuoteen 2027 niin, että se tukee Porin kaupungin innovaatioveitoista kasvua, kansainvälistymistä, kilpailukykyä ja elinvoimaa sekä työllisyyttä ja osaamista.</p>		2024	2025	2026	2027	EU-tuki	71 275 €	85 195 €	37 765 €	965 €	Kunta	47 516 €	57 277 €	25 177 €	645 €
	2024	2025	2026	2027													
EU-tuki	71 275 €	85 195 €	37 765 €	965 €													
Kunta	47 516 €	57 277 €	25 177 €	645 €													
3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0	Ei kustannuksia tai alle 500 €	Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluosasto: Ei kustannuksia. ICC 2.0 -hanke päättyy 31.3.2025. Tavoitteena aikaansaada 2–3 Local Green Dealia Porille ICC 2.0 aikana. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Yhteistyössä ja nykyisen budjetin mukaisesti.															
3.K.84 Yritysten ilmastokumppanuustointiminta	500–5000 €	Ympäristösuunnitteluosasto: Ilmastoviisas kunta ja pk-yritys (ILKU) -hankesuunnitelman mukaisesti. Sisältyy yksikön talouskehukseen.															
3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklust erissa		Nykyisen hankesuunnitelman mukaisesti. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Ei kustannuksia. Prizztech on osallistunut Karhu-hankkeen ohjausryhmätyöhön, työpajoihin ja Peittoon organisointiin. Hanke päättyy 2025.															
3.K.86 Hävikkirokokaterminalin perustamisen tukeminen		Strategia- ja hyvinvointiyksikkö: Ei kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa ja tarve hakea ulkopuolista rahoitusta. Ruoka-aputoiminnan tilanne murroksessa, jaettavan ruuan määrä vähentynyt ja asiakasmäärät kasvaneet, lisäksi työllistämisen muutokset. Käytäntöjä ja yhteistyötä kehitetään eri toimijoiden kanssa. Tällä hetkellä Porin kaupunki toimii ruoka-avun valtionavustuksen hankehallinnoijana Satakunnassa.															
3.K.87 Visit Porille Sustainable Travel Finland -sertifikaatti	500–5000 €	Matkailu- ja markkinointiyksikkö: Kustannuksia syntyy koulutuksista ja asiantuntijatilaisuuksista. Sisältyy yksikön talouskehukseen. STF destinaatio merkin toimintasuunnitelma pitää sisällään erillisiä osa-alueita; yleiset tavoitteet, ekologisen kestävyys tavoitteet, sosio-kulttuurisen kestävyys tavoitteet, taloudellisen kestävyys tavoitteet sekä vastuullisuusviestinnän tavoitteet. Toimenpiteistä on laadittu erillinen toimenpidesuunnitelma, joka sisältää lukuisan määrän eri tehtäviä. Tavoiteaikataulu STF merkille on 2025, mutta toimenpiteet itsessään ovat jatkuvia. Vastuullisuus työ on aloitettu vuonna 2020.															

3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta	10 000–60 000 €	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Hankkeen omarahoitusosuus jakautuu Prizztechin asiakaskunnille ja muille yhteistyökumppaneille. Porille kohdistuva kustannus sisältyy Prizztechin rahoitusosuuteen. BioStruvi: Ympäristöministeriöstä n. 150 000 €, omarahoitusosuus n. 50 000 €, toteutus vuoden 2025 aikana. BioStruvi-hankkeessa tullaan selvittämään fosforin talteenottoa jätevesistä kasveille hyödyllisemmässä muodossa, jolloin siitä saataisiin viljelijöitä kiinnostava lannoitustuote.
3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa	1 milj. - 2 milj. €	Porin Vesi, laitossyöksikkö, käyttötalous: Vuonna 2025 arvio 1,9 M€. Vuosina 2026–2030 2,0 M€/vuosi. Sisältyy liikelaitoksen talouskehukseen. Käynnissä vuodesta 2018 alkaen. Porin Vedellä 15 vuoden palvelusopimus Nelvel Oy:n kanssa vuoteen 2033 saakka. Luotsinmäen keskuspuhdistamon puhdistamoliete käsitellään biokaasulaitoksessa palvelusopimusperusteisesti. Porin Veden vuotuista käyttömenoista n. 1,9 M€ n. 15 % kuluu tähän toimintaan, jonka lopputuotteena syntyy biokaasua ja maanparannusainetta.

Toimenpiteiden ryhmät*		
Osa toimenpiteistä voi sisältää sekä uutta että olemassa olevaa toimintaa. Suuri osa toimenpiteistä on kestävyysmuutoksen jalkauttamista osaksi normaalia työtä.		
Vihreä: Toimenpiteet, joissa <u>kehitetään uutta tai tehdään muutoksia ja muutetaan toimintaa ympäristökestävyyssasioita huomioivaksi.</u>	Sininen: Toimenpiteet, jotka <u>ovat jo olleet vakiintunutta tai olemassa olevaa toimintaa ja edistävät myös ympäristökestävyyttä.</u>	Harmaa: Toimenpiteet, jotka joko eivät ole määriteltävissä edellisiin luokkiin tai tietoja ei ole.

Toimenpiteen vuosikustannusasteikot**	
Kyseessä suuntaa antava arvio toimenpiteen keskimääräisistä vuosikustannuksista eli suhteutetuista kuluista yhdessä vuodessa. Kaikki toimenpiteet eivät ole käynnissä samanaikaisesti tai koko kuuden vuoden ajan. Suuri osa toimenpiteistä on kestävyysmuutoksen jalkauttamista osaksi normaalia työtä. Arviossa ei huomioida vakituisten henkilöiden palkkakuluja. Palkkakulut huomioidaan ainoastaan tapauksessa, jossa toimenpiteen toteuttamiseksi on palkattava uusi henkilö. Hankerahan tai tuen kohdalla kuvataan vain omarahoitusosuus. Esimerkki: Toimenpide on käynnissä kolmena vuotena. Toimenpiteen kokonaiskustannukset tänä aikana ovat 10 000 e. Toimenpiteestä tulee kuluja vuodessa arviolta (10 000 / 3=) 3300 euroa. Vastaus: 500–5000 e.	
Asteikot: Ei kustannuksia tai alle 500 €, 500–5000 €, 5000–10 000 €, 10 000–60 000 €, 60 000–100 000 €, 100 000–500 000 €, 500 000–1 milj. €, 1 milj. – 2 milj. €, 2 milj.–3 milj. €, Yli 3 milj. € tai muu sanallinen vastaus.	

Kaupungin hanketoiminta

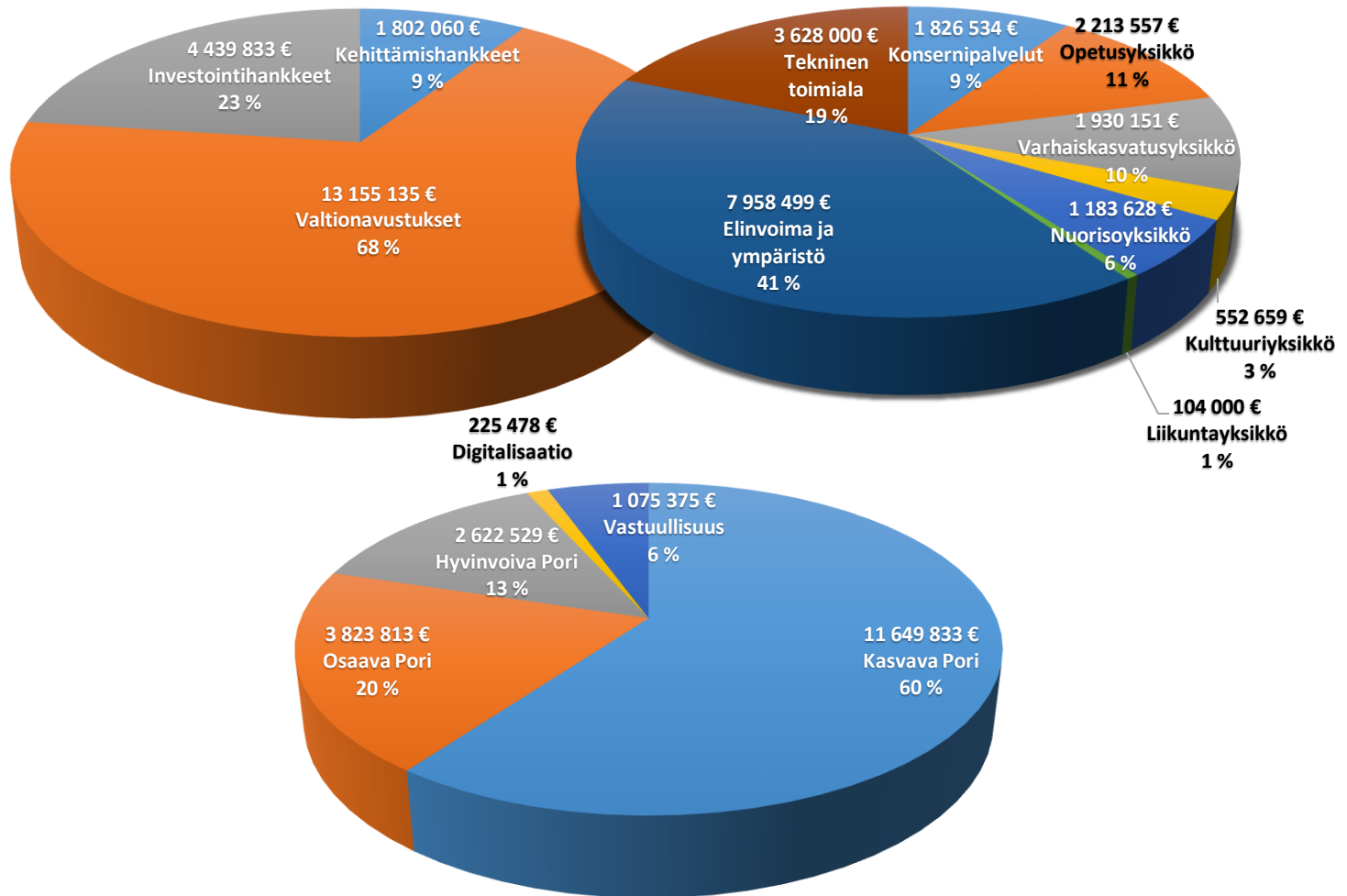
Toiminnan ja infrastruktuurin kehittäminen hankerahoituksella

Jatkuva parantaminen on jokapäiväisten asioiden tekemistä aina vähän sujuvammin ja tehokkaammin. Merkittävimmät kehitysoikeudet otetaan uusia tai aikaisempaa parempia toimintatapoja, prosesseja, järjestelmiä tai palveluita tuottavissa kehittämissankkeissa sekä infrastruktuuria parantavissa investointihankkeissa. Hankkeita toteutetaan oman rahoituksen ohella eri rahoituskanavista haetuilla avustuksilla. Eri hallinnonalojen myöntämät valtionavustukset muodostavat tärkeän rahoituslähteen.

Ulkopuolisen rahoituksen merkitys kasvaa entisestään tiukentuvassa kuntataloudessa. Avustusten myötä kaupunkiin saadaan lisää elinvoimaa, aktiivisuutta ja asiantuntemusta. Osittain ulkopuolisella rahoituksella toimivilla hankkeilla on viime vuosina esimerkiksi parannettu tulvasuojelua, tehty kuluttajien energianeuvontaa, toteutettu palvelumuotoilua museoissa sekä kehitetty kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta. Valtionavustuksilla tuetaan esimerkiksi kotouttamisohjelman toteuttamista, perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämistä, lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä joukkoliikenteen järjestämistä.

Hankerahoitus hanketyypeittäin 2024-2026

Hankerahoitus toteuttajittain 2024-2026

Hankerahoitus strategian teemoittain 2024-2026

Hankerahoitus tarkastelujaksolla 2024-2026 on yhteensä 19,4 miljoonaa euroa. Hankerahoituksella tarkoitetaan omalla ja ulkopuolisella rahoituksella katettuja hankkeiden kokonaiskustannuksia.

Kaupungin myöntämät avustukset

Kumppanuussopimukseen perustuvat avustukset 810 000 €

Porin kaupungilla on voimassa oleva kumppanuussopimus 5 toimijan kanssa. Sopimukseen liittyviin avustuksiin on sidottu yhteensä 290 000 euroa vuonna 2025.

Avustusten painottamista pidempiaikaisiin kumppanuussopimukseen jatketaan edelleen, koska se mahdollistaa järjestöjen toiminnan sekä järjestöjen ja kaupungin välisen yhteistyön pitkäjänteisen kehittämisen. Uusiin ja uusittaviin kumppanuussopimukseen varataan 520 000 euroa. Uusista ja uusittavista kumppanuussopimuksista päätetään loppuvuoden 2024 aikana.

Solmitut kumppanuussopimukset	Sopimuksen kesto	Avustus v. 2025
Satakunnan Monikulttuuriyhdistys ry	2023-26	110 000
Satakunnan Hyvinvointi- ja kulttuuriyhdistysten Tuki ry	2023-26	46 000
Keho liikkeessä ry/Pori Dance Company	2023-26	22 000
SPR Satakunnan piiri	2023-26	72 000
Liikuntaseura Pori ry	2023-26	40 000
YHTEENSÄ		290 000

Kaikista yllä olevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin/uusittaviin kumppanuussopimukseen	kaupunginhallitus	520 000
---	-------------------	---------

Toiminta-avustukset 730 000 €

Yhdistykset voivat hakea toiminta-avustusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä liikuntaan, nuorisotoimintaan ja kulttuuriin.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen	sivistystoimiala	190 000
Liikunnan tukemiseen	sivistystoimiala	360 000
Nuorisotyön tukemiseen	sivistystoimiala	90 000
Kulttuurin tukemiseen	sivistystoimiala	90 000

Hankeavustukset 160 000 €

Monivuotisiin hankkeisiin on sidottu avustuksia 2 206 euroa vuodelle 2025. Uusia hankeavustuksia avataan yhdistysten haettavaksi 157 794 eurolla.

Myönnetyt hankeavustukset	Kesto	Avustus v. 2025
Proagria Länsi-Suomi ry / Maaseutuyritykset kestävyden ja kehityksen polulle-hanke	2023-26	1 200
MTK Satakunta ry / Satakunnan omistajanvaihdoshanke	2024-26	1 006
YHTEENSÄ		2 206

Kaikista yllä olevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin hankeavustuksiin	elinvoima- ja ympäristötoimiala	157 794
--------------------------------	---------------------------------	---------

Tapahtuma-avustukset 100 000 €

Tapahtuma-avustusta voidaan myöntää Porissa järjestettävään valtakunnalliseen, kansainväliseen tai sellaiseksi pyrkivään tai muuhun kaupungin elinvoimaa ja imagoa tukevaan tapahtumaan. Järjestäjänä voi olla rekisteröitynyt yhdistys tai yritys tai useita toimijoita yhdessä.

Tapahtuma-avustusta voi hakea ympäri vuoden. Avustuksia arvioidaan kolme kertaa vuoden 2025 aikana.

Tapahtuma-avustukset	kaupunginhallitus	100 000
----------------------	-------------------	---------

Yksityistieavustukset 160 000 €

Yksityistieavustukset	tekninen toimiala	160 000
-----------------------	-------------------	---------

Avustukset yhteensä 1 960 000 €**Avustuskategorioiden myönnettävät määrärahat ovat valtuustoon nähden sitova taso.**

Avustusmäärärahoja voidaan talousarviovuoden aikana kuitenkin siirtää avustuskategoriasta toiseen talous- ja hallintojohtajan päätöksellä.

Kaupungin strategiset tapahtumakumppanuudet

Strategiset tapahtumakumppanuudet ovat strategisesti tärkeitä tapahtumia, joilla on suuri merkitys porilaisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaan, ja jotka ovat juurtuneet kaupunkiin ja edustavat vahvasti porilaisuutta.

Kaupunginhallituksen päätöksen 27.6.2022 (§ 442) mukaisesti vuoden 2023 alussa luotiin uudet Strategiset tapahtumakumppanuudet. Silloin päätettiin, että Strategiset tapahtumakumppanit ovat Pori Jazz, Porispere ja Porin päivä. Kokonaisuuteen lisättiin kaupunginhallituksen 13.5.2024 päätöksellä (§ 226) uudeksi strategiseksi tapahtumakumppaniksi vuodesta 2025 alkaen Aito Iskelmä Festivaali -tapahtuma.

Strategisesta tapahtumakumppanuudesta tehdään yhteistyösopimukset kaupungin ja tapahtumajärjestäjien välillä. Sopimukset ovat useampivuotisia ja niiden sisältöjä tarkastellaan sopimuskauden ollessa katkolla.

Solmittavat tai jatkettavat tapahtumakumppanuudet		Kesto	Maksu 2025
Pori Jazz-festivaali	kaupunginhallitus	2023-2024, 2025-	275 000
Porin Päivä	kaupunginhallitus	2023-2024, 2025-	10 000
Porispere-festivaali	kaupunginhallitus	2022-2024, 2025-	20 000
Aito Iskelmä Festivaali	kaupunginhallitus	2025-	10 000
YHTEENSÄ			315 000

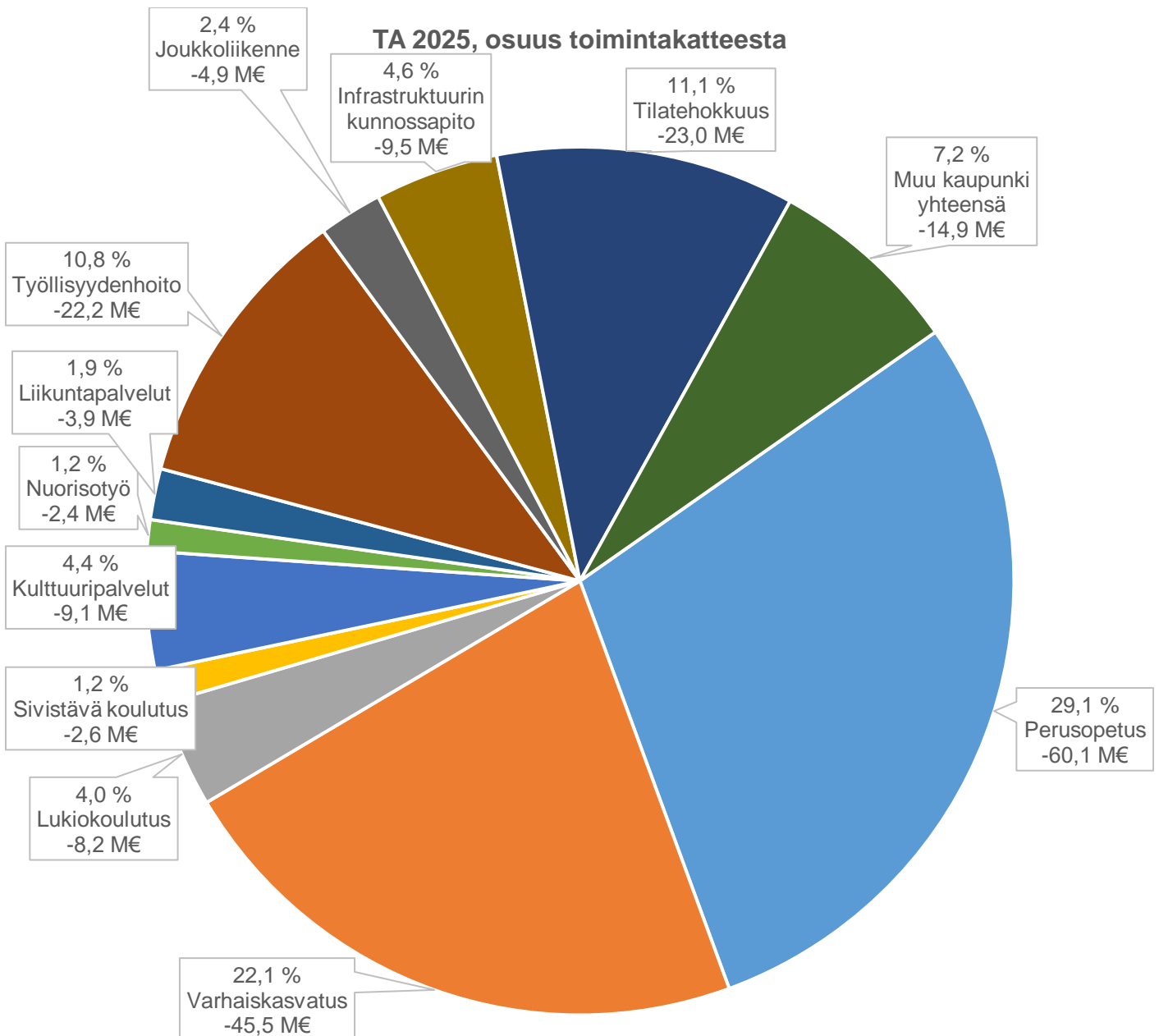
Käyttötalousosa

Käyttötalousosan esittely ja sitovuus

Toimialakohtaiset esitykset sisältävät toimialojen toiminnallisten tavoitteiden lisäksi kaupungin 11 taloudellisesti merkittävimmän prosessin kuvaukset ja niiden arvioitun kehityksen sekä taloudelliset vaikutukset. Kukin prosessikuvaus sisältää kaupungin strategiasta johdetut pitkän aikavälin tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat toimenpidemittarit talousarviovuodelle. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kolmannesvuosittain.

Taloudellisena osiona toimialojen esityksissä on esitetty meno- ja tuloarviot, joiden summana muodostuva toimintakate on toimialan sitova tavoite eli kaupunginvaltuuston vahvistama määräraha, ellei toisin ole esitetty. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja konsernipalveluiden esikuntayksikön osalta noudatetaan yhteissitovuutta. Sivistystoimialalla sivistyslautakunnalla ja vapaa-ajan lautakunnalla on omat sitovat budjettinsa.

Toimialojen talouden osalta on esitetty toimintakatteen alapuolella laskennalliset erät, joka sisältää suunnitelman mukaiset poistot ja kaupungin sisäiset vuokrat. Toimintakate yhteenlaskettuna laskennallisilla erillä kuvaa toimialan tai tehtävän kokonaiskustannuksia. Jokaisen toimialan osalta on esitetty lisäksi toimintakatteen jakautuminen yksiköittäin, toimialan menolajijakauma sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset suunnitellut henkilötyövuodet.

Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot

Tarkastustoimi

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	17	11	11	11	11
Toimintamenot	-453	-578	-514	-524	-535
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-435	-567	-503	-514	-524
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-8	-7	-9	-9	-9
Tehtävän kokonaiskustannukset	-443	-574	-512	-523	-533

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden yhteissitovuuden piiriin kuuluvat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä konsernipalvelut-esikuntayksikön tehtäväkohdat. Pori 2030-strategian läpileikkaavista teemoista on johdettu konsernipalveluille seuraavat toimenpiteet ja mittarit:

TEEMA	Viestintä		
TAVOITE	Strateginen viestintä ja markkinointi		
TEKO	Uuden yksikön organisoituminen		
TOIMENPIDE	Viestintä- ja markkinointistrategian laatiminen		
MITTARI	Viestintä- ja markkinointistrategia valmis	Lähtötaso Ei olemassa	Tavoitetaso Valmis ja käytössä
	Viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuuden mittaristo valmis	Ei olemassa	Valmis ja käytössä

TEEMA	Viestintä		
TAVOITE	Kaupungilla ja sen sidosryhmillä on yhteinen kasvutarina		
TEKO	Kasvutarinan lanseeraus ja edelleen jalostaminen yhdessä sidosryhmien kanssa		
TOIMENPIDE	Kasvutarinaan liittyvien sisältöjen toteuttaminen		
MITTARI	Kasvutarinaan liittyviä sisältöjä julkaistu	Lähtötaso 0	Tavoitetaso 10
	Kasvutarinan näkyminen mediaseurannassa	0	> 0

TEEMA	Digitalisaatio		
TAVOITE	Palveluiden ja palveluprosessien sähköistäminen hyödyntäen Suomi.fi -alustaa		
TEKO	Paperipostin ja lähetyksen korvaaminen sähköisellä toimintamallilla sekä sähköisen allekirjoituksen käytön laajentaminen		
TOIMENPIDE	Sähköistettävien lähetyksien kartoittaminen ja käyttöönoton suunnittelu ja toteutus portaittain		
MITTARI	Paperipostia lähettävien ja sähköistettävien palvelujen kartoittaminen	Lähtötaso Osittain selvitetty	Tavoitetaso Sähköistettävät palvelut selvitetty
	Viranomaispostin ja allekirjoitettujen dokumenttien sähköinen arkistointi suunniteltu ja toteutuskelpoinen	Osittain selvitetty	Lainmukainen arkistointitapa varmistettu
	Yksittäisiä uusia palveluita saatu sähköistettyä	0	2-3

Kaupunginvaltuusto

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintamenot	-258	-277	-425	-281	-286
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-258	-277	-425	-281	-286
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-49	-49	-52	-52	-52
Tehtävän kokonaiskustannukset	-307	-326	-477	-333	-338

Talousarviokehykseen on lisätty 150 000 euroa uuden valtuuston aloittamiseen liittyviin kustannuksiin.

Kaupunginhallitus

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	240	18	18	18	19
Toimintamenot	-8 552	-8 595	-7 112	-7 254	-7 399
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-8 312	-8 577	-7 094	-7 236	-7 381
Laskennalliset tulot	4				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-58	-29	-29	-29	-29
Muut laskennalliset kustannukset	-107	-49	-107	-107	-107
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 473	-8 655	-7 230	-7 372	-7 517

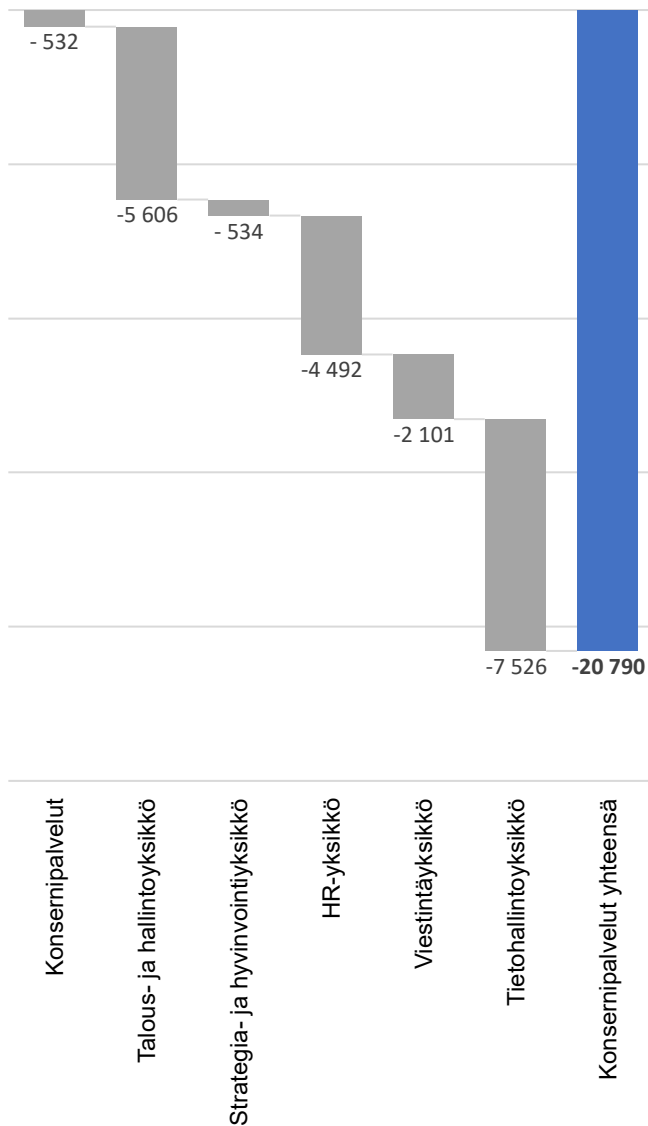
Kaupunginhallituksen määrärahoihin sisältyvät suunnitelmakaudella vuosittaiset tuet lentoliikenteelle (1,6 M€), Porin Teatterisäätiölle (1,975 M€) sekä Pelastusharjoitusalue-säätiölle (0,1 M€).

Konsernipalvelut-esikuntayksikkö

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	2 418	2 053	2 707	2 729	2 753
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-18 151	-21 267	-23 497	-23 960	-24 439
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-15 733	-19 213	-20 790	-21 231	-21 686
Laskennalliset tulot	9 244				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-1003	-782	-782	-782	-782
Muut laskennalliset kustannukset	-630	-655	-1033	-1033	-1033
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 122	-20 650	-22 605	-23 046	-23 501

TA 2025 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Esikuntayksikön menolajijakauma TA 2025

Vaikuttamistoimielimien määrärahat

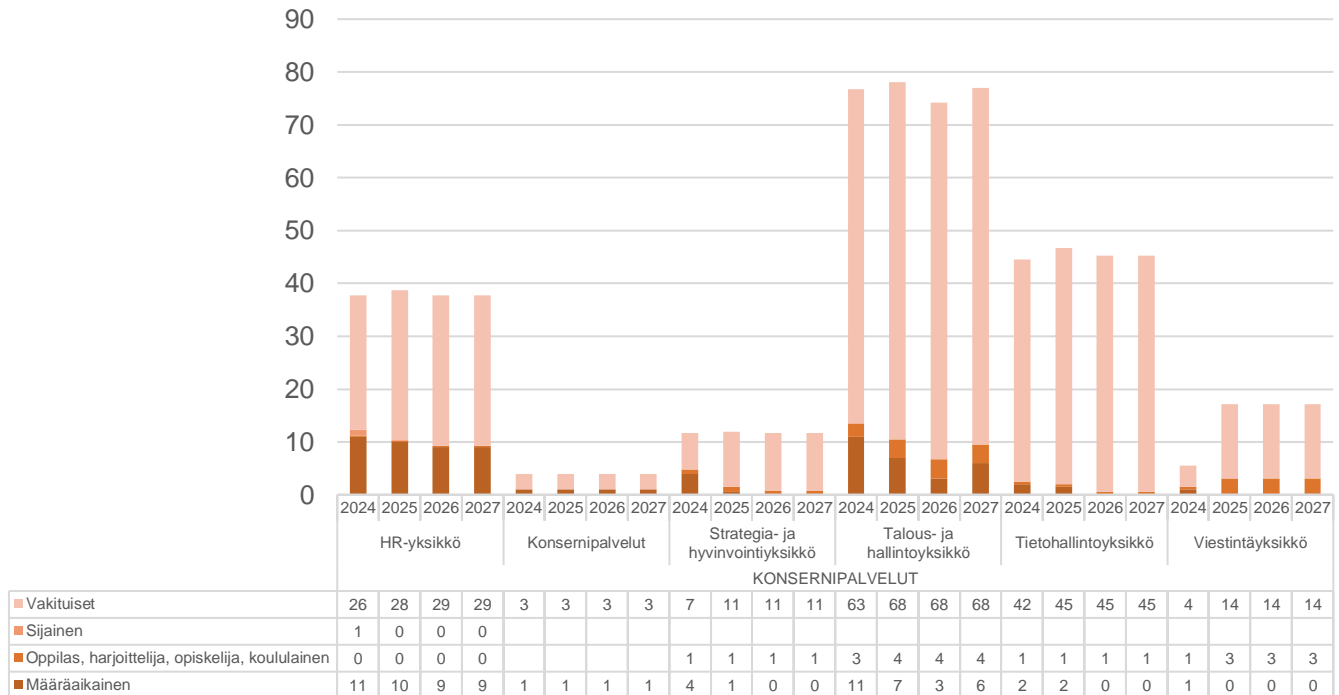
Porin kaupungissa on kolme vaikuttamistoimielintä, jotka on määritelty hallintosäännön 13 §:ssä. Nämä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielimien toimintaedellytysten kehittämistä vastaa strategia- ja hyvinvointiyksikkö kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toiminnan tukemiseksi kaupunki osoittaa sihteerit vaikuttamistoimielimille. Määrärahat varataan konsernipalveluille strategia- ja hyvinvointiyksikön budjettiin.

Vaikuttamistoimielin	Määräraha
Nuorisovaltuusto	15 000
Vanhusneuvosto	13 000
Vammaisneuvosto	13 000

Konsernipalvelut yhteensä (yhteissitovuus)

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	1 730	2 071	2 725	2 748	2 771
Toimintamenot	-20 168	-30 138	-31 034	-31 495	-32 125
Toimintakate (Netto)	-18 437	-28 067	-28 310	-28 747	-29 353
Laskennalliset tulot	9 248				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-59	-811	-811	-811	-811
Muut laskennalliset kustannukset	-786	-753	-1 192	-1 192	-1 192
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 034	-29 631	-30 313	-30 750	-31 356
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Konsernipalveluiden suunnitellut henkilötyövuodet

Elinvoima- ja ympäristötoimialan matkailu- ja markkinointiyksikkö yhdistyy konsernipalveluiden viestintäyksikköön 1.1.2025 alkaen.

Energian välitys

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	29 537	24 000	24 000	24 480	24 970
Toimintamenot	-29 537	-24 000	-24 000	-24 480	-24 970
<i>Toimintakate (Netto)</i>	0	0	0	0	0

Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	10 238	7 979	8 803	1 252	1 277
Toimintamenot	-9 729	-7 750	-1 700	-1 734	-1 769
<i>Toimintakate (Netto)</i>	508	229	7 103	-482	-492

TE-palvelut 24-uudistuksen myötä työmarkkinatuen kuntaosuudet poistuvat tehtäväkohdalta vuodesta 2025 alkaen. Toimintamenot muodostuvat osuudesta verotuskustannuksiin (0,9 M€) ja luottotappioihin ym. kustannuksiin varautumisesta 0,4 M€. Lisäksi lomapalkkavelan kasvuun on varattu 0,3 M€.

Tehtäväkohdalle merkityt toimintatulot koostuvat myyntivoitoista, jotka aiheutuvat pääosin energiaosakkeiden myynnistä Pori Energia Oy:lle (6,6 M€) sekä maaomaisuuden myynnistä (1,2 M€). Lisäksi vuodelle 2025 on lisätty miljoona euroa teollisuuden rakennuslupatuottoihin, joita ei ole niihin kohdistuvien epävarmuustekijöiden vuoksi sisällytetty rakennusvalvontayksikön talousarvioon.

Nykyinen tuloutusjärjestely Pori Energia Oy:n kanssa päättyy 31.12.2025, jolloin kaikki kaupungin omistamat Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeet on myyty yhtiölle. Vuodesta 2026 alkaen ei näin ollen ole budjetoitu osakkeiden myyntivoittoa. Nykytasoinen tuloutus on kuitenkin säilytetty taloussuunnitelmassa lisäämällä myyntivoittoa vastaava määrä rahoitustuloja tuloslaskelmaosaan.

= valtuustoon nähden sitova erä

Toimialakohtaiset esitykset

Sivistystoimiala

Tilannekuva

Sivistystoimialan tehtävänä on tuottaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä tukevia monipuolisia varhaiskasvatus-, koulutus-, liikunta-, nuoris- sekä kulttuuripalveluita. Hyvinvointialueiden myötä toimialan palveluiden merkitys tulee entistäkin tärkeämmäksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa. Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee panostaa ehyisiin palveluketjuihin sekä ennaltaehkäisevien ja kevyempien palvelumuotojen kehittämiseen. Kunnan sivistyspalveluiden alueellinen saatavuus on turvattava.

Kaupunkistrategiassa on painotettu kolmea osa-aluetta. Nämä ovat osaaminen, kasvu ja hyvinvointi. Näiden asioiden edistäminen edellyttää sivistystoimialalta hyviä palveluja ja onnistunutta henkilöstösuunnittelua. Vaikuttavien, laadukkaiden ja oikea-aikaisten sivistyspalveluiden tuottaminen uudeltaisessa toimintaympäristössä, jossa palvelutarpeiden muutostahiti on kiivas, edellyttää aiempaa ennakoivampaa henkilöstösuunnittelua. Henkilöstötarpeet muuttuvat jatkossa aiempaa nopeammin sekä määrällisesti että osaamisperusteisesti, mikä luo haasteen strategiselle henkilöstöjohtamiselle. Kilpailu osaavasta työvoimasta yhdistettynä nykyhenkilöstön poistumaan pakottaa toimialan tarkastelemaan sen henkilöstöpolitiikkaa uudeltaisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi palveluiden kysynnän muutosten mukaan tehtäviä henkilöstöressurssin siirtoja toimialan sisällä, henkilöstön osaamisen rohkeaa kehittämistä uudeltaisiin suuntiin ja työhyvinvoinnin ja palkkauksen kehittämistä. Rekrytointihaasteet koskevat yhä useampia ammattiryhmiä.

Ikäluokkien pieneneminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ei laske kustannuksia tai vähennä henkilöstötarvetta samassa suhteessa. Tämä johtuu uusista lainsäädännöllisistä vastuista, palveluverkkorakenteesta ja palvelutarpeiden kasvamisesta. Lasten ja nuorten hyvinvointivajeeseen liittyvä työ lisääntyy. Sivistystoimialan osalta työtä tehdään huomattavalla hankerahoituksella. Hankerahoitus on jatkuvuuden näkökulmasta riippuvainen eduskunnan myöntämistä määrärahoista. Lyhytjänteinen hankerahoitus on palvelujen tuottamisen näkökulmasta riskialtista. Hankerahoituksen päättyminen tai merkittävä vähentäminen edellyttäisi palvelujen vähentämistä tai kaupungin rahoituksen huomattavaa kasvattamista.

1.1.2024 toteutetussa organisaatiomuutoksessa liikunta- ja nuorisoyksikkö jaettiin kahdeksi eri yksiköksi. Nuorisoyksikön päällikkö aloitti 1.8.2023. Yksiköt ovat pieniä henkilömäärällä ja määrärahoituksella mitattuna. Kaupunkilaisten palvelutarpeen ja hyvinvoinnin tuottamisen ja nimenomaan hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta näillä yksiköillä on kokoaan suurempi merkitys. Tavoitteena on aktivoida vapaaehtois- ja yhdistysyhteistyötä. Tämän lisäksi tulevina vuosina on selkeä tarve lisätä henkilöstöressurssia nimenomaan hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta.

Vaikuttavilla, laadukkailla ja oikea-aikaisilla sivistyspalveluilla voidaan ennaltaehkäistä hyvinvointiongelmien syntyä ja vähentää erityispalvelujen tarvetta. Tämä edellyttää eri palvelusektorien, resurssien sekä osaamisen yhteistarkastelua. Toimintatapamuutoksia haetaan asiakasohjauksella, aktivoivilla palveluilla, omatoimi- ja sähköisillä palvelukonsepteilla sekä poikkitoiminnallisten prosessien ja rakenteiden luomisella. Palvelujen tuottamisessa tietojohdaminen korostuu ja palveluiden järjestämistapoja on kyettävä uudelleen arvioimaan ja muokkaamaan. Kaupunkilaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen palveluiden kehittämisessä korostuvat.

Sivistystoimialan merkittävimmät taloudelliset ja toiminnalliset riskit liittyvät toimintatiloihin, rekrytointihaasteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin. Viimeksi mainittuja voivat olla muun muassa ennakoimattomat laki- ja asetusmuutokset, pandemiat, erilaiset infektioaudit tai arvaamattomat toimintarajoitukset tilojen, talouden tai laajempien kriisien vuoksi.

Sivistyslautakunnan alainen toiminta – Opetus ja varhaiskasvatus

Opetusyksikkö vastaa perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä vapaan sivistystyön järjestämisestä kansalaisopistossa. Opetusyksikkö vastaa taiteen perusopetuksen sekä harrastusta tukevan opetuksen järjestämisestä taiteen eri aloilla. Opetusyksikkö vastaa oppivelvollisuuslain mukaisesta asuinkunnan ohjausosoittamisvastuista ja valvontavelvollisuuksista.

Varhaiskasvatussyksikkö vastaa esiopetuksen ja lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä siten kuin perusopetuslaissa ja varhaiskasvatuslaissa säädetään.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	10 252	9 473	9 592	9 783	9 979
Toimintamenot	-123 207	-127 798	-128 581	-131 141	-133 758
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-112 955	-118 325	-118 990	-121 358	-123 779

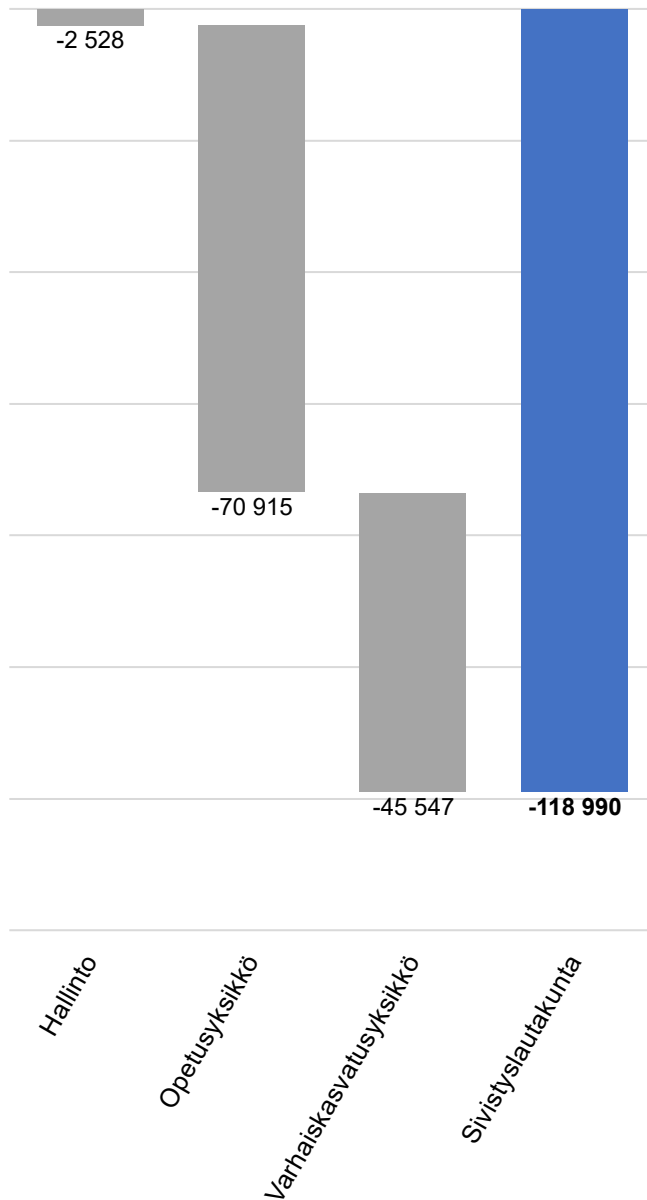
Laskennalliset tulot

Laskennalliset kustannukset

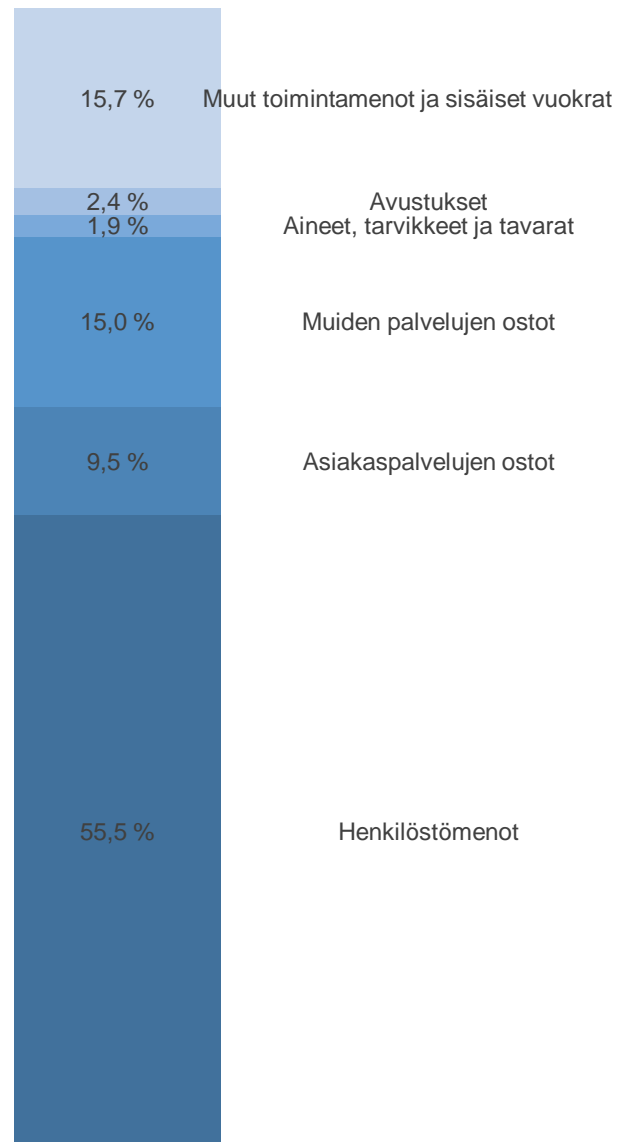
Poistot ja arvonalentumiset	-911	-455	-455	-455	-455
Muut laskennalliset kustannukset	-27 324	-16 268	-23 014	-23 014	-23 014
Tehtävän kokonaiskustannukset	-141 190	-135 048	-142 458	-144 827	-147 248

= valtuustoon nähden sitova erä

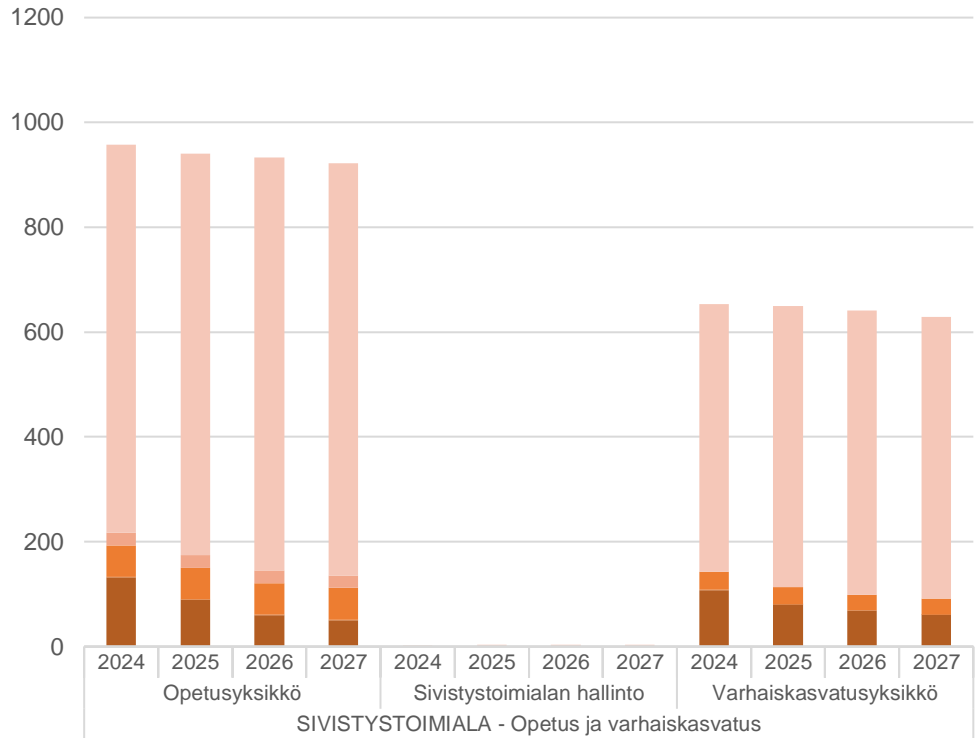
TA 2025 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen menolajijakauma TA 2025

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen suunnitellut henkilötyövuodet

SIVISTYSTOIMIALA - Opetus ja varhaiskasvatus												
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Vakituiset	740	766	788	786	3	4	4	4	510	536	541	537
Vakin. tunti- ja urakkapalkat	24	24	24	24								
Sijainen	61	61	61	61					35	32	30	30
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	0	1	1	1					1	1	1	1
Määräaikainen	132	89	60	50					108	81	69	61

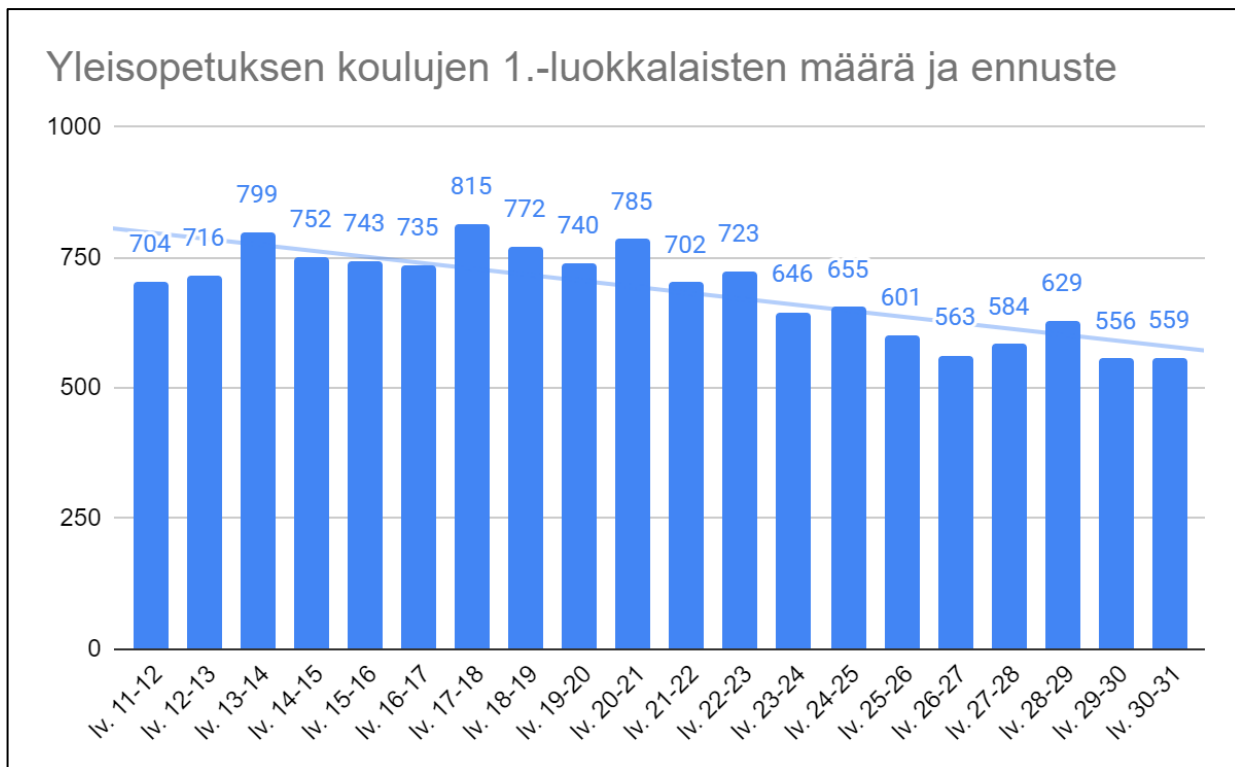
Perusopetus

Lukuvuonna 2024–2025 perusopetusta annetaan 24 koulussa, joista 14 on alakoulua, kolme yläkoulua, viisi yhtenäiskoulua ja kolme erityiskoulua. Pohjoisväylän koulu aloitti toimintansa uusissa tiloissa 1.8.2023 vuosiluokkien 1–6 osalta ja monitoimitalon laajenee yhtenäiskouluksi 1.8.2025 alkaen, kun alueen yläkoululaiset ja osa henkilöstöstä siirtyy Porin Lyseon koulusta Pohjoisväylän yhtenäiskouluun. Myötätuulen koulu siirtyy samassa yhteydessä väistötiloista Lyseo-kortteliin. Reposaaren koulu on remontoitu ja peruskorjauksen myötä tiloissa käynnistetään vähäisen oppilasmäärän vuoksi joustava esi- ja alkuopetus, jossa luokanopettaja opettaa yhdistettyä esi- ja alkuopetuksen ryhmää. Ahlaisten monitoimitalon valmistuneeksi lukuvuodeksi 2025–2026. Palveluverkkopäätöksen (2020) mukaan vuoden 2024 jälkeen tarkastellaan uudelleen Kalaholman, Kankaan, Kyläsaaren ja Söörmarkun koulujen tilannetta.

Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä on perusopetuksen tilastointipäivänä (20.9.) 7081, joka on 69 oppilasta vähemmän kuin vuosi sitten. Kokonaisoppilasmäärä ei sisällä perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita, joita on 47 oppilasta ja joiden määrä vaihtelee lukuvuoden aikana. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä on 6717 ja erityiskoulujen 364. Erityistä tukea annetaan erityiskoulujen lisäksi yleisopetuksen kouluissa pienryhmissä sekä yleisopetuksen luokissa opetusta eriyttämällä. Erityistä tukea saavia oppilaita on 820, joka on 11,6 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja hieman valtakunnan keskiarvon (10,5 % vuonna 2023) yläpuolella. Erityisen tuen järjestelyjä on viime vuosina kehitetty kohti perusopetuslain mukaista inklusiivista mallia, jossa oppilaan saama tuki järjestetään mahdollisuuksien mukaan hänen lähikoulussaan. Erityisen tuen oppilaita 56 prosenttia käy koulua oman alueensa yleisopetuksen koulussa. Tehostettua tukea saavia oppilaita on 1030, joka on 14,5 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja hieman vähemmän kuin keskimäärin valtakunnallisesti (15 % vuonna 2023). Oppimisen tuen monipuolistaminen ja inklusion edistäminen ovat keskeisiä perusopetuksen kehittämiskohteita. Perusopetuslakia ja opetussuunnitelman perusteita uudistetaan parhailaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta. Uudistetut normit tulevat käyttöön 1.8.2025 alkaen, jolloin tuen portaat näillä näkymin muuttuvat. Joustavan perusopetuksen ryhmien määrää lisättiin vuosi sitten. Ryhmiä on tällä hetkellä seitsemän ja niissä opiskelee koulun alkaessa 74 oppilasta. Sairaalakouluun on perustettu kaksi vuotta sitten nivelluokat, joissa opiskelee osastolle pääsyä odottavia tai omaan kouluuun siirtyviä oppilaita.

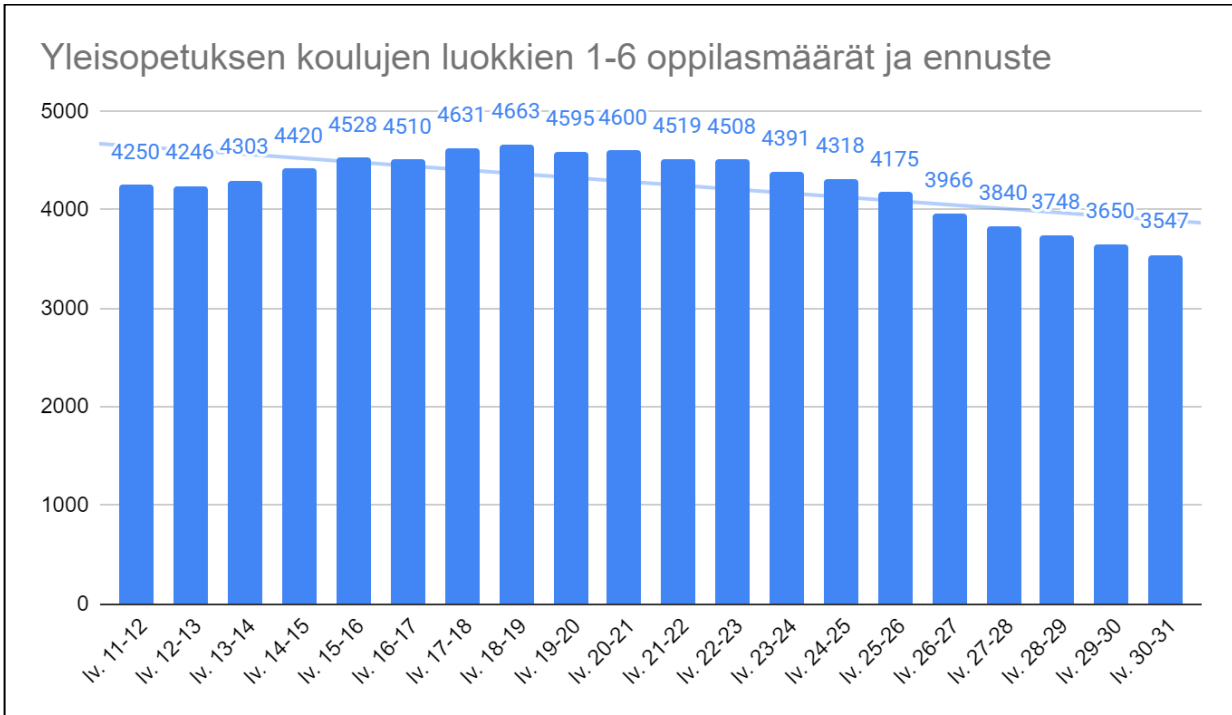
Oppilasennuste on laadittu lukuvuoteen 2030–2031 asti. Oppilasennusteessa ei oteta huomioon perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita. Viime lukuvuonna porilaisiin kouluihin tuli tavanomaista enemmän maahanmuuttajia myös muualta kuin sota- tai kriisialuilta. Nämä muuttajat voivat hieman hillitä oppilasmäärän laskua, vaikka eivät sitä pysäytä. Oppilasmäärät laskevat tarkasteltaessa koulun aloittavien määrää, vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärää, vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärää sekä kokonaisoppilasmäärää luokilla 1–9. Esimerkiksi noin 100 oppilaan lasku koulutulokkaiden määrässä tarkoittaa laskennallisesti noin viittä aloittavaa ensimmäistä luokkaa vähemmän.

Oppilaita, joilla äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, on 500. Näiden monikielisten oppilaiden määrä on kasvanut kolmessa vuodessa noin 180 oppilaalla ja kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaistunut. Suuri osa monikielististä oppilaita osallistuu erilliseen suomi toisena kielenä- eli S2-opetukseen usean vuoden tai koko perusopetuksen ajan. S2-oppilaita on 478. Monikielististä oppilaita 47 opiskelee tällä hetkellä noin lukuvuoden kestävässä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Näiden valo-oppilaiden määrä vaihtelee lukuvuoden aikana, kun uusia suomen kieltä taitamattomia oppilaita muuttaa Poriin. Valo-ryhmiä on lukuvuoden 2024–2025 alkaessa neljä. Osalle monikielististä oppilaita järjestetään myös oman äidinkielen opetusta ja osalle oman uskonnon opetusta.

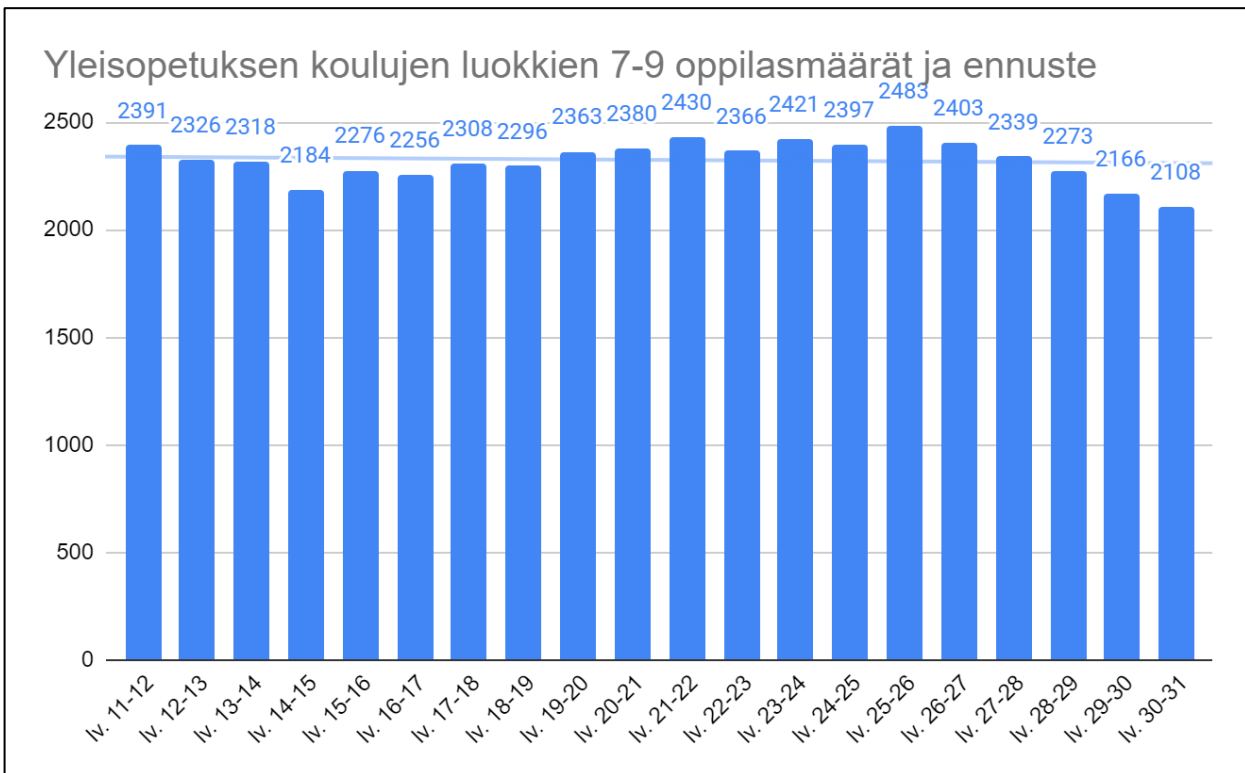

Kuvio 1. Yleisopetuksen koulujen 1.-luokkalaisten määrä ja ennuste

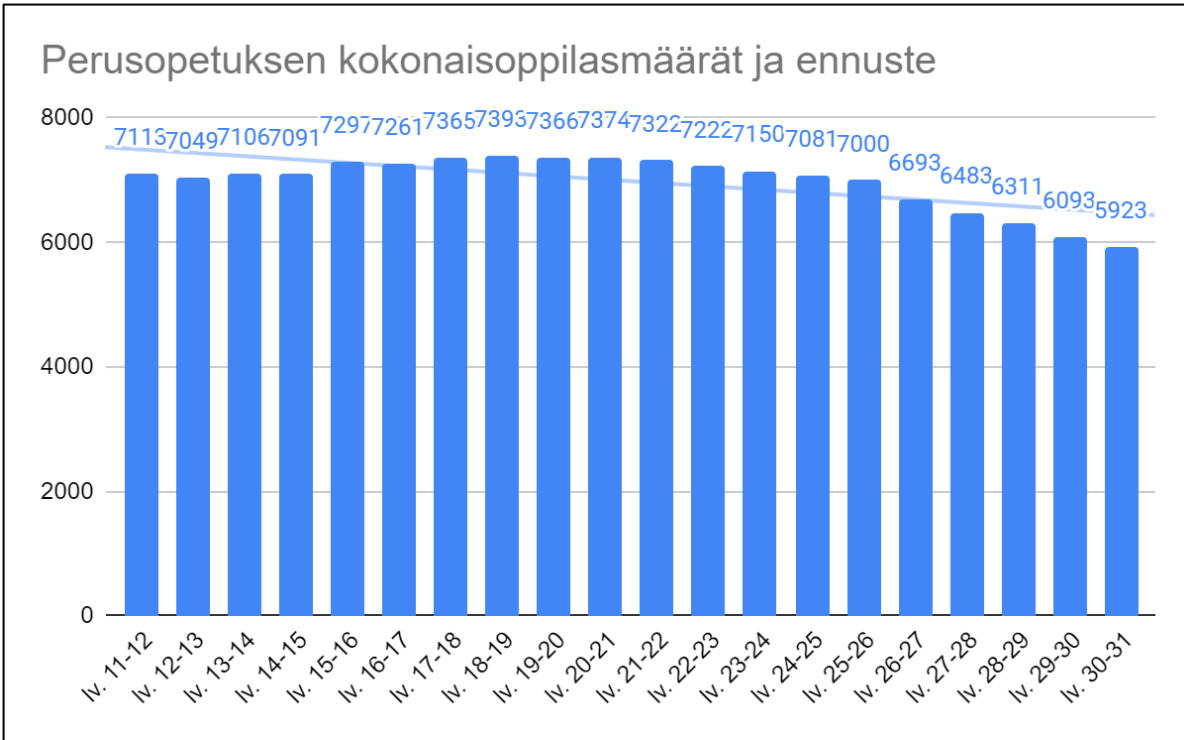

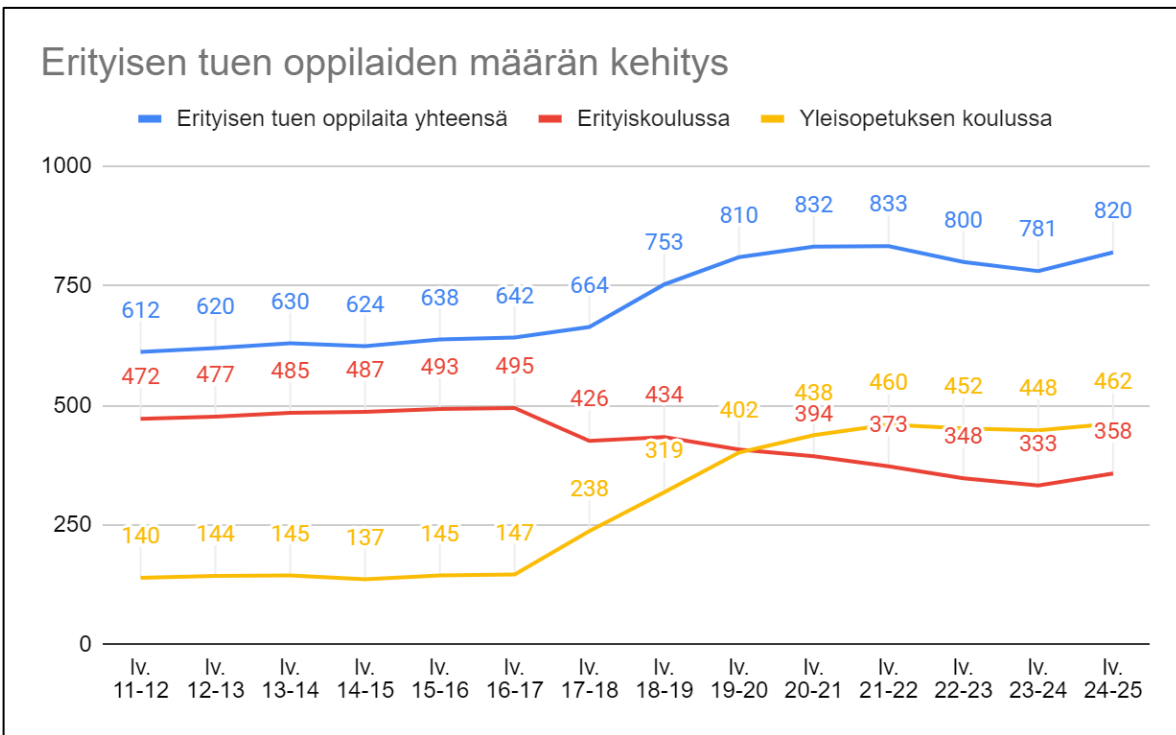
Kuvio 2. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä ja ennuste vuosiluokilla 1–6

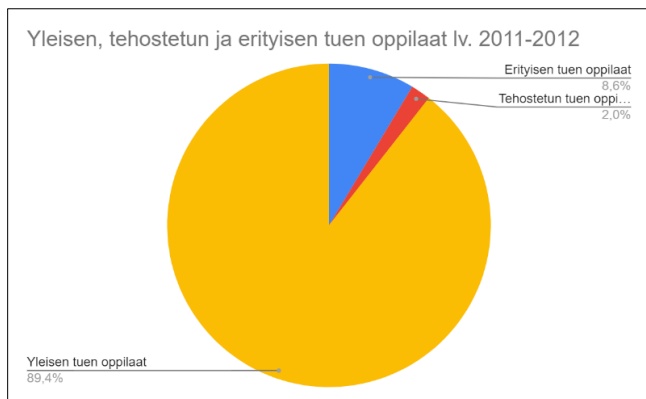
Kuvio 3. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä ja ennuste vuosiluokilla 7–9

Kuvio 4. Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä ja ennuste

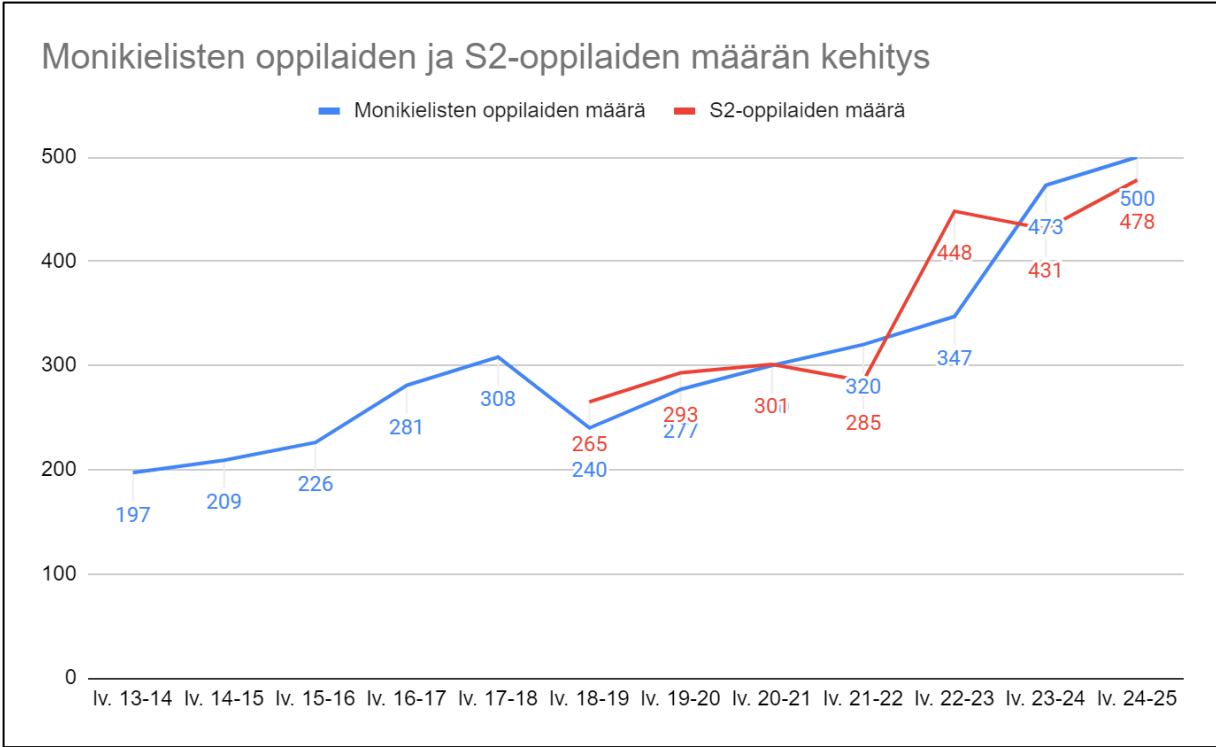
Kuvio 5. Erityisen tuen oppilaiden määrän kehitys

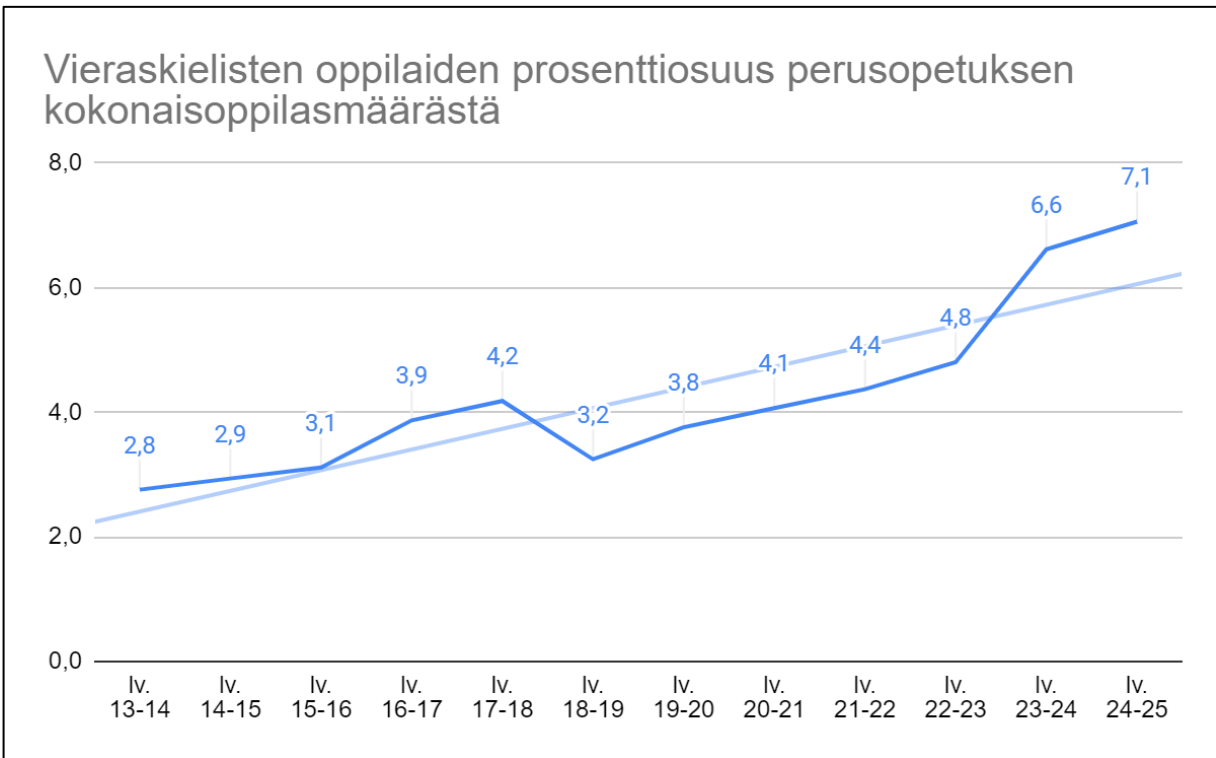
Kuvio 6. Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2011-2012

Kuvio 7. Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilaat lv. 2024-2025

Kuvio 8. Monikielisten oppilaiden ja S2-oppilaiden määrän kehitys

Kuvio 9. Monikielisten oppilaiden osuus kokonaisoppilasmäärästä

Opetuksen resursointi

Lukuvuonna 2024–2025 peruskouluilla on tuntikehystä käytössä kaikkiaan 13 423. Tästä erityisopetukseen kohdennetaan peruskouluissa 3 137, joka on 24 prosenttia käytetyistä tunneista. Tämän lisäksi yleisopetuksen koulut kohdentavat omaa tuntikehystä erityisopetukseen. Erityisopetustunteja jaetaan erityiskouluihin (1375 tuntia) ja yleisopetuksen kouluihin (1762 tuntia). Jokainen koulu on varannut osan tuntikehystä myös tukiopetuksen antamiseen. Yleisopetuksen kouluissa oppilaskohtainen tuntikehys on 1,8 tuntia sisältäen myös erityisopetuksen ja erityiskouluissa 3,8 tuntia. Opetusryhmien joustaviin järjestelyihin ja suurten ryhmien jakamiseen käytetään 244 tuntia, joka on noin 38 tuntia vähemmän kuin viime lukuvuonna. Nämä tunnit rahoitetaan pääosin kohdennetulla harkinnanvaraisella valtion erityisavustuksella, jolla lisätään myös koulunkäyntiohjaajaresurssia. Aiempina vuosina opetus- ja kulttuuriministeriöltä on saatu kohdennettua valtion erityisavustusta koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi. Avustuksella on tuettu oppilaiden mahdollisuuksia saavuttaa opetus suunnitelman mukaiset osaamistavoitteet lisäämällä tuki-, erityis- ja samanaikaisopetusta sekä koulunkäyntiohjaajaresurssia. Lukuvuodesta 2024–2025 alkaen avusta ei enää ole käytössä, mikä vaikuttaa opetuksen resursointiin.

Lukuvuonna 2024–2025 yleisopetuksen luokkien keskimääräinen koko on yleisopetuksen vuosiluokilla 1–6 19 ja 7–9 luku on 20,4. Tässä luvussa ei ole mukana erityisopetuksen pienryhmät eikä joustavan perusopetuksen ryhmät. Luokkien koot vaihtelevat kouluittain. Esimerkiksi alakoulussa isoin luokka on 32 oppilaan luokka ja pienin yhdeksän oppilaan luokka. Oppilasmäärä opetustuntia tai yhtä opettajaa kohden on kouluissa varsinaista luokkakokoa pienempi, koska opetukseen kohdennetaan jakotunteja ja samanaikaisopetusresurssia.

Elokuussa 2024 päätoimisia opettajia oli perusopetuksessa 540. Heistä 438 on vakituksia ja 102 määräaikaisia. Päätoimisista opettajista on erityisopettajia ja erityisluokanopettajia 127, joista 103 vakituista ja 24 määräaikaista. Vailla opettajan kelpoisuutta on 28 määräaikaista opettajaa. Sivutoimisia tuntiopettajia on 14. Rehtoreita on 24, joista kahdeksan on koulunjohtajia. Koulunkäyntiohjaajia on 227, joista vakinaisia on 155 ja määräaikaisia 72. Koulunkäyntiohjaajista osa työskentelee sekä koulussa että iltapäivätoiminnassa. Kymmenen ohjaajaa työskentelee pelkästään iltapäivätoiminnassa ja ohjaajatunneista iltapäivätoimintaan kohdennetaan 4,5 prosenttia. Tämän lisäksi eri tehtäviä tekee päivittäin vaihteleva määrä sijaisia. Hankerahoituksella on kokeiltu uudenlaisia oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyviä tehtäviä hoitavia henkilöitä, kuten konsultoivat erityisopettajat, kielellistä tukea monikielisille oppilaille tarjoava kietu-opettaja, kiertävät koulukäyntiohjaajat ja kouluvalmentajat.

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Keskeinen tulevaisuuden haaste on kaikille oppilaille yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen perusopetuksen järjestäminen. Opetuksen resursointia tulee kehittää koulutuksellista tasa-arvoa edistäväksi ja yhä erilaisemmat taustat ja oppimisen edellytykset huomioon ottavaksi. Lähikouluperiaatteen toteutuminen edellyttää oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen sekä koulujen toimintakulttuurin kehittämistä. Koulun tulee myös tarjota kaikille oppilaille elinikäisen oppimisen ja tulevaisuuden mahdollisuuksien varmistamiseksi riittävät perustaidot. Oppilaiden hyvinvoinnin ja koulunkäyntivalmiuksien varmistaminen vaatii aiempaa verkostomaisempaa työskentelyä, koulujen hyvinvointityön ja osaamisen vahvistamista sekä saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Keskeistä on myös tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen kehittämällä pedagogiikkaa, työtapoja ja oppimisympäristöjä. Digitaalinen oppiminen ja teknologiakasvatus sekä erilaiset kestävä tulevaisuuden teemat ovat yhä tärkeämpiä. Oppivelvollisuuden laajeneminen vaatii perusopetukseen entistä joustavampia ja yksilöllisempiä toimintatapoja sekä tehostettua ohjaustoimintaa.

Ikäluokkien pieneneminen ja kaupungin sisäinen muuttoliike vaikuttavat koulujen oppilasmääriin ja haastavat luokkamutoisen opetuksen järjestämistä, pedagogiikkaa ja johtamista. Vähenevät koulutalokkaiden määrät pienentävät entistään pienten koulujen oppilasmääriä ja aiheuttavat hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia myös isompiin kouluihin. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Toisaalta taas ennakoimattomat muutokset voivat muuttaa toimintaympäristöä, kuten viime vuosina on huomattu.

Hallinnon ja erityisesti tukipalveluiden riittävä taso on turvattava. Hallintoa ja tukipalveluita uudistettaessa tulee varmistaa, että kouluilla on mahdollisuus keskittyä lainmukaiseen perustehtäväänsä eli kasvatukseen ja opetukseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseen, eikä aikaa voi käyttää muiden toimijoiden tehtävien hoitamiseen.

Perusopetuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Oppimisen tuen tarve kasvaa ja oppilaiden moninaiset hyvinvointiin liittyvät haasteet, kuten mielenterveyden haasteet, edellyttävät palvelujen lisäresursointia.
- Henkilökunnan saatavuus joissakin ammattiryhmissä (erityisopettajat, opinto-ohjaajat) ja kaukana keskustasta sijaitsevilla alueilla.
- Henkilöstöresurssin sopeuttaminen oppilasmäärien muutoksiin ja muuttuvaan palvelutarpeeseen.
- Oppilasmäärän lasku hankaloittaa opetuksen järjestämistä tarkoituksenmukaisella tavalla vaikuttaen koulujen kokoon ja aloittavien ensimmäisten luokkien kokoon ja määrään.
- Koulujen eriytymiskehitys.
- Palveluiden saatavuus hyvinvointialueelta.
- Hallinnon ja tukipalvelujen työn siirtyminen osittain rehtoreiden, koulusihteereiden ja opetusyksikön hallinnon vastuulle.
- Valtion erillishoiduksen väheneminen ja siitä seuraavat opetus- ja koulukäynninohjaajaresurssien sekä kehittämisresurssin pieneneminen

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistetään koulutuksellista tasa-arvoa ja inklusiota. Opetuksen resursoinnissa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat.		
MITTARI 1	Yleisopetuksen kouluille jaettu erityisopetusresurssi suhteessa yleisopetuksen koulujen oppilasmäärään (pl. valo-oppilaat).	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0,3 t/opp. (20.9.24)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
MITTARI 2	Eryityskoulujen erityisen tuen oppilaat / yleisopetuskoulujen erityisen tuen oppilaat = suhdeluku	0,8 (20.9.24)	sama tai pienempi kuin lähtötaso
MITTARI 3	S2-opetukseen ja kielelliseen tukeen jaettu resurssi S2-opetukseen osallistuvaa oppilasta kohden	0,7 tuntia/S2-opp.	sama tai suurempi kuin lähtötaso

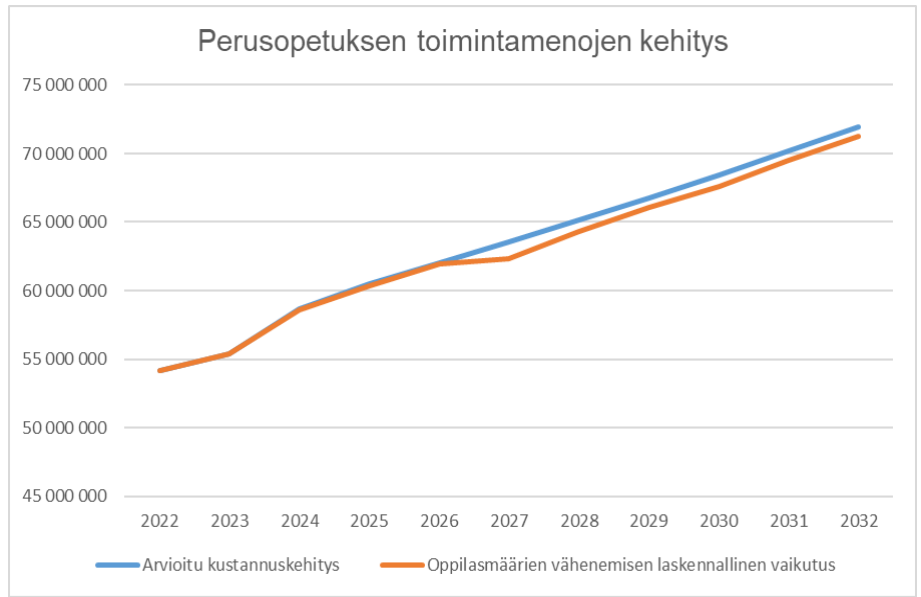
PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistetään keskeisten tulevaisuuden taitojen oppimista kaikissa kouluissa ja kaikilla luokka-asteilla.		
MITTARI 1	6. luokan ja 9. luokan päättäneiden lukuaineiden / kaikkien aineiden keskiarvon keskiarvo	Lähtötaso	Tavoitetaso
		6. lk = 8,0/8,0 9. lk = 7,9/7,7 (kevät 2024)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
MITTARI 2	Lukuseula-tutkimus tehdään kaikille 2., 5. ja 7. luokan oppilaille	Syksyn 2024 määrä	Tehty kaikille
MITTARI 3	Kouluille on laadittu tietosuojan ja -turvan huomioonottava tekoälyn käyttöön liittyvä ohjeistus ja materiaali	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	JOKAISILLA PORILAISILLA ON MAHDOLLISUUS TERVEELLISEEN, AKTIIVISEEN JA TURVALLISEEN ELÄMÄÄN		
TEKO	Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.		
TOIMENPIDE	Vahvistetaan kouluun kiinnittymistä ja vähennetään koulupudokkuutta ja poissaolojen määrää.		
MITTARI 1	Oppilaiden poissaoloprosentti (kunnan ka) on laskenut	Lähtötaso	Tavoitetaso
		7,8 (kevät 2024)	Sama tai pienempi kuin lähtötaso
MITTARI 2	Yläkoulujen luokanohjaajien ryhmäytämiseen liittyvän osaamisen edistämiseksi on laadittu ja käyttöön otettu koulutus suunnitelma	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Koulukiusaamistapausten merkitsemiseen ja niiden seurantaan on sovittu yhteiset käytänteet.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	PORI ON LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Luomme rakenteita ja toimintatapoja, joilla tuemme oppilaiden hyvinvointia. Teemme vahvaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.		
MITTARI 1	Koulujen järjestyssäännöt ja toimintatavat on yhdenmukaistettu oppilaiden kännykän käytön osalta	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa on sovittu Move!-tulosten käyttämisestä kouluterveydenhoidon tarkastuksissa.	Ei	Kyllä

Taloudelliset tavoitteet

1. Perusopetuksen opetustoiminnan yksikkökustannus €/oppilas kasvaa enintään talousarvion palkankorotusten verran. Lähtötaso vuosi 2023. Talousarvion 2025 palkankorotukset 5,15 % vuoden 2024 alun tasoon.
Lähtötaso: 4 683 €/oppilas
Tavoitetaso: 4 924 €/oppilas
2. Perusopetuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasona enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi)
Tavoitetaso: Perusopetuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2025 toteutuneen hintaindeksin verran

Perusopetuksen kustannuskehitykseen vaikuttavat tulevina vuosina oppilasmäärän väheneminen, yleinen kustannustason nousu sekä lainsäädännön muutokset.

Perusopetuksen kustannuskehitystä on arvioitu vuosittaisen 2,5 %:n kasvun mukaisesti, mikä perustuu nykytilanteeseen sekä talousennusteissa arvioituihin tulevien vuosien kustannusten nousuun. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa tulevina vuosina oppilasmäärien vähenemiseen. Oppilasennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärät laskevat lukuvuodesta 2025-26 lukuvuoteen 2030-31 mennessä yhteensä 1077 oppilasta. Karkeasti kustannusvaikutuksia voidaan arvioida nykyisen kouluille jaettavan oppilaskohtaisen tuntikehyksen pohjalta. Lukuvuonna 2024-25 ala- ja yläkoulujen oppilaskohtaisen perustuntikehyksen määrä on noin 1,43 vuosiviikkotuntia/oppilasta kohden. 1077 oppilaan vähennys laskee perusopetuksen tuntikehystä vuoteen 2030-31 mennessä noin 1429 tuntia, mikä tarkoittaa noin 3,5 miljoonan euron kustannusten säästöä nykytasolla mitattuna. Lisäksi laskennallisesti ateriapalveluista ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähenemisestä voidaan laskea kustannussäästöt. Ateriapalveluiden osalta kustannussäästö olisi 0,6 miljoonaa euroa ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähennys noin 0,2 miljoonaa euroa. Yhteensä laskennalliset kustannussäästöt olisivat noin 4,3 miljoonaa euroa lukuvuoteen 2030-31 mennessä. Toisessa kaaviossa on kuvattu edellä mainittua oppilasmäärien vähenemisen laskennallista vaikutusta talouskehitykseen.

Oppilasmäärien vähenemisen vaikutukset kustannuksiin eivät kuitenkaan toteudu suoraviivaisesti edellä kuvatun mukaisesti. Oppilasmäärien vähenemisen seurauksena pienissä kouluissa on entistä pienemmät luokat ja isoihin kouluihin muutokset voivat aiheuttaa hankalan kokoisia ensimmäisiä luokkia opetuksen järjestämisen kannalta. Näiden vuoksi on tuntikehyksen kasvattamisella tuettava etenkin pieniä kouluja, jotta riittävä ja laadukas opetuksen taso turvataan. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Lainsäädännön muutokset edellyttävät myös opetuksen tukitoimien sekä opintojen ohjauksen ja oppilashuollon lisäämistä. Edellä mainitut toimet lisäävät perusopetuksen kustannuksia. Toisaalta tukitoimiin on panostettava, koska niillä edistetään koulutuksellista tasa-arvoa, otetaan huomioon erilaisten oppilaiden taustat ja tarpeet ja turvataan laadukas opetus. Kustannuksia lisäävät opetuksen tukitoimet muun muassa erityisopetuksen tunti- ja opinto-ohjauksen sekä joustavat opetusjärjestelyt ja opinto-ohjaus. Myös valmistavan opetuksen oppilasmäärien kasvu vaikuttaa kustannuksia lisäävästi ainakin lähivuosien ajan. Perusopetuslain muutos 1.8.2023 velvoitti kunnat ehkäisemään poissaoloja ja puuttumaan niihin suunnitelmallisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä lakimuutokset, joiden myötä oppimisen tuen järjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa. Esi- ja perusopetusta koskevien muutosten tavoitteena astua voimaan 1.8.2025. Keskeisenä tavoitteena on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Uudistus lisää merkittävästi perusopetuksen kustannuksia. Oppimisen tuen uudistuksen kustannusvaikutukseksi on arvioitu syksyn 2025 osalta 0,42 miljoonaa euroa.

Oppilasmäärien laskiessa jako-, samanaikais- ja tukiovetustunteja ei tarvitse välttämättä määrällisesti lisätä ja silti niiden suhteellinen osuus pysynee samana. Ryhmärahan pieneneminen aiempien vuosien tasoon verrattuna vaikeuttaa asian ennakointia. Opetusyksikössä pyritään siihen, etteivät opetusryhmät kasvaisi ja oppilaskohtainen tuntikerroin ei laskisi.

Erityisopetusresurssin jakamiseksi on laadittu suunnitelma, jota on noudatettu. Vuonna 2025 tulee voimaan uusi lainsäädäntö koskien oppimisen tukea, mikä vaikuttaa erityisopetuksen resursointiin. Muuttuva lainsäädäntö lisää erityisopetuksen määrää ainakin yleisopetuksen kouluissa.

Laskeva oppilasmäärä vaikuttaa myös erityisopetusresurssiin, mutta sen tarve ei vaikuta vähenevän samassa suhteessa oppilasmäärän vähenemisen kanssa. Suunnitelmaa päivitetään vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä ja lainsäädäntöä.

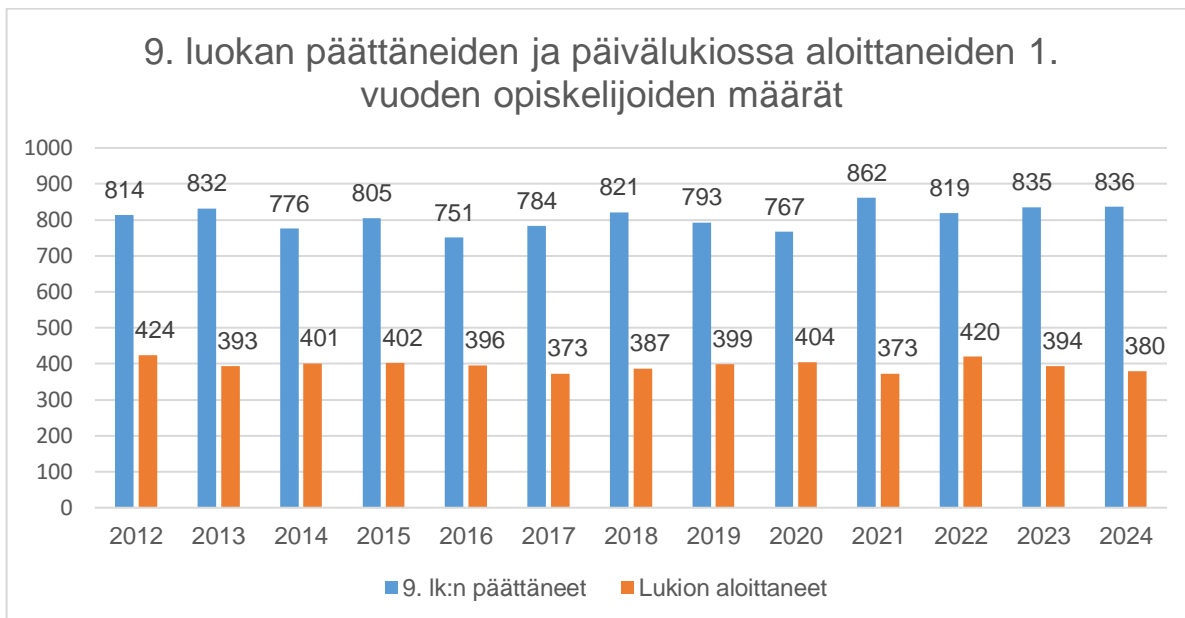

Lukiokoulutus

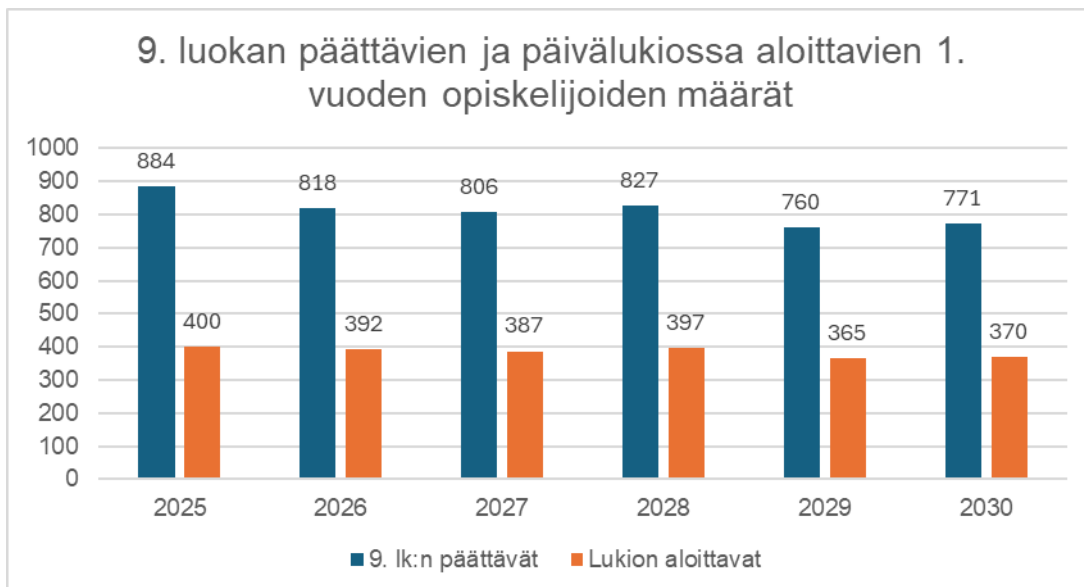
Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiota saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Porin kaupunki järjestää päivälukiokoulutusta yhdessä yksikössä, Porin lukiossa. Se on aloittanut toimintansa 1.8.2021 ja toiminnot on keskitetty yhteen toimipisteeseen "lukiokortteliin" 1.8.2022 alkaen. Rakennuksessa on tehty pieniä muutos- ja kalustustöitä, jotta se palvelee mahdollisimman hyvin lukiokoulutusta. Tilat on mitoitettu nykyisen opiskelijamäärän mukaan. Lukio on ollut mukana valmistelemassa viereisen Valimo-rakennuksen tarveselvitystä. Tämä tila palvelisi etenkin lukion ilmaisutaidon opetuksen kehittämistä. Palveluverkkopäätöksen mukainen lukiokoulutuksen keskittäminen muutti myös lukion hallintoa. Porin lukiolla on rehtori ja suunnittelijarehtori. Rehtoreiden tukena on neljä vararehtoria. Rehtori vastaa myös aikuislukion toiminnasta. Lukio-opetuksen lisäksi siellä annetaan aikuisten perusopetuksen päätösvaiheen opetusta.

Päivälukiossa on noin 1245 opiskelijaa (20.9.2024) ja noin 75 päätoimista opettajaa. Lukion opiskelijamäärä on ollut viime vuodet tasainen. Lukioiden opiskelijamäärien tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Siihen vaikuttavat etenkin alueen lapsimäärän yleinen kehitys, lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa muihin toisen asteen opintoihin sekä Porin lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa alueen muihin lukioihin. Perusopetuksen tilannekuvassa kerrottu lapsimääräkehitys heijastuu viipeellä lukiokoulutukseen. Porin kaupungin tavoitteena on, että puolet ikäluokasta suorittaa lukion. Lukion vetovoimaisuus vaikuttaa vahvalta.

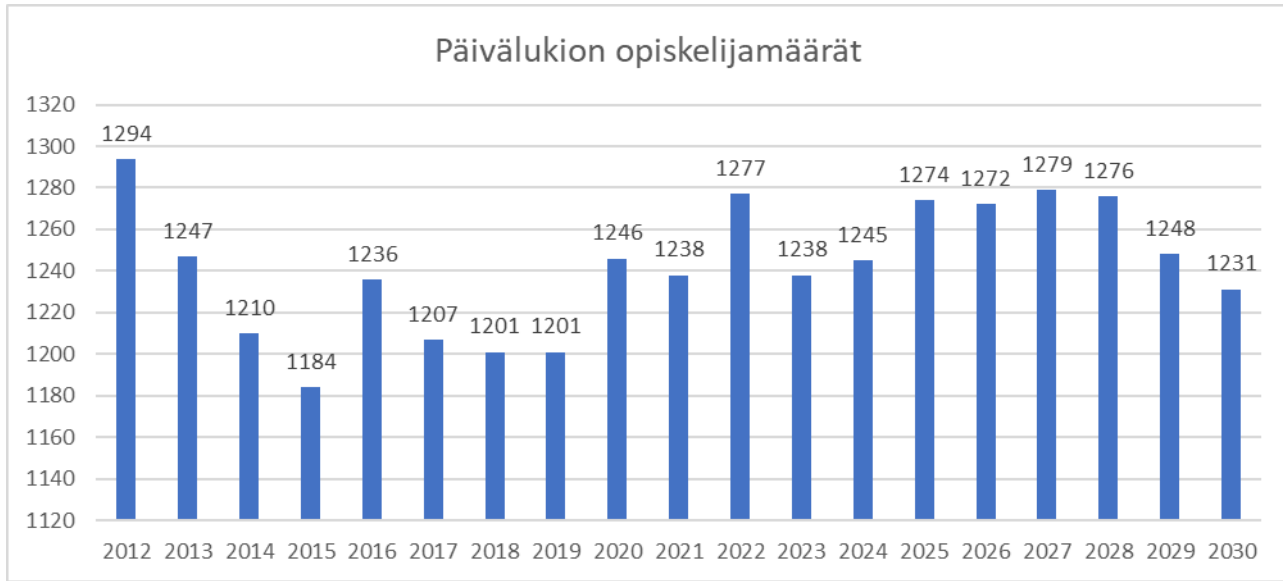

Kuvio 1. 9.luokan päättäneiden ja päivälukiossa aloittaneiden 1. vuosiluokan opiskelijoiden määrät 2012–2024

Kuvio 2. Ennuste päivälukion 1. vuoden opiskelijoiden määrästä vuosina 2025–2030

*Ennuste pohjautuu vuosina 2020–2024 lukion aloittaneiden 1. vuoden opiskelijoiden prosentuaaliseen osuuteen (keskiarvoprosentti 47,97) porilaisissa yläkouluissa 9. luokan päättäneistä oppilaista. Syksyllä 2025 päivälukiossa aloittavien 1.vuoden opiskelijoiden määrä on laskettu lukion aloituspaikkojen mukaan (ennusteen mukaan 424 aloittavaa, vaikka aloituspaikkoja 400). Ennusteessa ei ole huomioitu mahdollista muuttovoittoa.

Kuvio 3. Päivälukion opiskelijamäärä vuosina 2012-2030.

Lukiossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2021. Käytännössä lukuvuonna 2024–2025 koko päivälukio on uuden opetussuunnitelman ja toisen asteen maksuttomuuden piirissä.

Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyisyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Porin lukiossa toimii kaksi vuosityöajassa olevaa erityisopettajaa. Lisäksi hankerahoituksen turvin on lukuvuodelle 2023–2024 palkattu yksi opetusvelvollisuustyöajassa oleva erityisopettaja. Kolmannen erityisopettajan virka vakinaistetaan lukuvuoden 2024–2025 alusta. Myös lukion opinto-ohjaajat toimivat vuosityöajassa. Korkeakouluysteistyötä tehdään etenkin Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Porin yliopistokeskuksen kanssa.

Opetussuunnitelma korostaa opiskelijoiden hyvinvointia. Esimerkiksi muutokset korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ovat lisänneet lukiolaisten suorituspaineita, ja eriasteinen oireilu näkyy vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Opiskelijahuoltopalveluiden toimivuuteen ja yhteistyöhön Satakunnan hyvinvointialueen kanssa sekä lukiokoulutuksen toimintakulttuurin kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Lukiossa oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeet ovat lisääntyneet, ja tähän on vastattu mm. hankerahoituksen avulla. Lukion koko ja lukio-opetuksen rakenne aiheuttavat myös sen, että yhteisöllisyyttä on kehitettävä systemaattisesti ja suunnitelmallisesti. Lukuvuodesta 2023-2024 lukiossa on toiminut yhteisöpedagogi hankerahoituksella. Yhteisöpedagogin toiminnan ensisijaisena tavoitteena on ollut tukea opiskelijoiden kiinnittymistä lukioyhteisöön. Yhteisöpedagogin tehtäväkuvaan lukiolla kuuluu yhteisöllisten tapahtumien ja tempausten järjestäminen, lukiolaisten osallisuuden edistäminen, kerho- ja vapaa-ajantoiminnan suunnittelu, ohjaaminen ja koordinointi, nuoriso- ja yhteisötyön mallien tuominen osaksi lukion arkea sekä toimiminen yhteyshenkilönä nuoriso- ja yhteisötyötä tekeviin tahoihin.

Lukiolaisten hyvinvoinnin ja lukioon kiinnittymisen vahvistamiseksi tehty työ on ollut laadukasta ja vaikuttavaa, ja hankkeen kokemusten perusteella on päätetty hakea vuoden 2025 talousarvioon lisämäärärahaa. Tämä mahdollistaisi yhteisöpedagogin vakinaistamisen hankekauden jälkeen 1.8.2025 alkaen.

Porin lukiossa on yleislinjan lisäksi valtakunnallisen erityistehtävän saaneet luonnontieteellinen linja sekä urheilulinja. Erityistehtävät on myönnetty määrääjäksi, ja ne tullevat uudelleen haettaviksi lähivuosina. Lisäksi erityislinjoina toimivat ilmaisutaidon linja ja englanninkielinen linja. Painotuksina ovat liiketalous ja kuvataide. Etenkin urheilulinjalaisia palvelee Satakunnan urheiluakatemia. Englanninkielinen lukiokoulutus on hakijamäärien perusteella tarpeellinen lisä Porin lukiossa.

Oppivelvollisuuden nostaminen ja säädös toisen asteen maksuttomuudesta ovat vaikuttaneet lukiokoulutukseen. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset vaihtelevat noin 1800 ja 2500 euron opiskelijakohtaisen vuosikustannuksen välillä. Todelliset kustannukset selviävät kalenterivuoden 2025 loppuun mennessä. Koulutuksen järjestäjän hallinnoitavaksi tulee vuosittain opiskelijakohtaisia tietokoneita yli 1200 kappaletta, mikä korostaa tukipalveluiden, kuten ICT-yksikön, merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Hallinnollinen työ on lisääntynyt esimerkiksi oppimateriaalihankintojen vuoksi. Ohjaus- ja valvontavelvoitteiden lisääntyminen on kasvattanut kustannuksia.

Aikuislukio ja sen antama aikuisten perusopetus ovat tärkeitä palveluita maakunnan keskuskaupungissa. Tulevaisuudessa aikuislukio voi olla nykyiseen tapaan oma oppilaitos tai päivälukion aikuislinja. Ratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Opetustarjonnan riittävä laajuus on säilytettävä, jotta aikuisopiskelijat voivat valmistua ylioppilaaksi. Lähiopetus turvataan ja verkko-opetusta kehitetään parantamaan aikuislukion saavutettavuutta. Aikuisten perusopetuksen päättövaihetta on uudistettu. Päättövaihe toteutetaan jatkossa luokkamuotoisesti erityisluokanopettajan johdolla. Aikuisten perusopetuksen alkuvaihe käynnistetään 1.8.2025.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Väestökehityksen ja hyvinvoinnin haasteet ja yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa.
- Yhteistyö Satakunnan hyvinvointialueen kanssa opiskeluhoitopalveluihin liittyen ja riittävien palveluiden varmistaminen.
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso.
- Opiskelijavalinnat korkea-asteelle tehdään yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa kurssitarjontaa.
- Opiskelijoiden aiempaa suurempi heterogeenisuus yhdistettynä laajentuneeseen oppivelvollisuuteen haastaa organisaation osaamista ja toimintakulttuuria. Vaaditaan opiskelijoiden aiempaa vahvempaa tukemista oppimiseen ja hyvinvointiin liittyen. Hallitusohjelman mukaisesti lakiin kirjataan jatkossa lukioille velvoite antaa opiskelijoille tukiopetusta, millä saattaa olla myös kustannusvaikutuksia.
- Hallitusohjelman mukaisesti lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan vastaamaan paremmin lukio-koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vaikutusarvioiden pohjalta hallituksen esitys valmistellaan vuoden 2025 loppuun mennessä. Rahoitusmallin muutokset saattavat vaikuttaa pitkällä siirtymäajalla. Todennäköisesti vuoden 2026 aikana erityislukion järjestämisluvut tarkastellaan uudelleen. Porin kaupunki tavoittelee jatkoa urheilu- ja luonnontieteen linjoille ja puoltaa SKiB:n IB-lukiohakemusta.
- Nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa englannin kielellä. Kuitenkin hallitusohjelman kirjausten mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää edellytyksiä suorittaa englanninkielinen tutkinto tiukasti rajatuin kriteerein. Paikallisesti pitäisi selvittää vieraskielisten opiskelijoiden koulutustarpeiden mitoitus suomenkielisessä lukiossa ja IB-lukiossa sekä mahdollisessa englanninkielisessä suomalaisen ylioppilastutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. S2-opetuksen merkitys lisääntyy.

Toiminnallisiin tavoitteisiin liittyvät riskit ja haasteet

- Lukiokoulutuksen kehittämiseen suunnatun erillisrahoituksen väheneminen.
- Oman rahoituksen riittäminen välttämättömän kehittämistoiminnan jatkumiseksi tilanteessa, jossa kehittämistarpeet eivät vähene, vaikka valtion erillisrahoitukset vähenisivät.
- Erillisrahoituksella luotuihin ja rahoitettuihin toimenkuviin tai valmiisiin toimenkuviin liitettäviin töihin sekä toimintamallien ylläpitämiseen ja kehittämiseen ei välttämättä ole kehittämishankkeiden päätyttyä ohjata resursseja.
- Haasteet paikallisen laatukäsikirjan käyttöönotossa eli Porin lukiokoulutuksen laatujärjestelmän implementoinnissa saumattomaksi osaksi päivälukion ja aikuislukion toimintakulttuuria.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Monikielinen lukio- ja ammatillinen koulutus		
TOIMENPIDE	Jokaiseen aineryhmään koulutetaan kieli- ja kulttuuritietoinen asiantuntijaopettaja. Maahanmuuttajien opinto-ohjausta kehitetään ja kielitaitoon liittyvää valmennusta vahvistetaan erityisesti ensimmäisen lukiovuoden aikana.		
MITTARI 1	Kieli- ja kulttuuritietoisten asiantuntijaopettajien määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		1	5
MITTARI 2	Järjestetään koko henkilökunnalle täydennyskoulutusta kieli- ja kulttuuritietoisuudesta.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus		
TOIMENPIDE	Lukion toimintakulttuurin kehittäminen		
MITTARI 1	Lukiokoulutuksen laatukäsikirjan toimeenpaneminen ja päivittäminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Oppimisen tuen tuki- ja ohjausmalli.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Yhteistyö Porin lukiokoulutuksessa -malli.	Ei	Kyllä

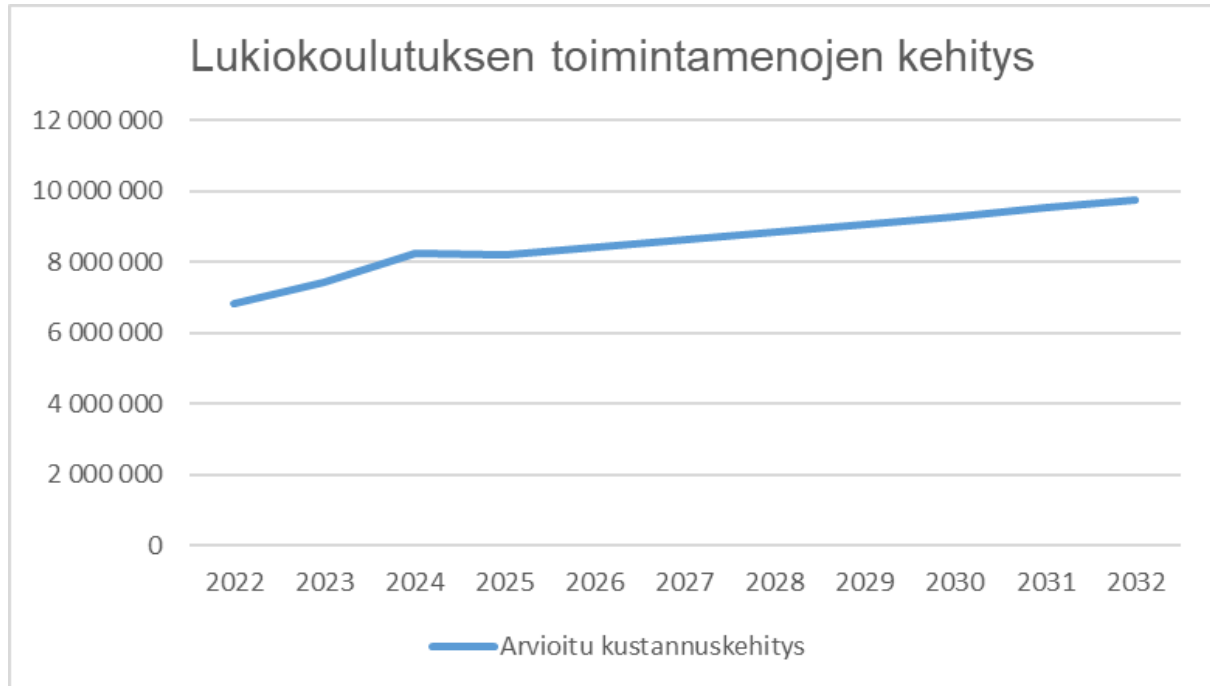
Taloudelliset tavoitteet

1. Lukiokoulutuksen opetuksen yksikkökustannus €/opiskelija nousee enintään talousarvion palkankorotusvarauksen verran. Lähtötaso vuosi 2023. Vuoden 2025 talousarvion palkankorotus on 5,15 % vuoden 2024 alun tasoon nähden

Lähtötaso 5265 €/opiskelija   Tavoite: 5536 €/opiskelija

2. Lukiokoulutuksen kustannukset nousevat vuositasolla enintään Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksin (opetustoimi) verran.

Tavoitetaso: Käyttökustannukset nousevat enintään hintaindeksin verran.

Lukiokoulutuksen normaalia kustannuskehitystä on arvioitu 2,5 %:n vuosittaisella kustannusten kasvulla. Opiskelijamäärä on pysynyt tasaisena ja sen ennustaminen on hankalaa. Lukion vetovoima on ollut suhteellisen hyvä ja opiskelijamäärät voivat lievästi kasvaa. Toisaalta ikäluokkien pieneneminen saattaa vaikuttaa myös lukiokoulutuksen opiskelijamääriin. Lukiokoulutus keskitettiin yhteen toimipisteeseen 1.8.2022 alkaen, jolloin mahdollisuudet opetuksen taloudelliseen järjestämiseen parantuivat. Kurssitarjontaa kyetään myös pitämään kattavana. Sen sijaan lainsäädännön muutokset muun muassa oppivelvollisuusiän laajentaminen ja maksuton toinen aste aiheuttavat lisäkustannuksia. Opintojen tukitoimiin on myös panostettava tehostamalla opintojen ohjausta ja erityisopetusta. Oppivelvollisuusiän nostamisesta, maksuttomasta toisesta asteesta sekä lukio-opintojen tukitoimien, opintojen ohjauksen ja erityisopetuksen lisääminen nostavat kustannuksia vuodesta 2023 eteenpäin arviolta 270 000 euroa. Oppimisen tukea uudistetaan kaikilla koulutusasteilla, myös lukiokoulutuksessa 1.8.25 alkaen. Tämä lisää kustannuksia, joista ei lukiokoulutuksen osalta ole vielä tarkempaa arviota.

Sivistävä koulutus

Opetusyksikkö vastaa sivistystoimialan toimintasäännön mukaisesti vapaan sivistystyön järjestämisestä kansalaisopistossa. Opetusyksikkö vastaa taiteen perusopetuksen sekä harrastusta tukevan opetuksen järjestämisestä taiteen eri aloilla. Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksikön sivistävän koulutuksen perusyksiköitä ovat Palmgren-konservatorio, Porin seudun kansalaisopisto ja Porin taidekoulu.

Taiteen perusopetus on perusopetuksen ulkopuolista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteen alojen opetusta. Myös aikuisryhmiä löytyy yhä useammasta taiteen perusopetuksen oppilaitoksesta. Taiteen perusopetuksen oppimäärät ovat yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä. Opetus on tavoitteellista, valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan sidottua ja sitä antavat alan koulutetut ammattilaiset.

Kunta voi järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään. Valtio osallistuu rahoitukseen antamalla kunnille taiteen perusopetukseen valtionosuutta asukasmäärän ja asukasta kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle oikeuden saada valtionosuutta myös opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. Tuntiperusteista valtionosuutta maksetaan Porin kaupungille Palmgren-konservatorion ja Taidekoulun järjestämislupien perusteella. Opetukseen osallistuvilta oppilailta voidaan periä kohtuullisia maksuja, joista päättävät koulutuksen järjestäjät. Taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Porissa voi opiskella kuvataiteen, käsityön, musiikin ja tanssin taiteen perusopetusta joko yleisen tai laajan oppimäärän mukaan. Kaupungin ylläpitämien oppilaitosten lisäksi taiteen perusopetusta annetaan myös neljässä yksityisessä oppilaitoksessa.

Palmgren-konservatorio on musiikkioppilaitos, joka järjestää laajan oppimäärän mukaista musiikin taiteen perusopetusta sekä musiikkialan ammatillista perustutkintokoulutusta (ostopalveluna Länsirannikon Koulutus Oy WinNovalle). Lisäksi Palmgren-konservatoriossa toimii pienimuotoinen avoin osasto.

Musiikin taiteen perusopetuksen rahoituksesta suuri osa muodostuu Porin kaupungille maksettavasta järjestämisluvan mukaisesta opetustuntikohtaisesta valtionosuudesta. Valtionosuus maksetaan järjestämisluvassa määritellyn tuntimäärän (22561 tuntia vuodessa) mukaisena, ja sen saaminen edellyttää opetuksen järjestämistä vähintään järjestämisluvan tuntimäärän verran. Toimintaa rahoitetaan lisäksi oppilailta perityillä kohtuullisilla lukukausimaksuilla, mitä täydentää ylläpitäjän sekä oppilaitoksen sopimuskuntien antama oppilaspaikkamäärään sidottu rahoitus. Palmgren-konservatorio myy musiikin taiteen perusopetuksen oppilaspaikkoja Ulvilaan, Pomarkkuun, Merikarvialle, Eurajoelle, Nakkilaan, Harjavaltaan ja Kokemäelle.

Musiikkialan ammatillinen koulutus on osallistujalle maksutonta, ja sen toiminta järjestetään Länsirannikon Koulutus Oy WinNovalle maksettavan ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön perustuvan valtionosuuden turvin. Palmgren-konservatorio laskuttaa valtionosuutta itselleen järjestämänsä koulutuksen mukaisesti, ja tämä rahoitus riittää kattamaan ammatillisen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset Palmgren-konservatoriossa. Opetusyksikössä seurataan tiiviisti valtion toisen asteen opintoihin liittyvien rahoitusmuotojen muutosta.

Palmgren-konservatoriossa toimii pienimuotoinen avoin osasto, jossa järjestetään oppilaitoksen koulutustehtäviä täydentävää vapaarahoitteista musiikkikoulutusta. Toimintaa järjestetään pääosin opiskelijoilta perittävien maksujen turvin. Osana avoimen osaston toimintaa Palmgren-konservatorio vastaa Porin filharmonisen kuoron toiminnasta. Kuoron toimintaa rahoittaa Porin kaupunki, ja siihen saadaan lisätuloja mahdollisista esiintymispalkkioista ja lipputuloista.

Palmgren-konservatoriossa on vakinaista henkilökuntaa 35 henkeä ja tuntiopettajia vuositasolla noin 15. Taiteen perusopetuksen opetusta järjestettiin vuonna 2023 yhteensä 23 797 viikkotuntia. Ammatillisen koulutuksen kesimääräinen opiskelijavuosikertymä on vuositasolla n. 41 opiskelijavuotta.

Porin seudun kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, jonka tehtävänä on kannustaa kaupunkilaisia elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Opisto tarjoaa opetusta eri toimipisteissä ja etäopetuksena, sekä tuottaa myös Ulvilan kaupungille kansalaisopistopalvelut yhteistyösopimuksen perusteella. Porin seudun kansalaisopisto järjestää kursseja ja yleisötilaisuuksia eri ainealueista: arjen taidot, kansalaisen digitaidot, mediataidot ja tietotekniikka, liikunta ja hyvinvointi, kielet ja kansainvälisyys, esittävä taide ja kirjallisuus, kuvataide ja käsityö. Lisäksi opiston tarjontaan kuuluu avoimen yliopiston opintoja. Opistossa on myös mahdollisuus suorittaa käsityön lukiodiplomikursseja ja siirtotenttejä. Kansalaisopisto tarjoaa käsityön taiteen perusopetusta 7-16-vuotiaille (yleinen oppimäärä, Käsityökoulu Taitis). Vuonna 2024 alkaneen kehittämishankkeen avulla tehdään Satakunnan hyvinvointialueen ja Satakunnan työelämysalueen kanssa uudenlaista yhteistyötä, jolla pyritään edistämään kuntalaisten terveyttä, hyvinvointia, työelämävalmiuksia ja digiasiointia.

Kansalaisopisto järjestää lisäksi suomen kielen kursseja sekä luku- ja kirjoitustaidon luki-koulutusta kototutumisajalla oleville aikuisille maahanmuuttajille, joiden kotoutumissuunnitelmaan on kirjattu tarve lukutaitokoulutukseen. Vuonna 2023 luki-koulutusta järjestettiin 880 tuntia. Tämän koulutuksen järjestämiseen Porin kaupunki saa erillisen valtionosuuden.

Porin kaupunki saa kansalaisopistotoiminnan järjestämiseksi valtionosuutta vuosittain vahvistetun yksikköhinnan ja opetustuntien lukumäärän perusteella. Porin sivistyslautakunta päättää perittävien kurssimaksujen suuruudesta. Kansalaisopiston toimintakate vuonna 2023 oli 822 000 euroa. Tuntiopettajia kansalaisopistossa on vuositasolla yli 200 ja vakiuista henkilökuntaa yhdeksän henkilöä. Vuonna 2023 kansalaisopiston opetustuntien kokonaismäärä oli 19700 tuntia.

Porin taidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan kuvataiteessa yli 7-vuotiaille lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi varhaisiän taidekasvatusta annetaan 4–6 –vuotiaille. Taidekoulu järjestää myös pienimuotoista opetuksen ulkopuolista kurssitoimintaa.

Taidekoulussa opiskelee 393 lasta ja nuorta, sekä 46 aikuista (20.9.2024). Porin taidekoulun vakinainen henkilökunta on 3 kuvataideopettajaa, rehtori ja osa-aikainen koulusihteri (40 %). Tuntiopettajia on vuositasolla noin 9 henkilöä. Taidekoulun toimintakate vuonna 2023 oli 468 053 euroa. Porin kaupunki saa taidekoulun toiminnan järjestämiseksi valtionosuutta vuosittain vahvistetun yksikköhinnan ja opetustuntien lukumäärän (2754) perusteella. Vuonna 2023 opetusta annettiin lapsille ja nuorille 3242 tuntia sekä aikuisille 944 tuntia. Porin sivistyslautakunta päättää perittävien luku-kausimaksujen suuruudesta.

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Taiteen perusopetuksen kokonaisuutta haastaa osaltaan ikäluokkien pieneneminen, sillä toimintaa järjestetään pääosin lapsille ja nuorille erityisesti taiteen perusopetuksen osalta. Toisaalta opiskelijaksi hakeutuu myös aikuisia, joiden määrä opintoihin hakeutuvien joukossa on ollut viime vuosina alati kasvava. Kysyntä ja tarjonta eivät aina kohtaa, sillä joihinkin taiteen perusopetuksen ryhmiin kertyy halukkaita opiskelijoita jonoksi saakka eikä opintomahdollisuutta voida järjestää kaikille.

Sivistävän koulutuksen ja taiteen perusopetuksen opintoihin hakeutumiseen ja niiden suorittamiseen vaikuttavat opiskelijoiden halu sitoutua pitkäjänteisyyttä vaativiin tavoitteellisiin opintoihin sekä osittain perheen sosioekonominen asema. Aktiivisuus vapaa-ajalla voi aiheuttaa osallistujille ajankäytöllisiä haasteita eikä kaikilla ole varaa opetuksesta perittäviin lukukausimaksuihin. Tulevaisuudessa tarvitaan aiempaa enemmän mahdollisuuksia toiminnan järjestämiseen joustavasti, jotta oppilaitosten toiminta on saavutettavaa kaikille porilaisille. Saavutettavuudessa tulee huomioida tilakysymykset, opintotarjonnan monipuolisuus sekä oppimisen tuki kohderyhmittäin.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on taiteen perusopetuksessa ja vapaassa sivistystyössä valtakunnallinen koulutustehtävien kehittämisen painopiste. Opintosuorituksia on mahdollisuus siirtää kansalliseen Koski -järjestelmään, ja edelleen lukea ne hyväksi muissa oppilaitoksissa osaamisen tunnistamisen kautta tai osoittamalla osaamistaan työelämässä. Porin kaupungin ylläpitämät sivistävän koulutuksen yksiköt ovat kaikki ottamassa Koski-tiedonsiirron käyttöön omissa oppilaitoksissaan viimeistään vuoden 2025 aikana.

Myös sivistävän koulutuksen rahoitukseen voi liittyä epävarmuutta valtionosuusrahoituksen mahdollisten muutosten myötä. Laki taiteen perusopetuksesta on parhaillaan uudistumassa. Lakimuutoksen tavoitteena on lisätä taiteen perusopetuksen valtakunnallista saavutettavuutta. Lakimuutoksella saattaa olla taloudellisia vaikutuksia.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Palvelumme tukevat lapsiperheitä		
TOIMENPIDE	Taiteen perusopetuksen kuntatason kokonaiskuvan näkyväksi tekeminen kuntalaisille		
MITTARI	Opetustarjonnan kokonaisuus on kuvattu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Osaavan työvoiman saatavuus		
TEKO	Työelämälähtöinen koulutus yhteistyössä alueen koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa.		
TOIMENPIDE	Aikaisemmin ja muualla hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen perustuva sivistävän koulutuksen koulutuspolku on aktiivisessa käytössä kaikissa sivistävän koulutuksen yksiköissä.		
MITTARI	Opintosuoritusten tietojensiirto kansalliseen KOSKI-palveluun on mahdollista ja siitä on tiedotettu opiskelijoita.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

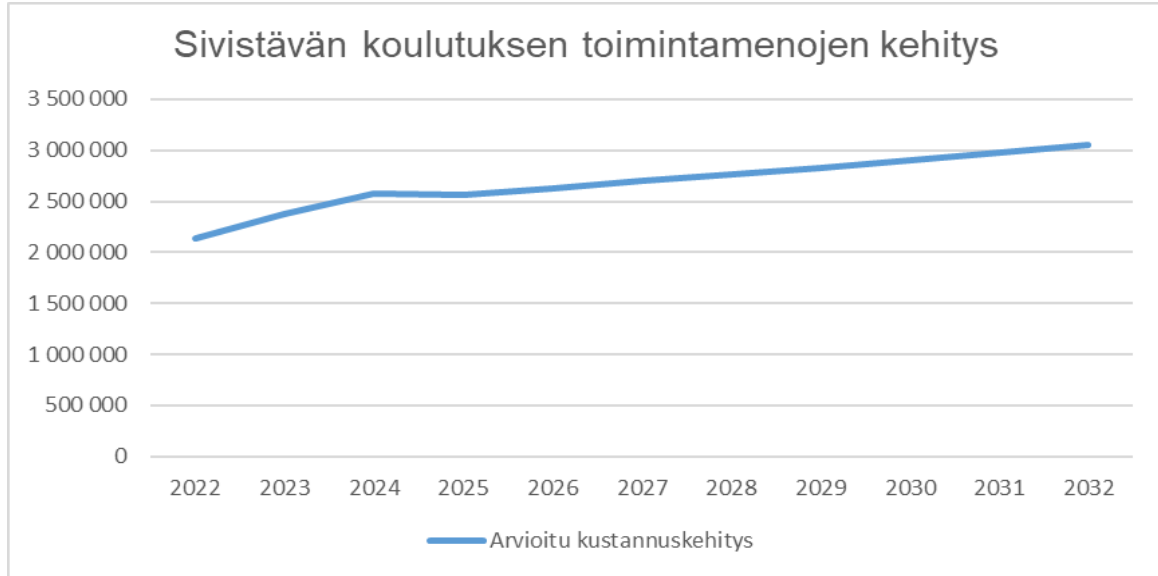
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen		
TOIMENPIDE	Kehitetään sivistävän koulutuksen palveluita vastaamaan yhä paremmin eri ikäisten porilaisten tarpeita		
MITTARI 1	Palmgren-konservatoriossa ja Porin taidekoulussa on otettu käyttöön Eepos-oppilashallintojärjestelmä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
MITTARI 2	Kansalaisopiston hyvinvointihanke on toiminnassa ja hankkeen puitteissa aloitettu uusi yhteistyöverkosto hyvinvointialueen ja perustettavan työllisyysalueen kanssa on toiminnassa	Ei	Kyllä

Taloudelliset tavoitteet

1. Sivistävän koulutuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasolla enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi).

Tavoitetaso: Sivistävän koulutuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2025 toteutuneen hintaindeksin verran.

Sivistävän koulutuksen kustannuksiin vaikuttavat etenkin valtionosuuksien kehitys, asiakasmaksujen kehitys sekä yleinen kustannustason nousu.

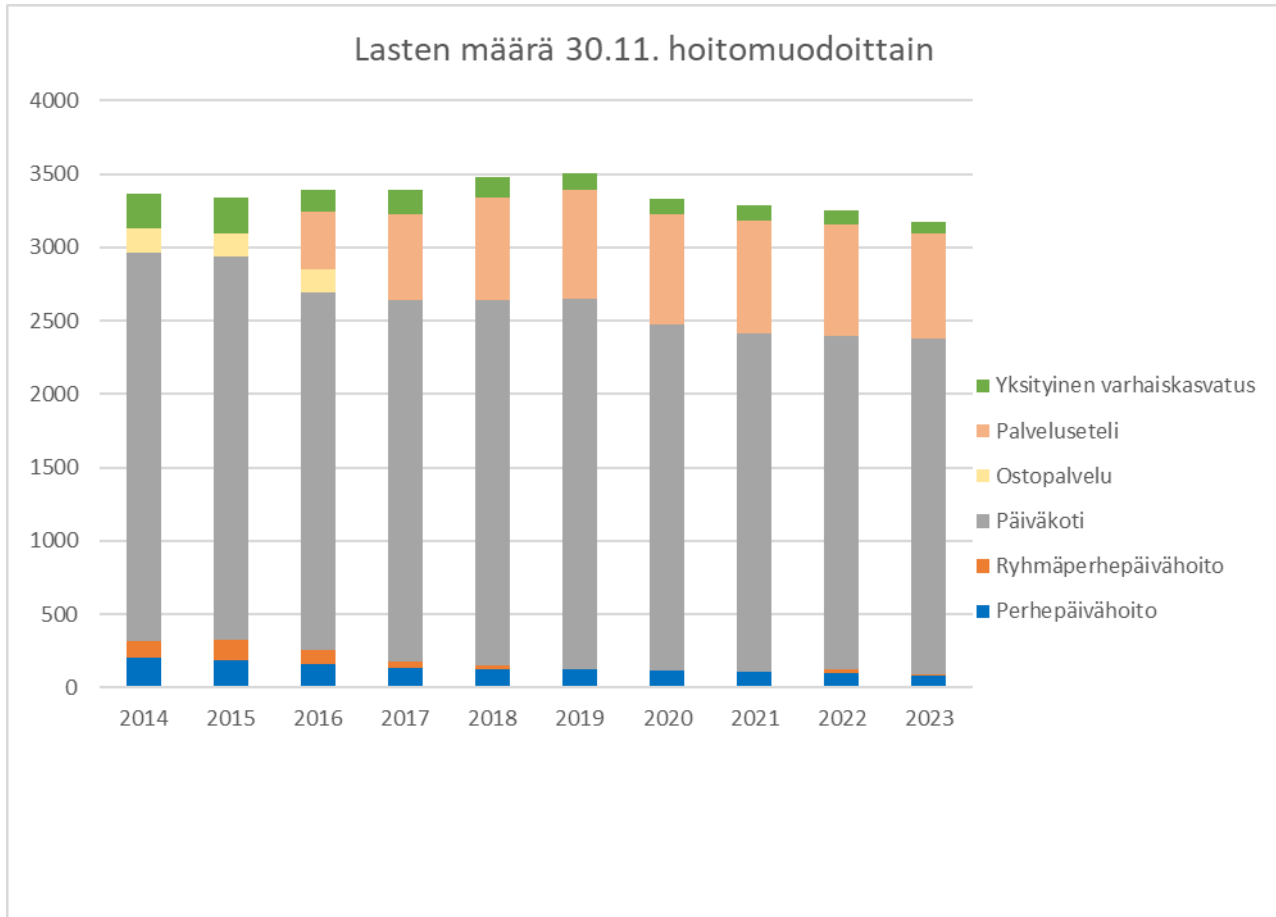
Sivistävän koulutuksen toiminnallisten tavoitteiden toteuttaminen ei aiheuta lisäkustannuksia. Tavoitteiden toteuttaminen tehdään osana normaalia virkatyötä. Opintosuoritusten siirto Koski-palveluun opiskelijan sitä toivoessa ja opintojen yksilöllistämisen prosessien kuvaaminen parantavat opiskelijoiden palvelua ja opinnoista saatavaa hyötyä jatkossa. Ee-pos-opiskelijahallintojärjestelmän käyttöönotto sujuvoittaa koulutuksen järjestämistä.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus, mukaan lukien esiopetus kattaa ikävuodet 0–6. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen.

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut vuosien 2013–2019 välillä joka vuosi ylöspäin, mutta vuodesta 2020 alkaen lasten määrä on laskenut. Tähän on vaikuttanut koronapandemia ja ikäluokkien pieneneminen. Alla olevassa kuvassa lasten määrän tilanne hoitomuodoittain 2014–2023.

Varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista 30.11.2023: 75 % oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, 22 % palvelusetelipäiväkodeissa, 3 % yksityisessä hoidossa. Ryhmäperhepäivähoito loppui Porin kaupungilla 31.5.2019, kun viimeinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö sulkeutui. Laki- ja toimintamuutosten vuoksi ryhmäperhepäivähoitoyksiköjä on otettu tilapäisesti käyttöön vuoden 2022 alusta, mutta viimeisinkin niistä loppui taas kesällä 2024. Vuosien 2015 ja 2016 tilastoissa näkyvät ostopalvelupäiväkodit, jotka lopetettiin palvelusetelin myötä. Palveluseteli on otettu käyttöön elokuussa 2016 ja ostopalvelupäiväkodit siirtyivät palvelusetelipäiväkodeiksi lautakunnan päätöksellä vuoden 2017 alusta. Porissa oli yhteensä 29 kunnallista päiväkotia ja lisäksi Porissa toimi yhdeksän yksityistä päiväkotia, joihin asiakkaiden oli mahdollista hakea palveluseteliä. Perhepäivähoitoa tarjosi noin kaksikymmentä kunnallista perhepäivähoitajaa, jotka hoitavat lapsia omissa kodeissaan.

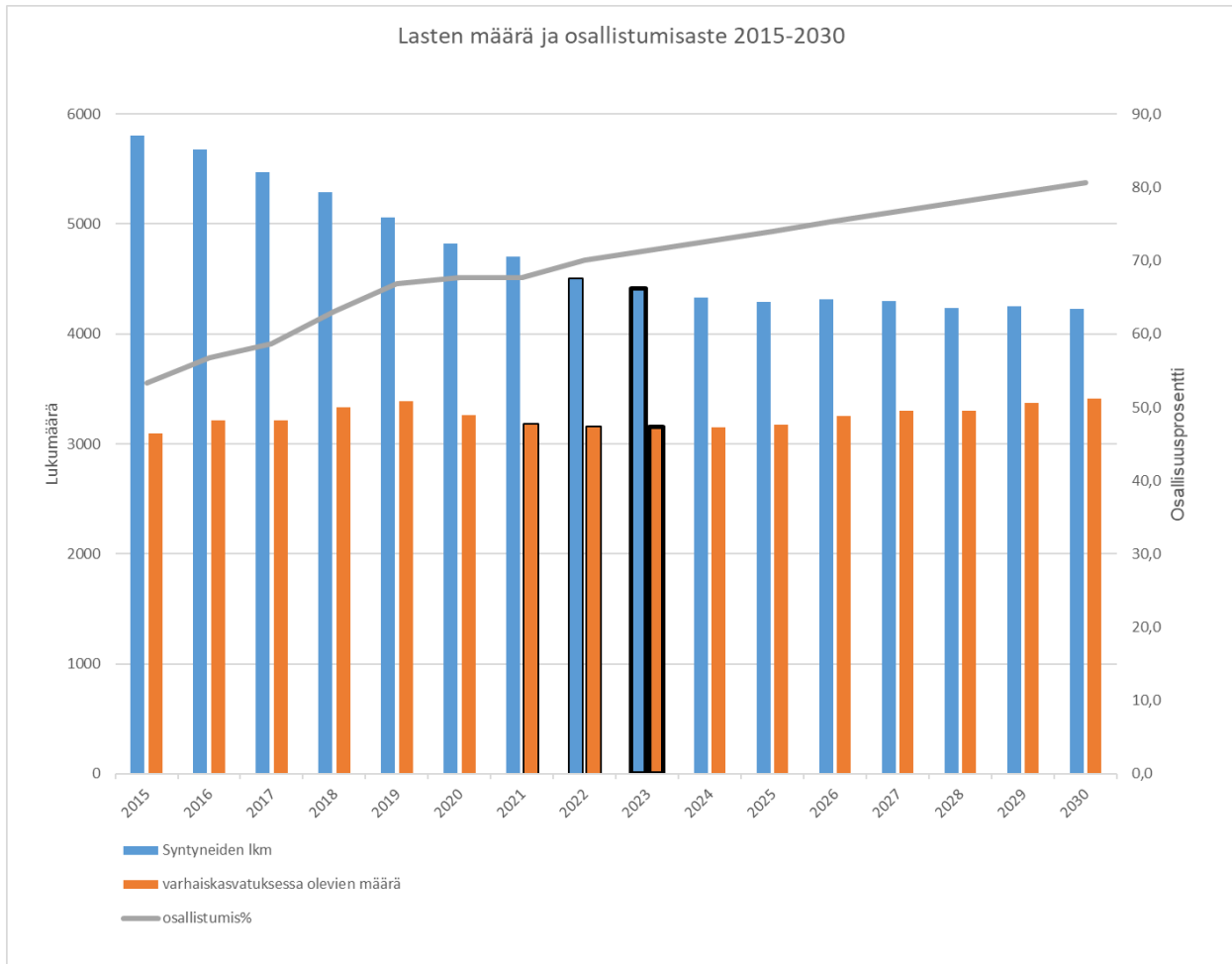
Asiakkaat ovat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen laatuun. Keväällä 2024 tehdyn asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella varhaiskasvatus sai arvosanan 4,48 asteikolla 1–5. Arvosana oli lähes sama niin kunnallisissa päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa ja palvelusetelipäiväkodeissa.

Henkilöstön saaminen varhaiskasvatukseen vaikeutuu vuosi vuodelta. Erityisopettajista on jo kova pula ja myös varhaiskasvatuksen opettajia on jo vaikea saada toistaiseksi voimassa oleviin työsopimussuhteisiin. Lisäksi henkilöstötarpeeseen on vaikuttanut varhaiskasvatustilan muuttuminen niin, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa. Myös ryhmäkokosäädökset ovat tiukentuneet.

Lapsimäärien kehityksessä on eroja palvelualueittain. Osa alueista on vetovoimaisempia ja niihin suuntautuu jatkossakin muuttoliikettä. Lapsiperheiden suosimia alueita ovat erityisesti Länsi- ja Pohjois-Pori, joissa asuu paljon lapsiperheitä ja alueille myös kaavoitetaan sekä rakennetaan uusia omakoti- ja rivitaloja. Syntyneiden määrä on Keski-Porissa melko

suuri, mutta kouluikäisten määrä on ollut perinteisesti päiväkotikäisiä pienempi. Tämä selittyy kaupungin sisäisellä muuttoliikkeellä lapsiperheiden suosimille alueille. Myös uudet kansainväliset opiskelijat suosivat keskustan aluetta.

Osallisuusaste on noussut viime vuosina, erityisesti alle 3-vuotiaiden lasten osalta. Tämä vaikuttaa henkilöstömäärää lisäävästi, koska alle 3-vuotiaiden lasten henkilöstömitoitus on vanhempia lapsia tiukempi.

Porissa on viime vuodet investoitu huomattavasti varhaiskasvatukseen ja koulujen tiloihin palveluverkkopäätösten mukaisesti. Elokuussa 2022 valmistui päiväkotitoiminta Meri-Pori, joka korvasi kaksi Pihlavassa ollut huonokuntoista yksikköä. Lisäksi uudet tilat ovat suunnitteilla Itä-Poriin ja Ahlisiin. Itä-Porin uusi päiväkotitoiminta Päiväkotitoiminta Koivistoinen tulee korvaamaan tulevaisuudessa Väinölän ja Uudenkoiviston huonokuntoiset päiväkotitoimintatilat. Ahlaisissa koulun ja päiväkodin palvelut keskitetään yhteen monitoimitilaan. Reposaaressa kaupungin palvelut sijoittuvat elokuussa 2024 auenneeseen peruskorjattuun Reposaaressa monitoimitilaan. Esiopetusryhmiä on myös koulujen yhteydessä, syksyllä 2024 Kyläsaaren, Pohjoisväylän Cygnaeuksen ja Meri-Porin kouluissa. Reposaaressa eskarit ja ekaluokkalaiset ovat samassa ryhmässä.

Uudisrakentaminen on tarkoituksenmukaista silloin, kun kiinteistön peruskorjauskustannukset nousevat lähelle uuden rakentamista. Toiminnan keskittäminen elinvoimaisiin ja muunneltaviin yksiköihin on järkevää toiminnan laadun ja kokonaistaloudellisuuden kannalta. Kiinteistöjen korjauksissa ja uudisrakentamisessa lähtökohtana tulee olla myös tilojen pedagoginen toimivuus, aiempaa korkeampi käyttöasteen ja energiatehokkuuden mahdollistaminen. Tulevaisuudessa päiväkotien koko ja sijainti määritellään alueellisesti tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatustalouden muutos 1.8.2022 lapsen tuen osalta. Varhaiskasvatukseen on luotu yhtenäinen tuen malli ja sitä on jalkautettu arkeen inklusion periaatteiden mukaisesti. Lapsella on oikeus varhaiseen, hyvin resursoituun ja vaikuttavaan tukeen heti tuen tarpeen ilmettyä. Lapsen etu on aikaisempaa vahvemmin tuen järjestämisen ja toteuttamisen pohjana. Yhtenäinen tuen malli takaa lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea. Tämän myötä on tarvittu erityisopettaja- ja avustajaresurssia kentälle sekä kasvatushenkilöstön koulutusta ja tukea osaamisen lisäämiseksi.

Varhaiskasvatustalouden asiakasmaksulakia on muutettu usein, viimeksi 1.8.2024 alkaen. Maksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja. Lakimuutosten myötä suurimmalla osalla perheistä varhaiskasvatustalouden maksutonta. Perheitä, joilla ei ollut varhaiskasvatustalouden maksua, kunnallisessa varhaiskasvatustaloudessa maaliskuussa 2024 oli 65,26 prosenttia. Maksuttomuus vaikuttaa siihen, että perheet varaavat ja käyttävät aikaisempaa enemmän varhaiskasvatustalouden palveluja.

Varhaiskasvatukseen järjestämiseen liittyvät riskit

- Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys joissakin ammattiryhmissä (varhaiskasvatukseen erityisopettajat ja opettajat) ja kaukana keskustasta sijaitsevilla alueilla
- Tehostetun ja erityisen tuen lasten määrän lisääntyminen vaikuttaa tilojen käyttöön ja henkilöstön tarpeeseen.
- Henkilöstön ja lasten suhdeluvun optimointi haasteellista
- Varhaiskasvatukseen asiakasmaksujen pieneneminen tai kokonaan puuttuminen vaikuttavat siihen, että vanhemmilta saadaan aiempaa heikommin tietoa lasten palveluiden tarpeesta, kaikki vanhemmat eivät ilmoita, jos lapsi ei jonain päivänä käytä palvelua
- Kansainvälisten opiskelijoiden lisääntyminen ja asettuminen keskustan alueelle lisää paikkojen tarvetta

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Palvelumme tukevat lapsiperheitä		
TOIMENPIDE	Henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuuden lisääminen		
MITTARI	Jokainen varhaiskasvatukseen vakituisesta henkilöstöstä suorittaa kieli- ja kulttuuritietoisuutta lisäävän koulutuksen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kaikki eivät ole suorittaneet	Kaikki ovat suorittaneet

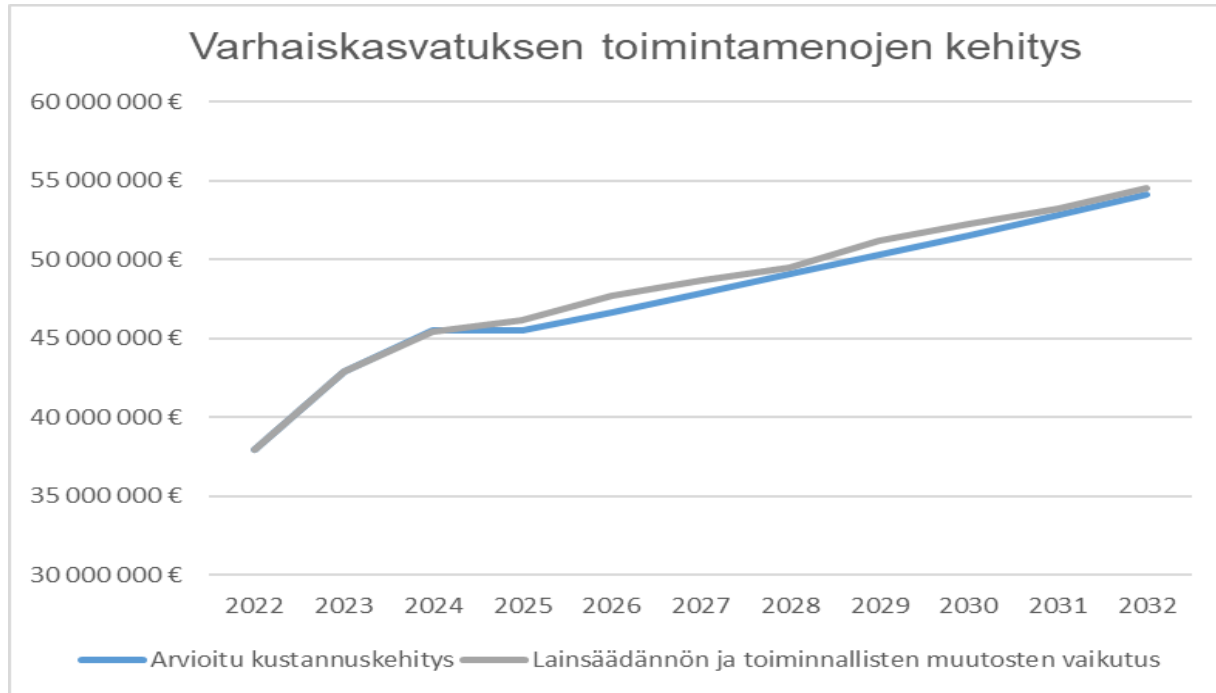
PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksen mukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa		
TOIMENPIDE	Koulutetaan henkilöstöä 1.8.25 voimaantulevasta perusopetuslain oppimisen tuen muutoksista, jotka koskevat myös esiopetusta		
MITTARI	Esihenkilöiden, erityisopettajien ja esiopetusryhmien kasvatushenkilöstön osallistuminen koulutukseen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0 %	90 %

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Perheiden hyvinvointiin ja vanhemmuuden tukeen liittyvät vanhempainillat		
MITTARI	Jokaisessa perusyksikössä ja perhepäivähoidossa on järjestetty vähintään yksi tapahtuma teemaan liittyen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei tiedossa	30

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite: Täyttöprosentti varhaiskasvatuksen yksiköissä keskimäärin 95 %

Tavoite: Oman tuotannon ja palvelusetelien suhde; omatuotanto 73 %, palvelusetelit 27 %

Vaikka ikäluokat ovat pienentyneet ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä vähentynyt, ei se ole näkynyt varhaiskasvatuksen kustannuskehityksessä. Lainsäädännön muutoksilla on ollut vaikutusta palvelujen järjestämiseen. Lapsiryhmiä koskevat säädökset ovat tiukentuneet, varhaiskasvatusmaksuja on alennettu ja uusia toimintamuotoja on otettu käyttöön erityisesti lasten tuen osalta. Nämä ovat lisänneet ja lisäävät varhaiskasvatuksen kustannuksia. Varhaiskasvatuksen kustannusten nousu on kahden viime vuoden aikana ollut nopeaa. Kustannukset nousivat vuodesta 2022 vuoteen 2023 13,1 % ja nousevat vuodesta 2023 vuoteen 2024 arviolta 4,7 %.

Kustannuskehityskäyrässä on kuvattu normaalia kustannuskehitystä arvioidulla 2,5 %:n kustannusten nousulla vuodesta 2025 eteenpäin. Varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämisessä pyritään lisäämään palvelusetelien osuutta palvelutuotannossa sekä pitämään päiväkotien täyttöasteet mahdollisimman korkeina. Hoidossa olevien lasten määrä tulee ennusteiden mukaan nousemaan vuodesta 2025 alkaen, ja nostaa myös kokonaiskustannuksia. Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen on valtakunnallinen tavoite. Osallistumisasteen kohottamiseksi on lainsäädäntöä uudistettu sekä alennettu varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. Osallistumisasteen nostaminen tarkoittaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän kasvua sekä työntekijämäärien lisäämistä lain edellyttämällä tavalla. Erityisesti alle 3-vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa on kasvanut. Lainsäädännön muutos siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa, lisää sijaiskustannuksia. Lisäksi varhaiskasvatuslain edellyttämä lapsen tuki lisää kustannuksia. Lainsäädännölliset muutokset (ryhmäkokosäädökset, henkilöstömitoitusten tiukennukset, varhainen tuki) sekä toiminnalliset muutokset (varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nousu) lisäävät vuositason kustannuksia arviolta keskimäärin 0,7 miljoonaa euroa vuoteen 2032. Oppimisen tuen uudistus 1.8.25 toteutetaan kaikilla koulutusasteilla. Esiopetuksen tukea uudistetaan, ja todennäköisesti lisää varhaiskasvatuksen kokonaiskustannuksia. Tarkempia kustannusvaikutuksia ei voida vielä arvioida.

Edellä mainituista syistä johtuen on varsin todennäköistä, että varhaiskasvatuksen menokehitys on ikäluokkien pienemisestä huolimatta lähivuosien aikana nopeampaa kuin arvioitu 2,5 %:n vuosittainen kustannusten nousu.

Vapaa-ajan lautakunnan alainen toiminta – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso

Kulttuuriyksikkö vastaa kirjasto- ja tietopalveluista, museopalveluista ja kulttuurivarallisuuden ylläpitämisestä, taide- ja musiikkipalveluista, yksikön tapahtumatuotannosta, lasten ja nuorten kulttuuripalveluista sekä taiteilijoiden, opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminnan tukemisesta siten kuin yleisistä kirjastoista annetussa laissa ja laissa kuntien kulttuuritoiminnasta, laissa esittävien taiteiden edistämisestä ja museolaissa säädetään.

Liikuntayksikkö vastaa yleisten edellytysten luomisesta liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen ja tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa siten kuin liikuntalaissa säädetään. Liikuntayksikkö määrittää liikuntapaikkaverkoston laajuutta ja hoitotasoa yhteistyössä teknisen toimialan kanssa.

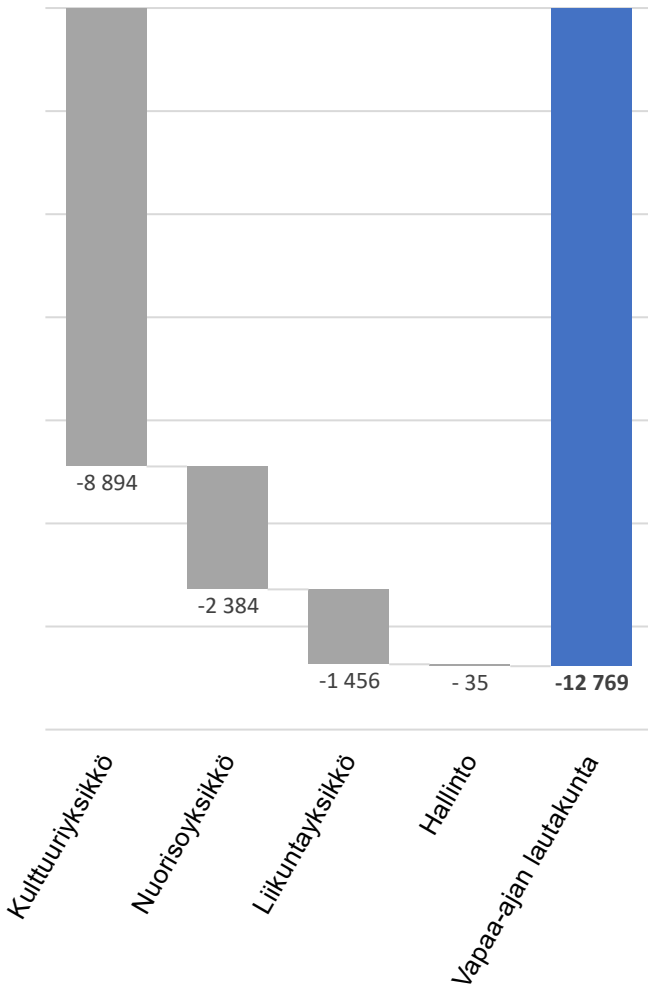
Nuorisoyksikkö aloitti toimintansa omana yksikkönään 1.1.2024. Nuorisopalveluissa luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalveluiden kokonaisuus koostuu nuorisotiloilla tapahtuvasta alueellisesta nuorisotyöstä, jalkautuvasta ja monialaista yhteistyötä tekevästä erityisnuorisotyöstä, verkkonuorisotyöstä, kouluissa tehtävästä nuorisotyöstä sekä kansainvälisestä nuorisotyöstä. Ohjaamo toimii alle 30-vuotiaille nuorille suunnattuna matalan kynnyksen palvelupisteenä, jossa eri ammattilaisten palvelut ovat koottu yhteen toimipisteeseen. Ohjaamo toimii verkostomaisesti ja Ohjaamon palveluverkostoon kuuluu kaupungin omien ammattilaisten lisäksi myös muiden alojen ammattilaisia. Uusina palveluina nuorisoyksikköön siirtyivät 1.1.2024 nuorten työpajat sekä etsivä nuorisotyö. Nuorten työpajatoiminnan tavoite on työ- ja opiskelunvalmiuksien sekä elämännhallintataitojen paraneminen. Etsivä nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään kasvua, itsenäistymistä, elämännhallintaa, osallisuutta yhteiskuntaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Kulttuurin, liikunnan ja nuorison käyttötalous

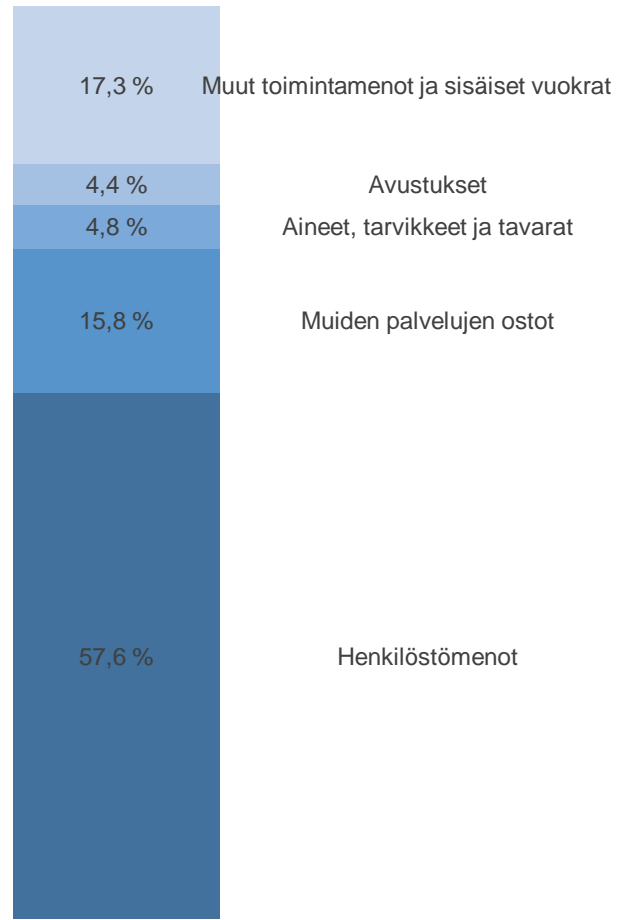
Vapaa-ajan lautakunta

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	4 452	4 329	4 399	4 487	4 577
Valmistus omaan käyttöön	9				
Toimintamenot	-15 136	-15 457	-17 168	-17 452	-17 801
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-10 675	-11 128	-12 769	-12 965	-13 224
Laskennalliset tulot					
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-90	-136	-136	-136	-136
Muut laskennalliset kustannukset	-2 295	-787	-3 438	-3 438	-3 438
Tehtävän kokonaiskustannukset	-13 060	-12 051	-16 343	-16 539	-16 798
			= valtuustoon nähden sitova erä		

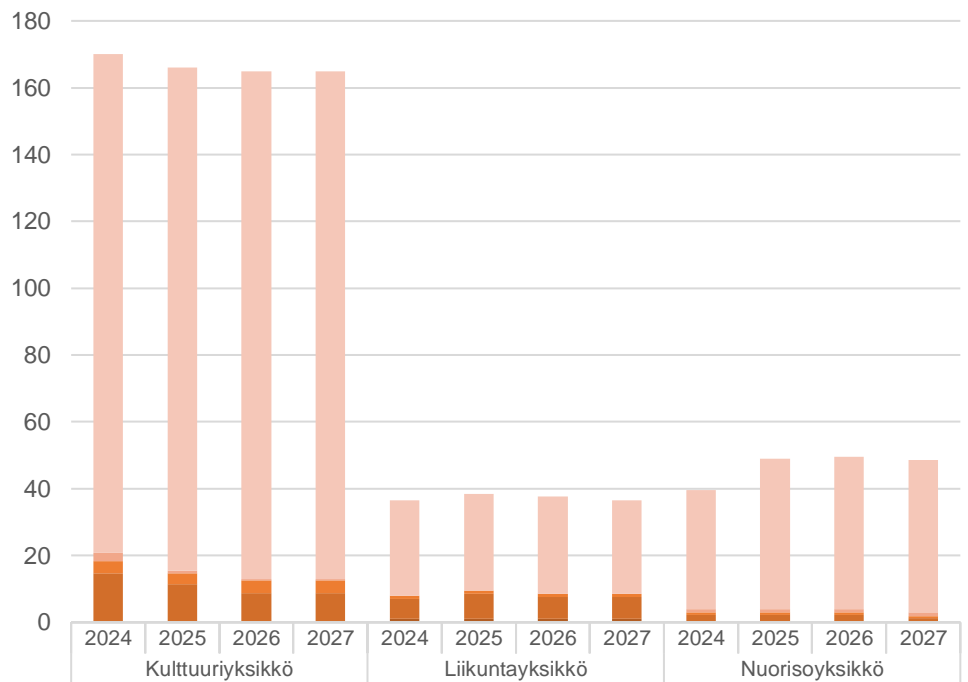
TA 2025 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Kulttuurin, liikunnan ja nuorison menolajijakauma TA 2025

Kulttuurin, liikunnan ja nuorison suunnitellut henkilötyövuodet

SIVISTYSTOIMIALA - Kulttuuri, liikunta ja nuoriso

Vakituiset	149	151	152	152	29	29	29	28	36	45	46	46
Sijainen	2	1	0	0					1	1	1	1
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	4	3	4	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Määräaikainen	15	11	9	9	6	8	7	7	2	2	2	1
(TTES) Vakituiset					1	1	1	1				

Kulttuuripalvelut

Porin kaupungin ylläpitämät kulttuuripalvelut koostuvat kolmesta toimintakokonaisuudesta, kirjastopalveluista, museopalveluista sekä taide- ja musiikkipalveluista.

Kirjastopalvelut on lakisääteistä toimintaa. Porissa kirjastopalveluita on saatavilla pääkirjaston lisäksi 10 lähikirjastossa sekä jalkautuvissa kirjastopalveluissa (kirjastoauto, kotipalvelu ja siirtokokoelmat). Saavutettavuutta ja käyttöä lisäävien ratkaisujen kuten verkkopalvelujen ja omatoimijärjestelmien (Reposaari, Lavia, Noormarkku, Vähärauma, Pohjois-Pori) lisäämiseen ja kehittämiseen on panostettu viime vuosien aikana merkittävästi.

Kirjaston ydintehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta käyttäjäkoulutuksen, digiopastuksen, tapahtumatuotannon ja lukemisen edistämisen keinoin.

Museopalvelut aloittivat uutena toimijana vuoden 2021 alusta, jolloin **Porin taidemuseo** ja **Satakunnan Museo** yhdistyivät hallinnollisesti uudeksi kokonaisuudekseen.

Museopalveluissa taidemuseotoiminnan tehtäväkenttää edustava Porin taidemuseo on nykytaiteen museo, joka esittelee kotimaisen ja kansainvälisen taiteen uusia virtauksia ja jonka kokoelmat ja arkistot painottuvat modernismiin ja uudempaan taiteeseen. Porin taidemuseolla on vaihtuvia näyttelyitä varten käytössä galleriatila Poriginal galleria. Porin taidemuseo hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön määrittämänä alueellista taidemuseotehtävää Satakunnassa. Museon tehtävänä on toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Taidemuseon vastuulla on myös Porin kaupungin taidekokoelman ylläpitäminen sekä julkisen taiteen asiantuntijana toimiminen. Heinäkuussa 2021 tapahtuneen tulipalon ja sitä seuranneen peruskorjauksen jäljiltä taidemuseo avautuu yleisölle vuosien tauon jälkeen tammikuussa 2025.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön tehtäväkenttää edustava Satakunnan Museo muodostuu neljästä museokohteesta. Satakunnan Museo on kulttuurihistoriallinen museo, jonka näyttelyt esittelevät Porin ja Satakunnan historiaa. Luontotalo Arkki on Satakunnan luontoa esittelevä museo, jossa erityisesti Selkämeren ja Kokemäenjoen luonnonympäristöt ovat esillä. Rosenlew-museo on teollisuusmuseo, joka esittelee tarinoita työstä, muuttuvasta ympäristöstä, yrittäjyydestä ja teknologian kehityksestä. Rakennuskulttuuritalo Toivo on Satakunnan Museon korjausrakentamiskeskus, joka neuvoo vanhojen rakennusten kunnostuksessa, Korsmanin talo samassa pihapiirissä on vuoden 1951 asuun kunnostettu porilaiskoti yleisö- ja opetuskäyttöön. Satakunnan Museon toiminnan tarkoituksena on Porin ja Satakunnan kulttuuriperinnön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöjen kartoittaminen, tutkiminen ja esitleminen elämyksiä ja tietoa jakamalla, hallittu irtaimen kulttuuriperinnön ja luonnonnäytteiden kerääminen, tallentaminen ja hoitaminen sekä kulttuuriympäristön suojeleminen ja hoito. Opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemänä alueellisena vastuumuseona Satakunnan Museo huolehtii siitä, että satakuntalainen kulttuuriperintö säilyy tuleville sukupolville. Alueellisena vastuumuseotehtävänä on kulttuuriympäristöjen suojeleminen ja hoito sekä museotoiminnan edistäminen ja ohjaus koko maakunnan alueella. Lisäksi tehtäviin kuuluu kulttuuriympäristön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä vastaaminen Satakunnan maakunnassa.

Taide- ja musiikkipalveluissa musiikki- ja orkesteritoimintaa edustaa **Pori Sinfonietta**, jonka toiminnan perustana on oma konserttitoiminta. Kaupunginorkesterin kotisalina toimii Promenadikeskuksen Sali. Konsertteja tarjotaan live-konsertteina konserttisalissa, verkossa striimattuina sekä jalkautumisesiintymisinä mm. hoitolaitoksissa ja kauppakeskuksissa. Pori Sinfoniettan ohjelmistoon kuuluvat sinfonia-, kamari- ja kirkkokonsertit sekä viihde- ja lastenkonsertit. Myös erilaiset yhteistyöproduktiot, tilausesiintymiset ja musiikkikasvatus kuuluvat toimintaan. Pori Sinfonietta toimii monipuolisesti kotikaupungissaan ja tekee vierailukonsertteja ympäröivälle alueelle sekä eri puolille Suomea. Kaupunginorkesterin yleisötyön muotoja ovat mm. avoimet kenraaliharjoitukset, säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa, koululaiskonsertit tai kouluvierailut, jalkautumiskonsertit sekä kausien alussa järjestettävät maksuttomat koko perheen tapahtumat yhteistyökumppaneiden (mm. Palmgren-konservatorio) kanssa. Vuoden 2022 alussa voimaan astuneen lain esittävien taiteiden edistämisestä (1082/2020) myötä Pori Sinfonietalle myönnettiin korotettua valtionosuutta alueelliseen orkesteritoimintaan. Tämä vahvistaa entisestään Pori Sinfoniettan roolia koko Satakunnan alueen ainoana ammattisinfonia-orkesterina. Toukokuussa 2024 solmittu tallennesopimus puolestaan mahdollistaa orkesterin esiintymisten ja musiikin hyödyntämisen yhä laajemmin erityylisten digitaalisten palveluiden avulla.

Taide- ja musiikkipalveluissa lasten ja nuorten taide- ja kulttuuritoimintaa edustaa **Lastenkulttuurikeskus Kruunupää**. Kruunupää tukee lasten ja nuorten kulttuurisia oikeuksia, tuottaa ja välittää kulttuuripääomaa sekä parantaa monipuolisten ja laadukkaiden kulttuuripalveluiden saavutettavuutta. Sen toiminta rakentuu lasten ja nuorten ääntä ja tarpeita kuunnellen. Lastenkulttuurikeskus tarjoaa työpajoja ja tapahtumia lapsille, nuorille ja perheille sekä tuottaa työpajoja yhteistyössä päiväkodeille ja kouluille. Lastenkulttuurikeskus järjestää koulutusta, seminaareja ja näyttelyitä. Vauvojen värikylpy on kansainvälistäkin tunnustusta saanut vauvaperheille suunnattu kuvataiteellinen työpaja. Viime vuosina on kehitetty myös Kultane-toimintamallia, kulttuuri- ja taidepainotteista neuvolaa yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Lastenkulttuurikeskus vastaa myös senioreiden kulttuuritoiminnan ja vuosikymmeniä jatkuneen Kinokellari-elokuvatoiminnan toteuttamisesta.

Kulttuuripalvelujen järjestämiseen liittyvät riskit:

- museoiden ja esittävien taiteiden (orkesteri) valtionosuuksien pienentyminen osana valtion säästötoimenpiteitä. Palveluiden järjestämis- ja toteuttamisvelvoitteisiin ei ole tulossa muutoksia, mutta toiminta pitää toteuttaa pienemmillä määrärahoilla.
- toimitilakysymykset – kirjastorakennus: saadaanko kirjastorakennuksen hankesuunnittelu vietyä toteutukseen suunnitelmien mukaisesti ja kestäkö rakennus nykyisenlaista käyttöä peruskorjauksen käynnistymiseen (2027/2028) saakka?
- toimitilakysymykset – kokoelmakeskus: yli kaksikymmentä vuotta suunnitteilla ollut museoiden yhteinen kokoelmakeskus on jälleen käymistilassa. Taidemuseon peruskorjaus toteutettiin siinä uskossa, että peruskorjauksen valmistuttua olisi käytössä kokoelmavarasto – korjatussa taidemuseossa ei taidevarastotilaa. Museoiden kokoelmat ovat varastoituna ulkopuolisilta vuokratuissa tiloissa (5kpl) eri puolilla kaupunkia. Taidemuseon vuokravarastojen olosuhteet kelvolliset, Satakunnan Museon vuokravarastojen (varsinkin Konepajanrannan) olosuhteet niin heikot, että esineiden kunto kärsii ratkaisevasti.
- henkilöstön saatavuus – valtaosa, karkeasti n. 90 %, kulttuuriyksikön tehtävistä edellyttää vähintään alemmaa k-k-tutkintoa. Palkkataso on toisien toimialojen vastaaviin tehtäviin nähden selkeästi heikompi. Mitä vaativampi tehtävä kyseessä, sitä vähemmän potentiaalisia hakijoita.

Toiminnalliset tavoitteet

Painopiste	Kasvava Pori		
Tavoite	Asukasmäärään vaikuttaminen		
Teko	Kehitämme Poria ympärivuotisena tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina		
Toimenpide	Panostamme kaupunkilaisten arkeen vaikuttavaan kokeiluluontoiseen toimintaan		
Mittari	Kulttuuriyksikön palvelukokonaisuuden omien ja organisaation ulkopuolisten toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutettavien kehittämishankkeiden ja tapahtumien määrä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Hankkeet 15 + tapahtumat 2000	Hankkeet 15 + tapahtumat 2000

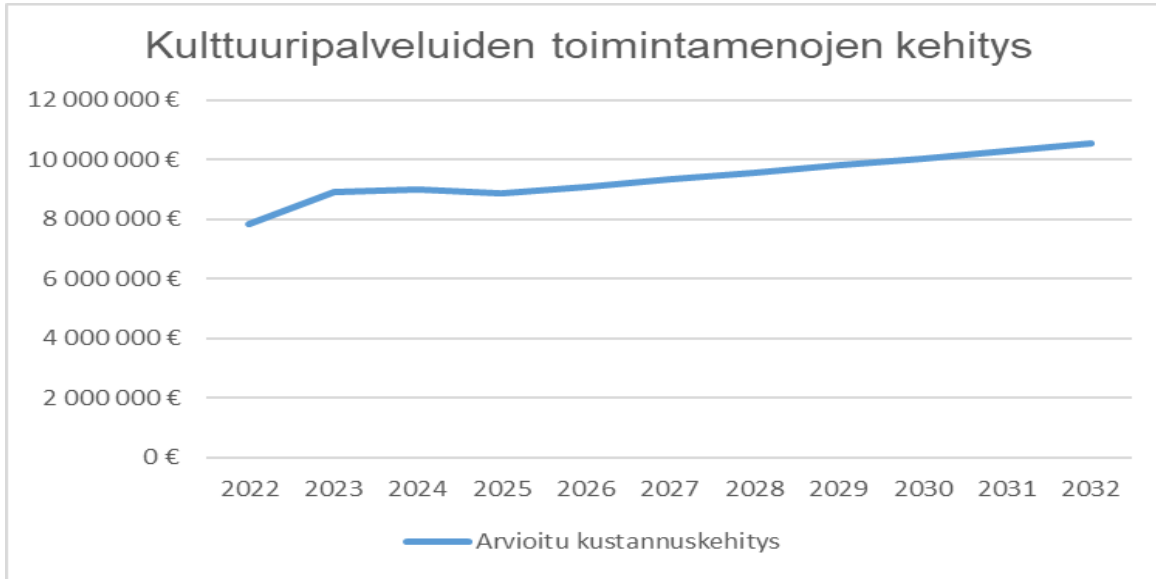
Tapahtumiksi tässä yhteydessä lasketaan isompien kokonaisuuksien (esim. Taiteiden Yö, Itsenäisyyspäivän vastaanotto, TylyPori) lisäksi kaikki itse ja yhteistyössä järjestetyt läsnä- ja verkkotapahtumat kuten työpajat, näyttelyopastukset, lukupiirit, kerhot, luennot ym.

Painopiste	Hyvinvoiva Pori		
Tavoite	Toimivat palvelut yhdessä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa		
Teko	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
Toimenpide	Hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuuritoiminnan kehittäminen		
Mittari	Kaupungin tarjoama maksuton kulttuuritoiminta sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden asukkaille, toteutettujen tilaisuuksien lukumäärä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		100	100

Käytettävissä olevien resurssien pienentyessä pyrimme ylläpitämään saavutetun lukumäärällisen tason ja kehittämään erityisesti vaikuttavuutta, saavutettavuutta ja osallisuutta

Taloudelliset tavoitteet

1. Taloudellinen tavoite: Kulttuurin käyttökustannukset nousevat enintään Tilastokeskuksen Julkisten palvelujen (kulttuuritoimi) hintaindeksin verran.

Kulttuuriyksikön tuottamat palvelut ovat yhtä laajoja ja kustannuksiltaan samansuuruisia riippumatta siitä, paljonko palveluilla on käyttäjiä. Henkilöstö- ym. kulut ovat kiinteällä tasolla riippumatta yleisölle avoinna olevien toimintojen (esimerkiksi museoiden näyttelyt tai kirjastotilat) aukioloajoista. Tämän johdosta kulttuuriyksikön palveluista ei toimintojen asteittaisella supistamisella tai tehostamisella ole saatavissa säästöjä. Kulttuuriyksikölle on hankala asettaa suoria taloudellisia tavoitteita, Kävijämäärien kasvattamisella on vaikutusta talouteen lisääntyvien pääsymaksutulojen myötä (pl. Kirjastot). Pääsymaksutulot ovat varsin marginaalinen osa yksiköiden käyttötaloutta, kuitenkin kaupungin taloudellisen tilanteen johdosta maksuja ja taksoja tullaan korottamaan. Kulttuuripalvelujen pääsy- ja palvelumaksujen korotukset sisältyvät talousarvioon. Maksutuottojen lisäykseksi arvioidaan noin 0,12 miljoonaa euroa. Kävijämäärien kehitystä seurataan vuosittain osana talousarviota. Kulttuuripalveluilla on merkittävä tehtävä kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämisessä. Kustannuskehityskaavioissa ei kulttuurin osalta tapahdu juurikaan muutoksia normaalin arvioidun 2,5 %:n kustannuskehityksen lisäksi.

Hankerahoituksella on merkittävä osansa kulttuuriyksikön toiminnoissa. Kulttuuriyksikön hankkeet ovat kestoaltaan vuodesta kolmeen vuoteen. Hankerahoitusta on kulttuurin yksiköiden käyttötaloudessa vuositasona 2-2,5 miljoonaa euroa ja uutta rahoitusta on myönnetty kulttuurin toimijoille vuosittain 400 000 - 700 000 euroa. Kulttuurin hankerahoituksen määrän on arvioitu lähivuosina laskevan valtion säästötoimenpiteiden vuoksi.

Liikuntapalvelut

Liikuntayksikkö koostuu liikuntapalveluista sekä Satakunnan Urheiluakatemiasta. Liikuntayksikkö koordinoi myös kaupungin poikkihallinnollista liikkumishjelmätystä ja sen toimeenpanoa.

Liikuntapalveluissa vastataan kaupunkilaisten liikuttamisesta sekä liikkumisen edellytysten mahdollistamisesta. Liikuntapalveluiden kokonaisuus koostuu uimavalvonnasta, uinninopetuksesta ja vesiliikunnasta, erityisryhmien liikunnasta, terveysliikunnasta sekä lasten ja nuorten liikuttamisesta tiiviinä yhteistyönä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kaupungin urheiluseurakenttä on liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyötaho. Liikuntapaikkojen vuokraaminen urheiluseuroille ja muille käyttäjätahoille tapahtuu liikuntayksiköstä käsin. Liikuntapaikkojen hoito tapahtuu teknisen toimialan infrayksikön liikuntapaikat-toimintayksiköstä ja käytännön toiminnan näkökulmasta tiivis vuoropuhelu teknisen toimialan kanssa on liikuntapaikkojen sujuvan käytön kannalta olennaista.

Satakunnan Urheiluakatemian toiminta koordinoidaan liikuntayksiköstä käsin. Opetusyksikön kanssa tiiviissä yhteistyössä toteutettavasta akatemiatoiminnasta vastaa päätoiminen akatemiakoordinaattori ja urheiluakatemia toimintaa on kehitetty systemaattisesti viime vuosien ajan. Urheiluakatemia tarkoituksena on tarjota nuorille urheilijoille edellytykset koulun/opiskelun ja urheilun sujuvaan yhdistämiseen sekä rakentaa akatemiaurheilijoille laadukas ympäristö huijulle tähtäävän harjoittelun mahdollistamiseksi yhdessä urheiluseurakentän kanssa. Satakunnan Urheiluakatemia toimii tällä hetkellä Olympiakomitean urheiluakatemiaverkostossa kasvattaja-akatemia statuksella, mutta akatemian toimintaa on tarkoitus kehittää kasvattaja-akatemiasta alueelliseksi urheiluakatemiaksi. Satakunnan Urheiluakatemia onkin laajentunut viime vuosina toiminnaltaan aidosti maakunnalliseksi.

Liikuntayksikön haasteet

Liikuntayksikön suurimmat haasteet liittyvät uimavalvojen saatavuuteen sekä liikuntapaikkakysymyksiin. Sekä lyhyisiin että pidempiin sijaisuuksiin on ollut viime vuosina hankaluuksia saada päteviä tekijöitä. Tilanne on kehittynyt sekä koronapandemian aikana että sen jälkeen aiempaa hankalammaksi. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet palasivat heti koronapandemian jälkeen normaalille tasolle. Kuntalaiset ovat palanneet omatoimisen liikkumisen pariin kohtuullisen hyvin koronapandemian jälkeen, mutta varsinkaan tiettyjen erityisryhmien (ikäihmiset, erityislapset ja -nuoret) osalta tilanne ei ole palannut vielä pandemiaa edeltävälle tasolle. Liikuntapaikoista erityisesti sisäharjoitustilojen sekä tiettyjen lajien ulko-olosuhteiden ja talviharjoitteluolosuhteiden suhteen on kehittämistarpeita.

Liikuntayksikön palvelujen järjestämiseen liittyvät riskit

- Henkilöstön saatavuuden heikkeneminen.
  - Kiinnostus seitsemänä päivänä viikossa tapahtuvaan vuorotyöhön (uimavalvoja-liikunnanohjaaja) vähentynyt jo pidemmän aikaa. Liikunnanohjaajien palkkataso heikentää myös liikuntapalveluiden henkilöstön saatavuutta, erityisesti tuntiohjaajien osalta. Liikunta-alan koulutuksen saaneet nuoret päätyvät usein työskentelemään yksityiselle sektorille tai yksityisenä elinkeinonharjoittajina useille toimeksiantajille. Vetovoiman väheneminen näkyy ongelmina saada täytettyä avoimia tehtäviä.
- Fyysisen ja psyykkisen väkivallan uhka asiakastyössä.
  - Liikuntalaitosten asiakastyössä olevat henkilöt (erityisesti uimavalvojat) kohtaavat uhkaavia tilanteita arjessa.
- Puutteellisen uimataidon vaikutus uimalaitoksissa tapahtuviin onnettomuuksiin ja läheltä piti -tilanteisiin.
  - Riskitilanteisiin voidaan osittain varautua ammattitaitoisen henkilöstön osaamistason ylläpitämisellä ja säännöllisellä kouluttamisella, mutta asiakaskunnan moninaistuminen ja välinpitämättömyys ohjeistuksia kohtaan kasvattaa onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden riskiä.
- Tekniikasta, IT-yhteyksistä ja legionellabakteerista johtuvat katkokset uimalaitosten ja muiden liikuntalaitosten aukioloon
  - Pääsymaksujen ja liikuntatilojen vuokrien osuus liikuntayksikön käyttötalouteen on merkittävä. Jokaisen käyttökätkön myötä jää tuloja toteutumatta, mikä vaikuttaa yksikön talouteen.
- Liikuntapaikkaverkoston ja liikuntatilojen korjausvelan vaikutukset liikuntayksikön ja sen tärkeän sidosryhmän, urheiluseurakentän toimintaan.
  - Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset tilat mahdollistavat asukkaiden liikuttamisen ja välittävät mielikuvaa Porista liikunta- ja urheiluyönteisenä kaupunkina. Nykypäivän turvallisuusvaatimusten mukaiset harjoitus- ja kilpaolosuhteet mahdollistavat turvallisen kilpa- ja harrasteturheilun.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Panostamme lasten, nuorten ja perheiden liikuttamiseen tiivistämällä koulu- ja päiväkotiyhteistyötä sekä kehittämällä lasten ja nuorten liikkumista edistäviä toimintoja.		
MITTARI 1	<p>Kouluikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) liikkumista mitaavat Move!-tulokset (kestävyyskunto, eli 20 m viiva-juoksu).</p> <p>Prosenttiosuus oppilaista, joiden kestävyyskunto on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla:</p> <p>2023: P5lk 45,4% P8lk 33,0% T5lk 45,9% T8lk 34,6%</p>	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2023 tulokset	Kestävyyskunnan osalta heikon tuloksen saaneiden %-osuuden pienentyminen lähtötasosta.
MITTARI 2	Nuorisopassin uintien käyttömäärät passin käyttökauten 1.9. - 7.8. aikana	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Käyttökausi 2023-2024	Käyttökausi 2024-2025
		5.-7.-luokkalaiset 14178 kertaa	5.-7.-lk. 20000 kertaa
		8.-9.-luokkalaiset 3382 kertaa	8.-9.-lk. 5000 kertaa
		Yhteensä 17560 kertaa	Yhteensä 25000 kertaa

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Parannamme erityisryhmien liikkumismahdollisuuksia, jokaisella on oikeus liikkua. Jatkamme hanketta erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien nykytilan kartoittamiseksi ja kehittämiseksi. Tavoitteena saada hankerahoitus hankesuunnitelman mukaisesti kolmelle vuodelle (2023 - 2025). Erityisryhmien liikuntamahdollisuuksien lisääminen sekä hankkeen myötä että nykyistä erityisliikunnan tarjontaa kehittämällä.		
MITTARI 1	<p>Erityisryhmien liikuntatoimintaan (ryhmät ja tapahtumat) osallistuneiden määrät:</p> <p>2023: Ikäihmiset 2133 Vammaisten ja muut erityisryhmät 1718 Osallistujamäärä yhteensä 3851</p>	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2023 osallistujamäärät	Erityisryhmien liikuntatoiminnan osallistujamäärät kasvaneet 10% vuoden 2023 tasosta.

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Tiivistetään vuoropuhelua seurakentän kanssa ja vahvistetaan seuraparlamentin roolia kaupungin keskustelukumppanina osallistamalla seuraparlamenttia liikuntaa, urheilua ja seuratoimintaa koskevissa kysymyksissä.		
MITTARI	Toimintasuunnitelma ja sen sisältämät toimenpiteet.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitelma laadittu	Suunnitelma viety käytäntöön ja seuraparlamenttia osallistettu liikuntaa ja seuratoimintaa koskevissa asioissa

Taloudelliset tavoitteet

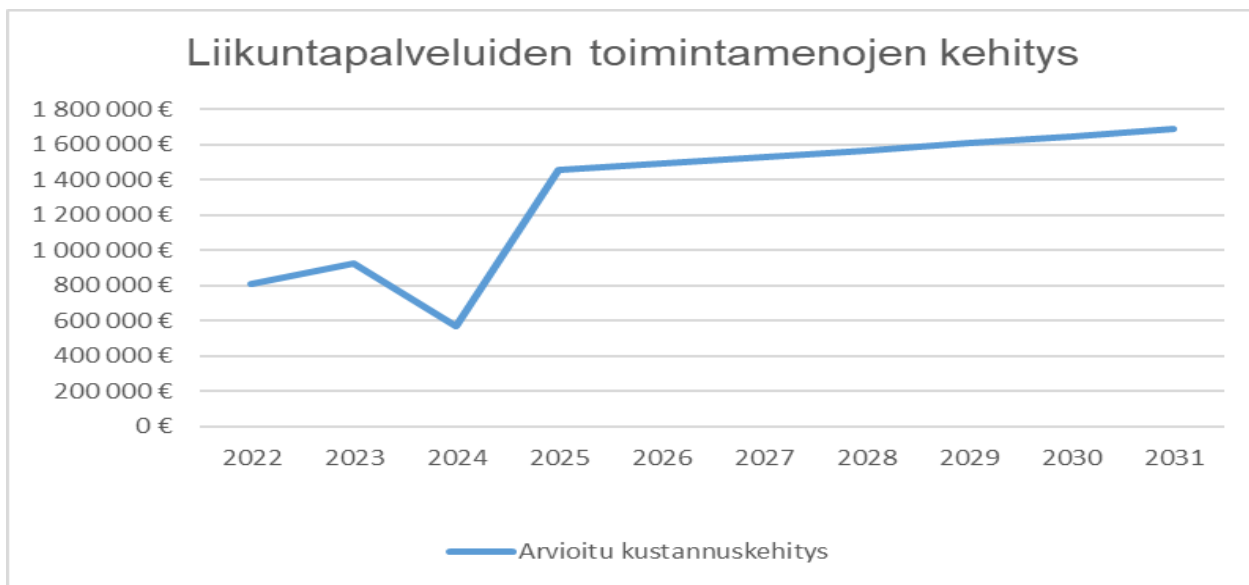
Uimalaitosten asiakasmäärien palauttaminen koronapandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso)

Liikuntalaitoksista uimalaitosten kävijämäärä koostuu pääosin yksittäisistä, pääsymaksun maksavista asiakkaista. Muut liikuntalaitokset ovat pääosin seuratoiminnan sekä muiden ryhmille varattujen vuorojen käytössä. Varattujen vuorojen osalta käyttöasteet ovat korona-ajan jälkeen palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle. Liikuntayksikön pääsymaksukertymästä suurin osa kertyy uimalaitosten pääsymaksuista, joten uimalaitosten kävijämäärien kasvattaminen ja tästä seuraava pääsymaksukertymän kasvu vaikuttaa olennaisesti yksikön talouteen. Liikuntayksikön taloudellisena tavoitteena on saada nostettua myös uimalaitosten asiakasmäärät pandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso). Vertailuna vuoden 2021 kävijämäärät, mitä rasittavat koronasulut ja muut rajoitukset uimalaitosten käytössä sekä pandemiatilanteen vaikutus asukkaiden halukkuuteen käyttää palveluita, vuoden 2022 ja 2023 kävijämäärät (koronasulku vielä alkuvuonna 2022) sekä uimalaitosten käyttökauden 08/2023–08/2024 kävijämäärät. Alkuvuoden 2024 käynneistä (01–08/2024) normaalihintaisen käyntimaksun maksaneiden osuus kävijöistä on 44,6%. Alennetun hintaisen käyntimaksun maksaneiden lasten ja nuorten (4-17v) osuus on 22,3%, opiskelijoiden 3,1%, eläkeläisten 9,6% ja työttömien 0,6%. Vuosikorttikäyntien osuus käynneistä on 2,3% ja seniorikorttikäyntien osuus 17,5%.

	2019	2021	2022	2023	2023-2024
Keskustan uimahalli	341 595	156 003	270 249	310 115	320 558
Meri-Porin uimahalli	49 758	23 945	39 182	40 873	36 656
Maaumala	81 239	78 063	82 232	74 925	80 982
Yhteensä	472 592	258011	391663	425913	438196

Hankerahoituksen määrän kasvattaminen

Vuonna 2024 liikuntayksikön hankerahoituksen suuruus on 28000 euroa (Jokaisella on oikeus liikkua -hanke, omavastuuosuus 50%). Hankerahoituksen osuutta pyritään kasvattamaan uusia liikkumisen edistämiseen kohdennettuja hankerahoitusvaihtoehtoja hyödyntämällä. Syksyllä 2024 haetaan Suomi liikkeelle -ohjelman liikuntaneuvonnan kehittämiseen kohdennettua kehittämisavustusta (omavastuuosuus 40%).

Liikuntayksikön kustannuskehitystä on arvioitu 2,5 %:n kustannusten kasvun perusteella. Organisaatiouudistuksen myötä liikunta- ja nuorisoyksikkö aloittivat omina yksikköinä vuoden 2024 alusta.

Liikuntapaikkojen kävijämääriä pyritään edelleen kasvattamaan. Kävijämäärät ovat kasvussa, vaikkakin edelleen ovat alemmat kuin ennen koronapandemiaa. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet ovat tällä hetkellä jo normaalilla tasolla, mutta kuntalaiset eivät ole palanneet omatoimisen liikkumisen pariin vielä samalla tavalla. Kävijämäärien kasvaminen vaikuttaa lähinnä pääsy- ja käyttömaksujen kertymään, ei toimintakulujen kasvuun. Kaupungin taloudellisen tilanteen vuoksi kaupungin maksuja ja taksoja korotetaan. Liikuntapaikkojen pääsymaksujen korotus 10 %:lla sisältyy talousarvioon. Korotus lisää pääsymaksutuottoja noin 0,1 miljoonaa euroa. Kuntalaisten liikunnan ja liikkumisen lisääminen on tärkeä tavoite. Panostetaan lasten, nuorten ja perheiden liikuttamiseen tiivistämällä kouluja päiväkotiyhteistyötä sekä kehittämällä lasten ja nuorten liikuttamista edistäviä toimintoja. Pyritään erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien parantamiseen teemalla, jokaisella on oikeus liikkua. Seurayhteistyötä kehitetään edelleen. Edellä mainitut toimet eivät kokonaisuutena merkittäväällä tavalla vaikuta liikuntayksikön kustannuskehitykseen. Organisaatiomuutokset ovat vaikuttaneet liikuntayksikön kulukehitykseen kahden viime vuoden aikana.

Nuorisotyö

Nuorisopalveluissa luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalveluiden kokonaisuus koostuu nuorisotiloilla tapahtuvasta alueellisesta nuorisotyöstä, jalkautuvaa ja monialaista yhteistyötä tekevästä erityisnuorisotyöstä, digitaalisesta nuorisotyöstä, kouluissa tehtävästä nuorisotyöstä, nuokkapakun avulla toteutettavasta liikkuvasta nuorisotilatoiminnasta, kulttuurisesta nuorisotyöstä, kansainvälisestä nuorisotyöstä sekä erilaisista nuorille kohdennettavista tapahtumista, retkistä ja leireistä. Nuorisopalveluiden alla toimii seitsemän nuorisotilaa eri puolilla kaupunkia (keskustan nuorisotalo, kauppa-keskus Puuvilla, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku ja Sampola) sekä Kulttuuritalo Annis. Kouluissa tehtävää nuorisotyötä toteutetaan Itätuulen ja Meri-Porin yhtenäiskouluilla. Lisäksi on saatu hankerahoitus Länsi-Porin koulun sekä Kaarisillan yhtenäiskoulun nuorisotyöhön.

Ohjaamopalveluiden toimipiste sijaitsee tällä hetkellä Promenadin tiloissa kävelykadulla. Uudet tilat ovat parhaillaan haussa. Ohjaamo toimii alle 30-vuotiaille nuorille suunnattuna matalan kynnyksen palvelupisteenä, jossa eri ammattilaisten palvelut ovat koottu yhteen toimipisteeseen. Ohjaamo toimii verkostomaisesti ja Ohjaamon palveluverkostoon kuuluu kaupungin omien ammattilaisten lisäksi myös muiden organisaatioiden ammattilaisia. Palvelua on tarjolla esimerkiksi työhön, opiskeluun, talouteen, asumiseen, liikkumiseen, hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa.

Nuorten työpajatoiminta siirtyi nuorisoyksikköön vuoden 2024 alusta. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on nuorten kasvu, itsenäistyminen, osallisuus, yhteisöllisyys sekä niihin liittyvä tietojen ja taitojen opettelu. Toiminta tarjoaa nuorelle varhaista tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti. Valmennus tapahtuu työn sekä tekemällä oppimisen menetelmien ja yksilöllisen valmennuksen avulla. Tavoitteena on, että nuorten työ- ja opiskeluvälmiudet parantuvat valmennuksen aikana. Nuorten työpajoja ovat tällä hetkellä Cafe Nuokkari, press-, bändi- ja käsityöpaja. Lisäksi on ollut mahdollista käyttää ns. aikuisten työpajojen tarjontaa kullekin nuorelle sopivan suunnitelman mukaisesti.

Etsivä nuorisotyö siirtyi nuorisoyksikköön vuoden 2024 alusta. Etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään nuorten kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuorten vapaaehtoisuuteen ja nuorten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Nuorisoyksikön resurssit

	2024	2025	Huomioita
Nuorisopalvelut	21 htv	21 htv	Lisäksi tuntityötä tekevää henkilöstöä sekä yksi htv hanketyöntekijä
Ohjaamopalvelut	5 htv	8 htv	Lisäksi 1htv RRF-hankerahoituksella
Kohdennettu nuorisotyö	7,6htv	13,6htv	
Nuorisoyksikön yhteiset	3 htv	3 htv	

Nuorisoyksikön haasteet ja kehittämistarpeet

Nuorisoyksikön suurimmat haasteet ja kehittämistarpeet liittyvät nuorten hyvinvoinnin haasteisiin, TE-palvelujen uudistuksen vaikutuksiin nuorisoyksikössä, toimitilakysymyksiin sekä tiedolla johtamisen kehittämiseen.

TE 2024 -uudistus vaikuttaa myös nuorisoyksikön toimintaan. Ohjaamotoiminta tulee uudistuksen myötä lakisääteiseksi 1.1.2025. Tämä edellyttää Ohjaamon sekä TE-palvelujen prosessien yhteensovittamista. Kaupungin suunnitelmilla kioskien aikuisten työpajojen toimintaa on vaikutuksia myös nuorten työpajojen toimintaan. Tällä hetkellä nuoret käyttävät myös aikuisten työpajoja suorittaakseen opintoja.

Tiloihin liittyvät haasteet koskevat Ohjaamoja, nuorisopalveluita, etsivää nuorisotyötä sekä nuorten työpajaa. Ohjaamon toiminta tapahtuu tällä hetkellä ahtaissa ja verkostomaiseen toimintaan sekä asiakaspalveluun huonosti soveltuvissa tiloissa. Toinen tilahaaste liittyy kaupungin ulkopuolelta vuokrattuun Veturitallirakennukseen ja vuokrasopimuksen mahdolliseen päättämiseen. Mikäli vuokrasopimus päättyy, osa nuorten työpajoista sekä etsivä nuorisotyö tarvitsevat uudet tilat toiminnalleen. Kolmas merkittävä tiloihin liittyvä asia koskee nuorisopalveluita sekä nuorten työpajoja, sillä keskustan nuorisotalo on peruskorjauksen tarpeessa eikä ko. rakennus ole teknisen toimialan investointilistalla. Hankesuunnittelua tehdään tällä hetkellä nykyiseen kirjastorakennukseen. Hankesuunnittelussa ovat mukana kaikki nuorisoyksikön palvelut.

Nuorisoyksikössä on saatavilla monenlaista tietoa nuorten osallistumisesta palveluihin sekä mm. nuorten hyvinvoinnin tilasta. Vuoden 2025 aikana on tarpeen kehittää tiedolla johtamisen mallia selkeyttämällä mittareita toimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Nuorisoyksikön palvelujen järjestämiseen liittyvät riskit

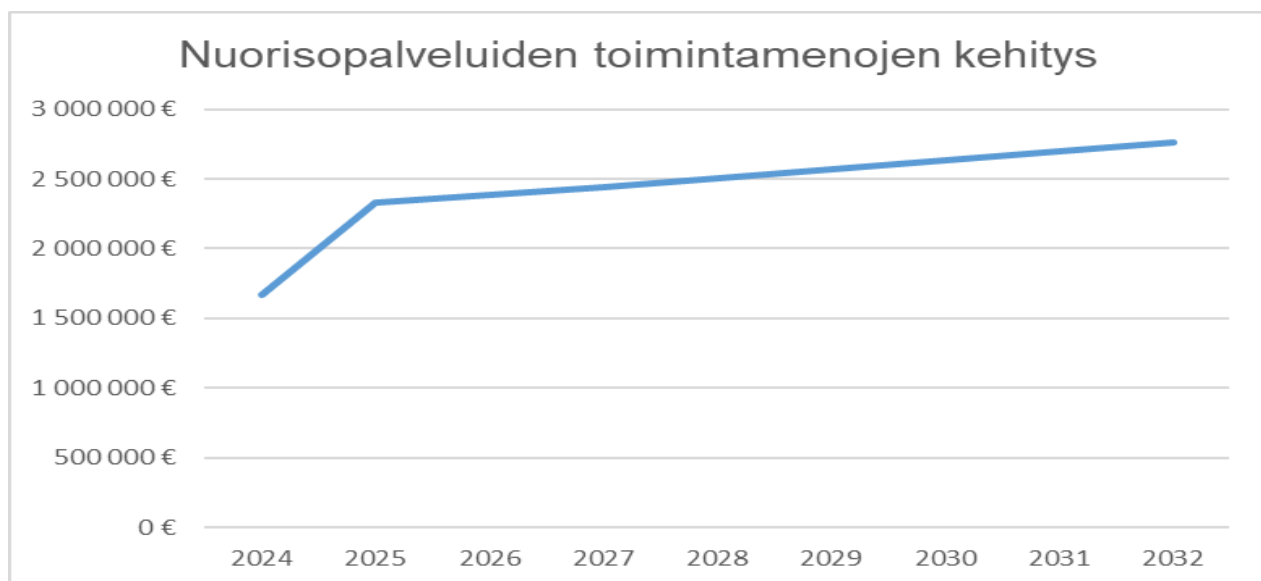
- Henkilöstön saatavuuden heikkeneminen.
  - Ilta- ja viikonloppupainotteisen työn houkuttelevuus on heikentynyt. Nuorisoyksikkö kilpailee työntekijöistä myös osittain hyvinvointialueen kanssa. Samaa koulutustasoa vaativat tehtävät ovat hyvinvointialueella paremmin palkattuja. Myös sivistystoimialan sisällä vastaavan tasoisten tehtävien palkkauksessa on eroja.
- TE-palvelujen uudistuksen vaikutukset nuorten työpajatoimintaan eivät ole vielä tiedossa.
- Ulkopuolisen rahoituksen mahdollisen heikkenemisen vaikutukset toimintaan.
  - Nuorisoyksikössä rahoitusta saadaan tällä hetkellä nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön, koulun nuorisotyöhön sekä erillisiin hankkeisiin. Mikäli rahoitus vähenee, on sillä suora vaikutus nuorisoyksikön talousarvioon ja sen myötä palvelutasoon.
- Nuorten hyvinvoinnin haasteet ja niihin varautuminen palveluissa.
  - Henkilöstön kouluttaminen on tärkeää, jotta voimme varautua kohtaamaan erilaisissa elämäntilanteissa olevia nuoria ja tarvittaessa auttamaan heitä. Myös turvallisuuden kehittämiseen erilaisissa tehtävissä tulee kiinnittää edelleen huomiota.

Toiminnalliset tavoitteet

Painopiste	Hyvinvoiva Pori		
Tavoite	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
Teko	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
Toimenpide	Suunnitelma Ohjaamon ja nuorten työpajojen palvelujen sisällöstä on luotu ja käyttöön otettu TE-palvelujen uudistus huomioiden		
Mittari	Suunnitelma palvelujen sisällöstä on luotu ja otettu käyttöön	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

Painopiste	Hyvinvoiva Pori		
Tavoite	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
Teko	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
Toimenpide	Tiedolla johtamisen mallin määrittely ja käyttöönotto		
Mittari	Tiedolla johtamisen malli on määriteltä ja otettu käyttöön	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

Taloudelliset tavoitteet

Kaaviossa on kuvattu nuorisopalvelujen kustannuskehitystä arvioidulla 2,5 %:n vuosittaisella kustannusten nousulla. Uusi nuorisoyksikkö aloitti toimintansa 1.1.2024, ja sen toimintaa tullaan kehittämään jatkossakin mm. palvelukokonaisuuden sekä tiedolla johtamisen osalta. Nuorisoyksikköön siirtyi 12 henkilön palkkakustannukset pääasiassa muista kaupungin yksiköistä, joka on vaikuttanut kustannusten nousuun. Toimintameno vakiintuvat, kun yksikön laajuus ja palvelut selkeytyvät. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva TE-palvelujen uudistus tulee vaikuttamaan myös nuorisoyksikön toimintaan ja toimintamenojen kehitykseen. Tästä johtuen nuorisoyksikköön on lisätty vuodelle 2025 yhdeksän henkilön palkkakustannukset. Koska nuorisopalveluiden toiminnot ovat vielä rakentumassa, ja TE-uudistus tulee vaikuttamaan toimintamenoihin, ei nuorisopalveluille ole tässä vaiheessa asetettu erikseen taloudellisia tavoitteita.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tilannekuva

Yleistä

Suhdanne jatkaa laskevana ainakin vuoden 2025 alkupuoliskon, korot laskevat verrattuna 2024 tasoon ja EKP:n mukaan ohjauskorkoa voidaan laskea 0,25 prosenttiyksikköä, mikäli inflaatio jatkaa hidastumistaan ja talouskasvu vahvistuu. Tämä voi helpottaa lainanottoa ja sitä kautta tukea investointeja ja yksityistä kulutusta. Julkinen talous pysyy haastavana, vaikka talouskasvu hieman vahvistuu. Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien talous pysyy alijäämäisenä ja velkaantumisen jatkuu, vaikka hallitus pyrkii hillitseämään sitä säästötoimenpiteillä ja rakenteellisilla uudistuksilla. Kuluttajien ostovoima paranee palkankorotuksien mukana ja inflaation hidastuessa. Suomen Pankki arvioi, että talouskasvu vahvistuu, kun taloussuhdanne paranee kotimaassa ja vientimarkkinoilla.

Viennin odotetaan kasvavan, mutta siihen vaikuttavat useat tekijät. Maailmantalouden hidastuminen voi heikentää kysyntää ja johtaa viennin arvon laskuun, ja Suomen tärkeimmät vientikohdemaat kärsivät heikkenevästä taloudesta, mikä näkyy kotimaan vientiteollisuuden haastavina tulevaisuudennäkyminä. Porin alueen talous on vientivetoista ja erikoistumassa pitkälti kasvavan vihreän siirtymän toimintaan. Suomen kilpailukykyä on pyritty parantamaan, mutta viennin laadullinen ja rakenteellinen kehittäminen arvonlisän kasvattamiseksi tarvitsee tuekseen uusia innovaatioita ja investointeja. Suurin osa maamme viennistä suuntautuu Eurooppaan, mutta Pohjois-Amerikan ja Aasian osuus kasvaa tasaisesti.

Kaupunki on parantanut teollisuuden sijoittumisedellytyksiä, kun Kirrinsannan T/kem-kaava sai lainvoiman. Kaava-alue kiinnostaa puhtaan siirtymän hankkeita, mistä osoituksen alueelle solmittu ensimmäinen Fortumin tekemä tonttivaraus akkukierätyöliiketoimintaan. Uusia varauksia uskotaan saatavan vielä lähikuukausina, sillä sijoittumiskysyntä on jatkunut hyvänä. Tahkoluodon kehittämiseksi solmittiin Fortumin kanssa sopimus kehittämissyhteistyöstä, jota tukee alueen yleiskaavatyo (Tahkoluoto-Paakarit yleiskaava). Merituulivoimaan kohdistuva kiinnostus on edistänyt myös Mäntyluodon sataman yhteyteen suunnitellun merituulikeskuksen valmistelua. Kuitenkin jo sijoittumisestaan ilmoittaneiden teollisten hankkeiden eteneminen on yleisestä maailmantilanteesta johtuen hidastunut, eikä varsinaisia investointipäätöksiä ole vielä tehty. Suunniteltujen investointien toteutuessa ne korjaisivat tilannetta toimialalla ja samalla parantaisivat alueen yleistä taloustilannetta.

Rakentamisessa ei näkyvissä ole suurta nousua. Erityisesti asuntorakentaminen on alueella hidastunut voimakkaasti, mutta rakennusala kannattelevat muutamat isot rakennushankkeet, kuten esimerkiksi uusi oikeustalo, Svenska Kulturfonden i Björneborgin kampuksen laajennus ja Herralahden päiväkotitoiminta. Myös muutamia liikerakennushankkeita on käynnissä.

Heikentynyt taloustilanne on alkanut näkyä myös työllisyysessä, joka on lähtenyt huononemaan, vaikka massairtisanimisiä tai -lomautuksia ei ole toteutettu. Tietyillä toimialoilla (mm. automaatio, metallin jalostus) kysyntä on elpynyt ja näkymissä on lupausta paremmasta. Huonontuneesta työllisyydestä huolimatta osaajapulaa podetaan yrityksissä edelleen, mikä kertoo paitsi tarjotun ja tarvittavan osaamisen huonosta kohtaamisesta ja myös tarpeesta etsiä osaajia maamme rajojen ulkopuolelta.

Satakunnan työllisyysalue ja työllisyyspalvelut

Kohta kaksi vuotta valmisteltu TE24-uudistus astuu voimaan 1.1.2025, kun TE-toimistojen toiminta lakkaa. Lakisääteisten julkisten työvoima- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille ja perustettaville työllisyysalueille, joita Suomeen perustetaan yhteensä 45. Porin alueelle syntyy 11 kunnan muodostama Satakunnan työllisyysalue, jossa vastuukuntana toimii Porin kaupunki. Toimintaa johtaa elinvoima- ja ympäristölautakunnan alainen työllisyysjaosto. Työllisyysalue sijoittuu organisatorisesti kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikköön. Muutoksessa n. 2/3 Satakunnan TE-toimiston henkilökunnasta sekä muutamia ELY-keskuksen ja KEHA-keskuksen työntekijöitä siirtyy työllisyysalueen eli käytännössä Porin kaupungin palvelukseen Porin, Kankaanpään ja Harjavallan toimipisteisiin. Siirtyvän henkilöstön määrä on noin 128. Tehtävien siirto tapahtuu liikkeenluovutuksena, eli toiminta ja henkilöstö siirtyvät entisen kaltaisin ehdoin Porin kaupungille. Talousarviossa valtio on osoittanut Satakunnan työllisyysalueelle rahoitusta työllisyysalueen kuntien valtionosuuksiin 13,7 M€ ja arvioidut kulut ovat 13,7 M€. Toimintakatteeksi kaupungin talousarviossa muodostuu -9,05 M€. Rahoitus on laskennallinen ja kiinteä kahden vuoden ajan, ja työllisyysalueen kunnat ovat sopineet toiminnan rahoituksesta erillisellä sopimuksella. Kahden vuoden aikana etsitään tapa määritellä ja jakaa kustannukset, kun kuntien rahoitus tulee osana yleistä valtionosuutta. Porin osuus koko työllisyysalueen laskennallisista kustannuksista on noin 67 % eli n. 9 M€.

Uudistuksen taustalla ovat hallituksen asettamat työllisyystavoitteet ja kuntien valtiota parempi käsitys alueensa elinkeino- ja koulutustoiminnasta, jolloin työvoiman kysyntää ja tarjontaa saadaan paremmin kohdennettua. Varsinaisia määrällisiä tai laadullisia tavoitteita on vielä vaikea asettaa, ja vuosi 2025 kuluu opetellessa uutta ja etsiessä uusia tapoja työllisyydenhoidon menetelmien parantamiseksi ja tehostamiseksi. Tämänhetkisen näkemyksen mukaan työllisyysalue pystyy kustantamaan toimintansa kuntien te-tehtäviin osoitetuilla valtionosuuksilla. Ensimmäisen toimintavuoden jälkeen kustannusten kohdentumista ja toteutumista voidaan tarkastella kokonaisuudessaan ja tarvittaessa tehdä tarkennuksia toimintaan. Haasteena on hallita rahoituksen riittävyys niin, että se riittää vaikuttavien lakisääteisten työllisyys- ja elinkeinopalvelujen tuottamiseen. Riskinä on kustannusten karkaaminen, jolloin alijäämä jää kuntien vastattavaksi.

Työllisyystehtävien siirron yhteydessä kunnille lisättiin myös muuta velvoittavaa lainsäädäntöä. Palkkatuen käyttö kunnissa ja hyvinvointivaltioalueilla kiellettiin syksystä 2024 alkaen, minkä seurauksena palkkatukea leikataan tulevista valtionosuuksista. Lisäksi kunnille siirtyy laajennettu kustannusvastuu työttömyysturvan, työmarkkinatuen sekä ansiosidonnaisen työttömyysturvan perusosasta. Kun vuonna 2023 Porin kaupunki maksoi työmarkkinatuen kuntaosuutta eli ns. sakkomaksua n. 6,3 M€, saattavat nämä kustannukset nousta jopa yli 12 miljoonaan euroon. Tämä on riskitekijä, joka johtuu kustannusvastuun laajenemisesta sekä heikentyneestä työllisyyskehityksestä. Valtion tähän tarjoama rahoitus ei riitä kattamaan työttömyysturvasta aiheutuvia kustannuksia, joten erotus jää Porin kaupungin kustannettavaksi.

Toimiala on lisäksi osallistunut yhdessä konsernipalveluiden, sivistys- ja kulttuuritoimialan, Satakunnan ELY-keskuksen ja muiden Satakunnan kuntien kanssa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumispalveluiden kehittämiprojektiin. Projektin tuloksena perustettiin kohderyhmää palveleva International House Pori ja saatiin näkyvyys valtakunnalliseen Work in Finland -palveluun. International House Porin toimintaa tullaan kehittämään yhteistyössä tulevan Satakunnan työllisyysalueen kanssa.

Invest in -toiminta ja sitä tukevat toimenpiteet, kaavoitus

Pori on ollut viime aikoina yritysten kasvavan sijoittumismielenkiinnon kohde, mistä merkittävimminä esimerkkeinä australialaistaustaisen Novana Oy:n suunnitelma perustaa vanadiinin talteenottolaitos Porin Tahkoluotoon ja suomalaisen BioEnergon hanke biotuotetehtaan perustamiseksi Kaanaankorpeen. Puhtaan siirtymän teollisuuden sijoittumiskiinnostus Poriin on jatkunut vahvana. Sijoittumispalvelut toteutetaan elinvoima- ja ympäristötoimialajohtoisesti yhdessä kaupungin muiden toimialojen ja konserniyhtiöiden kanssa.

Erityisesti merituulivoimaan tehtävät panostukset edesauttavat Porin kiinnostavuutta, jota Porin kaupungin Meri-Porin asemakaavamuutokset tukevat.

Tahkoluodon vireillä olevassa osayleiskaavassa päätavoite on turvata sataman ja siihen liittyvien toimintojen kehittämisedellytykset. Kaavassa pyritään säilyttämään alueen saariston vapaa-ajan käytössä olevat alueet nykyisessä käytössään. Kaavaratkaisulla varaudutaan sataman ja siihen liittyvien logistiikka- ja teollisuustoimintojen laajentumiseen Tahkoluodon eteläpuoliselle matalikkoalueelle ja tätä tavoitetta tuetaan satama-alueen sisäisin liikennetarkoituksin ja satamaa ympäröivien suojaviheraluein. Kaavaratkaisu huomioi myös merituulipuiston laajentumisen ja sen edellyttämät sähkönsiirtoratkaisut. Sataman laajentumisalueella varaudutaan uuden syväsataman ja -väylän mahdolliseen tarpeeseen tulevaisuudessa. Kemikaalisataman ja vaarallisia kemikaaleja käsittelevien laitosten ja varastoinnin edellytykset turvataan /kem –merkinnöin.

Vireillä olevan Yterinniemen osayleiskaavan päätavoitteena on ajantasaistaa yleiskaava oikeusvaikutteisena nykyisiä olosuhteita ja uusia käyttötarkoituksia vastaavaksi. Kaavatyön tavoitteena on maankäytön kehityksen ohjaaminen noin 20 vuoden aikajännteellä. Osayleiskaavalla sovitetaan yhteen alueen luontoarvojen, asumisen, teollisuuden, liikenteen ja matkailun tarpeet sekä määritellään puitteet myöhemmin laadittaville yksityiskohtaisille asemakaavoille.

Rakennusvalvonta

Talouden viilenevä sää näkyy myös rakennusvalvonnan lupapalveluiden kysynnässä, rakennuslupamäärät ovat kuitenkin pysyneet ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Suuret kohteet ovat kuitenkin vähentyneet, mikä voi vaikuttaa lupatuottoihin.

Vuonna 2025 voimaan tuleva rakentamislaki muuttaa toimintaa, kun toimenpideluvista ja pienten (alle 30 m²) rakennusten rakennuslupamenettelystä luovutaan. Tällä hetkellä vaikutuksien suuruudesta ei ole täyttä selvyyttä, mutta vaikutuksia uskotaan tulevan käsittelyaikoihin ja lupamaksutuottoihin. Keskimääräinen tilastollinen käsittelyaika tulee todennäköisesti kasvamaan, koska pienet ja nopeasti käsiteltävissä olevat luvat jäävät pois tilastoista. Muiden lupahakemusten käsittelyaikojen odotetaan hieman lyhenevän.

Matkailu- ja markkinointi

Matkailu- ja markkinointiyksikkö siirtyi kokonaisuudessaan elinvoima- ja ympäristötoimialalta konsernipalveluihin 1.1.2025.

Porin matkailukesän uutuuksiin kuului Yterin uuden vierailukeskuksen avautuminen 1.7.2024. Elokuun loppupuolella käyntimääriä vierailukeskuksessa oli jo noin 51 000. Kokonaisuudessaan Yterissä kävijöitä oli tammi-elokuussa yhteensä 232 000, joka on noin 3,5 prosentin kasvu vuoteen 2023 verrattuna.

Ympäristösuunnittelu

Ympäristösuunnitteluyksikkö jatkaa ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämisen kunnalle lainsäädännössä määrättyä tehtävää laajalla ympäristökasvatustyöllä. Vuosittain porilaisille tarjotaan maksuttomia luontoretkeä ja ympäristökasvatustiimiä kouluille järjestetään vierailukohteita muun muassa kiertotalouden, luonnonsuojelun ja uusiutuvan energian teemoista. Yhdessä Motivan kanssa yksikkö toteuttaa energianeuvontaa kesään 2025 asti. Yksikkö valmisteli kaupungin Resurssiviisaa kiertotalouden tietokartan Circwaste-hankkeessa yhdessä kasvupalvelut -yksikön Intelligent Cities Challenge 2.0 –hankkeen kanssa. Vuonna 2025 tietokartan toimenpiteiden toteutusta koordinoidaan kaupunginhallituksen päätöksen (453 §/9.10.2023) mukaisesti. Hankkeiden osalta ilmastonmuutoksen hidastamisen, energian viisaamman käytön sekä luonnonsuojelun edistämiseksi pyritään hyödyntämään ulkopuolisia rahoituslähteitä. Yksikkö on luopunut

Meri-Porin luontoreitistön ylläpitotyöstä, joka on siirtynyt Luontopajalle. Luonnonsuojelukohteiden virkistyskäytön suunnitteluun ja luontotyypikunnostuksiin yksikkö osallistuu resurssien puitteissa.

Osa yksikön työstä on tehty hankkeiden kautta, kiristynvä kuntatalous näkyy hanketoiminnan hiipumisena, kun kyky osallistua hankkeiden omarahoitukseen huononee.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteessä matkojen määrä on lähtenyt kasvuun. Toistaiseksi vuorot eivät ole ruuhkautuneet ja matkustus sujuu nykyisellä käytettävissä olevalla automäärällä. Vuoden 2025 määrärahoissa ei ole varauduttu saattovuorojen ostamiseen. Vuoden 2025 aikana ei ole tiedossa suurempia katujen peruskorjauksia, jota vaikuttaisivat aikataulujen täsmällisyyteen tai pakottaisivat lisäämään ajoaikaa. Vuodelle 2026 Impolan ylikulkusillan uusiminen väistötiejärjestelyineen aiheuttaa lisäkustannuksia, jotka osin vaikuttavat jo syksyllä 2025 aloitettavan talvikauden liikenteeseen.

Kaupungille aiheutuu edellisiä vuosia suurempi riski lipputulojen kehityksestä, koska Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kilpailuttamassa seudullisessa joukkoliikenteessä on siirrytty käyttöoikeussopimuksista hankintasopimuksiin. Porin kaupunki ja Varsinais-Suomen ELY-keskus ovat sopineet kausilippujen yhteiskäytöstä ja nousukorvauksista, mikä lisää työ- ja opiskeluliikenteen sujuvuutta. Hallituksen esitys liikkumispalvelujen ja lippujen hintojen arvonlisäveron korottamisesta nostanee lippujen asiakashintoja ja saattaa ainakin hetkellisesti jarruttaa matkustusta ja siten vähentää lipputulojen kertymistä.

Ympäristö- ja terveysvalvonta

Ympäristö- ja terveysvalvonnassa on käytössä laatujärjestelmät, joiden ylläpidosta, kehittämisestä ja poikkeamien käsittelystä vastaavat laatutiimit. Laatutiimit kokoontuivat säännöllisesti ja havaittuja poikkeamia käsiteltiin henkilöstön kanssa kuukausipalaverissa. Yksikössä on sisäisen auditoinnin koulutuksen suorittaneita viranhaltijoita, jotka tekivät toimintatapojen sisäisiä auditointeja erillisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi terveysvalvonnan viranhaltijat osallistuivat valtakunnallisen Laatunet -laatujärjestelmän käyttäjille järjestettyyn interkalibrointiin. Yksikön myyntilaskutuksesta tulee kuukausittain yksikön päällikölle yhteenveto, josta yksikön päällikkö tarkastaa lähetettyjen laskujen taksanmukaisuuden.

Maaseutupalveluissa sisäistä valvontaa toteutetaan tietojärjestelmien raporttien, tehtävien eriyttämisen ja pistokokeiden avulla. Lisäksi jääviyksiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Eläinlääkintä vastaa eläinlääkintäpalveluiden järjestämisestä eläinlääkintähuoltolain asettamien veloitteiden mukaisesti. Kunnan järjestämän palvelun lainmukaisuutta valvoo aluehallintovirasto (AVI) ja eläinlääkärin ammatin harjoittamista Ruokavirasto. Suuri osa kunnaneläinlääkäreiden suorittamista eläintauti- ja sivutuotevalvonnasta tapahtuu suoraan aluehallintoviraston määräyksestä ja kustannuksella, jolloin virasto myös valvoo suoritteiden toteutumista niistä muodostuneiden dokumenttien muodossa. Jatkossa valvonnan määrän arvioidaan lisääntyvän erityisesti eläintautien kuten lintuinfluenssan osalta. Valvonnan lisääntymiseen varaudutaan muuttamalla täyttämättä oleva kaupungineläinlääkärin virka valvontaeläinlääkärin viraksi.

Kaupungineläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvonta tapahtuu pitkälti johtavalle kaupungineläinlääkärille toimittettujen reklaamaatioiden sekä aluehallintovirastoon lähetettyjen kanteluiden muodossa. Myös aluehallintovirasto ja Ruokavirasto valvovat eläinlääkärin ammatinharjoittamista ja siitä säädetyn lainsäädännön noudattamista. Osa kaupungineläinlääkäreiden toimintaa koskevista reklaamaatioista päättyy vakuutusyhtiön ratkaistavaksi ja osa ratkaistaan sisäisesti asiakasta ja eläinlääkärinä kuulemalla. Johtava kaupungineläinlääkäri seuraa toimenpiteiden suoritettavuutta vuositasolla. Yhteistoiminta-alueen eläinlääkärivastaanottoilla on käytössä maksupäätteet kaupungille laskutettavaa klinikkamaksua varten. Ympäristö- ja terveysvalvontayksikön päällikkö seuraa maksusuoritusten kertymistä. Vuoden 2025 alusta otetaan käyttöön kaupungineläinlääkäreiden yhteisvastaanotto Ulasoorintiellä Tikkulassa. Yhteisvastaanotolle siirtyvät Maantiekadun ja Ulvilan vastaanottojen toiminta ja henkilöstö.

Kaupunkikehitys ja omistajaohjaus

Vuoden 2024 alusta alkaen toimineeseen uuteen yksikköön kuuluvat kaupunkikehittämisen ja omistajaohjauksen toiminnot, jotka nivoutuvat verkostomaisena yhteistyönä tytäryhtiöihin sekä eri toimialoille ja yksiköihin.

Yksikön yhtenä tehtävänä on valmistella kaupungin asuntopolitiikkaa ja toteuttaa asuntopolitiikkaan liittyviä toimenpiteitä, joista esimerkkinä on vuonna 2024 aloitettu asumisneuvonta. Myös Yyterin kohdejohtaminen kuuluu yksikön vastuusiin.

Yksikön henkilöstöllä on kyky viedä läpi vaativia omistajaohjaukseen ja kaupunkikehitykseen liittyviä projekteja. Vuoden 2024 lopulla keskeisin näistä projekteista on Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden mahdollisen myynnin valmistelu. Toisena esimerkkinä voidaan mainita vuonna 2024 hyväksytyt Porin kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman valmistelu laajasti sidosryhmiä osallistaen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Tarjoamme nopeat ja digitaaliset lupaprosessit		
TOIMENPIDE	Lupaprosessien sujuvoittaminen		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Mittari 1. Uudisrakennuslupien keskimääräinen läpimenoaika säilyy samassa suhteessa Topten – kaupunkeihin. Porin lupakäsittelyn läpimenoaika säilyy ja pysymme Topten kaupunkien kärkipäässä.	1. Porissa n. 20 pv, Topten n. 60 pv	30 pv
	Mittari 2. Kaikkien lupien keskimääräinen läpimenoaika säilyy. Vuonna 2024 tammi-elokuu lupia yhteensä hieman alle 400 kpl, keskimääräinen läpimenoaika 20 pv.	20 pv	20 pv
	Mittari 3. Asiakaspalautekyselyn toteutus ja tulosten analysointi.	Tarve tunnistettu.	Käynnistetty Q2/2024, valmistuminen Q2/2025.
Mittari 4. Uuden rakentamislain edellyttämät muutokset ja toimenpiteet järjestelmiin ja prosesseihin otettu käyttöön.	Käynnissä.	Valmis Q1/2025 ja kehittäminen jatkuu Q4/2025.	

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Huomioimme päätösten vaikutukset yritysten toimintaympäristöön		
TOIMENPIDE	Yritysvaikutusten arviointi		
MITTARI	Merkittävistä toimenpide-esityksistä laadittujen yritysvaikutusten määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		1 kpl	3 kpl

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle		
TOIMENPIDE	Maankäytön suunnittelu tukee investointeja Rakennetaan kannustimia TKI-volyymin kasvattamiseksi		
MITTARI	Mittari 1. Ekosysteemisopimuksen puitteessa rahoitettavien hankkeiden määrän kasvattaminen	Lähtötaso 2024: Käynnissä 8 hanketta	Tavoitetaso Kasvu 2025: 3–5 uutta hanketta
	Mittari 2. 10 asemakaavaa lainvoimaiseksi/vuosi	Elokuu 2024 lainvoimaisia 5 kpl	2025 aikana lainvoimaisia asemakaavoja 10 kpl
	Mittari 3. Tahkoluoto-Paakarit-osayleiskaava	Luonnosvaihe	Lainvoimainen

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Osaavan työvoiman saatavuus		
TEKO	Asettumis- ja sijoittumispalvelut yhteistyössä maakunnan toimijoiden (ml valtion) kanssa		
TOIMENPIDE	Satakunnan työllisyysalueen ja International House of Porin yhteistyön kehittäminen		
MITTARI	Työnantajien tukeminen kansainvälisten työntekijöiden rekrytoinnissa mm. yhteisten tapahtumien avulla. Mittaaminen: Tapahtumien määrä, työnantajien asiakastyytyväisyys.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		International House Porin toiminta käynnistynyt, työllisyysalueen toiminta käynnistyy.	Kehitetään yhteistyötä yhteisillä tapahtumilla, tavoite vähintään 3 tapahtumaa. Luodaan yhteistapahtumille asiakastyytyväisyysjärjestelmä.

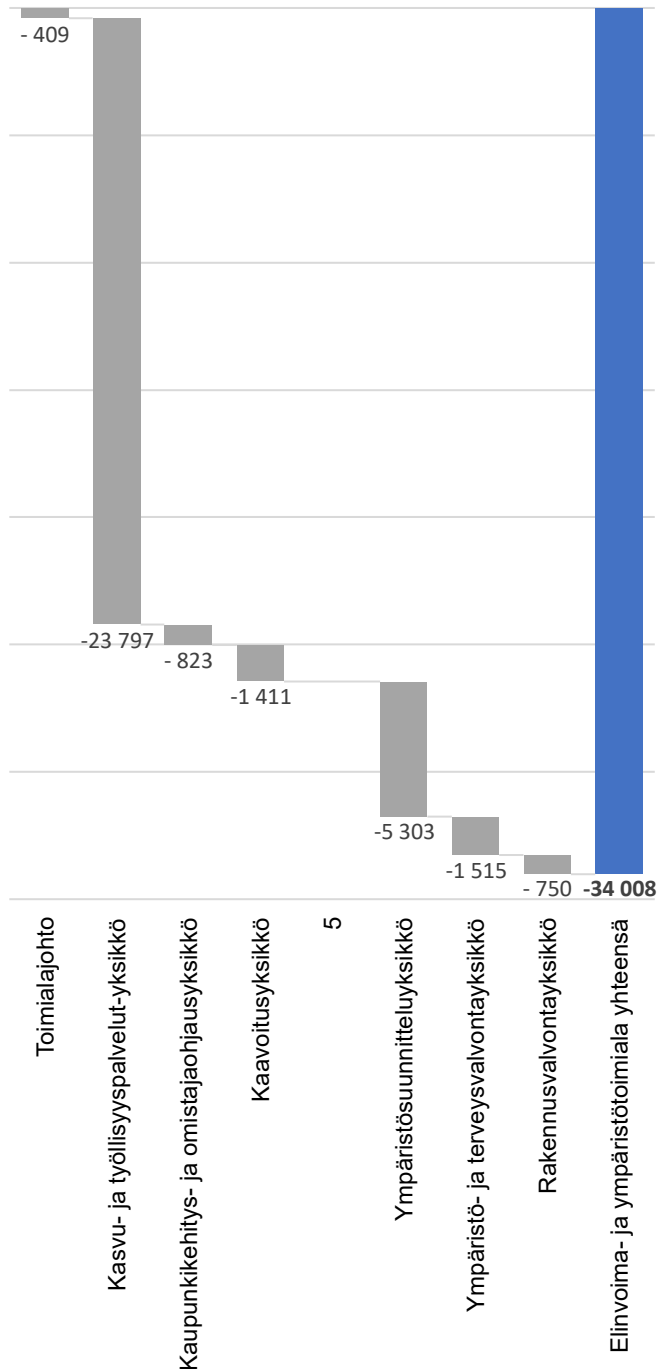
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Sahakosken kehittäminen luonto-, virkistys- ja matkailukohteena: <ul style="list-style-type: none"> - Voimalaitostoiminnasta luopumisen mahdollistaminen, kompensatio - Kosken palauttaminen luonnonmukaisen kalannousun ja kalastuksen mahdollistavaksi - Koski- ja saha-alueen saattaminen osaksi reitistöjä - Matkailutoiminnan kehittäminen 		
MITTARI	NOUSU-ohjelman mukainen hanke. NOUSU-ohjelma on maa- ja metsätalousministeriön vaelluskalakantojen elvyttämishjelma, jonka yhtenä kärkikohteena on Karvianjoen vesistö ja sen osana oleva Sahakoski.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Hankehakemus vireillä.	Hanke käynnistynyt.

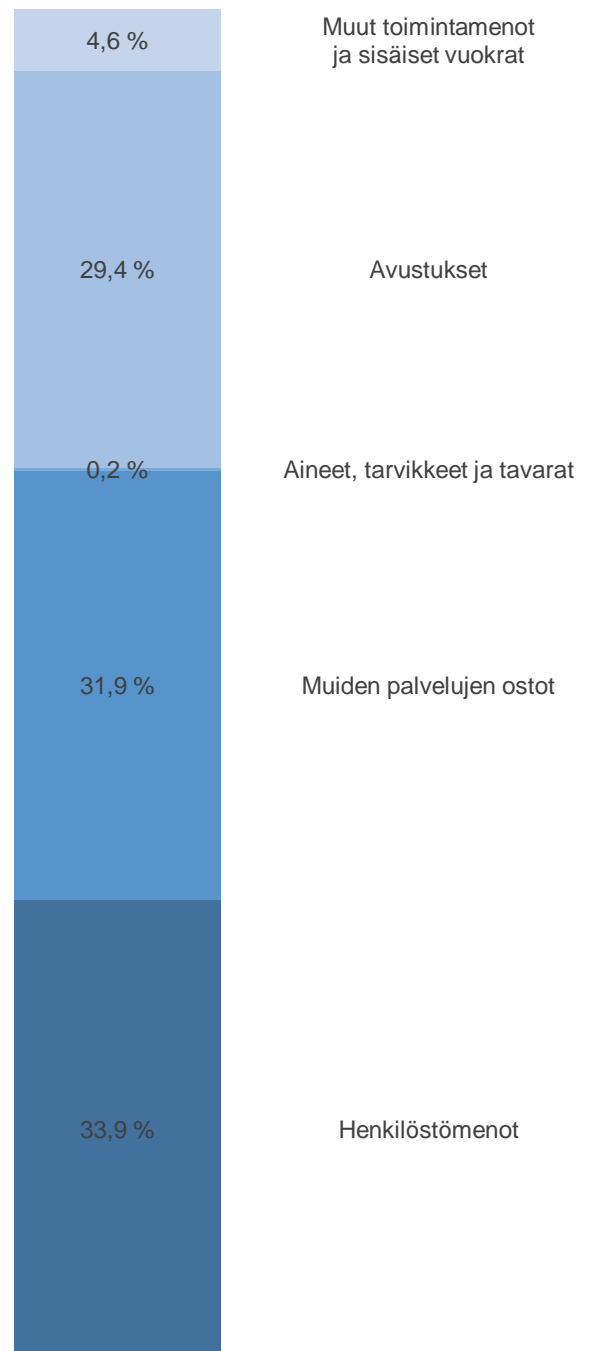
Elinvoima- ja ympäristötoimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	11 327	8 876	11 901	12 132	12 367
Valmistus omaan käyttöön	1				
Toimintamenot	-33 720	-28 260	-45 909	-46 205	-47 113
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-22 393</i>	<i>-19 383</i>	-34 008	<i>-34 073</i>	<i>-34 746</i>
Laskennalliset tulot	7 731				
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 101	-9	-3	-3	-3
Muut laskennalliset kustannukset	-3 891	-623	-1 126	-1 126	-1 126
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 654	-20 015	-35 137	-35 202	-35 875
			= valtuustoon nähden sitova erä		

TA 2025 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

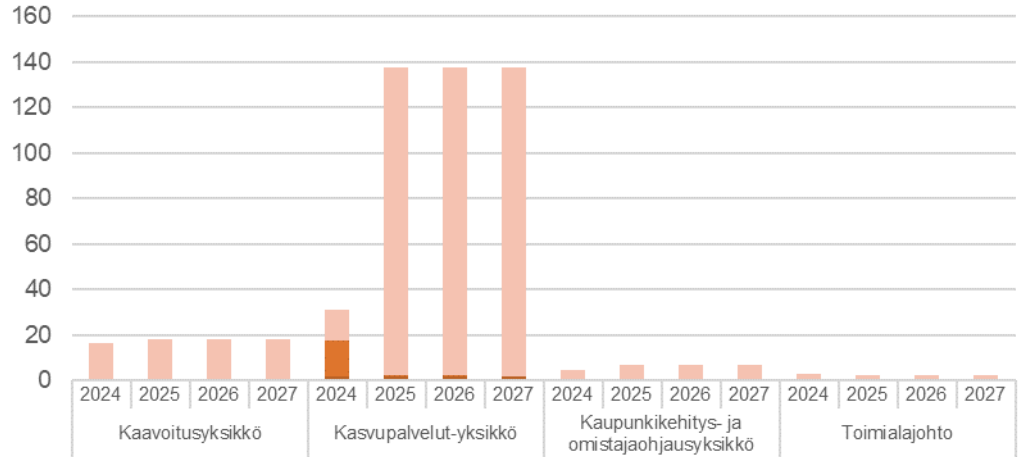
Toimialan menolajijakauma TA 2025

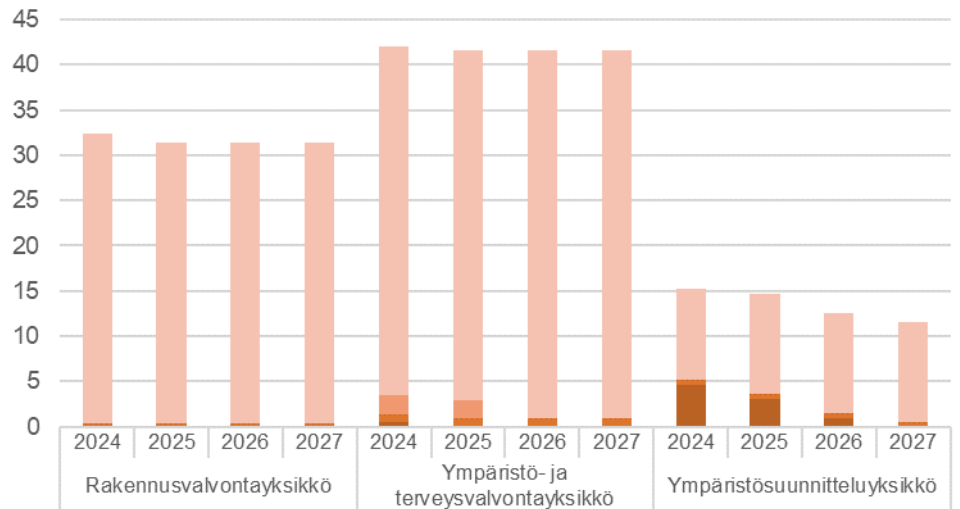
Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Suunnitellut henkilötyövuodet

	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
ELINVOIMA- JA YMPÄRISTÖTOIMIALA	16	18	18	18	13	136	135	135	5	7	7	7	3	3	3	3
Vakituiset	16	18	18	18	13	136	135	135	5	7	7	7	3	3	3	3
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	0	0	0	0	0	0	0	0								
Määräaikainen	0	0	0	0	16	0	0	0								
(TTES) Vakituiset					2	2	2	2								

Satakunnan työllisyysalueen toiminta sisältyi Kasvupalvelut-yksikköön 1.1.2025 alkaen.

	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
ELINVOIMA- JA YMPÄRISTÖTOIMIALA	32	31	31	31	39	39	41	41	10	11	11	11
Vakituiset	32	31	31	31	39	39	41	41	10	11	11	11
Sijainen					2	2	0	0				
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Määräaikainen					1	0	0	0	5	3	1	0

Joukkoliikenne

Porin kaupunki on sitoutunut hankkimaan avointa joukkoliikennettä sidosyksikkö Porin Linjat Oy:ltä 8 + 2 vuoden pituisen hankintasopimuksen ajan 7.6.2021 alkaen. Linjakilometrejä voidaan vähentää tai lisätä 10 % kalenterivuoden aikana tai +/-20 % koko sopimuskauden aikana (+/-486 000 linjakilometriä). Sopimuskorvaus maksetaan kuukausittain toteutuneen suorituksen perusteella, minkä lisäksi korvausta tarkistetaan neljä kertaa vuodessa Tilastokeskuksen laskeman Linja-autoliikenteen kustannusindeksin mukaan. Suurin osa joukkoliikenteen kustannuspaikan ostoista on sidottu Porin Linjat Oy:n liikennöintisopimuksen mukaisiin korvauksiin (6,5 M €).

Lippu- ja maksujärjestelmänä on käytetty kesäkuusta 2023 alkaen Suomen joukkoliikennekaupunkien yhdessä omistaman Waltti Solutions Oy:n Waltti-järjestelmää. Matkustajille näkyvät palvelut ovat mm. verkkokauppa, älypuhelimien sovellus, lähimaksu ja reittiopas. Joukkoliikenteen suunnittelijat saavat järjestelmän kautta työkaluja talousraportointiin, lippujen myynnin seurantaan, eri reittien matkojen määrien vertailuun, liikenteen toteutumisen täsmällisyystietoihin ja muuta suunnittelua tukevaa dataa.

Porin kaupunki osallistuu ostokustannuksiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen järjestämissä avoimen joukkoliikenteen hankintasopimuksissa yhteysväleillä Rauma-Eurajoki-Pori, Lavia-Kankaanpää-Pori ja Olkiluoto-Pori. Sopimukset päättyvät vuosina 2026–27 ellei jatkosopimuksia oteta käyttöön. Liikenteiden vuorotarjontaa on vähennetty merkittävästi kustannusten säästämiseksi ja tarjonnan sopeuttamiseksi nykyistä kysyntää vastaavalle tasolle.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hankkimassa liikenteessä käytetään ELY:n hallinnoimaa Seutu+ -lippu- ja maksujärjestelmää, jonka kautta lipputulot tilitetään ELY:lle ja ostokustannuksiin osallistuville kunnille. Matkustajille näkyvät Seutu+ -palvelut ovat mm. verkkokauppa, älypuhelimien sovellus ja reittiopas.

Yhteysväleillä Kokemäki/Eura-Harjavalta-Nakkila-Pori jatkuu käyttöoikeussopimus heinäkuun 2025 loppuun saakka. Nykyisen sopimuksen jatkamisesta optiokaudella, uuden kilpailutuksen käynnistämisestä, sopimusmallista ja kustannustenjaosta käydään neuvotteluja sopimuksen rahoittajien kesken. Muissa seudullisissa yhteyksissä on siirrytty käyttöoikeussopimuksesta hankintasopimukseen ja ELY:n lippu- ja maksujärjestelmän käyttöön vuosien 2023–24 aikana.

Porin kaupunki sai myönteisen avustuspäätöksen Liikenne- ja viestintäministeriö Traficomilta hankkeeseen ”Matkapuhelindatan hyödyntäminen vapaa-ajan liikkumisen ohjauksessa”. Hankkeessa selvitetään matkapuhelinliikkumisdatan avulla missä, mistä ja mihin porilaiset liikkuvat arki-iltais in ja viikonloppuisin. Kaikkia matkoja verrataan joukkoliikenteen lippujärjestelmästä saatavaan matkamäärätietoon ja reitteihin. Tietojen avulla voidaan suunnitella tarkemmin joukkoliikenteen vuorotarjontaa hiljaisen kysynnän ajankohtina arki-iltoina ja viikonloppuisin, ja myös parantaa vapaa-ajan kohteiden ja julkisten palvelujen saavutettavuutta. Liikkumista kuvaavan matkapuhelindatahankkeen tuloksia hyödynnetään vuoden 2025 aikana vuorotarjonnan suunnittelussa ja joukkoliikenteen markkinoinnissa. Hankkeen alustavia tuloksia on jo hyödynnetty esimerkiksi todennäköisesti vuonna 2026 aloitettavan Impolan ylikulkusillan uusimisen aikaisten väliaikaisten tiejärjestelyjen aiheuttamien reittimuutosten suunnittelussa ja vaikutusten kustannuslaskennassa.

Vilkkaimmille pysäkeille asennetaan siirrettäviä akkukäyttöisiä aikataulunäyttöjä loppusyksystä 2024. Kauppatorin laiturialueen tulevaan peruskorjaukseen on varauduttu hankkimalla väistön ajaksi pysäkkien mukana siirrettävät akkukäyttöiset aikataulujen koontinäytöt. Ajantasaiset paikannukseen ja saapumisaikannusteeseen perustuvat bussien lähtöajat saadaan näkymään sekä Porin joukkoliikenteen omilta vuoroilta että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Seutu+ -vuoroilta. Näyttöillä näkyvä tieto bussien lähtöajoista on omiaan lisäämään matkustajien kokemaa luottamusta joukkoliikenteeseen. Kun pysäkeille asennetuista näytöistä saadaan kokemusta ja matkustajapalautetta, tehdään hankinta- ja asennustapasuunnitelma myös muille vilkkaille pysäkeille. Näyttöjen vuotuiset käyttökulut ja harvemmin tehtävät akkujen vaihdot ovat uusi kustannus joukkoliikenne-kustannuspaikalle.

Joukkoliikenteen käyntiasiakkaiden asiakaspalvelu hoidetaan Porin kaupungin asiakaspalvelussa Porin Leijonassa. Siellä myydään lipputuotteita, perustetaan joukkoliikenteen asiakkuuksia sekä neuvotaan aikataulu-, reitti- ja lipputuoteasioissa. Kaupungin puhelinvaihe huolehtii joukkoliikenteen soittoasiakkaiden neuvonnasta. Lippujen käyttöongelmien ja virhetilanteiden selvittely sekä hyvitykset hoidetaan pääsääntöisesti sähköpostitse. Kesällä 2024 asiakaspalvelu aloitti Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Seutu+ -lippujen myynnin. Samalla käyttöön otettiin uutena maksutapana Smartumt-yösuhde-etuussovellus käyntiasiakkaille.

Porin joukkoliikenteen markkinointi ja visuaalinen ilme noudattavat Pori-brändiä. Markkinoinnissa edettiin vuoden 2023 muutosviestinnästä kohti johdonmukaista monivuotista toistoa vuoden 2024 aikana toteutetuilla kampanjoilla. Ensisijaisesti markkinoinnilla yritetään tavoittaa uusia satunnaisia matkustajia, jotta porilaiset matkustaisivat bussilla enemmän vapaa-ajalla ja asiointimatkoilla.

Markkinoinnin onnistumista ja satunnaismatkojen määrää seurataan toiminnallisella tavoitteella ”Joukkoliikenteen kerta- ja vuorokausilipputuotteita ostetaan yhä enemmän älypuhelimien sovelluksella ja lähimaksulla käteisen sijaan.” Koska lippujen hinnat ovat samat eri maksutavoilla, asiakkaalle maksaminen on aina samanhintaista. Sovelluksen käyttöön kannustetaan, koska sovelluksesta löytyy myös reitti- ja aikataulutiedot. Lähimaksun käyttöä mitataan, koska käteisellä maksaminen on yleisesti vähentynyt ja tietoisuus lähimaksulla maksamisesta linja-autoissa on vasta leviämässä. Käteisellä maksaminen ei ole toistaiseksi vähentynyt Porin joukkoliikenteessä.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne		
TOIMENPIDE	Joukkoliikenteen kerta- ja vuorokausilipputuotteita ostetaan enemmän älypuhelimien sovelluksella ja lähimaksulla kuin kuljettajalta käteisellä.		
MITTARI	Waltti Mobiili -sovelluksella ja lähimaksulla maksetaan enemmän lippuja (kpl) kuin käteisellä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
	Vuoden 2024 tammi-huhtikuussa ostettiin kerta- ja aikalipuista sovelluksella 15 % (25 409 kpl), lähimaksulla 31 % (52 423 kpl) ja käteisellä 54 % (90 149 kpl).	1.1.2025 Sovellus 0 Lähimaksu 0 Käteinen 0	31.12.2025 Sovellus + lähimaksu > käteinen (kpl)

Taloudelliset tavoitteet

Joukkoliikenteen talouden pitkän aikavälin ennuste perustuu pitkälti nykyiseen Porin Linjat Oy:n kanssa solmittuun hankintasopimukseen, jossa linjakilometrien määrä on suhteellisen varmasti tiedossa, mutta liikenteen yleinen kustannuskehitys saattaa lisätä kustannuksia. Tavoitetila on, että yhä useammalla ympärivuotisella reitillä vuoroväli olisi 20–30 minuuttia arkisin ruuhka-aikoina, jolloin uusien matkustajien ja tehtyjen matkojen määrä voisi kasvaa. Myytyjen lippujen ja tulojen määrää pyritään lisäämään vuorotarjonnan tarkalla kohdentamisella ja uusien lipputulolähteiden löytämisellä.

Hallitusohjelmaan on kirjattu toimenpiteeksi joukkoliikenteen arvonlisäveron nostaminen (10 % → 14 %). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että joko lippujen asiakashintoja korotetaan arvonlisäveron muutoksen verran, tai asiakashinnat pidetään samana ja kaupunki menettää lipputulaja. Asiakashintojen nousu voi johtaa matkustamisen vähenemiseen.

Joukkoliikennejaosto tekee päätökset uusista lippujen asiakashinnoista, kun verokannan muutosta koskeva lakiesitys on hyväksytty. Waltti-järjestelmän raportoinnista löytyy päätöksen perusteeksi dataa, esimerkiksi mitkä ovat myydyimmät lipputuotteet ja mikä on keskimääräinen yhden matkan lipputulo eri maksutavoilla. Arvonlisäveron korottamisesta johtuvat asiakashintojen kallistumiset toteutunevat myös Seutu+ -lipputuotteissa, joiden hinnoittelusta päättää Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Porin joukkoliikenteen Waltti-järjestelmän ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Seutu+ -lippu- ja maksujärjestelmän välille toteutettiin vuonna 2024 liikennepalvelulain mukainen tekninen yhteiskäyttö, jotta Seutu+ ja Porin Waltti -kausilipuilla voi matkustaa molemmissa liikenteissä Porin ja Ulvilan alueella. Porin kaupunki maksaa Varsinais-Suomen ELY-keskukselle nousukorvauksen, kun matkustaja nousee Seutu+ -vuorolle Porin Waltti-kausilipulla matkustaakseen Porin alueella. Varsinais-Suomen ELY-keskus puolestaan maksaa Porin kaupungille nousukorvauksen, kun matkustaja nousee Porin joukkoliikenteen vuorolle Seutu+ -kausilipulla.

Sopimus kausilippujen yhteiskäytöstä ja nousukorvauksista koskee ainoastaan sellaista Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kilpailuttamaa hankintasopimusliikennettä, joista on tehty kustannustenjakosopimus Porin kaupungin kanssa ja kaupunki saa osansa lipputulosta. Porista Turkuun, Helsinkiin, Tampereelle ja Vaasaan ajettavat markkinaehtoiset joukkoliikennedyhteydet toimivat pelkästään matkustajien maksamilla lipputulolla. Seutu+ ja Waltti -liput eivät kelpaa maksutapana niissä.

Kelan koulumatkatukilippuihin saatiin sähköinen osto- ja suorakorvausmenettely Waltti-järjestelmän kautta. Lippujen tuotto on ollut ennakoitua parempi. Syksystä 2024 alkaen Kelan koulumatkatukiliput käyvät myös Seutu+ -vuoroilla Poriin saapuvien opiskelijoiden jatkomatkoihin Porin joukkoliikenteessä. Yhteiskäyttö sujuvoittaa seudulta keskustaan saapuvien opiskelijoiden jatkomatkoja erityisesti Vähärauman ja Ulvilan suuntiin, mikä saattaa lisätä lipputulaja.

Vuoden 2024 aikana Porin joukkoliikenteen kertalippujen myynti avattiin PayIQ:n ja Onnibus Oy:n sovelluksissa liikennepalvelulain mukaisen Waltti-järjestelmän jälleenmyyntirajapinnan avulla. Jälleenmyyjät voivat yhdistää Porin kertalippuja markkinaehtoisien liikenteen lippujen myyntiin eli matkaketjuihin tai muihin sovelluksissaan myynnissä oleviin palveluihin. Jälleenmyynnistä syntyy uusia lipputulovirtoja.

Peruskoululaisten kuljetusten väheneminen avoimessa joukkoliikenteessä tarkoittaa sivistystoimialan joukkoliikennekustannuspaikalle maksamien lipputulojen pienenemistä. Syksyllä 2024 perusopetuslain mukaisiin matkoihin oli oikeus n. 650 oppilaalla. Pohjoisväylän koululle syksystä 2025 Lyseosta siirtyvät yläkoululaiset vähentävät keskustaan matkustavien koulumatka-oikeutettujen määrää noin 40 oppilaalla. Koulun sijainnin vaihtuminen vähentää perusopetuslain mukaisiin kuljetuksiin (koulumatka vähintään 5 km) oikeutettujen määrää Tuulikylän ja Ruosniemen alueella. Samanaikaisesti tarve vanhempien ostamille kausilipuille vähenee siellä ja Toejoella koulumatkan lyhentyessä.

Pelkästään koululaislippujen käytön vähentyminen pudottaa lipputulaja noin 40 000 eurolla vuodessa, tämän lisäksi kausilippujen ostot vähenevät. Muutos heikentää nykyisten reittien 2 Tuulikylä, 5 Hyvelä ja 66 Noormarkku matkamääriä ja lipputulaja. Vuorotarjontaa on sopeutettava tarkoituksenmukaiseksi, kun vaikutuksia on seurattu ensimmäinen kouluvuosi.

Peruskoulujen tarpeisiin suunniteltujen reittien ja aikataulujen hankintamenettelyjä on tarkasteltava oppilaaksiottoalueittain siten, että kustannuslähtöisesti verrataan säännöllisen joukkoliikenteen hyötyjä muille matkustajille ja kilpailutettuja tilausajaja, jotka eivät ole avointa joukkoliikennettä. Kouluille ajaville ja koululaisille suunnitelluilla kuljetuksilla ei paranna palvelujen saavutettavuutta muille harvaan asutun alueen asukkaille, jos lähipalveluja ei ole koulun vieressä, eikä koululla voi vaihtaa muuhun avoimeen joukkoliikenteeseen. Palvelutarjonta ja vaihtoyhteydet lisäävät koululaisten mukana matkustavien muiden matkaajien mahdollisuuksia hyötyä lakisääteisistä kuljetuksista, mikäli ne järjestetään avoimena joukkoliikenteenä. Jos koulu sijaitsee eri suunnalla kuin missä asukkaat työskentelevät ja asioivat, koulukuljetusten tarpeisiin suunniteltu avoin joukkoliikenne ei aidosti palvele muita asukkaita.

Kokonaistaloudellisesti hankintamenettelyjen tarkastelu saattaa johtaa kustannusten vähentymiseen joukkoliikennekustannuspaikalla, mutta tuoda kokonaan uusia kustannuksia sivistystoimialalle perusopetuslain mukaisten koulukuljetusten hoitamisesta. Sivistystoimiala kilpailuttaa erilliskuljetuksia ja vastaa niiden kustannuksista. Perusopetuksen kuljetusten aikataulu- ja reittisuunnitteluun tarkoitettun työkalun käyttöönotto yhdessä avoimen joukkoliikenteen matkadatan kanssa parantaisi tilannekuvan laatua ja kustannustietoisuutta.

Avoimen joukkoliikenteen ostoja varten haetaan ja saadaan vuosittain Liikenne- ja viestintäministeriön myöntämää valtionavustusta. Myöntöperusteissa huomioidaan asukasmäärä ja hankitun joukkoliikenteen omarahoitusosuus. Porin kaupunki ei voi ennustaa vuodelle 2025 myönnettävän tuen määrää, mutta ennakkotiedon perusteella tuki jäänee hieman alle 0,8 M€. Porin kaupunki jakaa valtion myöntämän perusrahoituksen liikenteen hankintakustannusten osuuksien mukaan toimivaltaisessa viranomaisyhteistyössä mukana oleville kunnille (Kokemäki, Harjavalta, Nakkila ja Ulvila).

Joukkoliikennekaupungeille on asetettu ilmastoon haitallisesti vaikuttavien päästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuden kasvattamiseen tähtääviä lakivelvoitteita. Tästä huolimatta uuden hallitusohjelman ja ministeriölle annetun talousraamin takia ilmastoperusteisen tuki joukkoliikenteelle poistuu (päästökriteerejä mm. ajosuoritteiden määrä, kaluston EURO-luokitus ja käyttövoima).

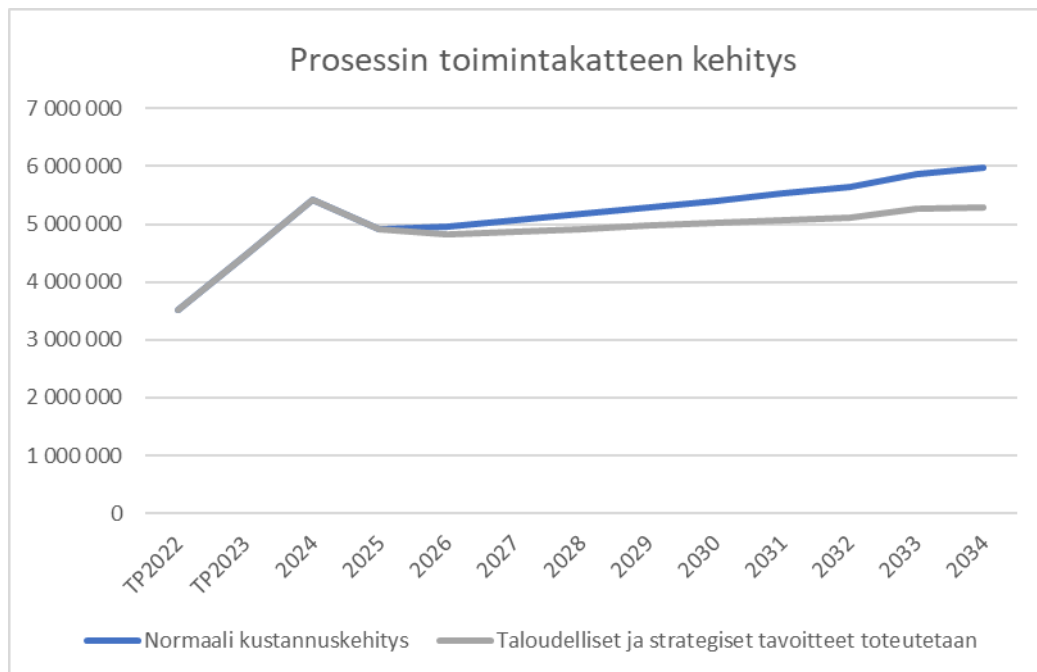
Puhtaiden ajoneuvojen laissa (740/2021) veloitetaan Porin kaupunki hankkimaan joukkoliikennepalveluja ympäristöystävällisillä ja energiatehokkailla linja-autoilla (41 % 2.8.2021 alkaen ja 59 % ajalla 1.1.2026-31.12.2030). Nykyiset Porin Linjat Oy:n tuottamat joukkoliikennepalvelut täyttänevät lainsäädännön vaatimukset, vaikka hankintasopimus on tehty ennen veloitteiden alkamista. Isoilla joukkoliikennekaupungeilla on erilliset velvoitteet täyssähköbussien vähimmäisosuuksista, mutta tämä ei koske Porin kaupunkia. Seuraava Porin joukkoliikenteen hankintasopimuskausi käynnistyy nykyisen lainsäädännön voimassaolon aikana.

Joukkoliikenteen taloudellinen tavoite vuodelle 2025:

Joukkoliikenteen lippujen myyntituotot ovat 2,1 M€ vuonna 2025.

Alla olevassa kaaviossa esitetään kaksi erilaista skenaariota, jossa huomioidaan prosessin talouskehitys seuraavan 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Vuosittainen kustannuskehitys joukkoliikenteen kustannuksiin on laskettu 2,5 %:n kasvun mukaan.

1. Normaali vuosittainen kustannuskehitys, taloudellisia tai strategisia toimenpiteitä ei toteuteta
  - a. Keskitytään Porin Linjat Oy:n sopimuksen hoitamiseen ja luovutaan seudullisen liikenteen tukemisesta kokonaan, joukkoliikenteen lipputuotot eivät kehity
  - b. Vuorotarjonnan määrä vähenee kustannustason kasvaessa talousarvion määrärahojen pysyessä samana
2. Taloudelliset ja strategiset tavoitteet toteutetaan
  - a. Lipunmyyntituottoja pyritään kasvattamaan jatkamalla tavoitteellista, tehokasta markkinointia
  - b. Ostetaan seudullisia yhteyksiä, joilla parannetaan opiskelu-, työ- ja vapaa-ajanmatkojen sujuvuutta, tuetaan siirtymää henkilöautoista joukkoliikenteeseen ja parannetaan Porin saavutettavuutta
  - c. Perusopetuslain mukaiset kuljetukset siirtyvät enenevässä määrin kylä- ja harvaanasutuilla alueilla sivistystoimialan hoitamiin erilliskuljetuksiin, jolla pyritään vähentämään kaupungin kokonaiskustannuksia

Vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintakatteessa näkyy joukkoliikenteen saamat budjetoimattomat valtionavustukset, yli 1 M€. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä näkyy Walthi-lippu- ja maksujärjestelmään siirtyminen toimintatuottojen lisääntyessä, mutta vuosina 2023 ja 2024 toimintakulujen kasvuun on vaikuttanut myös sekä strategiset palvelutason parannukset että seudullisten yhteysvälien uusien kilpailutettujen sopimuskausien alkaminen. Vuoden 2024 talousarvion toimintakate laskee vuoteen 2025 0,5 M€, sillä muun muassa joukkoliikenteen lipputuottoarvioihin on tehty tarkennuksia talousarviovalmistelun aikana.

Työllisyydenhoito

Porin työttömyysprosentti oli toukokuussa 2024 11,4 % (koko Suomi 9,9 %) ja työttömiä työnhakijoita oli 4 379 henkilöä. Kaikkien ikä- ja koulutusluokkien työttömyysluvut ovat nousseet hieman edellisestä vuodesta. Eniten työttöminä on henkilöitä, joilla ei ole koulutusta ja sen lisäksi paljon työttömiä oli muun muassa palvelualalla ja rakennus- ja korjausalalla. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kuukautta työttömänä olleita työnhakijoita oli noin 1 500 henkilöä, joka on noin 100 henkilöä enemmän kuin vuonna 2023. Ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä on edelleen hieman kasvussa. Työnhakijoiden aktiivointiaste on vuoden 2024 aikana pienentynyt koko Satakunnassa ja siihen on vaikuttanut hyvinvointialueen järjestämismvastuulla olevan kuntouttavan työtoiminnan asiakkuuksien pienentyneet lukumäärät.

Vuonna 2025 tulee isoja muutoksia työllisyyspalveluiden organisaatioon ja toimintaan. Kasvupalvelut-yksikön nimi muutuu Kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksiköksi ja se ottaa vastuulleen valtiolta siirtyvien julkisten työvoima- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen. Lisäksi palkkatukilainsäädännön ja työttömyysturvan rahoitusmallin muutokset heijastuvat kaupungin perinteiseen tukityöllistämiseen ja työpajatoimintaan.

PALKKATUKITYÖLLISTÄMINEN JA LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET

Kaupungin perinteinen työllistämistoiminta on liittynyt pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien työllistämiseen valtion palkkatuen avulla määräaikaisiin työsuhteisiin kaupungin yksiköihin ja pajoille. Työllistämisyksiköillä on pystytty tarjoamaan työkokemusta ja samalla vaikutettu yksilön ja kaupungin talouteen positiivisesti. Kuntakokeilun aikana kaupunki on ollut palkkatuen myöntäjä yksityisille työnantajille ja järjestöille, ja TE-toimisto on käsitellyt kunnan palkkatukihakemukset. Vuonna 2025 palkkatuen maksaminen kunnalle poistuu kokonaan. Tällä hetkellä on vielä auki, että subventoiko Porin kaupunki tiettyjen työnhakijaryhmien määräaikaista työllistämistä jatkossa vai ei. Todennäköisesti työllistämisen tukeminen vähenee merkittävästi ja tämä näkyy työllistämismäärärahan pienenemisenä.

Vuonna 2024 määräraha työllistämispalkkoihin sivukuluineen on noin 4,5 M€. Valtionavustusta palkkatukena on arvioitu saatavan noin 1,9 M€. Työllistettynä on ollut kesäkuun loppuun mennessä 204 eri henkilöä ja se on noin 90 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2023.

Trendinä viime vuosina on ollut niin kutsuttujen velvoitetyöllistettyjen lisääntyminen. Kaupungilla on velvollisuus työllistää 57 vuotta täyttäneitä velvoiteoikeuden saaneita työnhakijoita. Velvoitteella oli vuonna 2024 tammi-kesäkuussa 59 eri henkilöä, joka on hieman vähemmän kuin vuonna 2023. Syyskuusta 2024 alkaen lainsäädäntö muuttuu niin, että tämä ns. velvoitetyöllistäminen päättyy kokonaan. Ikääntyneemmille työnhakijoille on kuitenkin edelleen tukimuotona yli 55-vuotiaiden työllistämistuki, johon asiakkaalla on subjektiivinen oikeus tiettyjen kriteerien täytyttyä.

Syyskuun 2024 alusta alkaen on astunut voimaan muutoksia palkkatukea säätelevään lakiin. Ne vaikuttavat merkittävästi palkkatuen käyttöön ja kunnan omaan tukityöllistämiseen viimeistään vuonna 2025. Työllisyyspalvelut on korvannut palkkatuella työllistämistä syntyviä kuluja sekä kaupungin yksiköille että kolmannen sektorin toimijoille. Tämä on ollut kannattavaa, koska palkkatukityö on kerryttänyt työnhakijan työssäoloa ja poistanut pidempään työttömänä olleita työnhakijoita ns. kunnan maksuosuuslistalta useammaksi vuodeksi. Syyskuun alun jälkeen palkkatuella aloittavien kohdalla edellä mainitut kannustimet ovat poistuneet.

PORI-LISÄ JA REKRYPALKKIO

Porin kaupungilla on ollut käytössä ns. kuntalisä. Se on tarkoitettu yhdistysten käyttöön, jotta ne pystyvät työllistämään joko nuoria tai pitkään työttöminä olleita porilaisia työnhakijoita. Palkkatuki ei kata kaikkia palkkakustannuksia ja näin ollen yleishyödylliset yhdistykset usein tarvitsevat kunnan tukea pystyäkseen tarjoamaan työmahdollisuuksia. Määräraha on ollut 0,3 M€ ja siitä valtaosa menee kolmannen sektorin toimijoille. Syyskuun lakimuutoksen sekä vuoden 2025 alusta muuttuvan rahoitusmallin vuoksi on todennäköistä, että Pori-lisän ja rekrypalkkion tarjoaminen lopetetaan kokonaan vuoden 2025 aikana. Toinen vaihtoehto on lisätä kuntalisän korvaussummaa ja käyttää sitä pienimuotoisemmin tiettyjen kohderyhmien työllistämisen tukemiseen yhdistyksiin myös vuonna 2025. Tähän ei ole suoraa taloudellista kannustintaa, mutta sen avulla kaupunki voisi tukea sekä yhdistystoimijoita että vaikeasti työllistyviä työnhakijiasiakkaitaan. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä päätetty kumpaa vaihtoehtoa vuonna 2025 toteutetaan.

Elinkeinoharjoittajia ei voi julkisilla avustuksilla tukea siten, että yli 50 % palkkauskuluista tulisi julkisista tuista, eli kaupunki ei voi myöntää Pori-lisää palkkauskuluihin yritysille. Vuonna 2023 otettiin käyttöön yksityisille työnantajille suunnattu rekrypalkkio. Se on ollut 2 000 euron kertakorvaus, joka on tarkoitettu muihin kuin palkkakuluihin ja sen on voinut saada työnantaja, joka palkkaa 200 päivää työmarkkinatukea saaneen työnhakijan yli 9 kuukautta kestävään työsuhteeseen. Alkuvuoden 2024 aikana haettiin rekrypalkkiota kaksi kertaa ja myönnettiin kerran eli sitä on käytetty erittäin vähän.

TE-PALVELUIDEN SIIRTO KUNTIIN 1.1.2025

Pori on ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen yhdessä Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien kanssa. Kuntakokeilussa on yhdistetty kunnan ja TE-toimiston resursseja ja pilotoitu pysyvämpää palvelurakennemuutosta. Kuntakokeilu päättyi 31.12.2024.

Vuoden 2025 alusta alkaen järjestämismvastuu julkisista työvoima- ja elinkeinopalveluista siirtyy kunnille ja samalla siirtyy myös nykyinen TE-toimiston henkilöstö. Porin kaupunki toimii Satakunnan työllisyysalueen osalta vastuukuntana ja TE-toimistosta liikkeenluovutuksella kaupungille siirtyy noin 128 henkilötyövuotta. Siirrosta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille valtionosuuksina. Satakunnan työllisyysalueeseen kuuluvat Porin lisäksi 10 muuta kuntaa Pohjois- ja

Keski-Satakunnasta. Uutta organisaatiota johtaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan alainen työllisyysalueen jaosto ja operatiivinen johto on kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikön päälliköllä.

Satakunnan työllisyysalueen rahoituksesta vastaavat kokonaisuudessaan sen 11 jäsenkuntaa. Vuodelle 2025 valtio osoittaa viranomaistehtävän hoitoon puhtaasti laskennallisesti arvioidut maksusuudet, jotka lasketaan vuoden 2023 toteutuneista kustannuksista. Jatkossa rahoitus kunnille osoitetaan osana yleistä valtionosuutta. Jäsenkunnat ovat hyväksyneet sopimuksen, jolla vuosien 2025 ja 2026 tehtävään osoitetut valtionosuudet tilitetään täysimääräisesti työllisyysalueelle. Näiden vuosien aikana pyritään laatimaan tarkempi laskentaperuste, joilla kustannukset kuntien välillä jatkossa jaetaan.

Satakunnan työllisyysalueen talousarvio vuodelle 2025 on laadittu mahdollisimman kustannusneutraaliksi. Valtionvarainministeriön laskelmien mukaan työllisyyspalveluihin osoitettujen tulojen pitäisi riittää kulujen katteeksi, käytännössä kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriön lukuihin verrattuna on talousarvioon jouduttu tekemään tasapainottavia toimia. Mikäli kustannukset ylittyvät, niiden jaosta tulee sopia erikseen jäsenkuntien kanssa. Suurin osa käytettävistä varoista kuluu lakisääteisten tehtävien tuottamiseen.

Työvoimapolveluiden rakenneuudistuksessa lainsäädännön toimeenpano ja palveluiden järjestämisvastuu siirtyvät valtiolta kunnille. Palveluja määrittelevä lainsäädäntö ei muutu. Nykyisissä työvoimapolveluissa korostuu työttömyysturvaan sidottu työnhakuprosessin hallinnointi ja resurssia ei tahdo riittää työnvälitykseen ja asiakkaiden ohjaukseen. Tulevan työllisyysalueen haaste on saada työllisyshoidon ekosysteemi toimimaan paremmin; lisätä yhteistyötä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden välillä ja toisaalta saada toimivat yhdyspinnat koulutusta tuottavien tahojen sekä hyvinvointialueen kanssa.

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ MONIALAINEN YHTEISTOIMINTAMALLI

TYP eli lakisääteinen työllistymistä edistävän monialaisen yhteispolvelun toimintamalli on voimassa vielä vuoden 2024 loppuun. Koko Satakunnan TYP-toimintaa koordinoi Porin kaupungin TYP-päällikkö. Kunnan rooli TYP-yhteistoimintamallissa on lähinnä työvoimapolveluiden järjestäjän (eli kuntakokeilun) roolissa. Hyvinvointialue järjestää sote-palvelut TYP:een ja kuntakokeiluun. Lisäksi hyvinvointialueen vastuu on tärkeä työttömien terveys- ja sosiaalipalveluiden tuottajana ja työllisyyspalveluiden kumppanina. Vuoden 2025 alusta myös tätä toimintaa säätelevä lainsäädäntö muuttuu ja TYP-toimintamallista tulee nimeltään TYM.

TYM eli työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli on osa uuden työllisyysalueen lakisääteistä toimintaa. TYM:ssä palvellaan niitä työnhakija-asiakkaita, jotka tarvitsevat palveluiden yhteensovittamista, yksilöllistä tukea sekä usein pitkäkestoisempaa palvelua. Päivitetty lainsäädäntö velvoittaa työllisyysaluetta järjestämään nuorille suunnattua matalankynnyksen ohjauspalvelua. Porissa se toteutetaan osana sivistystoimialan alaista Ohjaamo-palvelua.

KOTOUTTAMISPALVELUT TYÖLLISYYSPALVELUISSA

Kotouttamislaki tulee myös muuttumaan vuonna 2025 alusta alkaen ja se lisää entisestään kunnan vastuuta palveluiden järjestämisestä. Vuodesta 2023 alkaen osa lakisääteisistä kotouttamispolveluista on ollut hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden ja osa kunnan vastuulla. Työvoimaviranomaisella on vastuu kotouttamislain toimeenpanosta muun muassa kotouttamissuunnitelmien ja -koulutusten suhteen. Kunnan vastuulla on koordinaatio kotouttamisesta yleisellä tasolla ja asiakastasolla muun muassa palveluntarpeen arviot ja kiintiöpakolaisten vastaanotto (osin yhdessä hyvinvointialueen kanssa). Porin kaupungin organisaatiossa kotouttamispolveluiden koordinaatio muiden kuin työnhakija-asiakkaiden palveluiden osalta on strategia- ja hyvinvointiyksikössä.

PORIN KAUPUNGIN KESÄTYÖTUET

Kesätyöpaikkatuen määräraha vuodelle 2024 oli 0,4 M€ ja se sisälsi työnantajille myönnettävän kesätyöpaikkatuen, kesätyösetelit sekä pilotin kesäyrittäjyyden tukemisesta yhdessä Oppimo Oy:n kanssa. Kesäkuun loppuun mennessä kesätyötukea oli myönnetty jo 730 nuorelle. Kesätyöseteleitä jaettiin noin 900:lle 9.luokkalaiselle ja niistä on aiempina vuosina lunastettu 20–30 %. Porin kaupungin sisäiseen kesätyöllistämiseen on käytetty noin 0,4 M€ työllisyyspolveluiden kustannuspaikalta. Vuoden 2025 alusta alkaen kaupungin sisäinen kesätyöllistäminen siirtyy kunkin yksikön omaksi tehtäväksi ja itse kustannettavaksi. Määrärahat on kehysten sisällä siirretty työllisyyspolveluiden kustannuspaikalta toimialoille.

Kesäyrittäjyyttä tuettiin kaupungin puolelta vuonna 2024 ensimmäistä kertaa ja se keräsi paljon kiinnostusta. Kaikki 15 paikkaa täytettiin ja nuoret saivat Oppimolta monenlaista ohjausta ja tukea kesäaikaisen yrityksensä perustamiseen. Kunnan tuki oli 540 €/nuori ja toimintaa koordinoineen Oppimo Oy:n kustannus oli noin 16 000 euroa.

PORIN KAUPUNGIN TYÖPAJAT

Nuorten työpajan kokonaisuus siirtyi 1.1.2024 alkaen kaupungin sivistystoimialan vapaa-ajanlautakunnan alaiseen nuorisopalvelut-yksikköön. Siirto koski 7,5 htv:n resurssia. Siirto näkyi myös työpajojen talousarviossa, kun palkkakustannuksia, muita kuluja ja nuorten työpaja-avustuksia siirrettiin uuteen yksikköön. Toiminnot säilyivät varsin samankaltaisina ja työpajatoiminnot pysyivät samoissa toimipisteissä. Nuorten työpajatoimintaa on ollut sekä Veturitallinkadulla että nuorisotalolla.

Työllisyyspalveluiden työpajoja ovat yli 30-vuotiaille suunnatut TYPA-paja, Luontopaja, Varaosapankki sekä yleiset pajo- ja toiminnat kuten puu- ja metallityöt Veturitallinkadulla. Asiakkaat ovat pääosin palkkatuella työllistettyjä tai työkokeiluissa olevia työnhakijoita, ja heitä on vuoden aikana noin 200 eri henkilöä. Heidän työpanoksellaan hoidetaan muun muassa koulujen ja päiväkotien ruokakuljetuksia, kaupungin sisäisiä muuttoa ja luontoreittien huoltoa.

Palkkatukilainsäädännön muutos haastaa työpajatoiminnan jatkamisen, koska taloudelliset kannustimet nykyisenkaltaiseen työllistämiseen poistuvat. Vuoden 2025 alusta alkaen kunta ei voi saada palkkatukea kuin alentuneesti työkykyiselle tai yli 60-vuotiaille työnhakijalle ja toisaalta rahoitusmallin muutoksen vuoksi kunnan ei kannata palkata palkkatuella, koska tuettu työkakso ei kerrytä työssäoloa, eikä näin ollen poista työnhakijaa maksuosuuslistalta kuin 100 päivän ajaksi. Uudistus ohjaa työllistämään vain tarpeeseen ja ilman palkkatukea. Työpajat on perustettu muun muassa sitä tarvetta varten, että kunta on pystynyt tarjoamaan työmahdollisuuksia niille työnhakijoille, joiden työttömyys pitkittyy tai joiden on vaikea löytää työtä muutoin. Uudistuva lainsäädäntö muuttaa näitä kannustimia, vaikkakin työnhakija-asiakkaissa toki jatkossakin on niitä, jotka hyötyisivät tuetun työllistämisen mahdollisuuksista ja työttömyyden katkaisusta.

Syksyllä 2024 käynnistettiin yt-menettely koskien työllisyyspalveluiden työpajojen toiminnan mahdollisia muutoksia 1.1.2025 alkaen. Palkkatuella tuettu työllistäminen todennäköisesti päättyy kokonaan vuonna 2025, koska sen kieltävä lakiehdotus on menossa päätöksentekoon. On mahdollista, että joitakin työtehtäviä ja palveluita siirretään työpajalta kaupungin muihin yksiköihin tai nuorten työpajalle toteutettavaksi tai jopa lopetetaan kokonaan.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINO-PISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	PORI MAHDOLLISTAA YRITYSTOIMINNAN KASVUN JA UUDISTUMISEN		
TEKO	Mahdollistamme yritysten kasvun: tonttituotanto, vesi, energia, tietoverkot ja liikenneyhteydet, osaava työvoima		
TOIMENPIDE	Työllisyysalue vastaa porilaisten työnhakijoiden työvoimapalveluista, ml. koulutukset ja valmennukset sekä työnantajien palvelut ja mm. starttirahat.		
MITTARI	Starttirahapäätökset alkaviin yrityksiin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		v. 2023:135	v. 2025: 150

PAINO-PISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	TE24-uudistuksen ja Satakunnan työllisyysalueen toteuttaminen vaikuttavasti		
TOIMENPIDE	Porin seudun työllisyysalueen organisaation ja palvelumallin suunnittelu		
MITTARI	Toiminnan käynnistäminen suunnitelmien ja strategian mukaisesti.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitelma ja tavoitteet	Tavoitteiden saavuttaminen

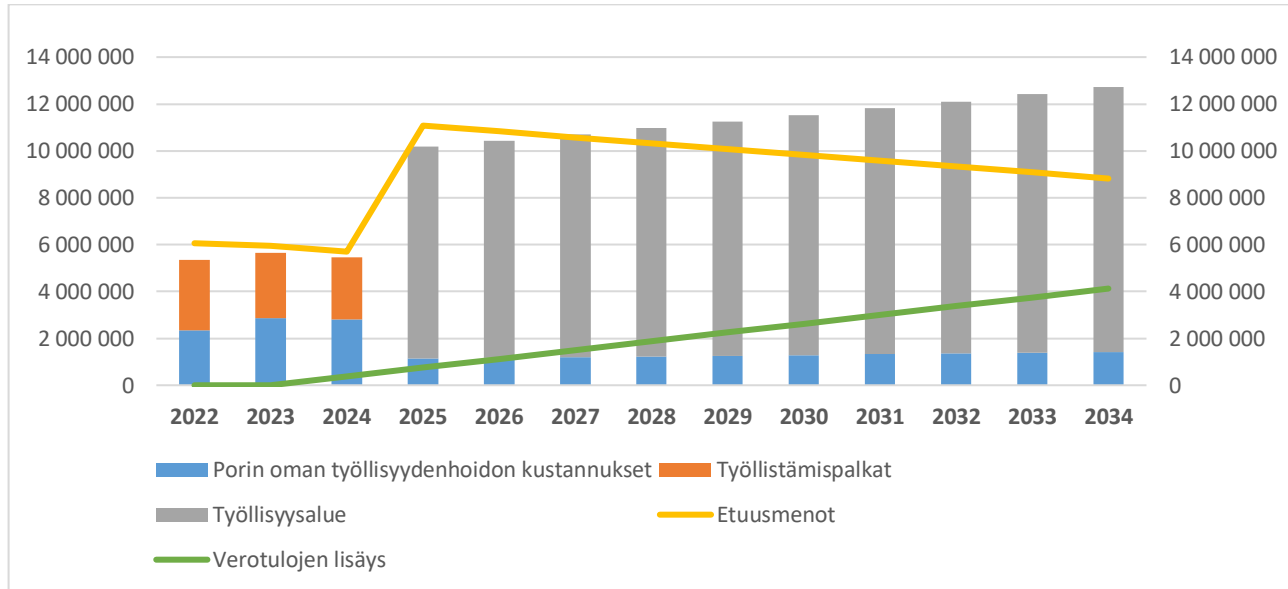
PAINO-PISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
TOIMENPIDE	Tarpeenmukaiset asiakasohjaukset Satakunnan hyvinvointialueen palveluihin (kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, työttömien terveystyötoimet) ja kuntouttavan työtoiminnan paikkojen tarjoaminen		
MITTARI	Asiakasmäärä Satakunnan hyvinvointialueen kuntouttavassa työtoiminnassa kuukausittain	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Te-tilasto ka 2024: 319/kk	Te-tilasto ka 2025: 360/kk

Taloudelliset tavoitteet

Työllisyydenhoidon taloudelliset tavoitteet vuodelle 2025:

1. Työttömyysetuusmenojen pitäminen työ- ja elinkeinoministeriön antamien lukujen (11,3 M€) tasolla 2025 tilanteessa, jossa työttömyyden ja etuusmenojen on arvioitu kasvavan >10 %
2. Satakunnan työllisyysalue pysyy talousarvion mukaisessa toimintakatteessa (-9 M€)

Seuraavassa kaaviossa huomioidaan prosessin talouskehitys 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Vuosittainen kustannuskehitys työllisyydenhoidon kustannuksiin on laskettu 2,5 %:n kasvun mukaan.

Kaaviossa on kuvattu miten 50 pitkäaikaistyöttömän väheneminen vuositasolla vaikuttaisi työttömyysetuusmenoihin. Kaaviossa on myös kuvattu potentiaalinen verotulojen lisäys työllisyystilanteen parantuessa 150 työntekijällä vuodessa.

Työmarkkinatuen rahoitusmalli muuttuu vuoden 2025 alusta, samalla kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle. Uudessa rahoitusmallissa kuntien osuus maksuvastuusta kasvaa ja laajenee työmarkkinatuen lisäksi, peruspäivärahaan ja ansiosidonnaisen päivärahan perusosaan. Maksuosuus alkaa kertymään sadan työttömyyspäivän jälkeen portaittain kymmenellä prosenttiyksiköllä sadan päivän välein, kunnes saavuttaa katon 50 %. Lisääntynyttä kustannusrasitetta kompensoidaan kuntatalouden valtionosuuksissa, jonka taso vuosina 2025–26 lasketaan vuoden 2023 toteumista. Jo nyt tiedetään, että rahoituksen olevan alimitoitettu ja se tulee vuonna 2025 kasvattamaan kuntien maksurasitetta noin 5–10 prosenttia arvioidusta. Työllisyyspalveluiden siirrolla kuntiin arvioidaan saavutettavan konkreettisia säästöjä työllisyystulosten kautta.

Tekninen toimiala

Tilannekuva

Yhteiset palvelut-yksikkö koostuu hallinto- ja asiakirjapalveluiden, pysäköinninvalvonnan sekä työ-turvallisuustehtävien palvelukokonaisuuksista. Henkilöstösuunnitelmassa yksikön rekryointitarve ja mahdollisen poistuvan tiedon tarve selvitetään henkilöittäin ja ottaen huomioon tehtäväkuvat.

Infrayksikkö vastaa kaupungin maaomaisuudesta, liikenne- ja viheralueiden sekä yleisten alueiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta, kaupungin yleisten alueiden, vesi- ja liikenneväylien sekä viheralueiden rakentamisesta, yllä- ja kunnossapidosta, liikuntapaikkojen ja -laitosten ylläpidosta. Infrayksikkö vastaa myös kaupungin käytössä olevien rekisteröityjen ajoneuvojen elinkaaresta.

Tilayksikkö avustaa tarveselvityksissä ja vastaa hankesuunnitelmien laadinnasta, tilainvestointien rakennuttamisesta ja rakennuspiirustuksien arkistoinnista. Toimintayksikkö hallinnoi sisäistä ja ulkoista vuokrausta sekä vastaa kaupungin omistamien tilojen isännöinnistä.

Teknisen toimialan tilannekuvassa näkyvät vahvasti liikenneväylien, viheralueiden ja liikuntapaikkojen tämänhetkinen tyydyttävä kunto, hyvinvointialueen palveluverkkoratkaisut sekä maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus. Tulevien vuosien investointitasoa lasketaan merkittävästi ja tämä edellyttää hankkeiden arvottamista uudelleen.

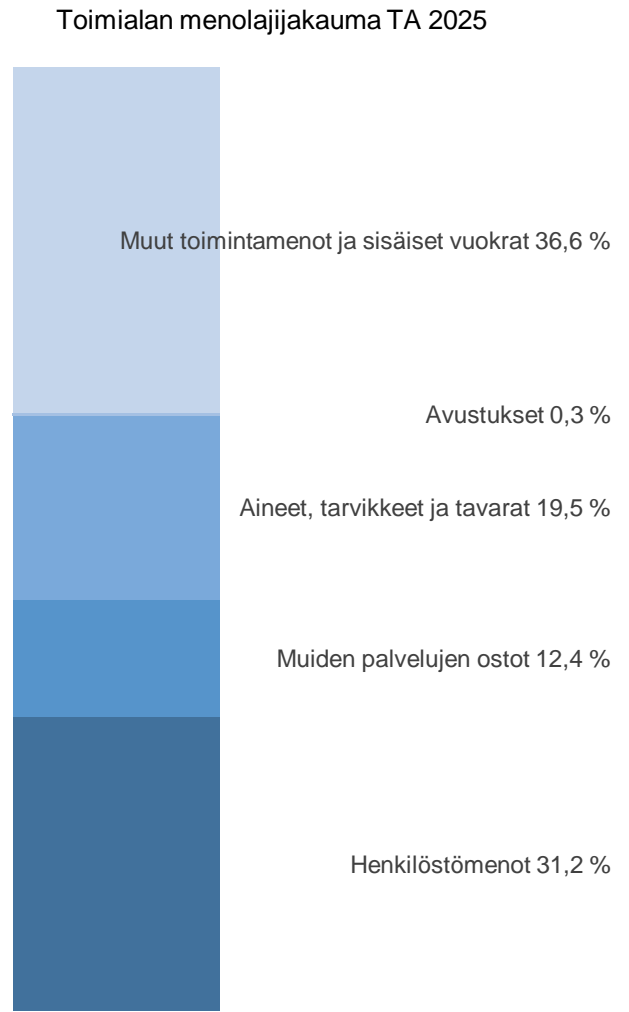
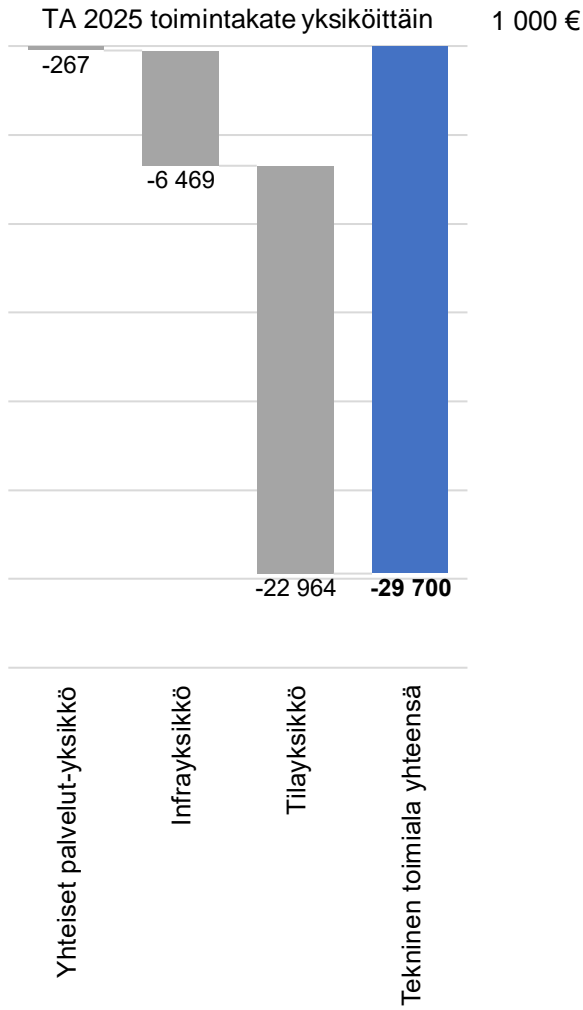
Toimialaan liittyvinä riskeinä on tunnistettavissa kunnossapitotöihin varatun resurssin riittävyys siten, että kunnossapito pystytään tekemään riittävän vaikuttavasti ja korjaus- ja kunnossapitovastuuta saadaan vähennettyä. Myös muun muassa sisäilmaongelmat sekä korjausvelan kasvu niin tiloissa kuin infrassa ovat merkittäviä riskitekijöitä. Nämä kaikki edellyttävät toimialalta suunnitelmallista sekä kustannustehokkuutta parantavaa toimintaa. Myös tehtävien hoidon ja osaamisen rajoittuminen liikaa yksittäisten henkilöiden varaan lisää toimialan henkilöriskiä, johon pitää jatkossa kiinnittää huomiota. Henkilöstöä tulee myös kouluttaa uusiin tehtäviin ja saavutettua osaamistasoa ylläpitää. Toimialan hallinnassa olevien tilojen ja infran suunnitelmalliseen hoitoon, kunnossapitoon, peruskorjaukseen ja uudisrakentamiseen liittyen tulee jatkaa monia kehittämistoimia.

Talousarviossa ja henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu kausityöntekijöiden palkkaamiseen, koska työllistettyjen käyttö nyky muodossaan päättyy TE-uudistuksen myötä. Määrärahaa on varattu sekä henkilöstömenoihin (1,4 M€) että ostopalveluiden lisäämiseen (0,3 M€). Riskiksi muodostuu se, onko resurssia riittävästi olemassa oleviin tehtäviin nähdessä ja jääkö joitain tehtäviä tekemättä esimerkiksi infran kunnossapidossa, jossa työllistettyjen työpanos on ollut merkittävä. Henkilöstösuunnitelmaa ja talousarviota laadittaessa muutoksen kaikkia vaikutuksia ei ole kyetty arvioimaan. Tämä voi johtaa siihen, että toimintaa joudutaan arvioimaan uudelleen vuoden 2025 aikana.

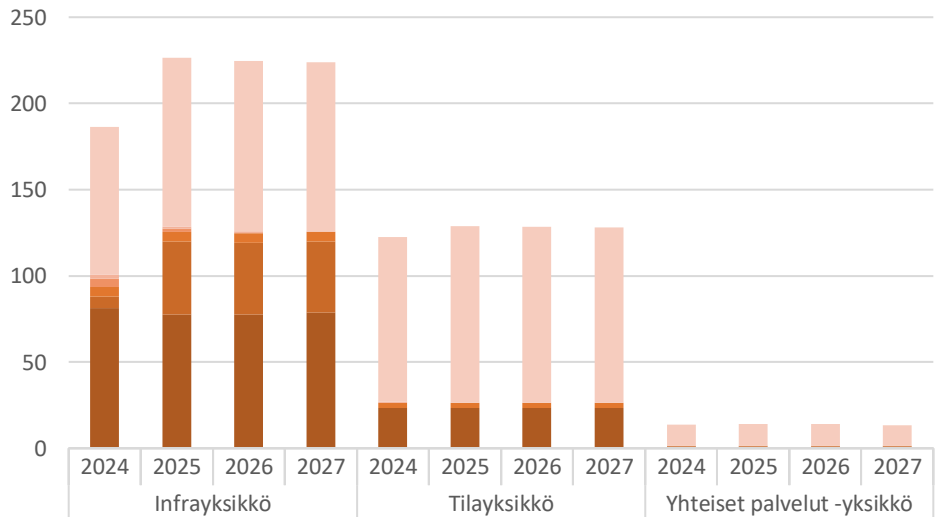
Eniten rakennuksiin liittyvää palvelutarpeen aiheuttamaa painetta on päiväkotitiloissa. Toisekseen tehostamispotentiaalia on eniten toimistotiloissa. Tilainvestointiprojekteissa selkeänä epävarmuustekijänä nähdään kustannusarvioiden piittävyys suhteessa hankesuunnitteluajankäyttöön hankekustannusarvioihin. Ikääntyvä kalusto aiheuttaa kasvavia korjauskustannuksia ja heikentää mm. talvikunnossapidon tasoa. Kaluston uusimiseen on kiinnitetty huomiota viime vuosien talousarviossa.

Teknisen toimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	25 374	24 488	23 470	13 714	13 982
Valmistus omaan käyttöön	3 028	2 931	2 931	2 931	2 931
Toimintamenot	-51 766	-51 761	-56 101	-55 157	-56 247
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-23 364	-24 342	-29 700	-38 512	-39 334
Laskennalliset tulot	30 197	26 362	35 935	35 935	35 935
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-24 202	-23 279	-23 268	-20 996	-20 996
Muut laskennalliset kustannukset	-12 873	-7 923	-7 155	-7 155	-7 155
Tehtävän kokonaiskustannukset	-30 242	-29 182	-24 188	-30 728	-31 550
			= valtuustoon nähdessä sitova erä		

Teknisen toimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Henkilötyövuoden tyyppi	TEKNINEN TOIMIALA											
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Vakituiset	86	98	99	98	96	103	102	102	12	13	13	12
Sijainen	2	1	1	1	1	0	0	0				
Oppisopimus	5	2	0	0								
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	5	6	6	6	3	3	3	3	0	0	0	0
Määräaikainen	7	42	42	41								
(TTES) Vakituiset	81	78	78	79	24	24	24	24	1	1	1	1

Infrastruktuurin kunnossapito

Teknisen toimialan infrayksikkö vastaa infran kunnossapidosta. Infrayksikön tehtävä on suunnitella, toteuttaa, ylläpitää ja hallinnoida kaupungin yleisiä alueita. Lisäksi yksikkö vastaa kaupungin maaomaisuudesta, ylläpitää liikuntapaikkoja ja vastaa kaupungin rekisteröidystä kone- ja autokaluston koko elinkaaresta.

Liikenneväylät

Kaupungilla on huollettavanaan yli 1 000 kilometriä erilaisia väyliä, joista katuverkkoa on noin 620 kilometriä, pyöräteitä noin 280 kilometriä ja yksityisteitä hieman yli 100 km.

Liikenneväylien hoito jaetaan ajoratojen osalta kolmeen kunnossapitoluokkaan (I, II ja III) liikenteen määrän, laadun ja tarpeen mukaan. Etusijalla ovat pääväylät, joukkoliikenteen reitit sekä kevyen liikenteen yhteydet. Päätöksen kunnossapitoluokista tekee Porin kaupungin tekninen lautakunta.

Pori on pitkään kehitetty kävelyn ja pyöräilyn huomioivana promenadikaupunkina. Porissa on erittäin hyvät mahdollisuudet niin kävelyn kuin pyöräilyynkin. Maasto on tasaista, kaupunkirakenne tiivis ja pyörätieverkosto on hyvin kattava, ja sitä täydentävät lukuisat puistokäytävät sekä luonto- ja ulkoilureitit mm. Kirjurinluodossa, Isomäessä ja Yyterissä.

Porin kaupunki on osallistunut vuodesta 2002 lähtien jo 17 kertaa valtakunnalliseen Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimukseen, jossa asukkailta kysytään mielipidettä muun muassa katujen ja puistojen kunnosta. Vuoden 2023 tutkimukseen osallistui 21 kaupunkia ja Pori on vertailussa viimeisellä sijalla. Kaikkien mittareiden tulokset ovat lähteneet Porin osalta laskuun muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Parhaimmat tulokset ovat saaneet liikuntapaikkojen hoito sekä katuvalaistus, kehitettävimpiä osa-alueita ovat liikennealueiden ylläpito ja katujen talvihoito.

Syksyllä 2019 tehtiin koko katuverkolle kuntokartoitus, jossa tulosten perusteella muodostettiin katuverkolle viisiportainen kuntoluokitus Suomen Kuntaliiton mallin mukaisesti sekä laskettiin korjausvelka. Yhteenvetona kuntokartoituksesta voidaan todeta, että pääkatujen kunto on pääosin hyvä ja erittäin huonokuntoisia jaksoja on vähän, kokoojakaduista ainoastaan 50 % on hyvässä kunnossa ja huonokuntoisia kokoojakatuja on noin 30 km, tontti- ja asuntokatuja on paljon ja niistä lähes 30 % on huonokuntoisia. Kartoituksen mukaan kevyenliikenteen väylien korjaustarve on suurin. Näistä huonokuntoisia oli noin 68 km ja erittäin huonokuntoisia 18 km.

Vuonna 2019 katuverkon korjausvelka oli yhteensä noin 29 M€. Väylien peruskorjaamisen lopettaminen tarkoittaisi väylien rakenteellisten puutteiden lisääntymistä sekä puutteiden aiheuttamien korjauskustannusten ja -velan kasvua. Katuverkon peruskorjauksilla on siten merkittävä vaikutus myös käyttötalouden kunnossapitokustannuksiin. Ilman peruskorjauksia korjausvelka kasvaisi kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi, että katuja ja kevyenliikenteen väyliä peruskorjattaisiin vuosittain yhteensä noin 20 km:n matkalta ja vuosibudjetin tulisi olla noin 9 M€, josta noin 1,1 M€ tulisi kohdistua jalankulku- ja pyöräteiden perusparantamiseen.

Koska korjausvelkalaskelma tehdään viiden vuoden välein, korjausvelkaa ei ole mahdollista eikä järkevää ottaa lyhyen tähtäimen mittariksi. Pitkän tähtäimen mittarina se on toimiva ja tavoitteena on hidastaa ja pysäyttää korjausvelan kasvu kymmenen vuoden sisällä investoimalla katuverkon ja jalankulku- ja pyöräteiden peruskorjauksiin, turvaamalla riittävä rahoitus uudelleenpäälystyksiin ja kuivatuksen parantamiseen sekä rakentamalla kaikki uudiskohteet laadukkaasti riittävillä rakennekerroksilla. Rahoituksen lisäksi avainasemassa on myös infran suunnittelun ja rakennuttamisen henkilöresurssien turvaaminen.

Kuntokartoitus uusitaan syksyllä 2024. Tästä saatavat tiedot ovat käytössä vuoden 2026 talousarvioita laadittaessa.

Katujen talvikunnossapidon panostusta nostettiin talvella 2023. Lumisadetilanteessa liikkeelle lähtevien yksiköiden määrä nostettiin kolmella yksiköllä. Vuoden 2024 talousarviossa ei tehty määrärahalisäyksiä suoraan kunnossapitoon, mutta valmistusta omaan käyttöön (VOK) pienennettiin 900 000 eurolla. Tämä ei suoranaisesti lisännyt kunnossapidon rahoitusta, mutta vähensi painetta henkilöstön työn kohdistamista investointeihin. Huomiona, että valmistus omaan käyttöön on alittunut vuosittain tuon muutoksen verran eli kyse oli lähinnä budjetoinnin oikaisusta oikealle tasolle. Vuodelle 2025 saadaan käyttöön uusi tiehöylä, joka nostaa kaupungin tiehöyliä määrän viiteen ja parantaa kunnossapidon toimintavarmuutta.

Viheralueet

Kaupungin ylläpitämät julkiset viheralueet tarjoavat palveluita kaikille asukasryhmille. Julkisten viheralueiden tavoitteena on lisätä myös kaupungin vetovoimaa matkailukohteena.

Porissa on rakennettuja puistoja, niittyjä ja maisemapeltoja sekä liikenneviheriöitä noin 500 hehtaarin alueella. Puistojen ja viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnalliseen hoitoluokitusmalliin.

Viheralueilla toimitaan kestävä kehityksen keinoin tavoitteena viihtyisä, turvallinen ja monimuotoinen asuinympäristö sekä monipuoliset palvelut eri asukasryhmille. Porissa on julkiseen käyttöön tarkoitettuja rakennettuja puistoja, maisemapeltoja ja niittyjä, taajamametsiä ja liikenneviheralueita.

Pori on perinteikäs puistojen kaupunki, vanhimmat puistot on perustettu 1800-luvulla. Näyttävimpinä esimerkkeinä mainittakoon Kirjurinluoto, Raatihuoneenpuisto ja Porin metsän ulkoilualue. Nämä kaikki kuuluvat Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jonka perustaminen merkitsi Porin vihreän ja perinteikkään yhdyskuntarakenteen merkityksen vahvistamista.

Vuonna 2021 on laadittu selvitys Porin kaupungin korjausvelasta. Porin kaupungin viheralueiden korjausvelan arvioitu määrä on tuolloin ollut noin 16,0 miljoonaa euroa. Tästä korjausvelasta kasvillisuus muodostaa 79 %, rakenteet 16 % sekä varusteet ja kalusteet 5 %. Viherosakohtaisesti jaoteltuna suurin osa korjausvelasta kohdistuu puille (32 %), nurmikoille (25 %) ja taajamametsille (15 %).

Käyttäjäturvallisuudelle keskeisten viherosien korjausvelka on n. 7,6 M€ eli 48 % korjausvelasta. Käyttäjäturvallisuus korostuu leikki- ja liikuntavälineiden ja niiden turva-alustojen, aitojen, porttien, siltojen, puiden, käytävien ja muiden kulukuväylien, oleskelualueiden, kenttien, portaiden kuntotilanteessa.

Kaupungin taajama- ja talousmetsien hoito perustuu voimassa oleviin metsäsuunnitelmiin.

Taajamametsien hoidon perustana on monitavoitteinen taajamametsien hoitosuunnitelma (vuosille 2010 – 2019), jota toteutettaessa otetaan huomioon valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen määrittelemät erityispiirteet ja asiakkaiden toiveet. Vuonna 2023 käynnistettiin tulevaisuudessa metsien hoidon ohjaavan Metsäohjelman teko, ohjelma valmistuu vuonna 2024. Hoitotyössä painotetaan virkistyskäyttöä, metsien suojavaikutustarpeita sekä maiseman ja luonnon monimuotoisuusarvoja. Puistoiksi kaavoitettuja taajamametsiä on hoidossa 1400 hehtaaria. Tärkeimpinä kohteina ovat Isomäen Porin Metsä, Liinaharjanpuisto sekä Ruosniemen ja Meri-Porin asuinalueiden laajat puistometsät. Porin metsän kohteita hoidetaan erillisen Porin metsän käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan.

Taajamametsien virkistyskäytössä kehityskohteita ovat yhtenäiset polkuverkostot viheralueiden välillä.

Liikuntapaikat

Kaupungin hoitovastuulla on 24 kpl koulujen yhteydessä olevaa liikuntasalia, 4 sisäliikuntahallia, 6 kuntosalia, 3 muita liikuntasaleja, 2 uimahallia, 1 maauimala, 2 jäähallia, 32 luistelualuetta, 21 ulkokaukaloa, 2 tekojäärataa, 27 hiihtolatua, 25 puisto- ja koululaislatuja, 32 isoa hiekka pallokenttää, 25 isoa nurmipallokenttää, 4 isoa tekonurmi kenttää, 5 pienempää tekonurmikenttää, 14 pesäpallokenttää, 2 yleisurheilukenttää, 2 tenniskenttää, 12 pientä monitoimikenttää, 12 pienpalloilukenttää, 4 ulkokuntoilupaiikkaa, 4 kuntoportaata, 10 uimarantaa, 3 frisbeegolfrataa, 1 skeittipaikka, 1 skeittihalli, 18 valaistua kuntorataa, 60 muuta ulkoilureittiä ja 95 leikkipaikkaa.

Nurmikentät ovat käytössä olosuhteiden salliessa 15.5. – 30.9. Hiihtolatuja hoidetaan koneellisesti Porin metsässä, Noormarkussa ja Laviassa yhteensä 32 km. Tykkilunta on säilötty aikaisemmin sahapurupeitteen ja nyt talvella 2023-2024 suojaressun alla Porin Metsässä. Hiihtokausi on saatu avattua säilölumen ansiosta huomattavasti aiemmin. Puisto- ja koululaislatuja, sekä muita latuja tehdään resurssien puitteissa ja lumitilanteen mukaan. Jääkiekkokaukaloille ja vapaaluistelualueille on laadittu hoitojärjestys. Etusijalla ovat koulut.

Valmistelussa oleva liikuntapaikkasuunnitelma määrittelee olemassa olevan tilanteen liikuntapaikkojen osalta ja ottaa kantaa myös tulevaisuuden suunnitteluun. Ulkoliikuntapaikkojen määrä ei ole merkittävästi lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Tekonurmikenttiä ja kuntoportaita on rakennettu 2 kpl, sekä olemassa olevia liikuntapaikkoja ja huoltorakennuksia peruskorjattu. Uusien asuinalueiden kaavoituksessa pitää ottaa huomioon lähiliikuntapaikan rakentamismahdollisuus. Pohjoisväylän iso koulu/monitoimitalo valmistui elokuussa 2023. Ruosniemen ja Toejoen koulujen oppilaat siirrettiin uuteen kouluun. Myös em. koulujen liikuntapaikkatoiminnot siirtyvät osittain uudelle Pohjoisväylän koululle, jossa on iso tekonurmikenttä, jääkiekkokaukalo ja muita liikunnallisia välineitä ja kenttiä.

Tulevaisuuden haasteina voidaan pitää kustannusten nousua (polttoaineet, energiat, lannoitteet) 25-30 %, ilmastonmuutosta ja resurssien riittävyyttä. Kun uusia liikuntapaikkoja perustetaan, pitää vähällä käytöllä olevia liikuntapaikkoja vastaavasti poistaa käytöstä. Myös muuttuvat trendit ohjaavat, minkälaisia liikuntapaikkoja tulevaisuudessa pitäisi rakentaa ja minkälaista välineistöä liikuntapaikat sisältävät huomioiden seura- ja yksittäiskäyttäjät ja harrastajat.

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa liikuntapaikkojen hoito- mittarin keskiarvo vuonna 2022 Porissa oli 3,53 ja lukema on pysynyt lähes samana viimeisen viiden vuoden aikana. Liikuntapaikkojen hoito- mittarin osalta Pori on sijalla 27.

Kunnossapitokalusto

Porin kaupungilla on rekisteröityä kalustoa noin 325 ajoneuvoa. Ajoneuvot ovat eri toimialojen ja liikelaitosten käytössä moninaisissa tehtävissä. Ajoneuvoja on ajettavasta ruohonleikkurista tiehöylään. Osaan ajoneuvoista kuuluu useita lisälaitteita tai muita varusteita.

Kaikkien ajoneuvojen yhteenlaskettu uushankintahinta on karkeasti arvioituna 22 000 000 euroa. Summa muodostuu henkilö- paketti ja kevytkuorma-autoista (7 000 000 euroa), raskaista ajoneuvoista (10 000 000 euroa) ja työkoneista (5 000 000 euroa). Ajoneuvojen keskimääräisenä pitoaikana tulisi pyrkiä pitämään 10-15 vuotta, ajoneuvolajista ja käytöstä riippuen. Vuosittaisena ajoneuvoinvestointina pitäisi näin ollen käyttää vähintään noin 1 500 000 euroa jos pitoajaksi halutaan keskimäärin 15 vuotta.

Investointitaso vuosina 2013-2022 on ollut noin 500-600 000 euroa ja vuonna 2021 vain 200 000 euroa. Tämä investointitaso näkyy nyt ajoneuvojen ikääntymisenä. Vuosina 2023 ja 2024 investointitaso on ollut tavoitetasolla, mutta edelleen vuosia kestänyt alimitoitus rahoituksessa näkyy kaluston kunnossa ja vaikuttaa päivittäisessä toiminnassa.

Kalustohankintoihin tulee merkittävästi vaikuttamaan 1.8.2021 voimaan tullut laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiategohakkuusvaatimuksista, joka velvoittaa uusissa hankinnoissa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden ympäristöystävällisiä ajoneuvoja. Veloitteet on jaettu kahdelle hankinta-ajanjaksolle; Ensimmäisellä

hankinta-ajanjaksolla 2.8.2021-31.12.2025 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan enintään 50 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli lataushybridi tai täyssähköauto. Toisella hankinta-ajanjaksolla 1.1.2026-31.12.2030 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan 0 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli täyssähköauto. Porin osalta molemmilla hankintajaksoilla ympäristöystävällisten henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vähimmäisosuus on 50 %, eli vähintään puolet hankittavista autoista pitää täyttää hankinta-ajanjaksolle määrätyn päästövaatimuksen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit		
TOIMENPIDE	Pyöräteiden käytettävyyden parantaminen ja korjausvelan kasvun hillitseminen täydentämällä, perusparantamalla ja päällystämällä polkupyöräteitä ja reittejä sekä parantamalla opastusta ja kunnossapitomenetelmiä.		
MITTARI	Laadukkaita pyöräreittejä lisätään vuosittain (km) Pyöräreittejä saneerataan/uudistetaan vuosittain (kpl) Tehostetun talvihoidon pilotti 2024-26 (ELY)	Lähtötaso 0,5 1-3 -	Tavoitetaso 0,5 1 Tot.

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Pidämme leikki- ja lähiliikuntapaikat hyvässä kunnossa		
TOIMENPIDE	Leikkimisen ja liikkumisen edistäminen lisäämällä perusparantamalla ja uudistamalla leikki- ja lähiliikuntapaikkoja, kehittämällä lähiliikuntapaikkojen monikäyttöisyyttä ja kalustoa.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso
	Leikkipuistoja lisätään tai peruskorjataan vuosittain	2-3	3
	Lähiliikuntapaikkoja lisätään tai peruskorjataan vuosittain	1-2	2
	Uudenlaisten välineiden hankinta (trendit) vuosittain	2	2

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö kehittämällä puhtaanapitoa, kaupunkikuvaa ja esteettömyyttä.		
MITTARI		Lähtötaso	Tavoitetaso / valmiusaste
	Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto kunnossapidossa	Ei käytössä	Hankinta tehty
	Kalusteohjeen laatiminen	Ei ole	Käynnistynyt
	Yleisten alueiden valaistuksen uudistaminen	1 Milj. €	1 Milj. €
	Vuosittainen uudelleenpäällystysmääräraha	1,5 Milj.€	2 Milj.€
	Vuosittainen ajoneuvo- ja kalustomääräraha	1,5 Milj.€	1,5 Milj. €

Toimenpiteiden tavoitteena on kasvattaa asukasmäärää, viihtyisyyttä, turvallisuutta ja houkuttelevuutta, vahvistetaan puistoja ja yleisiä alueita kehittämällä sekä panostamalla kaupunkiympäristön kunnossa- ja puhtaanapitoon. Toimenpiteinä parannetaan pyöräilyn olosuhteita, lisätään leikin ja liikkumisen mahdollisuuksia sekä lähialueiden ulkoilu- ja virkistyskohteiden saavutettavuutta. Puistoja, rantoja ja kaupunkitiloja kehitetään liikkumaan ja leikkimään kannustaviksi sekä monipuolisten kohtaamisten, kaupunkikulttuurin, taiteen ja yhteisöllisyyden alustoiksi. Kaupunkiympäristöä hyödynnetään ilmastonmuutokseen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden ylläpidon ja ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä.

Toimenpiteiden toteutumisen suurimpana riskinä on riittävä varautuminen TE-uudistukseen ja uudistuksen vaikutusten arvioinnin onnistuminen. Talousarviossa ja henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu kausityöntekijöiden palkkaamiseen,

koska työllistettyjen käyttö nyky muodossaan päättyy. Määrärahaa on varattu sekä henkilöstömenoihin (1,4 M€) että ostopalveluiden lisäämiseen (0,3 M€). Riskiksi muodostuu resurssien riittävä saatavuus olemassa oleviin tehtäviin nähdessä ja jääkö joitain tehtäviä tekemättä esimerkiksi infran kunnossapidossa, jossa työllistettyjen työpanos on ollut merkittävä. Toisaalta ostopalvelujen hintakehitys voi aiheuttaa tilanteen, että rahoitus ei mahdollista suunniteltua ulkopuolisen työvoiman käyttöä. Tilanteiden muuttuminen voi johtaa siihen, että toimintaa joudutaan arvioimaan uudelleen vuoden 2025 aikana.

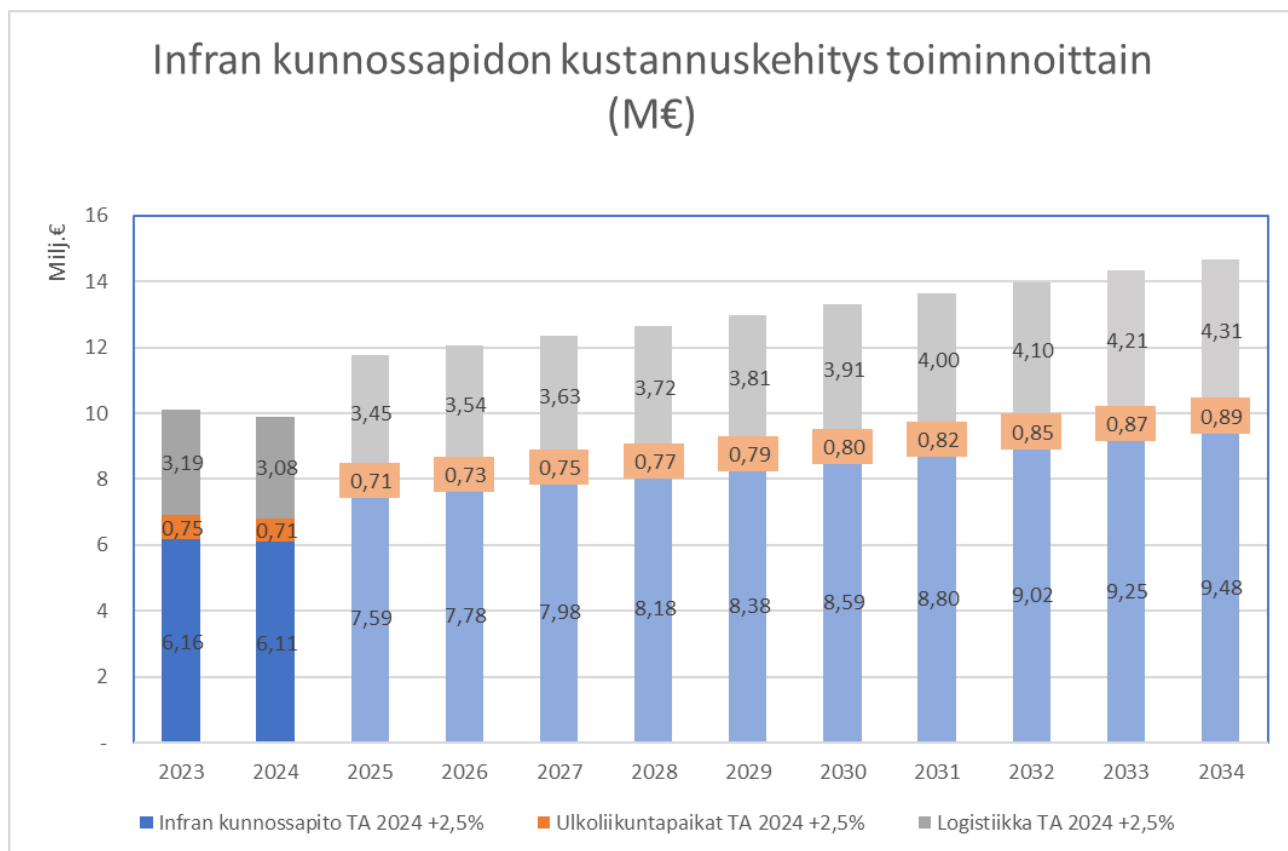
Kunnossa- ja ylläpitotehtävien resurssointi on omaisuuden arvon näkökulmasta kuitenkin ensiarvoisen tärkeää. Kunnossapidon laiminlyönti johtaa kiihtyvään korjausvelan kasvuun ja merkittävään rahoitustarpeeseen pitemmällä aikavälillä.

Taloudelliset tavoitteet

Kustannusten kehittymiseen tulevat jatkossa eniten vaikuttamaan niin polttoaineiden kuin energian hintojen muutokset. Vaikutukset tulevat näkymään infrastruktuurin kunnossapidossa sekä suoraan että välillisesti palveluiden ja tavaroiden hinnoissa. Hintojen muutosten ohella infran kunnossapidon kustannusten kehittyminen liittyy vahvasti vuosittain vaihtelevaan ja vaikeasti ennakoitavaan talvikauden pituuteen ja sääolosuhteisiin talven aikana. Lainsäädännöstä ei ole tulossa muutoksia, jotka vaikuttaisivat kunnossapidon toteuttamiseen.

Investoimalla katujen perusparantamiseen saadaan pidemmällä aikavälillä korjausvelkaa pienennettyä sekä vähennettyä katujen heikon kunnon aiheuttamia ongelmia niin asukkaille kuin kaupungille. Vuosittaisen kunnossapidon tarve vähenee, mikä näkyy esimerkiksi paikkaustarpeen vähenemisenä. Investoinneilla tehtävillä peruskorjauksilla rakennetusta ympäristöstä tehdään myös helpommin kunnossa- ja ylläpidettävää. Vähentämällä käsin tehtäviä kunnossapitotöitä voidaan nopeuttaa ja lisätä kunnossapidon tehokkuutta.

Strategisena tavoitteena on pyrkimys parantaa katujen talvikunnossapitoa. Kunnossapidossa onnistuminen on paljolti riippuvainen katujen puhdistukseen ja liukkaudentorjuntaan käytetystä ajasta. Samalla se parantaa katujen turvallisuutta, lisää asukastyytyväisyyttä sekä vähentää tarvetta vaativammalle puhdistustyölle. Kunnossapitokaluston määrää nostettiin vuodelle 2023 ja se pyritään pitämään samalla tasolla vuonna 2024. Digitalisaation hyödyntämistä muun muassa ajoreittien optimoinnissa kehitetään edelleen. Alla olevassa kaaviossa on esitetty kustannuskehitys huomioiden 2,5%:n vuosittainen kustannusnousu kunnossapidon tason pysyessä ennallaan.

Kuva 3. Infran kunnossapidon kustannuskehityssennuste vuoteen 2034

Tilatehokkuus

Teknisen toimialan tilayksikkö hallinnoi kaupungin omistamia ja käytössä olevia kiinteistöjä sekä vastaa toimitilojen ylläpidosta. Tilayksikön tavoitteena on pitää kiinteistöt ja rakennukset kunnossa sekä luopua tarpeettomista vuokratiloista ja myydä tai purkaa taloutta rasittavaa omaisuutta.

Kaupungin omistuksessa on kaikkiaan 508 rakennusta, joiden laajuus on yhteensä noin 240 000 m². Palvelutuotannon käytössä tiloja on kaiken kaikkiaan 320 000 m². Käytössä olevista tiloista noin 93 000 m² on ulkoa vuokrattu. Sivistystoimiala hyödyntää noin puolet kaupungin palvelutuotannon käytössä olevista tiloista, joista pääasialliset käyttäjät ovat perusopetus, varhaiskasvatus ja kulttuuri. Kaupungin tilat jakautuvat omassa käytössä oleviin, itse omistettuihin ja vuokrattuihin tiloihin sekä ulkopuolisille vuokrattuihin tiloihin. Tyhjen tilojen osuus on marginaalinen.

Omistetuista kiinteistökohteista suurimpia koulurakennuksia ovat Pohjoisväylä, Vähärauma, Porin Lyseo, Länsi-Pori, Kuninkaanhaka, Noormarkun yhtenäiskoulu, Cygnaeus, Käppärä ja Lavian yhtenäiskoulu. Muista tiloista suurimpia ovat Karhuhalli, urheilutalo, kirjastorakennus, Satakunnan museo, stadion, nuorisotalo ja Ulasoorintie 9. Suurimpien rakennuksien (koulut + muut) pinta-ala on yhteensä noin 100 000 m².

Vuokraohteista merkittävimpiä ovat konserniyhtiöiltä vuokratut suuret koulukompleksit Itätuulen koulu, Kaarisillan koulu, Meri-Porin Yhtenäiskoulu ja Rautatienpuistikatu 7 sekä liikuntapaikoista keskustan uimahalli, Meri-Porin uimahalli ja Isomäen jäähalli, joiden yhteenlaskettu neliömäärä on noin 50 000 m². Vapailta markkinoilta vuokratuista tiloista merkittävin on Porin Leijona, jonka vuokra-ala on noin 2000 m².

Valmistunut kiinteistöohjelma määrittää, miten kaupungin kiinteistöomaisuutta hallitaan, ylläpidetään ja johdetaan. Kiinteistöohjelman ydinsisältö keskittyy kiinteistöjen salkutukseen, jossa määritellään mm. myytävät ja purettavat kohteet. Tämän toteuttaminen edellyttää kaupunkikonsernin omistamien tilojen vähentämistä strategisten myyntien ja purkujen kautta. Ohjelma sisältää myös konsernin kiinteistöyhtiöiden omistusjärjestelyihin liittyvät toimenpide-ehdotukset. Tavoitteena on, että Porin kaupungilla ja sen yksiköillä on käytössään terveelliset, turvalliset, viihtyisät ja tarkoituksenmukaiset sekä kustannuksiltaan kohtuulliset tilat, jotka muodostavat toiminnallisesti käyttökelpoisen verkoston kaupungin taloudellisen kantokyvyn puitteissa.

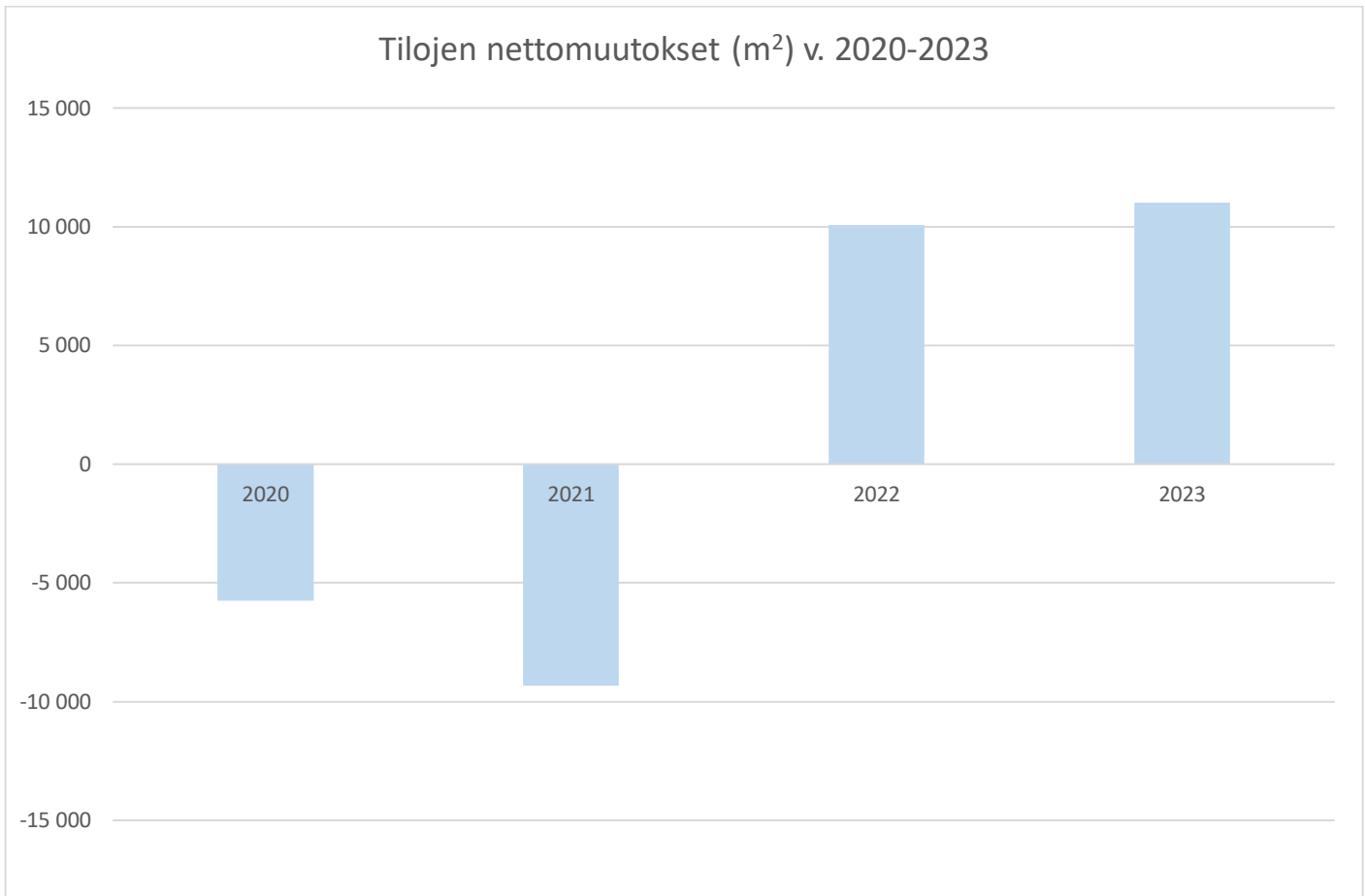
Myymällä vähäisellä käytöllä olevia kiinteistöjä saadaan aikaan säästöjä. Merkittävää säästöä voi käyttökustannusten, kuten sähkön, lämmön, veden ja kiinteistöhoiton pois jäämisen lisäksi syntyä kaupungin investointitarpeen pienenemisestä, minkä lisäksi kauppahinta voi parantaa kaupungin tulosta. Pienempi kiinteistömassa mahdollistaa myös toiminnan tehostamisen sekä voimavarojen keskittämisen kaupungin palvelujen kannalta keskeisiin kohteisiin. Luopumisen suunnittelu on aloitettu hyvissä ajoin ennen käytön loppumista yhteistyössä kaavoituksen, elinvoiman ja konsernipalveluiden kanssa.

Tilaratkaisut suunnitellaan yhteistyössä tiloja käyttävän toimialan sekä teknisen toimialan kanssa. Pienikin, yhden prosentin muutos kokonaispinta-alassa tarkoittaa esimerkiksi keskivertoa isompaa koulurakennusta tai useampaa päiväkotia. Vuotuisten muutosten prosentuaaliset osuudet ovat vähäisiä. Jokaisen uuden investointipäätöksen yhteydessä on tärkeää ottaa huomioon, että kaupungin huollettavien kohteiden määrä kasvaa jatkuvasti, ellei rakennuksia pureta, myydä tai irtisanota vuokrasopimuksia. Kasvava huollettavien kohteiden määrä johtaa suurempiin huolto- ja ylläpitokustannuksiin. Tilojen käyttöastetta pyritään jatkuvasti arvioimaan ja käyttöaikojen laajentamisen mahdollisuutta kehitetään teknisin ja toiminnallisin muutoksin.

Perusturvan ja pelastuslaitoksen käytössä olleet tilat siirtyivät vuoden 2023 alusta Satakunnan hyvinvointialueen käyttöön. Tilojen vuokratuotot ovat noin 10 miljoonaa euroa vuosittain. Vuokratuloihin liittyy riski lyhyistä sopimuksista. Vuonna 2025 päätetään tilojen realisoinnista. Tilojen maaomaisuuden siirtokelpoisuuden selvitys osoittaa, että tarvitaan kaavoitusta, arvonmäärittystä ja lohkomista. Työt ovat vastuutettu ja aloitettu vuonna 2023, ja sitä seurataan kahden kuukauden välein. Porin kaupunki neuvottelee pitkistä ja taloudellisesti järkevistä vuokrasopimuksista hyvinvointialueen kanssa minimoidakseen kiinteistöriskit.

Tilamuutokset vuosina 2020–2023

Alla oleva kuva havainnollistaa tilojen kokonaisneliömäärässä viime vuosina tapahtuneita muutoksia neliömäärän pysyessä 290 000–310 000 välillä. Kuvassa on huomioitu vähennyksinä puretut, myydyt ja käytöstä poistetut tilat sekä lisäyksinä vuokratut ja rakennetut uudet tilat. Vuonna 2023 tiloja on pääosin rakennettu omaan taseeseen sen sijaan, että niitä olisi vuokrattu. Vuoden 2022 lisäyksistä näkyvin on Vähärauman koulun valmistuminen. Vuonna 2023 sen sijaan valmistui Pohjois-Porin monitoimitalon rakennuksen 1. vaihe. Postitalon vuokrasopimus päättyi vuonna 2021, mikä vähensi käytettävissä olevia tiloja noin 5.600 neliöllä. Vuonna 2022 vähennykset olivat pieniä, mutta vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle siirtyi perusturvan aiemmin tekemät vuokrasopimukset. Uusia tiloja 2023 vuokrattiin mm. lastensairaalaalasta sairaalakoululle ja Myötätuulen koulun väistötilojen vuokrausta jatkettiin.

Kuva 1. Tilojen nettomuutokset vuosina 2020–2023.

Toiminnalliset tavoitteet

Tilayksikön toiminta linkittyy kiinteästi kaikkeen toimintaan, mikä tapahtuu rakennuksissa. Vaikka strategiassa ei ole suoraan tavoitteita toimitiloihin liittyen, niiden terveellisyys, turvallisuus ja tarkoituksenmukaisuus on aina yhtenä tarjotun palvelun onnistumisen edellytyksenä ja siten tärkeä osa strategisten tavoitteiden saavuttamista. Tilaomaisuuden hallinnan osalta tavoitteisto on luotu laaditun kiinteistöohjelman pohjalta. Valituissa toimenpiteissä on huomioitu niiden alentava vaikutus käyttötalouden kustannuksiin.

PAINOPISTE	Tasapainoinen talous		
TAVOITE	Kaupunki omistaa tiloja vain palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen tarvittavan määrän		
TEKO	Rakennus- ja tilaomaisuuden realisointi		
TOIMENPIDE	Kiinteistöohjelman mukaisesti ohjelmoitujen rakennusten realisointi		
MITTARI	Myytäväksi laitettujen rakennusten määrä (kpl)	Lähtötaso	Tavoitetaso
	Toteutuneet myynnit (kiinteistöohjelmassa 140 kpl)	0	20
	Purkukuntoisista rakennuksista purkamatta olevat rakennukset (kpl)	0	5
		107	98

PAINOPISTE	Vastuullisuus		
TAVOITE	Palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt pidetään kunnossa		
TEKO	Toimitilat säilyvät suunnitellulla tasolla palvelutuotannon käytössä		
TOIMENPIDE	Pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelman toteuttaminen säilytettävissä ja kehitettävissä rakennuksissa.		
MITTARI	Valtakunnallisen kiinteistötietojärjestelmän hyödyntäminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Järjestelmä käytössä	PTS:n vaikuttavuusarviointi tehty
	<u>Kunnossapitoinvestointien taso:</u>		
	Päiväkodit 2,0 €/m ² /kk, (16 000 m ²)	550 000 €	400 000 €
	Koulut 1 €/m ² /kk, (108 000 m ²)	900 000 €	1 300 000 €
	Kulttuuri- ja hallinto 0,5 €/m ² /kk, (95 000 m ²)	720 000 €	570 000 €
	Liikunta- ja vapaa-aika 1 €/m ² /kk, (44 000 m ²)	760 000 €	530 000 €
Muut ennalta arvaamattomat	1 070 000 €	1 200 000 €	
Yhteensä	4 000 000 €	4 000 000 €	

PAINOPISTE	Vastuullisuus		
TAVOITE	Energian kokonaiskäytön vähentäminen		
TEKO	Toimitilojen kunnossapidossa panostetaan valaistuksen optimointiin ja automaatioihin		
TOIMENPIDE	Valaistuksen ohjaaminen Energian tarpeenmukaisen käytön ymmärryksen lisääminen.		
MITTARI	Valaisinryhmämuutokset ledeihin (kpl)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3	5
	Kokonaisenergiamäärän hallintajärjestelmän käyttöönotto	Järjestelmää ei ole	Järjestelmä toiminnassa

Toimenpiteiden tavoitteena on vähentää kaupungin ylläpidettävien rakennusten määrää myymällä tarpeettomaksi jääneitä rakennuksia ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Käytössä olevat resurssit keskitetään pidettävien rakennusten kunnossapitoon ja niiden kehittämiseen. Energian käyttöä tehostetaan panostamalla erityisesti energiatehokkaampaan valaistukseen. Kunnossa- ja ylläpitotehtävien resurssointi on omaisuuden arvon näkökulmasta kuitenkin ensiarvoisen tärkeää. Kunnossapidon laiminlyönti johtaa kiihtyvään korjausvelan kasvuun ja merkittävään rahoitustarpeeseen pidemmällä aikavälillä.

Toimenpiteiden toteutumisen suurimpana riskinä on myytäväksi laitettujen tilojen heikko kysyntä. Yleinen markkinatilanne haastaa myös myytäväksi laitettujen kohteiden tavoiteltua kauppahintaa. Lisäksi suoraan taloudellisten aspektien näkökulmasta katsottuna kohteet, jotka ovat lähellä ydinkeskustaa ovat houkuttelevampia kuin keskustan laitamilla olevat kohteet. Toisaalta ostopalvelujen hintakehitys voi aiheuttaa tilanteen, että rahoitus ei mahdollista suunniteltua ulkopuolisen työvoiman käyttöä. Tilanteiden muuttuminen voi johtaa siihen, että toimintaa joudutaan arvioimaan uudelleen vuoden 2025 aikana eli samoin kuin infrayksikön osalta. Yllättäviin korjaustarpeisiin varaudutaan aiempia vuosia pienemmällä rahamäärällä, mutta toisaalta rakennusmassan korjausvelkaa on myös saatu pienennettyä.

Valaisinjärjestelmien muutosten riskinä pidetään hankinnan epäonnistumista. Aiemmissä muutoksissa esiintyvät ongelmat voivat toistua nykyisessä hankinnassa. Varautumistoimenpide: Laadimme tarjouspyynnön huolella, hyödyntäen aikaisempien infrayksikön katuvalohankintojen kokemuksia ja valitsemme luotettavan toimittajan. Kokonaisenergiamäärän hallintajärjestelmän käyttöönottoon liittyvä riski koskee järjestelmän viivästymistä tai sen mukaista toteuttamista. Varautumistoimenpide: Laadimme yksityiskohtaisen tarjouspyynnön ja projektisuunnitelman, käytämme asiantuntijapalveluita ja varmistamme riittävän resurssien saatavuuden. PTS (Pitkän tähtäimen suunnitelma kunnossapitoinvestoinneille) Riskitekijä: Työohjelmaa ei onnistuta laatimaan tavoitteiden mukaisesti muiden kriittisten tavoitteiden vuoksi. Va-

rautumistoimenpide: Varmistamme ylläpitopalveluiden toimintayksikön riittävät resurssit ja varaamme tarpeeksi sitomattomaa pääomaa yllästäviin korjaustarpeisiin. Valtakunnallisen järjestelmän käyttöönottoriskinä pidetään alhaista käyttöastetta ja siitä johtuvien etujen jäämistä saavuttamatta. Varautumistoimenpide: Osallistumme informaatio- ja koulutustilaisuuksiin, jaamme tietoa organisaation sisällä ja rohkaisemme henkilöstöä aktiiviseen järjestelmän hyödyntämiseen.

Taloudelliset tavoitteet

Kaupungin palveluverkko vaikuttaa merkittävästi tilayksikön toimintakulujen kustannuskehitykseen. Ilman merkittäviä muutoksia palveluverkkoon, kustannuskäyrän pitäminen nykytasolla on käytännössä mahdotonta. Kustannukset nousevat arvioidusti 2,5 % vuodessa, mikä tarkoittaa noin 900 000 – 1 000 000 euron vuosittaista kustannusnousua. Kustannusnousua pyritään hillitsemään erityisesti myymällä tarpeettomia tiloja. Myyntien vaikutusta ei ole huomioitu ennusteissa niiden epävarmuuden vuoksi.

Perusturvan ja pelastuslaitoksen irtautuminen on vaikuttanut monella tapaa kaupungin talouteen. Perusturvan käytössä olleet tilat ovat olleet kaupungille aiemmin kustannuserä. Vuoden 2023 alusta alkaen kaupunki on toiminut vuokranantajan roolissa maksaen tiloista käyttökustannukset kuten sähkön, veden ja lämmön, mutta samaan aikaan saanut hyvinvointialueelta vuokratuottoja noin 10.000.000 euroa vuodessa. Mahdollisen yhtiöittämisen myötä vuokratuottoja siirtyisi tulevaisuudessa kaupungin tytäryhtiölle, mikäli kyseiset kiinteistöt jäävät tulevaisuudessa kaupunkikonsernin omistukseen. Hyvinvointialueen aiheuttamia tulevia tilamuutoksia ei olla huomioitu arvioidussa kustannuskehityksestä.

Kaupungin käyttämän sähkön hankinnasta ja hintojen suojauksista vastaa meklari, joka pyrkii minimoimaan kaupungin sähköstä maksamaa hintaa. Meklari tekee ennakkoon sopimuksia sähkön hankinnasta ja sitä kautta suojaaa kaupunkia yllättäviltä hinnan muutoksilta. Meklarin tekemät suojaukset ovat olleet merkittävässä roolissa, miksi kaupungin sähkökustannukset ovat pysyneet markkinoilla tapahtuneista muutoksista huolimatta kohtuullisella tasolla. Elokuuhun 2024 mennessä on sopimuksia tehty vuodelle 2025 siten, että sähkön hankinnasta on suojattuna 69,4 % keskihinnalla 40,30 €/MWh. Odotusarvo vuoden 2025 keskihinnalle on 57,47 €/MWh. Käytännössä siis vuoden 2025 sähkön hinta on tiedossa etukäteen vain osittain ja toteutuneet kustannukset riippuvat pörssihinnasta ja kulutuksen määrästä. Mikäli sähkön hintataso laskee tai nousupaine hinnoissa kasvaa niin tavoitteena on edelleen vahvistaa suojaustasoa vuodelle 2025 vuoden 2024 aikana. Tilayksikön toteutuneet sähkökustannukset vuonna 2023 olivat noin 3.400.000 euroa. Vuonna 2022 TP oli sähkön osalta 3.000.000 euroa.

Konsernin sisäiset vuokrakohteet ja niiden tulevat investoinnit vuoteen 2030

KOy Domus Arctopolis

Porin kaupunki on vuokrannut yhtiöltä tilat osoitteissa Rautatiepuistokatu 7 ja Luviapuistokatu 1. Porin kaupunki kehittää tarpeisiinsa sopivia pitkäaikaisia tilaratkaisuja yhtiön kanssa yhteistyössä. Tilaratkaisut toteutetaan tilahankkeiden suunnitteluohjeiden mukaisesti. Rautatiepuistokatu 7:ssä toteutetaan vuoden 2024 aikana laaja vesikattoremontti. Vuonna 2025 on tarkoitus aloittaa Valimon peruskorjaus. Lisäksi kaupunki tulee vuokraamaan vuodesta 2026 Liisankatu 20:ssä olevat tilat kansalaisopiston käyttöön. Tilaan tullaan tekemään peruskorjaus vuosien 2025 ja 2026 aikana.

Sampolan Palvelukeskus Oy

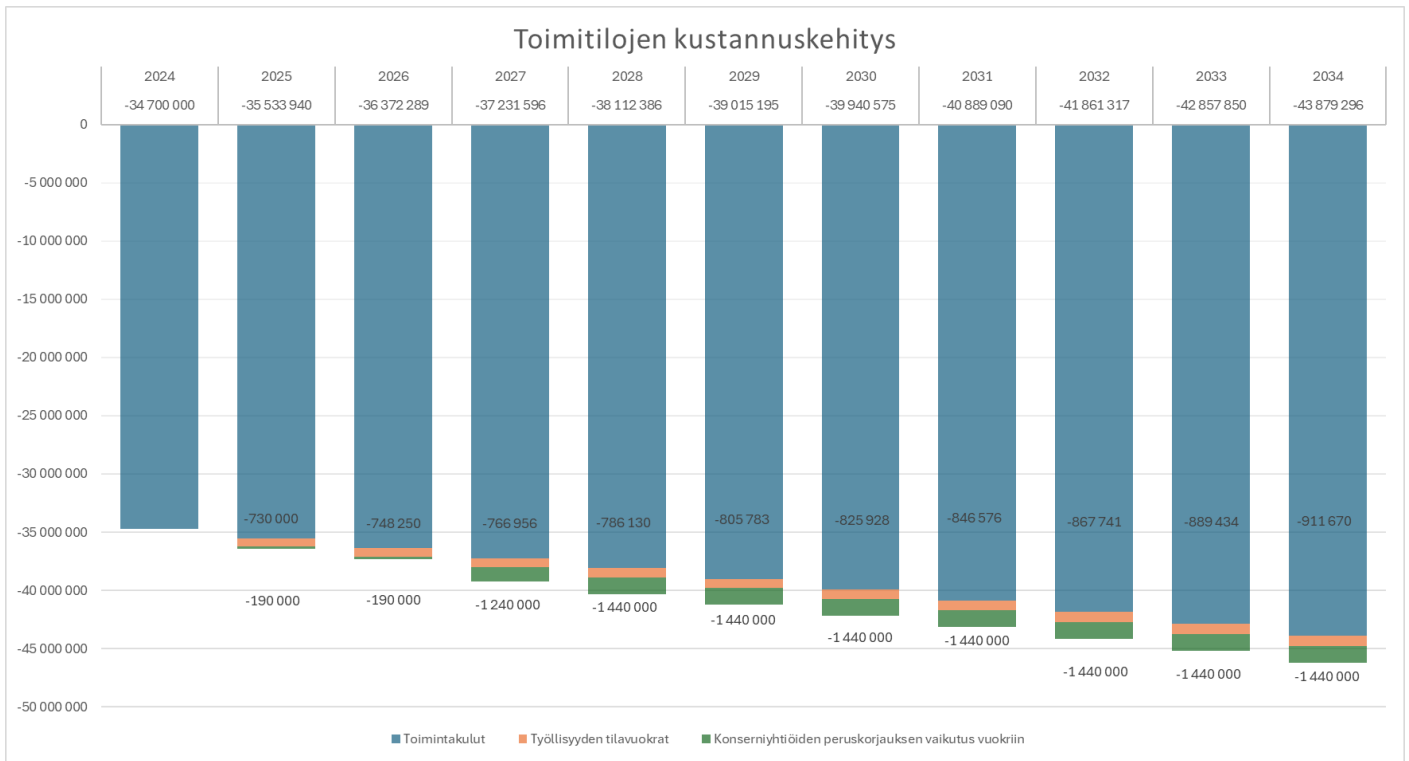
Porin kaupunki on vuokrannut yhtiöltä Itätuulen koulun ja Taikurinhatun päiväkodin. Taikurinhatun päiväkodin peruskorjaus aloitetaan vuoden 2025 aikana. Himmelin peruskorjauksen rahoitusvaikutuksia ei huomioida tässä yhteydessä.

PAKK, Porin Aikuiskoulutussäätiö

Porin kaupunki vuokraa vuoden 2025 alusta säätiöltä eläinlääkäritilat. Tiloihin on tehty perusparannus vuosina 2023–2024.

KOy Porin jäähalli

Porin kaupunki on vuokrannut jäähallin tilat. Yhtiö suunnittelee tarkasteluajanjaksolla mittavaa katto- sekä sisätilojen remonttia.

Kuva 3. Toimitilojen kustannuskehitys huomioiden vuosittainen 2,5 %:n nousu sekä konsernin sisäisten vuokratilojen korjausinvestointien vaikutukset vuosina 2025–2034

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosaan yhdistellään käyttötalousosasta siirtyvät erät ja budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvai-
kutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa.

Toimintakate

Toimintakate kuvaa kaupungin toiminnasta aiheutuvien tuottojen ja kulujen erotusta. Toimintakatteen kehitys kuvaa par-
haiten kaupungin toiminnan vaikutusta talouteen. Toimintakatteen nopea heikkeneminen ajaa kunnan talouden helposti
ahdinkoon. Vuonna 2025 kaupungin toimintakatteeksi muodostuu -217,2 M€ (-206,4 M€ liikelaitokset huomioiden). Toi-
mintakatteen kasvu vuoden 2024 talousarvioon verrattuna on 7,9 %. 1.1.2025 aloittavan Satakunnan työllisyysalueen
vaikutus toimintakatteeseen on -9 miljoonaa euroa. Työllisyysalueen vaikutus eliminoiden toimintakate kasvaa n. 3,2 %.

Suunnitelmakaudella toimintakatetta heikentävät energian nykyisen tuloutusjärjestelyn ja SOTE-kiinteistöjen siirtymä-
ajan päättymisen. Koska uusia järjestelyjä ei ole vielä päätetty, näiden tulosvaikutus on neutralisoitu rahoitustuloja li-
säämällä. Toimialojen osalta suunnitelmakaudella on varauduttu 2 % toimintakatteen kasvuun.

Verotulot

Verotulot ovat kaupungin tärkein tulolähde. Kaupunki kerää kunnallisveroa kuntalaisten tuloista ja saa osuuden paikka-
kunnalla tapahtuvasta yritystoiminnasta ja kiinteistövero paikkakunnan kiinteistöistä. Verotuloista merkittävin on kun-
nallisvero 75 % osuudella, yhteisöveron osuus on 9 % ja kiinteistöveron osuus on 16 %.

Väestömuutosten vaikutus verotuloihin

Porin väestöennuste on hitaasti laskeva. Laskua tapahtuu erityisesti alle työikäisissä ja työikäisissä. Väestön vähene-
minen syö osan verotulojen luonnollisesta kasvusta. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa
kääntää kasvuun, niin tällä olisi iso merkitys verotulotulojen kasvuille. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi
uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Kunnallisvero

Kunnallisveroprosentti on Porissa 8,4 %. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi 2025 sisältää kunnallis-
verotuksessa tehtävän ansiotulovähennyksen poiston. Toimenpide lisää kuntien verotuloja ja parantaa kunnallisvero-
tuksen efektiivisyyttä.

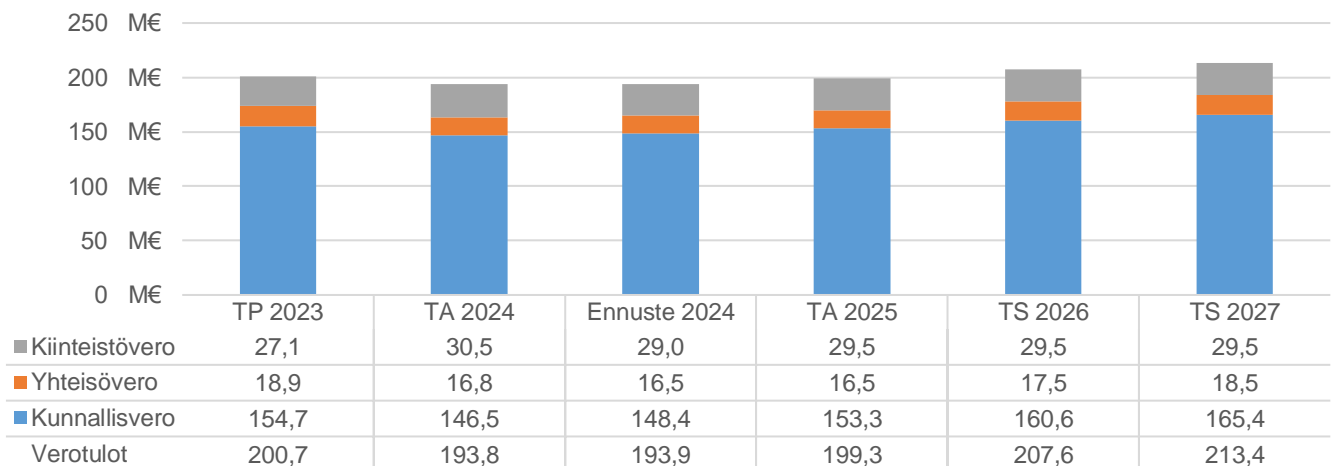
Yhteisövero

Kunnat saavat paikkakunnan yritystoiminnasta yhteisöveroa. Yritykset maksavat voitostaan 20 % veroa ja työpaikkojen
sijainnin mukaan kunnalle tilitetään siitä 23,69 %. Valtion osuus yhteisöverosta on 76,31 %.

Kiinteistöveroprosentit ja niiden arvioitu tuotto vuonna 2025

Maapohjan kiinteistövero	1,30 %	5,8 M€
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93 %	10,3 M€
Vakituiset asuinrakennukset	0,50 %	10,7 M€
Muut asuinrakennukset	1,10 %	0,8 M€
Voimalaitokset	3,10 %	1,3 M€
Rakentamaton rakennuspaikka	6,00 %	0,6 M€
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	-

Kiinteistöveron tuotto on Porissa vuonna 2024 noin 29,0 miljoonaa euroa ja tuotoksi arvioidaan noin 29,5 miljoonaa
euroa vuonna 2025.

Valtionosuudet

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudella ja verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella pyritään turvaamaan kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävät peruspalvelut eri osissa maata ja tasapainottamaan kuntien lakisääteisten tehtävien järjestämisen edellytyksiä ja niiden kokonaisrahoitusta. Valtionosuuden perusteena olevat laskennalliset kustannukset perustuvat keskeisesti ikäryhmittäisiin kustannuksiin. Koska merkittävä osa kuntien valtionosuustehtävistä ja -kustannuksista koskee varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta, kunnan peruspalvelujen valtionosuuden ikäryhmittäisissä kustannuksissa painottuvat erityisesti lapsi- ja nuorisoikäluokat. Muita laskennallisten kustannusten määräytymistekijöitä ovat työttömyyskerroin, vieraskielisyyskerroin, kaksikielisyys, saaristoisuus, asukastiheyskerroin ja koulutustaustakerroin. Vuodesta 2025 lukien työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille määräytymistekijöinä huomioidaan myös työikäisen väestön määrä ja laaja työttömyys. Lisäksi vieraskielisyyden paino nousee.

Kriteerien toinen osa muodostuu lisäosista, jotka ovat syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun sekä saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosat.

Kuntien valtionosuudet vuonna 2025 ovat noin 3,9 miljardia euroa (vuonna 2024 noin 3,4 miljardia euroa). Asukasta kohden kuntien valtionosuudet ovat alustavan laskelman mukaan 703 euroa, mikä on 94 euroa enemmän kuin vuonna 2024.

Työvoimapolveluiden järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2025 alussa valtiolta kunnille. Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy myös nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Valtionosuuden nousua vuonna 2025 selittää erityisesti TE-uudistuksen voimaantulo. Lisäksi vuoden 2025 alusta voimaan tuleva kotoutumislain kokonaisuudistus lisää kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisessä. Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät myös mm. oppimisen tuen uudistamisen kokonaisuus ja kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen sekä muut erinäiset tekijät.

Valtionosuutta vähentävät sote-uudistukseen liittyvien siirtolaskelmien tarkennukset sekä kustannusten tasaukset. Lisäksi osana hallituksen uusia sopeutustoimia kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai maksutuloja lisätään. Toimenpiteiden arvioidaan vahvistavan kuntataloutta ja vastaava vähennys on tehty valtionosuuksiin.

Rakenteellinen muutos tulee verotulomenetysten korvauksiin, joiden taso putoaa tähän vuoteen verrattuna. Korvausten väheneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Kunnallisveron tuoton kasvu odotetaan kompensoivan veromenetysten korvausten vähenemistä. Toimenpiteen oletetaan olevan kuntien kannalta kustannusneutraali.

Ennakkotietojen perusteella kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,02 prosenttia vuonna 2025. Valtionosuusprosentissa on otettu huomioon lisäyksenä 4,71 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Merkittävin tehtävämuutos on kunnille vuoden 2025 alusta siirtyvät työvoimapolvelut. Valtionosuusprosenttiin viedyt pysyvät lisäykset ja vähennykset (kuten sote-siirrosta aiheutuva pysyvä vähennys ja pysyvä lisäys) pienentävät valtionosuusprosenttia nettona 2,06 %-yksiköllä. Lisäksi valtionosuusprosenttiin vaikuttavat valtion ja kuntien välisen kustannusjaon tarkistus +0,68 %-yksikköä ja indeksisäästön vaikutus -0,23 %-yksikköä.

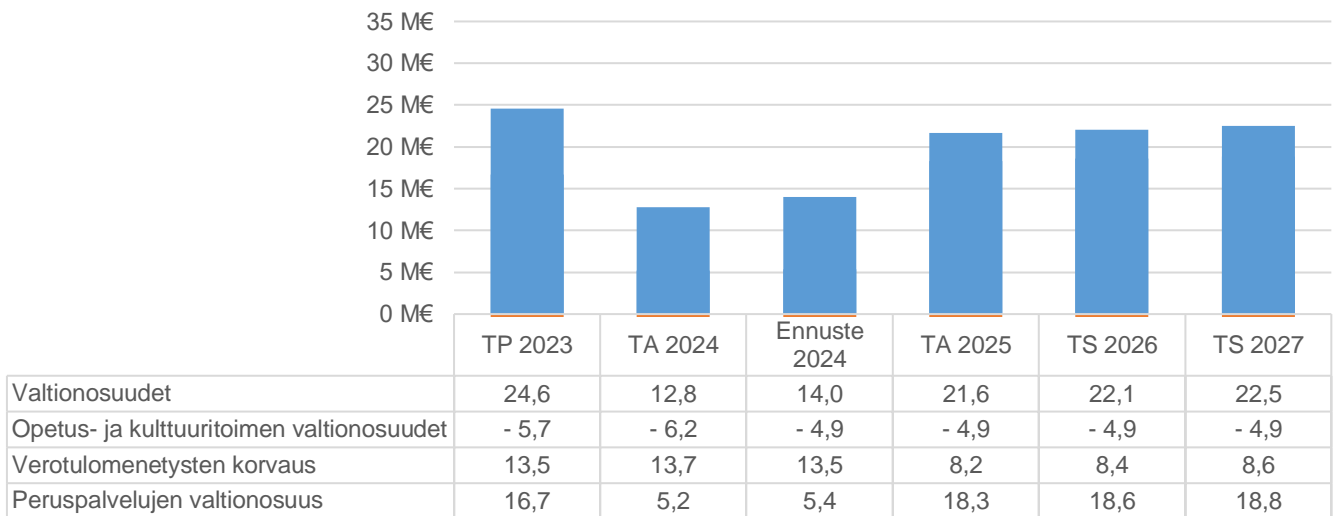
Peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on arviolta 3,4 prosenttia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien peruspalvelujen indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö, joka vähentää valtionosuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksien indeksikorotus vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia. Valtion säästötoimenpiteet vähentävät esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksia. Suurimmassa osassa kuntia opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevat valtionosuudet ovat negatiivisia.

Porin kaupungin saamia peruspalvelujen valtionosuuksia on arvioitu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuuslaskelmien perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevia valtionosuuksia on arvioitu Kuntaliiton vuoden 2025 valtionosuuslaskurin sekä toteutuneiden ja arvioitujen oppilas- ja suoritämäärien perusteella. Peruspalvelujen valtionosuudeksi on arvioitu 18,3 miljoonaa euroa (5,2 milj. euroa v. 2024). Verotulomenetysten korvaus on 8,2 miljoonaa euroa (13,7 milj. euroa v. 2024). Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudeksi arvioidaan -4,9 miljoonaa euroa (-6,2 milj. euroa v. 2024). Porin kaupungin valtionosuuksien määräksi muodostuu yhteensä 21,6 miljoonaa euroa (12,8 milj. euroa v. 2024). Porin valtionosuus asukasta kohden on 260 euroa.

Muutokset Porin valtionosuuskomponenteissa VM:n laskelman perusteella

	VOS-päätös 2024	Laskelma 2025	Muutos
Ikärakenteen laskennallinen kustannus	110,44 M€	117,44 M€	7,0 M€ / 6,3 %
Muut laskennalliset kustannukset	16,23 M€	23,04 M€	6,81 M€ / 42,0 %
Omarahoitusosuus	-115,55 M€	-121,96 M€	-6,41 M€ / 5,5 %
Lisäosat	2,77 M€	2,86 M€	0,09 M€ / 3,2 %
Vähennykset/lisäykset*	-31,39 M€	-24,64 M€	6,75 M€ / 21,5 %
*Mm. kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus, sote-uudistuksen muutosrajoittimen kasvu, valtionosuuden lisäsiirtotarve, sote-järjestelmämuutoksen tasaus vuodelle 2025			
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	22,69 M€	21,55 M€	-1,14 M€ / -5,0 %
Verotulomenetyksen korvaus	13,71 M€	8,22 M€	-5,49 M€ / -40,0 %

Valtionosuudet tuloslaskelman mukaan

Rahoitustulot ja –menot

Korkotulot 5,8 M€

Budjetoidut korkotulot muodostuvat pääosin Pori Energia Oy:n 4,0 M€:n ja Porin Satama Oy:n arvioituista 1,5 M€:n korkotuloista. Lisäksi konsernitilin korkotuloja on budjetoitu n. 0,3 M€.

Muut rahoitustulot 5,2 M€, mistä liikelaitosten peruspääoman korvaus 3,1 M€

Pori Energia Oy maksaa korvausta energiaosakkeiden käytöstä 1,0 M€. Osinkotuottojen määräksi on arvioitu 0,6 M€. Arviot viivästyskorkotuloista sekä muista rahoitustuotoista ovat yhteensä 0,5 M€. Taloussuunnitelmakaudella rahoitustulojen määrä kasvaa, koska energian nykyinen tuloutusjärjestely ja SOTE-kiinteistöjen siirtymäaika päättyvät, eivätkä tulevat järjestelyt ole vielä tiedossa.

Liikelaitosten peruspääomista suorittama korvaus (6 %) tuottaa peruskaupungille yhteensä 3,1 M€. Korvauksesta Porin Palveluliikelaitoksen osuus on 0,4 M€ ja Porin Veden 2,7 M€.

Korkomenot 8,0 M€

Nykyisistä lainoista arvioidut korkomenot vuonna 2025 ovat 4,4 M€ korkosuojausten vaikutus huomioiden. Vuonna 2025 otettavista uusista lainoista maksetaan 1,8 M€ lisää korkomenoja ja lyhytaikaisista joukkovelkakirjoista eli kuntatodistuksista 0,2 M€. Lisäksi konsernitilin käytöstä aiheutuvat korkokulut tytäryhtiöille ovat noin 1,4 M€. Taloussuunnitelmakauden osalta korkomeneihin on arvioitu maltillista kasvua lainakannan kasvusta huolimatta perustuen oletettuun korkotason laskuun.

Muut rahoitusmenot 1,3 M€

Muut rahoitusmenot muodostuvat tytäryhteisöille maksettavista rahoitusvastikkeista.

Vuosikate

Vuosikate saadaan, kun toimintakatteeseen lisätään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut. Vuosikate on siis kunnan tuloslaskelman välitulos, joka osoittaa sen tulorahoituksen, mikä juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuoden 2025 talousarviossa kaupungin vuosikate on 5,5 M€ (13,1 M€ liikelaitokset huomioiden).

Tilikauden tulos

Kun vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot, noin 24,8 M€ (30,1 M€ liikelaitokset huomioiden), tilikauden tulokseksi vuonna 2025 muodostuu -19,3 M€ (-17,0 M€ liikelaitokset huomioiden).

Taseen kumulatiivinen ylijäämä (-alijäämä)

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kaupungin taseeseen kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 49,6 miljoonaa euroa. Ennuste vuoden 2024 tuloksesta on talousarvion laadintahetkellä -16,7 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2025 talousarvion tilikauden alijäämän (17,0 miljoonaa euroa) toteutuessa on taseen kumulatiivista ylijäämää jäljellä tilikauden 2025 jälkeen noin 15,9 M€. Vuosien 2026 ja 2027 jälkeen suunnitelmakauden lopussa taseen kertymä kääntyy 9,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Tuloslaskelmat

1 000 €

Peruskaupunki ilman liikelaitoksia

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	92 926	81 228	84 900	68 606	69 933
Myyntitulot	43 427	34 868	41 685	42 482	43 294
Maksutulot	6 490	6 912	7 649	6 780	6 913
Tuet ja avustukset	10 018	7 848	5 569	5 681	5 794
Muut toimintatulot	32 992	31 600	29 996	13 664	13 931
Valmistus omaan käyttöön	3 038	2 931	2 931	2 931	2 931
Toimintamenot	-283 716	-285 742	-305 007	-308 187	-314 316
Henkilöstömenot	-133 047	-138 785	-144 926	-147 145	-150 088
Palvelujen ostot	-73 357	-75 513	-79 920	-81 352	-82 953
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 749	-40 499	-40 724	-40 218	-41 016
Avustukset	-14 306	-13 511	-19 917	-20 152	-20 555
Muut toimintamenot	-16 258	-17 435	-19 520	-19 320	-19 704
Toimintakate	-187 752	-201 583	-217 176	-236 649	-241 452
Verotulot	200 703	193 838	199 292	207 587	213 436
Valtionosuudet	24 575	12 737	21 642	22 075	22 516
Rahoitustulot ja -menot	1 496	815	1 713	13 982	13 782
Korkotulot	5 695	6 682	5 830	5 830	5 830
Muut rahoitustulot	6 000	5 159	5 159	17 628	17 628
Korkomenot	-8 903	-9 859	-8 000	-8 200	-8 400
Muut rahoitusmenot	-1 296	-1 167	-1 276	-1 276	-1 276
Vuosikate	39 022	5 808	5 472	6 995	8 283
Poistot ja arvonalentumiset	-26 494	-24 811	-24 812	-22 540	-22 540
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 253	-24 811	-24 812	-22 540	-22 540
Arvonalentumiset	-2 241	0	0	0	0
Tilikauden tulos	12 528	-19 003	-19 340	-15 545	-14 257
Tilinpäätössiirrot	168	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	12 696	-19 003	-19 340	-15 545	-14 257

= valtuustoon nähden sitova erä

Liikelaitokset mukaan lukien

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	131 870	121 413	126 413	110 890	113 002
Myyntitulot	81 764	74 636	82 761	84 322	85 915
Maksutulot	6 566	6 956	7 659	6 789	6 922
Tuet ja avustukset	10 217	7 942	5 683	5 797	5 913
Muut toimintatulot	33 323	31 879	30 310	13 982	14 252
Valmistus omaan käyttöön	3 132	3 031	3 031	3 031	3 031
Toimintamenot	-312 588	-315 707	-335 868	-339 638	-346 369
Henkilöstömenot	-148 008	-154 162	-160 490	-163 021	-166 281
Palvelujen ostot	-78 825	-81 318	-86 068	-87 604	-89 312
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53 532	-47 756	-48 265	-47 910	-48 862
Avustukset	-14 306	-13 511	-19 917	-20 152	-20 555
Muut toimintamenot	-17 918	-18 959	-21 128	-20 952	-21 359
Toimintakate	-177 586	-191 263	-206 424	-225 717	-230 336
Verotulot	200 703	193 838	199 292	207 587	213 436
Valtionosuudet	24 575	12 737	21 642	22 075	22 516
Rahoitustulot ja -menot	-1 585	-2 278	-1 380	10 889	10 689
Korkotulot	5 695	6 682	5 830	5 830	5 830
Muut rahoitustulot	6 013	5 159	5 159	17 628	17 628
Korkomenot	-8 903	-9 859	-8 000	-8 200	-8 400
Muut rahoitusmenot	-4 390	-4 260	-4 369	-4 369	-4 369
Vuosikate	46 107	13 034	13 130	14 834	16 305
Poistot ja arvonalentumiset	-31 610	-29 955	-30 146	-28 054	-28 238
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 369	-29 955	-30 146	-28 054	-28 238
Arvonalentumiset	-2 241	0	0	0	0
Tilikauden tulos	14 496	-16 921	-17 016	-13 221	-11 933
Tilinpäätössiirrot	201	33	33	33	33
Tilikauden yli-/alijäämä	14 698	-16 888	-16 983	-13 188	-11 900

Tuloslaskelman tunnusluvut

	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot / Toimintamenot, %	42,6 %	38,8 %	38,0 %	32,9 %	32,9 %
Vuosikate / Poistot, %	145,9 %	43,5 %	43,6 %	52,9 %	57,7 %
Vuosikate, euro/asukas	555	157	157	176	193
Kertynyt ylijäämä (-alijäämä), 1 000 €	49 632	32 894	15 911	2 724	-9 176
Asukasmäärä vuoden lopussa	83117	83023	83681	84185	84682

Investointiosa

Investointiosan esittely ja sitovuus

Irtain ja muut investoinnit sisältää toimialojen irtaimen omaisuuden hankinnat mukaan lukien ajoneuvojen hankinnat ja muihin ryhmiin kuulumattomat investoinnit. **Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit** sisältää seuraaviin kokonaisuuksiin liittyvät investoinnit: kiinteä omaisuus, liikenneväylät, viheralueiden rakentaminen sekä muu toiminta ja erillishankkeet. **Tiloihin kohdistuvat investoinnit** sisältää uudisrakennusprojektit ja perusparannusinvestoinnit.

Investointien sitovuus valtuustoon nähden on merkitty seuraavissa kappaleissa esitettyihin taulukoihin. Investointiosassa esitetään muun taloussuunnitelman tapaan 3 vuoden suunnitelmakausi. Taulukoissa summat on esitetty tuhansina euroina (1 000 €).

Irtain ja muut investoinnit

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kaupunginhallitus	-55	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Määräraha on varattu kaupunginhallitukselle erikseen päätettäviin elinkeinoelämää tukeviin investointeihin.					

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Konsernipalvelut					
Yritysjärjestelyt	-326	-1 210	-710	-710	-1 210
Kasvurahasto			-500	-500	
Pääomavastikkeet	-602	-662	-662	-662	-662
Vesiosuuskuntien avustaminen	-62	-300	-300	-300	-300
ICT-investoinnit	-721	-1 270	-900	-900	-900
Konsernipalvelut yhteensä	-1 605	-3 442	-3 072	-3 072	-3 072

Kaupunginhallitus päätti 26.6.2023 § 350, että Porin kaupunki osallistuu Satakunnan Kasvurahasto Oy:n osakeantiin ja sitoutuu sijoittamaan tähän rahastoon enintään yhden miljoonan euron suuruisen pääoman. Yhtiön tavoitteena on tarjota kasvu- ja kehittämishaluisille satakuntalaisille yrityksille rahoituksen lisäksi osaamisverkostoja kasvuhankkeiden toteuttamiseen. Lisäksi kasvurahasto tukee vuonna 2025 aloittavien Satakunnan työllisyysalueiden toimintaa tarjoten kunnille menetelmän parantaa paikallisten yritysten mahdollisuuksia kasvuun ja kansainvälistymiseen ja sitä kautta työpaikkojen lisäämiseen.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sivistystoimiala					
Opetus ja varhaiskasvatus	-855	-1 265	-1 445	-1 445	-1 445

Sivistyslautakunnan investointimäärärahaa käytetään 4. ja 7.luokkalaisten Chromebook-hankintoihin, lukion 1. vuoden opiskelijoiden tietokonehankintoihin, Pohjoisväylän ja Ahlaisten monitoimitalojen sekä Myötätuulen koulun varustamiseen. Lisäksi uusitaan lukion oppilaskalusteita sekä muiden koulujen ja päiväkotien kalustusta.

Kulttuuri, liikunta ja nuoriso		-30	-40	-40	-40
--------------------------------	--	-----	-----	-----	-----

Vapaa-ajan lautakunnan alainen määräraha kohdistetaan kirjaston uuteen lajittelukoneeseen.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Elinvoima- ja ympäristötoimiala					
Yterin kehittäminen	-303	-350	-300	-300	-300
Kirjurinluodon kehittäminen		-50	-30	-30	-30
Muu irtain omaisuus	-158	-30	-20	-20	-20
Elinkeino- ja ympäristötoimiala yht.	-502	-480	-350	-350	-350

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekninen toimiala					
Ajoneuvojen hankinta	-609	-1 150	-911	-476	-476
Muut koneet ja kalusto	-401	-1 042	-1 281	-1 023	-1 023
Tekninen toimiala yhteensä	-1 010	-2 192	-2 192	-1 499	-1 499

= valtuustoon nähden sitova erä

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit

Kiinteä omaisuus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-973	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Omaisuuksien myynti	509	600	600	600	600

Määrärahalta hankitaan raakamaata kaavoituksen tarpeisiin sekä parannetaan luovutettavia tontteja. Investointitulot muodostuvat maaomaisuuden, lähinnä tonttien, myynnistä. Maaomaisuuden myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tappiot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Liikenneväylät	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-7 386	-7 718	-8 352	-8 210	-7 314
Rahoitusosuudet	208	280	319	40	

Pää- ja kokoojakadut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 420	-1 370	-2 390	-490	-350
Rahoitusosuudet			199		

Kaupungin osallistuminen valtion tie- ja ratakankkeisiin edistää tie- ja rataverkon sekä kevyen liikenteen väylästäön kehittämistä. Kaupunki osallistuu aluevaraussuunnitelmien ja tie- ja rakennussuunnitelmien kustannuksiin sekä rakentamiskustannuksiin erikseen sovittavilla maksuosuuksilla. Suunnitelmavalmiuden parantaminen edistää valtion hankkeiden toteutumista. Suunnitelmakaudelle ei ole osoitettu rahaa valtion tie- ja ratakankkeiden rakentamiseen infran investointisuunnitelmassa. Osallistumisesta päätetään erikseen. Tasoristeyksiä Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto radalla tullaan poistamaan vuosien 2023-25 aikana radan perusparantamisen yhteydessä. Vuonna 2023 käynnistyivät muun muassa Tiiliruukin eritasoliittymän ja Hyvelän liittymän vt8/mt2660 parantamisen tiesuunnitelmien laatiminen. Suunnitelmien arvioidaan valmistuvan viimeistään vuoden 2025 alkupuolelle.

Pohjois-Porin monitoimitalon ympäristön katuverkosto eli Pohjoisväylä, Pappilanpuistikko ja Koillistuulentie rakennettiin vuonna 2023 liikennöitävään kuntoon. Vuosina 2025-27 tehdään alueella vielä päällystys- ja vihertöitä. Vuonna 2023 rakennettiin Hyvelässä pääkatuverkkoa Järviojantie-Vainiontie, joka päällystetään vuosina 2024-25. Vuonna 2025 rakennetaan pääkatuverkkoa Kyläsaareissa sekä Ruosniementien oikaisu Liitostien ja Tormilaisentien risteysalueella.

Pohjoisväylän, Pappilanpuistikon ja Koillistuulentien kokonaiskustannusarvio suojapenkereineen ja hulevesirakenteineen on noin 6,4 M€ sisältäen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset. Kustannukset kohdistuvat vuosille 2020-27.

Asunto- ja teollisuusalueiden kadut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 352	-1 693	-470	-640	-815
Rahoitusosuudet		70			

Asunto- ja teollisuusalueiden katuja suunnitellaan ja rakennetaan tonttituotantoa varten. Niiden suunnittelu- ja rakentamisaikatauluun tulee vaikuttamaan oleellisesti tonttituotannon ohjaus. Uudet asuntoalueet lisäävät käyttötalouden menoja kunnossapitoalueen kasvaessa.

Liikennejärjestelyt	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-747	-310	-950	-280	-205
Rahoitusosuudet		71			

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan liikennejärjestelyjä, jotka mm. parantavat liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hankkeet edistävät osaltaan usein myös esteettömyyttä ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Hankkeiden ohjelmointiin vaikuttavat palveluverkon ja elinkeinoelämän tarpeiden lisäksi liikenneonnettomuuksien kasaumapisteet. Porissa tapahtuu vuosittain yli 100 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta, jotka aiheuttavat Porin kaupungille merkittäviä välillisiä ja välittömiä kustannuksia. Onnettomuuksia ja niiden aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää liikenneturvallisuutta parantavilla investoinneilla. Investointisuunnitelmassa on varattu vuotuinen määräraha myös 2020 voimaan tulleen tieliikennelain edellyttämiin muutoksiin. Merkittävin uusi liikennejärjestely vuonna 2025 on Professorintien ja Pörkkinäistentien risteykseen rakennettava kiertoliittymä. Vuonna 2025 käynnistyy kiertoliittymän ja kevyen liikenteen aikukulun suunnittelu Pohjoisväylän ja Vaasantien risteykseen. Hankkeeseen tulee sisällyttämään julkista taidetta.

Kevyen liikenteen väylät	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-37	-300	-250	-65	-55

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan kevyen liikenteen väyliä, jotka osaltaan täydentävät olemassa olevaa kevyen liikenteen verkkoa. Lisäksi investointirahalla tehdään pieniä kevyen liikenteen järjestelyjä. Kevyen liikenteen investointien hyötykustannussuhde on yleensä erittäin hyvä, koska väylien rakentaminen muun muassa parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää koulukuljetustarvetta. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen tuo monia hyötyjä: asukkaat ovat terveempiä ja sairaanhoitomenot pienenevät, kaupunki on viihtyisämpi, liikenne sujuvampaa ja liikenteen

kustannukset ja ympäristöhaitat vähenevät. 10 % kasvu jalan ja pyörällä tehdyissä matkoissa tuo laskennallisesti kaupungille vuosittain noin 3,4 M€:n säästöt (terveysvaikutusten arviointi HEAT-laskentamenetelmällä). Vuonna 2025 rakennetaan jalankulku- ja pyörätie Hyveläntielle välille Iltaruskontie-Pohjoisväylä.

Katujen perusparantaminen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-3 570	-3 035	-3 622	-3 470	-2 884
Rahoitusosuudet	67	280	120	40	

Katujen perusparantaminen pidentää liikenneinfran elinkaarta ja hillitsee korjausvelan kasvua. Investointirahalla suunnitellaan ja toteutetaan erillisiä perusparannuskohteita ja hulevesisaneerauksia, katujen perusparantamista vesi-, viemäri- ja sähköverkon saneeraustöiden yhteydessä (yhteishankkeet) sekä kevyen liikenteen väylien perusparannuskohteita. Katujen uudelleenpäällystyksiin on varattu 1,5 – 2,1 M€ vuosittain. Määrärahaa uudelleenpäällystetään noin 15 km katuja ja jalankulku- ja pyöräteitä. Katuverkon perusparantaminen vähentää korjausvelkaa, alentaa kunnossapitokustannuksia sekä parantaa olemassa olevan verkoston käytettävyyttä ja turvallisuutta. Katujen perusparantaminen vähentää myös liikenteestä aiheutuvia äänin- ja meluhaittoja sekä parantaa kaupunkikuvaa ja viihtyisyyttä.

Vanhojen sorakatujen päällystäminen edellyttää, että kadun kantavuus on riittävä. Päällystettävät kohteet tarkentuvat kantavuusmittausten tulosten ja pitkän tähtäimen suunnitelmien perusteella. Vanhojen sorakatujen päällystäminen alentaa kunnossapitokustannuksia ja vähentää katupölyä.

Vuonna 2019-2020 teetettiin Porin katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen. Laskennallinen korjausvelka on noin 29 M€. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi noin 9 M€:n vuotuisia katujen perusparantamiseen tarkoitettua määrärahaa. Katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen tehdään uudestaan vuonna 2024, jolloin nähdään korjausvelan kehittyminen. Vuoden 2024 mittaustulokset ovat käytettävissä vasta aivan vuoden lopussa.

Vuonna 2025 uudelleenpäällystysten lisäksi päällystetään noin 1 km perusparannettua katua. Lisäksi määrärahaa kunnostetaan urheilukeskuksen alueen infraa, tehdään hulevesisaneerauksia sekä päivitetään perusparannettavien katujen vanhoja katusuunnitelmia tulevia vuosia varten.

Porin kaupunki on vuosina 2023-26 mukana EU-rahoitteisessa Interreg Central Baltic -hankkeessa, jossa toteutetaan hulevesien hallintaan liittyviä rakenteita ja seurataan niiden toimivuutta. Hankkeen saama EU-tuen osuus on 80 % kokonaiskuluista

Joukkoliikenne	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-66	-70	-70	-70	-70

Investointiraha on tarkoitettu joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen kuten pysäkkijärjestelyjen, pysäkkikatosten ja kääntöpaikkojen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Siltojen peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-195	-940	-600	-3 195	-2 935

Vuonna 2024 teetettiin kaupungin omistamien siltojen ja teräspuutkirumpujen yleistarkastus. Sen pohjalta on teetetty erikoistarkastuksia ja korjaussuunnittelua tulevalle suunnittelukaudelle. Vuodelle 2025 on varattu muun muassa rahaa Impolan ylikulkusillan uuden sillan rakennussuunnitteluun.

Viheralueiden rakentaminen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-531	-700	-800	-1 500	-1 000

Viheralueilla on tärkeä merkitys kaupunkilaisten viihtyvyyteen ja mielikuvaan Porista kaupunkina. Tiivistyvä kaupunki-mainen rakenne tarvitsee yhtenäiset viheralueet, sekä toiminnallisesti laadukkaat puistot. Ilmastonmuutoksen hillinnän, siihen sopeutumisen, sekä luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kannalta viheralueilla on yhä merkittävämpi rooli.

Vihreän ympäristön merkitystä terveyteen on tutkittu paljon. Positiivisia vaikutuksia on havaittu kaiken ikäisillä. Vihreä ympäristö lisää viihtyisyyttä, alentaa stressiä, ylläpitää mielialaa ja elämänhalua, virkistää, elvyttää ja jopa parantaa. Lisäksi monilajinen viheralue edistää hyönteisten, lintujen ja eläinten elinmahdollisuuksia.

Viheralueiden puut tarjoavat suojaa helteiseltä auringolta. Puiden varjostus suojaa myös kiinteistöä. Varjostus alentaa kesällä koneellisen ilmanvaihdon tarvetta, ja talvisin vähentää tuulisuuden tuomaa lämpöhävikkiä. Monilajinen ja -kerroksellinen puu- ja pensasvyöhyke tontin reunalla toimii melusuojana ja vaimentajana. Se vähentää myös liikenneympäristön epäpuhtauksien kulkeutumista kiinteistöille, ja parantaa näin ilmanlaatua sekä pihossa että sisätiloissa. Sen lisäksi, että viheralueet sitovat ilman epäpuhtauksia ja pienhiukkasia, ne antavat suojaa paahteelta, tasaavat lämpötilaeroja, tuottavat happea ja sitovat hiiltä. Ne haihuttavat myös maaperän vettä ja osaltaan auttavat hulevesien hallinnassa puhdistamalla, imeyttämällä ja suodattamalla. Hyvin rakennetut ja hoidetut viheralueet ovat myös yksi kaupungin veto- ja pitovoimatekijöistä. Viheralueet luovat mielikuvaa kaupungista, joka hoitaa hyvin asiansa ja huolehtii asukkaistaan.

Puistot ja leikkipaikat –investoinneilla pyritään vastaamaan viheralueille asetettuihin odotuksiin ja haasteisiin parantamalla viheralueiksi kaavoitettujen alueiden käytettävyyttä. Tämä tapahtuu muun muassa rakentamalla puistoja leikki- paikkoineen ja parempikulkuisia polkuverkostoja, kuivattamalla ja tasaamalla alueita hoidettaviksi niityiksi ja tekemällä pienilmastoa parantavia metsäistutuksia. Investointimäärärahoja käytetään myös hoitoa helpottaviin rakentamisratkaisuihin, joilla tavoitellaan kunnossapitomäärärahojen parempaa riittävyyttä.

Muu toiminta ja erillishankkeet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-10 319	-4 185	-4 930	-4 324	-6 054
Rahoitusosuudet	2 435	368	163	394	768

Tulvasuojelu	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-444	-415	-410	-669	-1 644
Rahoitusosuudet		168	163	394	768

Investointihankkeella toteutetaan pääosin Harjunpääjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen edellyttämiä suunnittelu- ja rakentamistöitä. Hankkeeseen liittyvät katujärjestelyt toteutetaan Liikenneväylien kohdasta Asunto- ja teollisuusalueiden kadut. Aikatauluun vaikuttavat kaavoitusprosessin ja maankäyttösopimusten neuvottelujen aikataulut.

Harjunpääjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen tulvasuojelun osuus on noin 5 M€, johon valtionosuus on 48 %. Tämän lisäksi alueen muun infran (katujen, hulevesien hallinnan ja sillan) kustannusarvio on noin 10,5 M€. Hankkeen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset kohdistuvat tämänhetkisen arvion mukaan vuosille 2025-30.

Vuosina 2021-27 toteutetaan Isojoenrannan patojen peruskorjaus, jonka suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat yhteensä noin 700 000-800 000€.

Maanlajitysalueet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-20	-20	-20	-20	-20
Pienvenesatamat ja -väylät	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-463	-580	-1 680	-250	-1 020
Rahoitusosuudet		200			

Vuoden 2019 aikana valmistui pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS) kaupungin pienvenelaitureiden kunnosta. Tätä suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2025 pienvenelaitureihin liittyvissä investoinneissa.

Katuvalaistuksen saneeraus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 191	-1 400	-1 000	-900	-900

Katuvalaistuksen LED-vaihtoprojektiin on varattu 500 000 € ja muihin katuvalosaneerauksiin 400 000 €. Lisäksi kuntoratojen valaistuksen parantamiseen on varattu 100 000 € vuosille 2025 ja 2026. LED-valaistukseen siirtyminen alentaa merkittävästi katuvalaistuksen energiakulutusta.

EU-hankkeet ja erillisprojektit	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-209	-20	-170	-105	-85
Rahoitusosuudet	20				

Määräraha on varattu erinäisiin vuoden aikana esiin tuleviin hankkeisiin. Vuodelle 2025 on varattu rahaa Harmaalinna ja Koivistonluodon rantojen stabiiliteetin parantamisen suunnitteluun.

Jokikeskus, 2.-3. vaiheet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-7 286	-890	-320	-185	-105
Rahoitusosuudet	2 211				

Vuosien 2017 ja 2018 aikana peruskorjattiin etelärannan rantamuuri ja oleskeluaukio Porin sillalta rantamakasiini rakennukseen asti. Jokikeskuksen toinen vaihe vajaan 300 metrin matkalta rantamakasiinin rakennuksen itäpäädyssä Taavissillalle toteutettiin vuosina 2022-2024. Toteutussuunnittelu on tehty vuonna 2012 hyväksytyyn Jokikeskushankkeen suunnittelukilpailun periaatteita noudattaen. Alue mahdollistaa tapahtumien järjestämisen korkeatasoisessa paikassa sekä edistää matkailua ja porilaisten hyvinvointia.

Vuodelle 2025 on varattu rahaa Jokikeskuksen toisen vaiheen pienimuotoisille viimeistelytoille ja kolmannen vaiheen (väli Taavissilta-Rauman silta) tutkimuksille ja lupa-asioiden valmistelulle.

Liikuntapaikat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-525	-120	-630	-775	-1 740

Määräraha on varattu liikuntapaikkojen pysäköinti- ja liikennejärjestelyjen, aitojen, kuntoilulaitteiden sekä muiden vastaavien järjestelyjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Investoinneilla parannetaan liikuntapaikkojen turvallisuutta ja käytettävyyttä.

Kaupunkikehityskohteet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-64	-740	-700	-1 420	-540

Määräraha on varattu kaupunkikehityksen kärkikohteiden suunnitelmien ja toteutusten edistämiseen. Kaupunkikehityskohteiden pitkän tähtäimen ja vuoden 2025 tavoitteet ja toteutukset esitellään talousarvion elinvoimaosiossa.

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-19 759	-14 303	-15 782	-15 734	-16 068
Rahoitusosuudet	2 435	648	482	434	768
Omaisuuksien myynti	509	600	600	600	600
Investoinnit, netto	-16 815	-13 055	-14 700	-14 700	-14 700

Tiloihin kohdistuvat investoinnit

Hyvinvointialueen rakennukset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-3 303	-600	-240	-200	

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-845	-600	-240	-200	

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä vuoden 2024 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Konsernipalveluiden rakennukset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-95		

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-95		

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä vuoden 2024 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Sivistystoimialan rakennukset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-25 552	-18 350	-13 010	-6 835	-8 905
Rahoitusosuudet		450			

Sivistystoimialan uudisrakennukset

Ahlaisten monitoimitalo	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.
Investointimenot	-123	-2 000	-2 400			4,4 M€

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 14.6.2021 § 139 tehnyt päätöksen, että Ahlasiin rakennetaan uusi monitoimitalo. Kesäkuussa 2023 saatujen urakkatarjousten perusteella hankkeen kokonaiskustannusarvio nousi noin 5,5 miljoonaan euroon. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa hankkeen kustannukset ylittivät asetetun kustannusarvion merkittävästi ja hanke keskeytettiin teknisen lautakunnan toimesta 8.8.2023 (§180). Hankkeen suunnittelu tehtiin uudelleen ja tilojen laajuutta karsittiin pyrkien säilyttämään kuitenkin samat toiminnot, jotka on hankesuunnitteluvaiheessa todettu tarpeelliseksi. Monitoimitalon rakentaminen alkoi kesällä 2024 ja rakennus valmistuu 8/2025.

Itä-Porin uusi päiväkotitoimitalo	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.
Investointimenot	-50	-4 000	-6 300			9,3 M€

Hankesuunnitelman lähtökohtana on ollut Itä-Porin varhaiskasvatusalueen varhaiskasvatuspalvelujen uudelleen muotoilu, koska Väinölän ja Uudenkoiviston päiväkotien rakennukset ovat teknisen elinkaaren loppuvaiheilla. Rakentaminen alkoi kesällä 2024 ja rakennus valmistuu loppuvuonna 2025.

Kyläsaaren koulu+pk yhteishanke	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.
Investointimenot		-150	-40		-250	12-15 M€

Kyläsaaren koulun ja päiväkodin uudisrakentaminen- ja/tai peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Pohjois-Porin monitoimitalon tekojäärädan koneistot	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.
Investointimenot				-500		0,5 M€

Tekojäärädan koneistojen hankinta vuoden 2026 aikana. Pohjois-Porin monitoimitalon vaiheen yksi aikana isolle tekoonurmikentälle tehtiin putkistot, jotka mahdollistavat tekojäärädan toteuttamisen alueelle. Kentän ottamiseksi käyttöön tulee kiinteistön alueelle toimittaa laitteisto, jotta kenttä voitaneen jäädyttää. Laitteisto vaatii myös oman sähköliittymän. Lisäksi jäädytyslaitteiden lauhdelämmön talteenottoon on varauduttu.

Tekonurmen kentän katsomo	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	
Investointimenot			-50			

Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys ja hankesuunnittelu, jossa selvitetään tarpeet hankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa sekä hankesuunnittelun käynnistämistä varten.

Sivistystoimialan perusparannus- ja laajennusinvestoinnit

Lyseokorttelin peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 17,7 M€
Investointimenot		-50		-20	-50	

Peruskorjaus (A-, B- ja C-osa, tekninen työ ja liikuntasali) on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2030 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Väinölän koulun julkisivun ja vesikaton korjaustyöt	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 1,0 M€
Investointimenot		-50		-1 000		

Vuoden 2024 aikana laadittiin korjaussuunnitelmat ja vuoden 2026 aikana kilpailutetaan hanke sekä toteutetaan julkisivun ja vesikaton tarvittavat korjaustyöt.

Kalaholman koulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 4,0 M€
Investointimenot					-20	

Kalaholman koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2029–2030 aikana. Vuoden 2027 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Enäjärven koulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 6,0 M€
Investointimenot				-20	-50	

Enäjärven koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kankaan koulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 4,0 M€
Investointimenot				-20	-50	

Kankaan koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Söörmarkun koulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 2,8 M€
Investointimenot				-20	-50	

Söörmarkun koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Cygnaeuksen koulun ilmanvaihdon korjaukset ja muut korjaukset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 3,4 M€
Investointimenot				-20	-50	

Cygnaeuksen koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Uudenkoiviston koulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	5,0 M€
Investointimenot					-20		

Uudenkoiviston koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2029–2030 aikana. Vuoden 2027 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Noormarkun yhtenäiskoulun peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	14,0 M€
Investointimenot					-20		

Noormarkun koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2029–2030 aikana. Vuoden 2027 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kuvataidepäiväkoti Viikarin peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	2,0 M€
Investointimenot			-20	-50	-1 000		

Viikarin päiväkodin (uusi ja vanha osa) peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2027–2028 aikana. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Pääkirjaston ja kansalaisopiston rakennuksen peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	25-35 M€
Investointimenot	-5	-200	-200	-200	-4 000		

Tarveselvitys on tehty vuoden 2022–2023 aikana. Hankesuunnittelu tehdään vuoden 2024 aikana. Laadittavassa hankesuunnitelmassa esitetään hankkeen kustannusarvio ja määritellään peruskorjaushankkeen kuvaus ja määrittely siten, että sen perusteella tekninen toimiala esittää hankkeen jatkamista yleis- ja toteutussuunnitteluvaiheeseen. Hankesuunnittelussa otetaan huomioon myös ohjaamon, nuorisotilan, international house ja Luontotalo Arkin vaatimat tulevaisuuden tilatarpeet ja niiden mahdollinen siirtäminen kirjasto rakennuksen yhteyteen. Rakennuksen korjaushankkeen kustannusarvio on 25–35 miljoonaa euroa ja peruskorjaushanke on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2027–2029 aikana.

Satakunnan museon julkisivun kunnostustyöt	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	2,0 M€
Investointimenot					-50		

Vuonna 2020 aikana laaditun kuntotutkimuksen mukaan julkisivun kunnostusta voitiin siirtää viidellä vuodella. Julkisivun ja vesikaton kunnostuksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuodelle 2028.

Stadionin alueen peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	4,2 M€
Investointimenot	-20	-200	-2 000	-2 000			

Stadionalueen peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2025–2027 aikana. Vuosien 2023–2024 aikana on laadittu tarveselvitys ja hankesuunnitelma, joiden avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten. Toteutussuunnittelu valmistuu vuoden 2024 lopussa, jonka jälkeen toteutetaan urakkakilpailutus vuoden 2025 alussa. Korjaustyöt ajoittuvat aikavälille kevät 2025 – kevät 2027.

Karuhallin peruskorjaus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	3,1 M€
Investointimenot					-20		

Karuhallin peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2029–2030 aikana. Vuoden 2027 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Karuhalli, pelikentän ja välineistön uusiminen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht.	0,5 M€
Investointimenot					-500		

Tarvittavilta osin uusitaan pelikenttää ja välineistöä vuoden 2027 aikana. Välineistö uusitaan tarvittavilta osin ja hankkeessa otetaan huomioon tilojen mahdollinen kokonaisvaltainen peruskorjaus vuosien 2029–2030 aikana.

Maaumalan peruskorjaus Investointimenot	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yht. 3,1 M€
				-20	-50	

Maaumalan peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2028–2029 aikana. Vuoden 2026 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio sivistystoimialan kiinteistöjen osuudesta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-3 244	-2 150	-2 000	-2 965	-2 725

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä vuoden 2024 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Muut rakennukset Investointimenot	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	-1 695	-2 200	-1 075	-2 965	-2 725

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio muiden kiinteistöjen osuudesta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 598	-2 150	-1 075	-2 965	-2 725

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä vuoden 2024 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-32 437	-23 150	-14 420	-10 000	-11 630
Rahoitusosuudet	343	450			
Omaisuuuden myynti					
Investoinnit, netto	-32 094	-22 700	-14 420	-10 000	-11 630

Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-52 196	-37 453	-30 202	-25 734	-27 698
Rahoitusosuudet	2 778	1 098	482	434	768
Omaisuuuden myynti	509	600	600	600	600
Investoinnit, netto	-48 909	-35 755	-29 120	-24 700	-26 330

= valtuustoon nähden sitova erä

Rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta on noin -30,7 M€. Vuoden 2024 talousarviossa vastaava luku oli -36,7 M€. Rahavirran parannus johtuu lähinnä investointitason pudotuksesta. Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden myyntijärjestely Pori Energia Oy:lle päättyy vuoteen 2025, mikä näkyy suunnitelmavuosina 2026-2027 pysyvien vastaavien luovutustulujen pudotuksena.

Pori Energia lyhentää antolainoja vuosittain 3 M€ nykyisen tulotusjärjestelyn päättämiseen vuoteen 2025 asti. Kaupunginvaltuusto päätti 16.9.2024 § 90 muuttaa Suisto Kiinteistöt Oy:lle myönnetyn kassalainan antolainaksi. Lainan lyhennykset ovat 420 000 euroa vuodessa.

Lainakannan muutos on korkeintaan 26,8 M€ vuonna 2025. Arvion mukaan kaupungin konsernin ulkopuolinen lainamäärä on vuoden 2024 lopussa 334,8 M€, jos talousarviolainaa nostetaan 75,4 M€. Valtuustoon nähden sitova erä määrittelee kaupunginhallituksen vuosittain erikseen päättämän pitkäaikaisen lainanoton enimmäismäärän.

Suunnitelmakaudella lainamäärän kasvaessa suuremmat lyhennykset lisäävät lainanoton tarvetta. Lisäksi kasvava lainamäärä kasvattaa korkoriskiä, mikä vaikeuttaa korkokulujen ennustamista ja lisää riskiä lisäkustannuksille, jos yleinen korkotaso nousee.

1 000 €

Peruskaupunki ilman liikelaitoksia	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	29 297	-2 227	-2 387	5 687	6 949
Vuosikate	39 022	5 808	5 472	6 995	8 283
Tulorahoituksen korjauserät	-9 726	-8 034	-7 858	-1 308	-1 334
Investointien rahavirta	-50 439	-36 330	-29 561	-30 998	-32 602
Investointimenot	-65 003	-46 062	-38 501	-33 340	-35 304
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 778	1 098	482	434	768
Pysyvien vastaavien luovutustulot	11 786	8 634	8 458	1 908	1 934
Toiminnan ja investointien rahavirta	-21 142	-38 556	-31 947	-25 311	-25 653
Rahoituksen rahavirta	-21 532	35 000	30 220	23 820	24 020
Antolainauksen muutokset	2 878	3 000	3 420	420	420
Antolainasaamisten lisäys	-122				
Antolainasaamisten vähennys	3 000	3 000	3 420	420	420
Lainakannan muutokset	-31 519	32 000	26 800	23 400	23 600
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	60 500	77 000	75 400	75 600	82 100
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 885	-45 000	-48 600	-52 200	-58 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-49 134				
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 108				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-42 674	-3 556	-1 727	-1 491	-1 633
				= valtuustoon nähden sitova erä	

Liikelaitokset mukaan lukien	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	36 382	5 000	5 271	13 526	14 971
Vuosikate	46 107	13 034	13 130	14 834	16 305
Tulorahoituksen korjauserät	-9 726	-8 034	-7 858	-1 308	-1 334
Investointien rahavirta	-55 838	-41 720	-35 951	-37 388	-38 992
Investointimenot	-70 402	-51 452	-44 891	-39 730	-41 694
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 778	1 098	482	434	768
Pysyvien vastaavien luovutustulot	11 786	8 634	8 458	1 908	1 934
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 456	-36 720	-30 679	-23 862	-24 021
Rahoituksen rahavirta	-13 981	35 000	30 220	23 820	24 020
Antolainauksen muutokset	2 878	3 000	3 420	420	420
Antolainasaamisten lisäys	-122				
Antolainasaamisten vähennys	3 000	3 000	3 420	420	420
Lainakannan muutokset	-31 519	32 000	26 800	23 400	23 600
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	60 500	77 000	75 400	75 600	82 100
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 885	-45 000	-48 600	-52 200	-58 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-49 134				
Muut maksuvalmiuden muutokset	14 660				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-33 437	-1 720	-459	-42	-1

Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-93 434	-98 698	-129 001	-133 496	-133 249
Investointien tulorahoitus, %	68,2 %	25,9 %	29,6 %	37,7 %	39,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	0,4	0,4	0,4	0,4

Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto

1 000 €

Sitovuus valtuustoon nähden: B=Brutto, N=Netto, E=Ei sitova

	Sitovuus	Menoarviot	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Tarkastustoimi	N	514	11
Konsernipalvelut (yhteissitovuustaso)	N	31 034	2 725
Energian välitys	N	24 000	24 000
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	N	1 700	8 803
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	N	128 581	9 592
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	N	17 168	4 399
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	N	45 909	11 901
Tekninen toimiala	B	56 101	26 401
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		199 292
Valtionosuudet	B		21 642
Rahoitustulot ja -menot	N	9 276	10 989
Investointiosa			
Kaupunginhallitus	B	1 200	
Konsernipalvelut	B	3 072	
Sivistystoimiala – Opetus ja varhaiskasvatus	B	1 445	
Sivistystoimiala – Kulttuuri, liikunta ja nuoriso	B	40	
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	B	350	
Tekninen toimiala	B	2 192	
Infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit	B	30 202	1 082
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys	E		3 420
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		75 400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	E	48 600	
Vaikutus maksuvalmiuteen			1 727
Talousarvion loppusumma		401 385	401 385
Liikelaitosten talousarviot			
Porin Palveluliikelaitos			
Tulosbudjetti	E	18 029	18 939
Investointibudjetti	N	390	
Rahoitusbudjetti	E	520	
Porin Vesi			
Tulosbudjetti	E	15 924	22 673
Investointibudjetti	N	6 000	
Rahoitusbudjetti	E	749	
Talousarvion loppusumma liikelaitokset huomioiden		442 997	442 997

Liikelaitosten talousarviot

Porin Palveluliikelaitos

Tilannekuva

Porin Palveluliikelaitos toimii Porin kaupungin sisäisenä ateria- ja puhtauspalveluiden tuottajana, jonka toiminnan kulut katetaan kyseisten palveluiden konsernin sisäisellä myynnillä. Palveluiden tuottaminen perustuu toimialojen kanssa tehtyihin sopimuksiin sekä palvelukuvauksiin. Toimintaympäristö ja tuotantomäärät ovat aiempina vuosina olleet suhteellisen vakaita. Toimintaan vaikuttavat pääosin palveluverkosto sekä Sivistystoimialan oppilas- ja lapsimäärät.

Palveluliikelaitos on osana kaupungin talouden tasapainotusta / säästötoimenpiteitä laatinut talousarvion siten, että sisäisiin eriin ei toiminnallisia muutoksia lukuun ottamatta ole tehty korotuksia vuoden 2024 tasoon nähden. Vuodelle 2025 on kuitenkin odotettavissa yleiskorotuksia henkilöstökustannusten osalta sekä mahdollisesti raaka-ainekustannusten nousua. Vuoden 2025 taloudellisten tavoitteiden toteuttaminen ilman em. korotuksia edellyttää merkittäviä sopeuttamiseen tähtäviä toiminnallisia kehittämistoimenpiteitä. Merkittävimpiä sopeuttamistoimenpiteitä vuonna 2025 ovat siivoustaajuuksien optimointi ja jo toteutusvaiheessa olevan työkykyprojektin tulokset sekä näiden integrointi soveltuvilta osin osaksi optimointia. Raaka-ainekustannusten vaikutusta talouteen pyritään rajoittamaan hankintasopimusten puitteissa raaka-ainevalinnoilla sekä reseptiikan muutoksilla. TE24-uudistuksen vaikutuksiin on kyetty varautumaan vain tiedossa olevilta osin.

Talouden seurannan kehittämisellä, esihenkilöiden vastuuttamisella sekä toimintamallien kehittämisellä on saavutettu aiempina vuosina positiivisia tuloksia talousajattelun sekä tavoitteisiin sitoutumisen suhteen. Uusien kustannustehokkuutta tukevien toimintamallien kehityksen tuleekin olla keskiössä myös vuonna 2025.

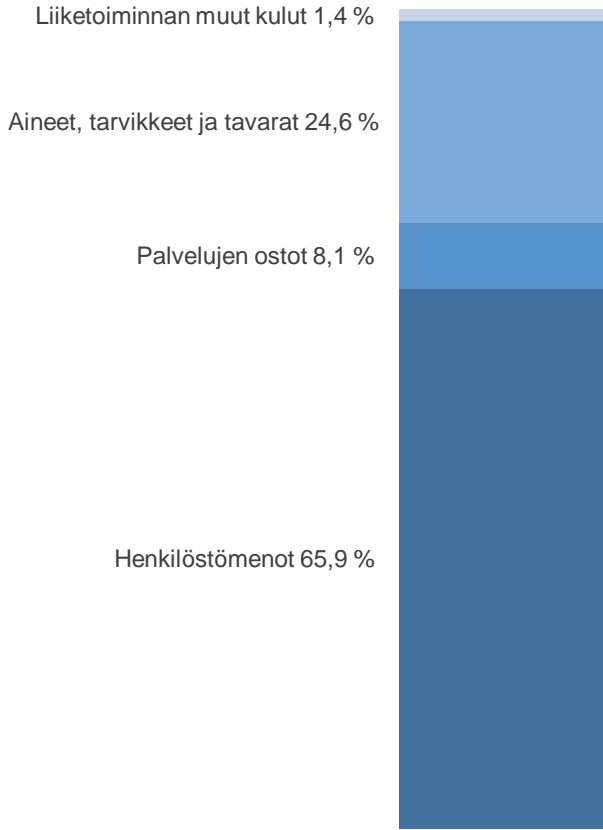
Työvoimavaltaisina aloina ateria- ja puhtauspalveluiden sairauspoissaolojen määrällä on merkittäviä kokonaistaloudellisia sekä toiminnallisia vaikutuksia. Sairauspoissaolojen kasvua ennaltaehkäistään kaupungin yhteisiä toimintamalleja noudattamalla.

Palveluliikelaitoksen riskienhallintaa toteutetaan osana normaalia toimintaa. Palveluliikelaitoksella on käytössä varautumissuunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa. Palveluliikelaitos pyrkii edelleen varmistamaan, että merkittävimpiin riskeihin on varauduttu ja palvelut pystytään mahdollisimman hyvin tuottamaan palvelukuvausten mukaisesti

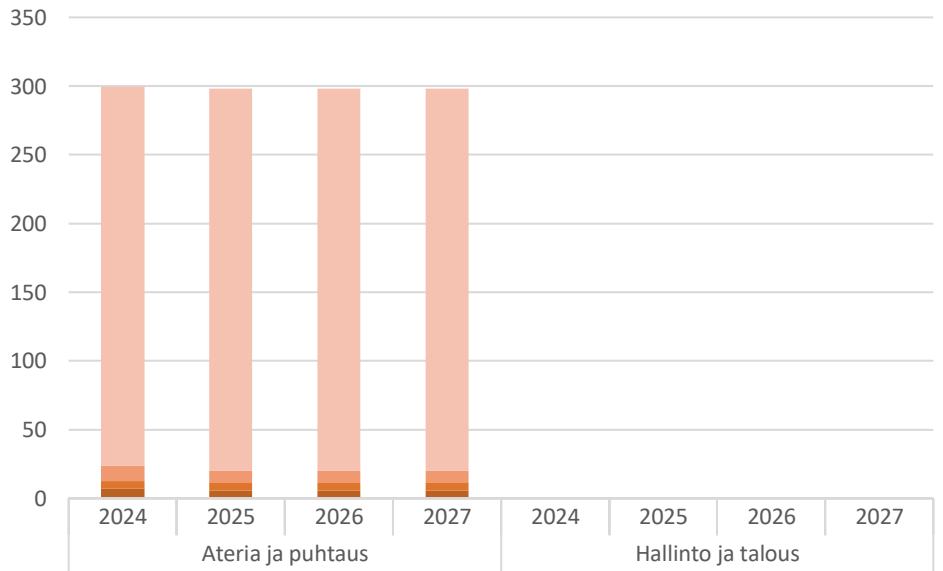
Palveluliikelaitoksen talous

Tulosbudjetti (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liiketoiminnan tulot	17 958	18 550	18 939	19 278	19 624
Liiketoiminnan menot	-16 343	-17 357	-17 588	-17 927	-18 273
Poistot ja arvonalentumiset	-574	-387	-577	-577	-577
Liikelylijäämä	1 041	806	774	774	774
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus peruspääomasta	-441	-441	-441	-441	-441
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	600	365	333	333	333
Investointibudjetti (1 000 €)					
Investointimenot	-289	-390	-390	-390	-390
Nettoinvestoinnit	-289	-390	-390	-390	-390
Rahoitusbudjetti (1 000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	885	362	520	520	520
Rahoituksen rahavirta					
Rahavarojen muutos	885	362	520	520	520
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojaakauma TA 2025

Palveluliikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Porin Palveluliikelaitos								
■ Vakituiset	276	278	278	278	1	1	1	1
■ Sijainen	11	9	9	9				
■ Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen	6	6	6	6				
■ Määräaikainen	7	6	6	6				

Porin Vesi, liikelaitos

Tilannekuva

Porin Vesi, liikelaitoksen toiminta on ollut menneinä vuosina teknisesti ja taloudellisesti melko vakaata. Taksataso on voitu pitää ennallaan poikkeuksellisesti kymmenen vuoden ajan. Tämä on osaltaan tukenut asiakkaiden selviytymistä talouden matalasuhdanteessa ja ajoittaisen voimakkaan inflaation vallitessa.

Porin Vesi ei saavuttanut viimeksi päättyneen tilikauden aikana omistajan asettamaa taloudellista tavoitetta. Kustannustason nousu: mm. työehtosopimusten mukainen palkkakehitys, suuret muutokset aineiden ja tarvikkeiden hinnoissa ja aiempaa kalliimpi puhdistamolietteen käsittelyn palvelusopimus, edellyttää taksatason korotusta 1.1.2025 alkaen.

Talousvesi on Porissa laadukasta ja jätevedenpuhdistus korkeatasoista. Verkostojen ja laitosten kunto on verrattain hyvä, vaikkakin syksyn 2023 kahdeksan vesijohtovuodon sarja osoitti, että verkoston saneerausinvestointeihin on jatkossa syytä voimakkaasti panostaa. Toiminnalliset riskit kasvavat nopeasti, jos vuosittaiset laitosten ja verkostojen saneerausmäärät eivät ole riittävät.

Euroopan parlamentti hyväksyi täysistunnossaan 10.4.2024 uuden yhdyskuntajätevesidirektiivin. Päivitetystä direktiivissä jätevesien ravinteiden poiston vaatimukset tiukkenevat. Uutena vaatimuksena tulee mikroepäpuhtauksien puhdistus. Nämä tuovat merkittäviä investointitarpeita laitoksille lähimmän kahden vuosikymmen sisällä. Lisäksi vesihuoltolaitoksilta vaaditaan toimia energianeutraaliuden saavuttamiseksi.

Vesihuollossa on aina olemassa vedenlaatuhäiriöihin, putkirikoihin, viemäritulviin ja jätevesipäästöihin liittyviä riskejä. Porissa nämä ovat pääosin hyvin hallinnassa. Ilmastonmuutos asettaa mm. sadannan kasvun ja talviaikojen tulvien vuoksi haasteita erityisesti viemärintiiniin ja jätevedenpuhdistamoille.

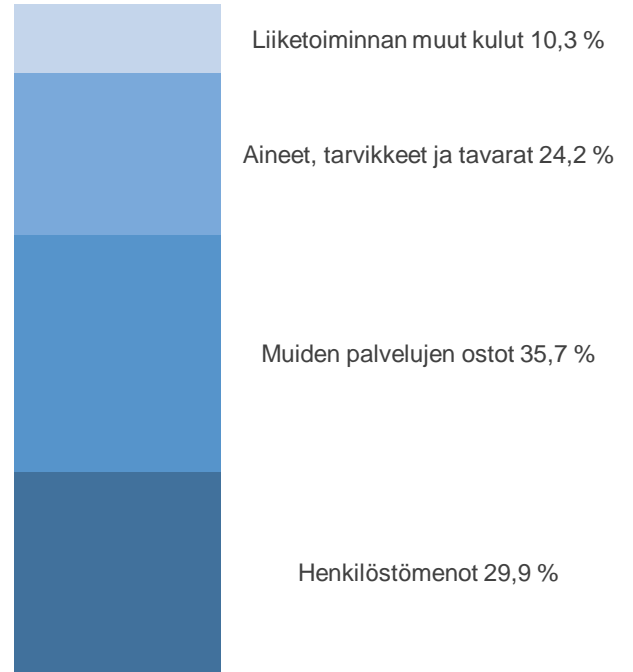
Vesihuolto kuuluu yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisenä palveluna kyberturvallisuudirektiivin (NIS2) ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan CER-direktiivin piiriin. Näiden direktiivien vaatimukseen vastaaminen sekä yleisestä turvallisuustilanteesta johtuvat seikat vaativat merkittävää panostusta vesihuoltolaitokselta.

Kansallisen vesihuoltolain uudistus on syksyllä 2024 lausuntokierroksella. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026 alkaen.

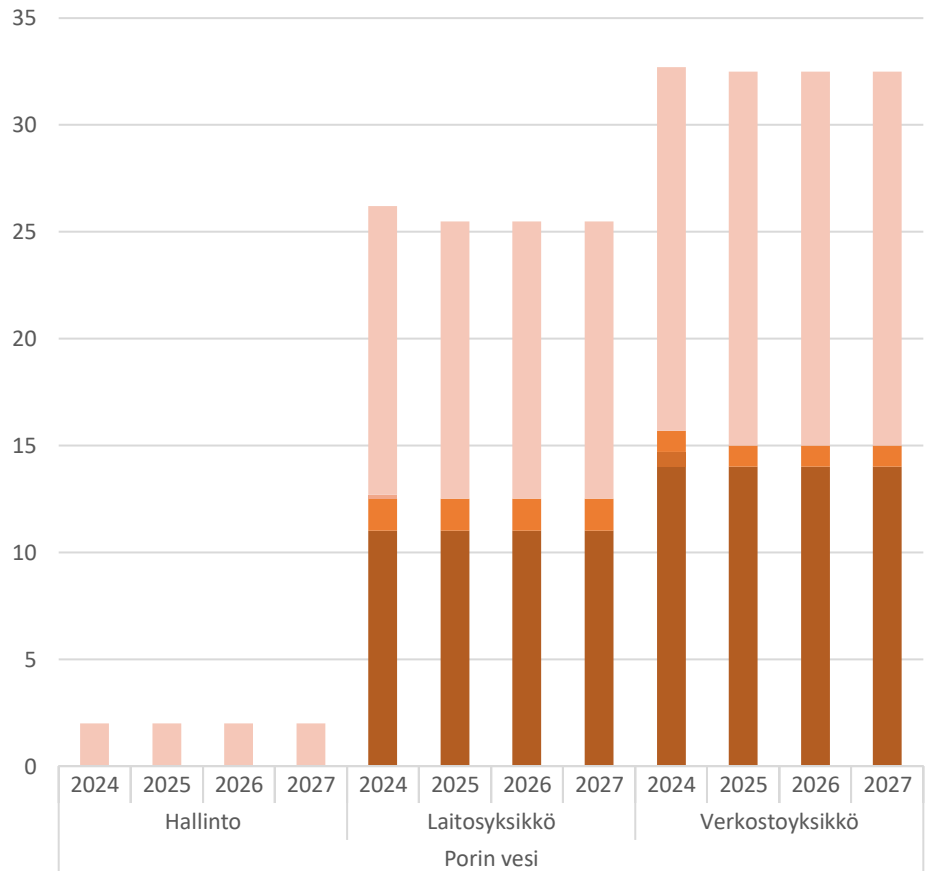
Porin Vesi, liikelaitoksen talous

Tulosbudjetti (1000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liiketoiminnan tulot	20 985	21 635	22 573	23 005	23 446
Valmistus omaan käyttöön	94	100	100	100	100
Liiketoiminnan menot	-12 529	-12 608	-13 272	-13 524	-13 780
Poistot ja arvonalentumiset	-4 542	-4 757	-4 757	-4 938	-5 122
Liikelylijäämä	4 008	4 369	4 644	4 644	4 644
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus peruspääomasta	-2 652	-2 652	-2 652	-2 652	-2 652
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	1 356	1 717	1 991	1 991	1 991
Poistoeron vähennys	33	33	33	33	33
Tilikauden ylijäämä	1 389	1 750	2 025	2 025	2 025
Investointibudjetti (1000 €)					
Investointimenot	-5 107	-5 000	-6 000	-6 000	-6 000
Nettoinvestoinnit	-5 107	-5 000	-6 000	-6 000	-6 000
Rahoitusbudjetti (1000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	791	1 474	749	930	1 114
Rahoituksen rahavirta					
Rahavarojen muutos	791	1 474	749	930	1 114
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojakauma TA 2025

Porin Vesi, liikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Vakituiset	2	2	2	2	14	13	13	13	17	18	18	18
Sijainen					0	0	0	0				
Oppilas, harjoittelija, opiskelija, koululainen					2	2	2	2	1	1	1	1
Määräaikainen									1	0	0	0
(TTES) Vakituiset					11	11	11	11	14	14	14	14

Liikelaytosten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Talousarvio 1 000 €	Tuloslaskelma		Eliminoinnit		Kaupunki +
	Kaupunki	Liikelaytokset	Kaupunki	Liikelaytokset	Liikelaytokset
Toimintatulot	84 900	41 513	-1 200	-19 519	105 693
Myyntitulot	41 685	41 076	-775	-19 383	62 602
Maksutulot	7 649	9	-124		7 535
Tuet ja avustukset	5 569	114			5 683
Muut toimintatulot	29 996	314	-301	-136	29 873
Valmistus omaan käyttöön	2 931	100			3 031
Toimintamenot	-305 007	-30 861	19 373	1 347	-315 148
Henkilöstömenot	-144 926	-15 564			-160 490
Palvelujen ostot	-79 920	-6 147	18 873	913	-66 281
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 724	-7 541	355	8	-47 902
Avustukset	-19 917				-19 917
Muut toimintamenot	-19 520	-1 608	145	425	-20 557
Toimintakate	-217 176	10 752	18 173	-18 173	-206 424
Verotulot	199 292				199 292
Valtionosuudet	21 642				21 642
Rahoitustulot ja -menot	1 713	-3 093	-3 093	3 093	-1 380
Korkotulot	5 830				5 830
Muut rahoitustulot	5 159		-3 093		2 066
Korkomenot	-8 000				-8 000
Muut rahoitusmenot	-1 276	-3 093		3 093	-1 276
Vuosikate	5 472	7 658	15 079	-15 079	13 130
Poistot ja arvonalentumiset	-24 812	-5 334			-30 146
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 812	-5 334			-30 146
Tilikauden tulos	-19 340	2 324	15 079	-15 079	-17 016
Poistoeron muutos		33			33
Tilikauden yli-/alijäämä	-19 340	2 357	15 079	-15 079	-16 983